

Otto Weininger

Sukupuoli ja luonne

Saksankielisestä alkuteoksesta *Geschlecht und Charakter* (1903) vapaasti ja valikoiden suomentanut:

Matti Simola

Suomentajan saatesanat

Olen aikaisemmin julkaissut Weininger-käännöksen *Perimmäisistä kysymyksistä* (2007; toinen, korjailtu painos 2008) (*Über die letzten Dinge* (1904)). Tuossa käännöksessä pyrin olemaan mahdollisimman uskollinen alkutekstille. Nyt käsilläoleva valikoima Weiningerin pääteoksesta *Geschlecht und Charakter* (1903) on paikoin hyvinkin vapaata käännöstä. Joskus 1980-luvun puolimaissa tein ensimmäiset yritelmäni pienille paperilapuille vain helpottaakseni omaa lukemistani. Väliin jäi vuosien taukoja, mutta aina uudelleen palasin tutkimaan noita kiehtovia vaikka vähän pelottaviakin tekstejä, ja näin käännöstä vähitellen syntyi lisää. Vuonna 2001 julkaisin kaiken siihen mennessä kääntämäni kotisivuillani, ja siitä lähtien on käännös pääteoksen osalta saanut levätä. Juuri tällä hetkellä näyttää siltä, etten ainakaan vähään aikaan jaksa palata tähän aihepiiriin, ja siksi julkaisen nyt kirjana jo tämän torson. Kun hiljattain luin koko tuon aikaisemman käännökseni, huomasin, että siitä mahdollisine virheineenkin tuli aivan hyvä tarina; jos lukija ei usko teoksen (ensimmäisen osan) ”tieteellisyyteen”, voi hän puolestani lukea sitä vaikkapa ”kokeellisena romaanina” tai yhdenlaisena, ehkä enemmän tai vähemmän kieli poskessa kirjoitettuna ”selontekona akatemialle”. Kuinka tosissaan Weininger on kirjansa kirjoittanut, ei vähääkään vaikuta sen puhtaasti kirjalliseen arvoon, joka mielestäni on suuri.

Jo vuonna 2000 Panu Turunen julkaisi oman, samannimisen suomenosvalikoimansa tästä teoksesta. Tuohon valikoimaan sisältyvät osittain tai kokonaan käännettyinä: *Johdanto*; luvut ”*Miehet*” ja ”*naiset*”; *Karakterologia ja morfologia/Luonneoppi ja muoto-oppi* kirjan ensimmäisestä osasta; ja luvut *Mies ja Nainen*; *Miehen ja naisen sukupuolisuus*; *Lahjakkuus ja nerous*; *Lahjakkuus ja muisti*; *Miehen ja naisen psykologia* toisesta osasta. Turusen valikoima painottuu kirjan alkupuoleen, tämä valikoima sen loppupuoleen, ja päällekkäisyyttä on vain vähän; mutta yhteensä nämä valikoimat tuskin kattavat edes puolta koko alkuteoksesta, josta huomattavan osan muodostavat pienellä painetut loppuviitteet, joista Turunen tosin on suomentanut osan. Kummankin kokoelman ulkopuolelle ovat jääneet luvut: *Emansipoituneet naiset* (I osa); *Miehen ja naisen tietoisuus*; *Muisti, logiikka, etiikka*; *Logiikka, etiikka ja Minä*; *Minä-probleema*

ja nerous; Naisen olemus ja hänen merkityksensä maailmankaikkeudessa (II osa). Tässä valikoimassa keskeneräisiksi jäivät luvut: Karakterologia ja morfologia; Äitiys ja prostituutio; erotiikka ja esteetiikka.

Sisältö

ALKULAUSE 5

Ensimmäinen osa

Johdanto 10

”Miehet” ja ”naiset” 14

Arrhenoplasma ja thelyplasma 20

Sukupuolisen vetovoiman lait 32

Homoseksuaalisuus ja pederastia 49

Karakterologia ja morfologia 57

Toinen osa

Mies ja nainen 69

Äitiys ja prostituutio 76

Erotiikka ja estetiikka 95

Juutalaisuus 113

Nainen ja ihmisyyys 148

ALKULAUSE ENSIMMÄISEEN PAINOKSEEN

Tämä kirja tahtoo saattaa sukupuolten välisen suhteen ratkaisevasti uuteen valaistukseen. Sen tarkoituksena ei ole luetteloida ja vertailla mahdollisimman monia yksittäisiä luonteenpiirteitä eikä kokoilla tähänastisia tieteellisiä mittaus- ja koetuloksia vaan pyrkiä palauttamaan kaikki miehen ja naisen välinen vastakkaisuus *yhteen* erinomaiseen periaatteeseen. Tässä se eroaa kaikista muista alansa esityksistä. Se ei viipyile yhdessä tai toisessa idyllissä vaan raivaa tiensä aina lopulliseen tavoitteeseensa; se ei kokoa havaintoa havainnon päälle vaan rakentaa sukupuolten henkisistä eroista *systeemin*; se ei kerro naisista vaan Naisesta. Tosin se ottaa lähtökohdakseen aina arkipäiväisen ja pinnallisen, mutta vain *tulkittakseen* yksittäisiä konkreettisia kokemuksia. Tässä ei ole kysymys "induktiivisesta metafysiikasta" vaan vähän kerrassaan tapahtuvasta psykologisesta syventämisestä

Tutkimus ei ole erityistieteellinen vaan periaatteellinen; se ei halveksi laboratoriota joskin ratkoessaan syvimpiä problemeja näkee sen keinot rajallisina verrattuna analyysiin, joka perustuu itsetarkkailuun. Myös taiteilija, kokeelliseen tieteeseen ja tilastollisiin menetelmiin vihkiytymättömänä, saattaa jossakin naishahmossaan tavoittaa tyypillistä. Taiteilija ei väheksy kokemusta, päinvastoin hän pitää sen hankkimista *velvollisuutenaan*; mutta se on hänelle vain lähtökohta syventymiselle itseensä, mikä taiteessa taas näyttää syventymiseltä maailmaan.

Esityksen psykologia on kokonaan filosofista, joskin sen erikoisena metodina, jonka yksin sen erikoinen aihe oikeuttaa, on lähteä aina mitä arkipäiväisimmistä kokemuksista. Filosofin tehtävä on ainoastaan muodoltaan toinen kuin taiteilijan. Mikä jälkimmäiselle on symboli, muodostuu edelliselle käsitteeksi. Taide suhtautuu filosofiaan kuten ilmaisu sisältöön. Taiteilija on hengittänyt maailman sisäänsä hengittääkseen sen ulos; filosofi on sen jo hengittänyt ulos, ja hänen täytyy uudelleen hengittää se sisään.

Kaikessa teoriassa on aina välttämättä jotakin julkeaa; niinpä sama sisältö, joka hyvin sopii taideteokseen, saattaa tässä, filosofisessa järjestelmässä, tiivistettynä väitteenä jostakin yleisestä, riittävän perusteen laille alistettuna todistettavana teesinä, vaikuttaa paljon karkeammalta ja suorastaan loukkaavalta. Missä esitys on antifeminististä – ja sitä se on lähes kauttaaltaan – siinä eivät myöskään miehet siihen koskaan mielellään ja täydestä vakaumuksesta tule yhtymään: heidän sukupuolinen omahyväisyytensä saa heidät aina näkemään naisen mieluummin sellaisena, jollaisena haluavat tämän omistaa ja jollaisena haluavat tätä rakastaa.

Toki olen aivan ensimmäiseksi varautunut vastaukseen, joka naisilla itsellään tulee olemaan arvioni heidän sukupuolestaan.

Että tutkimus lopussa kääntyy *miestä* vastaan ja, tosin syvemmissä merkityksessä kuin naisasianainen aavistaa, näkee *hänet* suurempana ja varsinaisena syyllisenä, se ei tekijää paljon hyödytä. Perustelut nimittäin ovat juuri sellaiset, joilla kaikkein vähiten voi odottaa arvonalautusta *naisten* silmissä.

Syyllisyyskysymykseen päädyimme, kun analyysimme on ensin kaikkein tavanomaisimmista ilmiöistä johdattanut meidät huipuille, joilta vasta voimme arvioida naisen olemusta ja merkitystä maailmankaikkeudessa sekä hänen suhdettaan ihmisyyteen ja sen perimmäisiin ja korkeimpiin tehtäviin ja määrittää kantamme kulttuuriprobleemaan sekä naisellisuuden merkitykseen henkisten päämäärien kokonaisuudelle. Siellä siis, missä kulttuuri- ja ihmisyysoleminen yhtyvät, ei pyritä vain selittämään vaan myös arvottamaan; siellä todellakin selittäminen ja arvottaminen lankeavat yhteen aivan itsestään.

Tällaiseen näköalakorkeuteen tutkimus kohoaa kuin pakosta, alun perin siihen lainkaan tähtäämättä. Itse empiiris-psykologisella pohjalla selviää sille vähitellen kaiken empiiris-psykologisen filosofian riittämättömyys. Sen kunnioitus kokemusta kohtaan ei tästä vähene, sillä tämän merkitys aina vain kasvaa eikä suinkaan mitätöidy, kun ihminen ilmiömaailmassa – josta hänellä tietenkin vain voi olla kokemusta – havaitsee nuo ainesosat, jotka vakuuttavat hänet siitä, etteivät *ainoastaan* ilmiöt ole olemassa, kunhan hän vain osaa ottaa vaarin

noista ilmiöissä *itsessään* olevista merkeistä, jotka viittaavat johonkin korkeampaan, niiden *yläpuolella* olevaan. Että tällainen alkulähde *on*, on todettavissa, joskaan yksikään elävä olento ei koskaan voi siihen tunkeutua. Aivan tämän lähteen läheisyyteen haluaa tämäkin kirja lukijansa johdattaa eikä ennen levähtää.

Niissä ahtaissa rajoissa, joissa naiskysymyksestä on aina tähän asti kiistelty, ei tosin koskaan olisi tarvinnut uskaltautua tavoittelemaan näin korkeata päämäärää. Mutta kysymys onkin yhteydessä kaikkiin olemassaolon syvimpiin arvoituksiin. Vain *maailmankatsomuksen* varmassa ohjauksessa se voidaan ratkaista, käytännöllisesti ja teoreettisesti, moraalisesti eli metafysisesti.

Maailmankatsomus – sellainen nimittäin, joka tämän nimen ansaitsee – ei voi koskaan olla esteenä yksittäisten tietojen hankinnalle; päinvastoin vasta sen avulla on mahdollista saada erityistietoa myös syvemmästä todellisuudesta. *Maailmankatsomus itsessään on produktiivinen*; mutta koskaan sitä ei voida, kuten tämä vain empiirisen tieteen aikakausi uskoo, synteettisesti tuottaa suurimmastakaan määräästä erityistietoja.

Tällaisesta kokonaisnäkemyksestä tulevat tässä kirjassa esiin vasta idut, näkemyksestä, joka on lähinnä *Platonin*, *Kantin* ja *kristinuskon* maailmankatsomuksia. Tieteellinen, psykologis-filosofinen, loogiseettinen perusta on minun täytynyt suureksi osaksi luoda itse. Tosin paljon sellaista, minkä seikkaperäisempi selvittely ei ollut tässä mahdollista, aion vielä lähimmässä tulevaisuudessa tarkasti perustella. Juuri näihin kirjan kohtiin haluan tässä nimenomaisesti viitata, koska se, mitä siinä on sanottu syvimmistä ja yleisimmistä problemeista, ansaitsee mielestäni huomiota paljon enemmän kuin vain kättentaputukset, jotka sen erityinen sovellus naiskysymykseen mahdollisesti tulee saamaan.

Ymmärrän hyvin, että filosofista lukijaa saattaa loukata, kun tässä kaikkein korkeimpien ja perimmäisten kysymysten käsittely on ikään kuin asetettu *palvelemaan* vähemmän arvokasta erityiskysymystä. Siksi haluan korostaa, että sukupuolikysymys on tässä pikemminkin lähtökohta kuin päämäärä. Sen käsittely tuo valoa myös loogisiin pe-

ruskysymyksiin arvostelmasta ja käsitteestä ja niiden suhteeseen ajattelun aksioomiin, koomisen, rakkauden, kauneuden ja arvon teorioihin ja probleemoihin kuten yksinäisyys ja etiikka sekä näiden välisiin suhteisiin sekä nerouden, kuolemattomuustarpeen ja juutalaisuuden ilmiöihin. Luonnollisesti nämä laajat selvittelyt, jotka aihealueen kasvaessa tuovat esiin yhä uusia yhteyksiä, tulevat vuorostaan auttamaan meitä erityiskysymyksemme ratkaisussa. Kun tässä laajemmassa yhteydessä käy ilmi, kuinka vähän kulttuuri voi naiselta odottaa, kun lopulliset tulokset todellakin merkitsevät naisellisuuden täydellistä kieltämistä, ei tämä tarkoita sitä, että olisin halunnut tehdä tyhjäksi mitään, mikä *on*, että olisin halunnut alentaa mitään, millä on arvo *itsessään*. Jos tekoni minua vähänkin kauhistuttaisi, olisin tässä todellakin vain tuhoaja, jolla ei ole mitään jättää jälkeensä! Kirjan myöntämiset ovat ehkä vähemmän voimakkaita, mutta jolla on kyky kuunnella, pystyy ne kyllä kaikesta erottamaan.

•

Työ jakautuu kahteen osaan: ensimmäiseen, biologis-psykologiseen, ja toiseen, psykologis-filosofiseen. Ehkä monet tulevat olemaan sitä mieltä, että minun olisi ollut parempi kirjoittaa kaksi kokonaan eri kirjaa, yksi puhtaasti luonnontieteellinen ja yksi puhtaasti introspektiivinen. Joka tapauksessa minun täytyi ensin vapautua biologiasta voidakseni olla kokonaan psykologi. Toinen osa käsittelee tiettyjä sielullisia probleemoja aivan toisin kuin kukaan luonnontieteilijä niitä nykyään käsittelee, ja tämän vuoksi merkittävä osa yleisöstä tulee varmasti vierastamaan myös ensimmäistä osaa; kuitenkin tämä ensimmäinen osa kokonaisuudessaan kaipaisi huomiota ja arviointia juuri luonnontieteilijöiltä, mitä toinen, enimmäkseen sisäiseen kokemukseen pitäytyvä, vain muutamassa kohdassa. Koska toinen osa on syntynyt ei-positivistisesta maailmankatsomuksesta, tulevat useat pitämään molempia osia epätieteellisinä (vaikka toinen osa juuri ankarasti kumoaa positivismin). Toistaiseksi minun onkin vain tyydyttävä vakaumukseen, että olen antanut biologialle, mikä biologialle kuuluu, ja valvonut ei-biologisen, ei-fysiologisen psykologian oikeuksia, jotka sillä tulevat aina olemaan.

Ehkä tutkimusta tullaan eräiltä kohdin moittimaan siitä, että se ei esitä riittävästi *todistuksia*; juuri tämä on mielestäni sen vähäisin puute. Sillä mitä voitaisiin tässä yhteydessä tarkoittaa "todistamisella". Kyse ei ole matematiikasta eikä tietoteoriasta (jälkimmäisestä vain kahdessa kohdassa) vaan kokemustieteellisistä seikoista, ja silloin voidaan korkeintaan sormella osoittaa, mitä *on*; mitä tässä tämän lisäksi kutsutaan *todistamiseksi*, on pelkkää uusien kokemusten saattamista sopuointuun vanhojen kanssa; ja silloin on samantekevää, onko uusi ilmiö ihmisen kokeellisesti tuottama vai esiintyykö se jo valmiina luonnossa. Näitä jälkimmäisiä todistuksia sisältää tämä kirja koko joukon.

Kirja ei lopulta, sikäli kuin voin itse arvioida, (pääosaltaan eli toiselta osaltaan) ole sellainen, että sen voisi yhdellä pintapuolisella lukemisella ymmärtää ja omaksua; tämän sanon lukijan opastamiseksi ja omaksi puolustuksekseni.

Välttääkseni kaiken jo entuudestaan tunnetun toistamista olen (etenkin toisessa osassa) tyytynyt vain viittaamaan siihen, mitä aikaisemmin on sanottu ja yleisesti hyväksytty ja mikä myös tukee omaa näkemystäni. Nämä kirjallisuusviitteet ja sitaatit olen koonnut erilliseksi liitteeksi. Olen nähnyt erityistä vaivaa saattaakseni ne täsmälliseen ja niin maallikoille kuin ammatti-ihmisille sopivaan muotoon. Tämän perinpohjaisuuden vuoksi, ja jotta varsinainen tekstin lukeminen ei olisi jatkuvaa kompastelua, on ne siis koottu omaksi liitteekseen kirjan loppuun.¹

Herra Yliopiston Professori Tri Laurenz *Müllner* ansaitsee kiitoksen tehokkaasta tuesta, josta olen päässyt osalliseksi; Herra Professori Tri Friedrich *Jodl* ystävällisestä mielenkiinnosta, jota hän on osoittanut työtäni kohtaan alusta asti. Aivan erityisessä kiitollisuudenvelassa tunnen olevani ystävilteni, jotka auttoivat minua kirjan oikoluvussa.

¹ Nämä loppuviitteet, noin 130 pienellä painettua sivua, on tässä jätetty pois.

Johdanto

Kaikki ajattelu alkaa käsitteillä, jotka ovat *yleisyydeltään keskita-soa*,⁽¹⁾ ja kehittyy niistä kahteen suuntaan: toisaalta käsitteisiin, jotka yhä abstraktimpina viittaavat yhä useampien asioiden yhteisiin ominaisuuksiin ja näin kattavat yhä laajemman alan todellisuudesta; ja toisaalta kohti kaikkien käsitelinjojen leikkauspistettä, konkreettista yksittäiskompleksia, yksilöä, johon ajatuksissa pääsemme vain aina uusia rajoituksia asettavien lisämääreiden kautta ja jonka siis määrittelemme soveltamalla yhä uusia erottavia näkökulmia korkeimpaan yleiskäsitteeseen "olio" tai "jokin". Että on olemassa kalojen eläinluokka, joka eroaa nisäkkäistä, linnuista ja matelijoista, tiedettiin jo paljon ennen kuin toisaalta kalat edelleen jaettiin rusto- ja luukaloihin ja toisaalta, erotukseksi matelijoista, koottiin lintujen ja nisäkkäiden kanssa käsitteeksi selkärangaiset.

Tätä hengen itsepuolustusta lukemattomilla samankaltaisuuksilla ja eroavaisuuksilla hämäävää todellisuutta vastaan on verrattu luontokappaleiden väliseen taisteluun olemassaolosta.² Käsitteillä *puolustaudumme* maailmaa vastaan.³ Vain hitaasti saamme niitä muotoilluksi, vaiheittain, aivan kuin kahlehtisimme raivohullua: ensi hätään vain jollakin tavalla saartamalla ja kytkemällä liekaan, jolloin tämä voi olla vaarallinen enää rajoitetulla alueella, ja, vasta kun olemme varmistuneet tästä pääasiasta, täydentämällä kahlehdintaa sitomalla myös raajat.

On kaksi ihmiskunnan vanhimpiin kuuluvaa käsitettä, joiden avulla se on jo alussa pystynyt pitämään yllä jonkinlaista henkistä elämää. Tosin on tuon tuostakin esitetty pieniä parannuksia, yhä uudelleen lähetetty käsitteet korjauspajaan, hätäisesti paikattu tai tehty uudis-

² Myös Spencerin maailmankaava "differentiation and integration" soveltuu tähän mainiosti.

³ Tämä pätee käsitteistä ainoastaan psykologian, ei logiikan objekteina. Mikään moderni psykologismi (Brentano, Meinong, Höfler) ei voi korjata vahinkoa, mikä aiheutuu sekä psykologialle että logiikalle, jos nämä kaksi tarkastelutapaa sekoitetaan.

tuksia; jotakin on otettu pois ja jotakin on lisätty, on asetettu rajoituksia erikoistapauksissa ja taas keksitty laajennuksia kuten aina, kun nuoremmat tarpeet vähitellen pääsevät voitolle vanhentuneista laeista, joista yhden toisensa jälkeen on lopulta annettava periksi: mutta suurin piirtein uskomme kuitenkin vielä tulevamme toimeen niillä vanhaan tapaan, näillä käsitteillä, joita tässä tarkoitan, käsitteillä *mies ja nainen*.

Tosin puhumme luisevista, kapealanteisista, litteärintaisista, lihaksikaista, tarmokkaista, nerokkaista "naisista", "naisista", joilla on heikko tukka ja matala ääni sekä toisaalta parrattomista, juoruilevista "miehistä". Myönnämme jopa, että on olemassa "epänaisellisia naisia", "miesnaisia" ja "epämiehekkäitä", "naisellisia" "miehiä". Ottamalla huomioon vain yhden ominaisuuden, jonka mukaan syntymässä määritellään ihmisen sukupuoli, uskallamme siis liittää käsitteisiin jopa määreitä, joilla ne kielletään. Tämä on loogisesti kestäväntöntä.

Kukapa ei olisi ystäväpiirissä tai seuraelämässä, tieteellisessä tai yleisessä kokouksessa kuunnellut ja ottanut osaa kiivaisiin keskusteluihin "miehistä ja naisista" ja "naisen vapautuksesta"? Keskusteluihin ja väittelyihin, joissa lohduttomalla säännönmukaisuudella vertaillaan "miehiä" ja "naisia" kuin valkoisia ja punaisia palloja, joista samanväriset eivät mitenkään eroa toisistaan! Koskaan ei pyritä riitakysymyksen yksilölliseen käsittelyyn; ja koska jokaisella on vain yksilöllisiä kokemuksia, ei yhteisymmärrykseen tietenkään päästä; kuten ei missään, missä eri asioista puhutaan samoilla sanoilla eli missä sanat ja käsitteet eivät kata toisiaan. Olisivatko "naiset" todella jyrkästi erotettavissa "miehistä" ja molempien ryhmien jäsenet keskenään täysin identtisiä kuten pisteet rivissä. Näinhän kaikissa keskusteluissa sukupuolieroista, enimmäkseen tietenkin tiedottomasti, edellytetään. Missään muualla luonnossa ei ole näin ammottavaa epäjatkuvuutta. Löydämme useita metallien ja epämetallien, kemiallisten yhdisteiden ja seosten, eläinten ja kasvien, siemen- ja itiökasvien sekä nisäkkäiden ja lintujen välimuotoja.(2) Lähinnä vain yleisimmät käytännön tarpeet saavat meidät tekemään jyrkkiä jakoja, erottamaan aarioita luonnon loputtomasta melodiasta. Mutta "järjestä tulee mielettömyyttä, hyvistä töistä kidutusta" pätee vanhoihin käsitteisiin yhtä hyvin kuin perittyihin kanssakäymisen sääntöihin. Jo esitettyjen analogioiden

nojalla täytyy pitää epätodennäköisenä, että luonnossa olisi tehty *leikkaus* kaiken maskuliinisen ja feminiinisen välillä ja että elävä olento tässä suhteessa olisi kuvattavissa yksinkertaisesti vain ilmoittamalla kummalle puolelle tuollaista halkeamaa se on jäänyt. Edes kielioppi ei ole näin ankara.

Kiistassa naiskysymyksestä on usein kutsuttu *anatomi* tuomariksi, jotta tämä vetäisi kiistellyn rajan sukupuolten *muuttumattomien* eli *perittyjen* ja toisaalta *hankittujen* sielullisten ominaisuuksien välille. (On omituista, että vastaus kysymykseen miehen ja naisen luonnollisesta lahjakkuuserosta on tehty riippuvaiseksi hänen löydöistään: ikään kuin, jos *todellakaan* mikään muu kokemus ei tässä viittaisi mihinkään eroihin, 120g enemmän aivomassaa toisella puolella voisi kumota tällaisen tuloksen.) Mutta maltilliset anatomit vastaavat aina, olkoon kysymys aivoista tai mistä tahansa muusta elimestä: ominaisuuksia, jotka *kokonaan* erottaisivat miehet naisista, ei ole osoitettavissa. Vaikka miesten enemmistöllä esimerkiksi käden luusto on toisenlainen kuin naisten enemmistöllä, ei sukupuolta luotettavasti voi sen, enempää kuin minkään muunkaan, luuston, lihaksiston, nivelsiteiden, jänteiden, ihon, veren tai hermoston erillisen osan, ei kai edes rintakehän, ristiluun tai kallon perusteella määrittää.(3) Entä sitten lantio, siis se luurangon osa, jossa viimeistään luulisi esiintyvän jyrkkiä sukupuolieroja? Onhan juuri lantion muodolla suuri merkitys synnytyksen onnistumiselle. Mutta ei edes sitä voi pitää luotettavana mittana. Kuten jokainen kadunmies – yhtä hyvin kuin anatomit – tietää, on paljon naisia, joilla on miesmäisen kapea, ja paljon miehiä, joilla on naismaisen leveä lantio.(4) Eli löydämmekö sukupuolieroja mistään? Olisiko siis perusteltua enää lainkaan erotella miehiä ja naisia?!

Kuinka selviämme tästä pulmasta? Vanha ei meitä enää tyydytä, mutta ilmankaan emme toistaiseksi tule toimeen. Kun perinteiset käsitteet eivät riitä, on niistä kuitenkin joskus luovuttava, jotta voitaisiin orientoitua uudella ja paremmalla tavalla.

Viitteet

1. Ilmaus ”Begriffe mittlerer Allgemeinheit” (intermediate generalizations) on peräisin John Stuart Milliltä. – Kuvatusta käsitejärjestelmän kehityksestä, vrt. E. Mach, *Die Analyse der Empfindungen etc.*, 3. Aufl., Jena 1902, S. 242f.
2. Vrt. Ludwig Boltzmann, ”Über den zweiten Hauptsatz der mechanischen Wärmetheorie”, *Almanach der k. k. Akademie der Wissenschaften zu Wien*, 36. Jahrgang, S. 255: ”Niin silmiinpistävä kuin onkin ero eläimen ja kasvin välillä, alkeellisimmat muodot aina rajatapauksina sekoittuvat toisiinsa käyden yhtä hyvin eläimistä kuin kasveista. Yksittäiset lajit luonnonhistoriassa yleensä mitä jyrkimmin eroavat toisistaan, mutta siellä täällä myös esiintyy kaikenasteisia välimuotoja.” Kemiallisen yhdisteen ja seoksen välisestä suhteesta, vrt. F. Wald, ”Kritische Studie über die wichtigsten chemischen Grundbegriffe”, *Annalen der Naturphilosophie*, I, 1902, s. 181ff.
3. Esimerkiksi Paul Bartelsin hyvin seikkaperäinen tutkimus *Über Geschlechtsunterschiede am Schädel*, Berlin 1897 päättyy tulokseen (s.94): ”Toistaiseksi emme tunne mitään tekijää, joka selvästi erottaisi miehen kallon naisen kallosta ... Kaikki huomattavat erot koskevat miehiltä ja naisilta mitattujen tulosten keskiarvoja, ja on enemmän tai vähemmän yksilöitä, joiden arvot suuresti poikkeavat näistä keskiarvoista.” (s.100): ”Varma (kallonmuodon perusteella tapahtuva) sukupuolen määrittäminen ei toistaiseksi ole mahdollista, ja pelkäänpä, ettei se myöhemminkään tule onnistumaan.”
4. Konrad Rieger, *Die Kastration in rechtlicher, sozialer und vitaler Hinsicht*, Jena 1900, s. 35: ”Jokainen, joka on nähnyt paljon alastomia ihmisiä, toki tietää kokemuksesta: että on paljon naisia, joilla on ”miehen lantio“ ja että myös on paljon miehiä, joilla on ”naisen lantio” ... Tunnetusti ei sukupuolen määrittäminen luurangon perusteella ole läheskään aina mahdollista.

"Miehet" ja "Naiset"

Tavanomaisin useimpien eliöiden luokittelu, niiden luonnehtiminen ilman muuta koiraksi tai naaraiksi, miehiksi tai naisiksi, ei meille tosiasioiden valossa enää riitä. Monet aavistavat enemmän tai vähemmän selvästi näiden käsitteiden puutteellisuuden. Tehtävänäme onkin aivan ensimmäiseksi päästä selvyyteen juuri tässä asiassa.

Valitsemalla tutkimuksen lähtökohdaksi kehityshistorian (embryologian) osoittaman ihmis- ja elänsikiöiden sekä kasvi-alkioiden *varhaisen sukupuolisen eriytymättömyyden*, liityn muihin tekijöihin, jotka viime aikoina ovat kirjoittaneet tähän aiheeseen liittyvistä ilmiöistä.

Esimerkiksi ihmissikiöstä ei ennen kuudetta viikkoa voida sanoa mikä sen sukupuoli tulee olemaan. Vasta viidennellä viikolla alkavat prosessit, jotka kolmannen raskauskuukauden lopulla johtavat alunperin molemmille sukupuolille yhteisen sukuelimen aiheen ja edelleen koko yksilön kehittymiseen sukupuolisten *määritelmien mukaisesti*.⁴ Tämän tapahtuman yksityiskohtia ei tulla tässä lähemmin kuvailemaan.

Tähän kaikkien, myös korkeimpien organismien *biseksuaaliseen alkuun* viittaa se *poikkeukseton sitkeys*, jolla *yksineuvoisimmatkin* kasvi-, eläin-, ja ihmisyksilöt pyrkivät säilyttämään myös vastakkaisen sukupuolen ominaisuuksia. Sukupuolinen eriytyminen ei nimittäin koskaan ole täydellinen. *Kaikki miessukupuolen erikoisuudet ovat, vaikka vain heikosti kehittyneinä, löydettävissä myös naissukupuolelta; ja päinvastoin*. Sanotaan, että ne ovat säilyneet "rudimentaarisina". Niinpä, ottaaksemme heti esimerkiksi ihmisen, joka tuonnempana melkein yksinomaan on kiinnostuksemme kohteena, on myös naisellisimmalla naisella hieno vaalea untuva, "lanugo", siinä missä miehellä on parta, ja samoin myös miehistä miehekkäimmällä kehityk-

⁴ Luonnollisesti – näin jatkuvuudentarpeemme saa meidät olettamaan – täytyy tämän eriytyksen, vaikka emme tarkimmallakaan mikroskoopilla voi vielä havaita mitään morfologisia eroja, olla jo ennen tätä aikaa "esimuodostunut". Mutta miten? Tämä on kaiken kehityshistorian kova päähkinä.

sessä pysähtynyt rauhanen nännin alla. Yksityiskohtaisesti näitä asioita on tutkittu ennen kaikkea sukupuolielinten ja näiden ulostuloteiden, "tractus urogenitaliksen", osalta, jolloin on voitu osoittaa täysin aukoton sukupuolten välinen rudimentaarinen rinnakkaisuus.

Nämä embryologien toteamukset, muiden kanssa yhtäpitävinä, voidaan saattaa systemaattiseen yhteyteen. Voimme järjestää eri luokat ja lajit sen mukaan kuinka suuressa määrin niiden sukupuolet eroavat toisistaan eli, käyttääksemme *Häckelin* termiä, kuinka suuri on niiden "gonochorismi". Vastakkaisen sukupuolen piirteiden *latensi* siis vaihtelee kasvi- ja eläinlajien mukaan. Äärimmäistä sukupuolista eriytymistä, siis voimakkainta gonochorismia, ilmentää *sukupuolinen kaksimuotoisuus*, omituisuus, jota edustavat esimerkiksi monet siiralajit. Siinä saman lajin koiras ja naaras eroavat toisistaan usein enemmän kuin eri heimojen tai sukujen jäsenet. Selkärangkaisilla ei gonochorismi ole koskaan niin selvää kuin esimerkiksi äyriäisillä ja hyönteisillä. Edellisillä koiras ja naaras eivät koskaan täysin eroa toisistaan, kuten tapahtuu sukupuolisessa kaksimuotoisuudessa. Niillä on pikemminkin vain lukemattomia sukupuolten sekamuotoja, jopa niin sanottua "abnormia kaksineuvoisuutta", joillakin kalaheimoilla yksinomaista "normaalaa kaksineuvoisuutta".

Voimme nyt jo ennakolta otaksua vääräksi käsityksen, että olisi vain äärimmäisiä koiraita ja naaraita, joista vastakkaisen sukupuolen piirteet olisivat lähes kokonaan hävinneet ja näiden puolivälissä, melkein vain yhteen pisteeseen koottuina, kaikki välimuodot. Meitä askarruttaa erityisesti ihminen. Kuitenkin kaikki, mitä tästä sanomme, on sovitettavissa myös useimpiin muihin eliöihin, jotka lisääntyvät suvullisesti.

Mutta ihmisestä pätee varmasti: *Miehen ja Naisen välillä on lukemattomia eri asteita, "seksuaalisia välimuotoja". Kuten fysiikassa puhutaan ideaalikaasuista, siis sellaisista, jotka tarkasti noudattavat Boyle—Gay-Lussacin lakia (todellisuudessa sitä ei noudata yksikään), ja aina verrataan konkreettisia tapauksia näihin, samoin voimme määrittellä ideaalisen miehen M ja ideaalisen naisen N seksuaalisina tyyppinä, joita ei todellisuudessa ole. Näitä tyyppisiä ei ainoastaan voida vaan ne myös täytyy konstruoida. Tyyppi, platoninen idea, ei*

ole ainoastaan taiteen päämäärä ("Objekt der Kunst") vaan myös tieteen päämäärä. Tieteellinen fysiikka tutkii *täysin* jäykän ja *täysin* kimmoisan kappaleen käyttäytymistä hyvin tietoisena siitä, että todellisuus ei tarjoa esimerkkiä kummastakaan; empiiriset välimuodot ovat vain lähtökohta, kun jäljitetään tyypillistä käyttäytymistä. Kun teoriasta taas palataan käytäntöön, nähdään konkreettiset kappaleet selvästi välimuotoina ja voidaan tällaisina tyhjentävästi kuvata. *Aivan vastaavasti ovat mahdollisia vain kaikki tapaukset täydellisen miehen ja täydellisen naisen välillä*, eristeiset likiarvot näille pooleille, joista meillä ei voi koskaan olla havaintoja.

Huomattakoon siis, että tässä ei ole puhe vain ihmisen biseksuaalisesta *alusta* vaan *pysyvästä* kaksineuvoisuudesta, ei myöskään seksuaalisista *keski*-muodoista (fyysisistä tai psyykkisistä), joihin ymmärrettävistä syistä on aina tähän asti pitäydytty. Tässä muodossa on siis ajatus aivan uusi. Aikaisemmin on "seksuaalisilla välimuodoilla" tarkoitettu vain seksuaalisia *keski*-muotoja: *ikään kuin juuri keskellä*, matemaattisesti ilmaistuna, olisi yksi *kasautumispiste*, ikään kuin siinä siis *olisi enemmän kuin yksi lyhyt pätkä kahden äärimmäisyyden välisestä tasaisesti miehitetystä janasta!*

Siis Mies ja Nainen ovat kuin kaksi ainetta, joita eri eliöissä on eri suhteissa, missä kummankaan aineen osuus ei milloinkaan ole nolla. *Kokemusmaailmassa ei ole Miestä eikä Naista*, voitaisiin sanoa, *vaan ainoastaan miehekästä ja naisellista*. Yksilöä A tai B ei saa siksi enää ilman muuta nimetä "mieheksi" tai "naiseksi", vaan ne on kuvattava murto-osilla molemmista:

$$A: a M, a' N \quad B: b N, b' M,$$

$$\text{missä aina } 0 < a, a', b, b' < 1.$$

Tarkempia todisteita tälle käsitykselle – johonkin kaikkein yleisimpään viitattiin jo alustavasti johdannossa – on lukemattomia. Muistettakoon vain kaikki "miehet", joilla on naisellinen lantio ja naiselliset rinnat, puuttuva tai heikko parrankasvu, muodokas vartalo, ylipitkä

tukka, ja toisaalta kaikki "naiset", joilla on kapea lantio⁵ ja litteät rin-
nat, tasaiset, vähärasvaiset pakarat, syvä, karkea ääni ja viikset (jonka
aihe on paljon useammin ja vahvempana olemassa kuin yleensä
huomataan, koska se aina poistetaan; parrasta, joka monille naisille
kasvaa vaihdevuosien jälkeen, ei tässä ole kysymys) jne. jne. Kaikki
nämä ominaisuudet, jotka kuvaavaa kyllä melkein aina löytyvät sa-
masta ihmisestä, ovat jokaiselle kliinikolle ja käytännön anatomille
tuttuja, mutta vain erillisinä ominaisuuksina.

Monipuolisimmin tässä puolustettua näkemystä tukee antropologisten
ja anatomisten mittaustulosten laaja vaihteluala, seikka, että naisten
arvot eivät koskaan ala siitä, mihin miesten päättyvät, vaan aina kes-
kelle syntyy alue, jossa sekä miehet että naiset ovat edustettuina. Tä-
mä epävarmuus siis tukee juuri teoriaa sukupuolisista välimuodoista,
mutta varsinaisen tieteen kannalta se on pikemminkin valitettavaa.
Juuri tieteelliseen seksuaalisen tyyppin kuvaamiseen eivät ammat-
tianatomit ja antropologit ole vielä lainkaan pyrkineet vaan ovat vain
etsineet ominaisuuksia, jotka selvästi erottaisivat miehet naisista, ja
siksi he ovat aina kompastuneet poikkeusten runsauteen. Näin selity-
tyy kaikkien asiaan liittyvien mittaustulosten epämääräisyys ja suuri
vaihteluala.

Eriytyinen mieltymys tilastoihin, joka on juuri teolliselle aikakaudel-
lemme ominaista, on myös tässä jarruttanut kehitystä – luullaan elet-
tävän erityisen tieteellistä vaihetta vain koska matematiikalle löytyy
niin paljon sovelluksia. Siksi vain *keskiarvo* kiinnostaa, ei *tyyppi*. Ei
lainkaan ymmärretä, että jälkimmäiseen päästään vain puhtaan (ei
sovelletun) tieteen järjestelmässä. Niinpä olemassa oleva morfologia
ja fysiologia tietoinen jättää kokonaan pulaan sen, joka on kiinnos-
tunut tyypeistä. Kaikki asiaankuuluvat mittaukset ja detaljitutkimuk-
set ovat vielä tekemättä. Kaikella sillä, mitä toistaiseksi on saavutettu,
ei ole mitään käyttöä tieteelle myöskään löyhemmässä (eikä varsin-
kaan kantilaisessa) mielessä.

⁵Ei lantion absoluuttinen leveys vaan sen suhde hartiaain leveyteen on melko
varma ja yleisesti soveltuva fyysinen kriteeri N-pitoisuudelle.

Kaikki riippuu tiedosta, joka meillä on M:stä ja N:stä, oikeasta ideaalisen miehen ja ideaalisen naisen toteamisesta (ideaalisen merkityksessä tyypillinen ilman mitään arvottamista).

Jos onnistumme konstruoimaan nämä tyypit, tulee niiden soveltaminen yksityistapaukseen, sen esittäminen määrällisenä seossuhteena, olemaan sekä helppoa että hedelmällistä.

Teen vielä yhteenvedon tämän luvun sisällöstä: minkään eliön sukupuolta ei voida määrittää yhdeksi kahdesta. Jokainen yksilö löytyy kahden pisteen *välillä*, näistä pisteistä ei yksikään. Tieteen tehtävä on todeta jokaisen yksilön sijainti tällä janalla, jota ei pidä ymmärtää miksikään metafyyssiseen olopiiriin kuuluvaksi, kokemusmaailman yläpuolella olevaksi, vaan konstruktioksi, joka heuristisista syistä on välttämätön, kun todellisuutta halutaan kuvata mahdollisimman täydellisesti.

Tämä kaikkien elollisten olioiden biseksuaalisuuden aavistus on iki-vanha. Ehkä se ei ollut kiinalaisillekaan myyteile vieras; kreikkalaisuudessa se oli joka tapauksessa erittäin eloisa. Tästä todistavat hermafrodiitin myyttinen hahmo ja Aristofaneen kertomus Platonin Pidoissa. Vielä myöhemmin aikoina piti ofiittien gnostilainen lahko alkuihmistä miesnaisena, $\alpha\rho\sigma\epsilon\nu\phi\eta\lambda\upsilon\xi$.

Viitteet

1. Ennen Heinrich Rathkea (”Beobachtungen und Betrachtungen über die Entwicklung der Geschlechtswerkzeuge bei den Wirbeltieren”, Halle 1825. *Neueste Schriften der naturforschenden Gesellschaft in Danzig*, Bd. I, Heft 4) oli vallalla tuo Tiedemannin dogmaattinen näkemys, että alussa kaikki sikiöt olisivat naispuolisia ja että kivekset olisivat tulosta munasarjojen myöhemmästä kehityksestä (Vrtl.. Richard Semon, ”Die indifferente Anlage der Keimdrüsen beim Hühnchen und ihre Differenzierung zum Hoden”, Habilitationsschrift, Jena 1887, s. 1f.) Rathke (s. 121f.) taisteli monin perustein tätä käsitystä vastaan, jonka mukaan miessukupuolesta olisi kyse vain pittemälle kehittyneestä naissukupuolesta, ja pääsi ensimmäisenä tulokseen: ”Kaikki tässä työssä esiintuodut tarkastelut todistavat, että mitään havaittavaa sukupuolista eriytymistä ei vielä aivan elä-

män alkuvaiheessa tapahdu. Näin on ainakin sisäisten sukuelinten kohdalla; ulkoisten osalta voin vain tukeutua muiden havaintoihin, en omiini, ja nämä toisten tekemät havainnot näyttävät viittaavan siihen, että myöskään nuo ulkoiset muodostumat eivät eroa toisistaan. Voidaan siis väittää, että ainakaan selkärankaisilla, sikäli kuin aistein on havaittavissa, eivät sukupuolet aluksi eroa toisistaan.” Tätä käsitystä koeteltiin, ja se sai lisävahvistusta sekä lopulta saatettiin voimaan Johannes Müllerin (*Bildungsgeschichte der Genitalien*, Düsseldorf 1830), Valentinin (”Über die Entwicklung der Follikel in den Eierstöcken der Säugetiere”, Müllers Archiv, 1838, s. 103f.), R. Remakin (*Untersuchungen über die Entwicklung der Wirbeltiere*) ja Wilhelm Waldeyerin (*Eierstock und Ei*, 1870) töissä.

Arrhenoplasma ja Thelyplasma

Kaikkien asiaankuuluvien tosiseikkojen perusteellinen uudelleenarviointi edellyttäisi tietenkin aivan ensimmäiseksi uutta ja täydellistä seksuaalisten tyyppien anatomisten ja fysiologisten ominaisuuksien kuvaamista, mutta koska minulla ei ole esitettävänäni mitään itsenäisiä tutkimuksia tällä laajalla tehtäväkentällä ja koska nämä kysymykset sittenkin tämän kirjan *perimmäisten* tavoitteiden kannalta ovat toissijaisia, lienee minun parasta luopua koko hankkeesta jo aivan aluksi – pohtimattakaan sitä, riittäisivätkö siihen läheskään yhden miehen voimat. Kirjallisuudesta löytyvien tulosten kokoaminen olisi sekin tarpeetonta, sillä sen on *Havelock Ellis* jo oivallisesti suorittanut. Sitä paitsi ovat nämä tulokset täysin merkityksettömiä varsinaiselle tieteelle, jonka tehtävä on (seksuaalisten) tyyppien konstruointi. Tämän luvun erittelyt ovatkin pikemmin vain muodollisia ja yleisluontoisia, ne koskevat vain biologisia peruseräjänteitä, osaksi ne myös haluavat tasoittaa tietä tuolle vielä tulevaisuuteen kuuluvalla välttämättömälle tehtävälle. Biologinen maallikko voi hyvin hypätä tämän luvun yli juurikaan vaarantamatta kirjan muun sisällön ymmärtämistä.

Toistaiseksi on oppia miehekkyyden ja naisellisuuden eri asteista kehitelty puhtaasti anatomiselta kannalta. Mutta kysymykseen sukupuolta selvästi ilmentävistä muodoista liittyy aina myös kysymys niiden sijainnista. Että sukupuolisuus ei rajoitu vain sukuelimiin ja sukurauhasiin, tuli esille jo aikaisemmissa esimerkeissämme sukupuolieroista myös muissa ruumiinosissa. Mutta mihin on vedettävä raja? Rajoittuuko sukupuolisuus vain "primaareihin" ja "sekundaareihin" sukupuoliominaisuuksiin? Vai onko sen piiri vielä paljon laajempi? Toisin sanoen, missä sukupuolisuus sijaitsee ja missä se ei sijaitse? Monet viime vuosikymmenten löydöt ilmeisesti pakottavat meidät palaamaan oppiin, joka periytyy 1840-luvulta ja joka aikanaan sai vain vähän kannattajia, koska sen tulokset näyttivät olevan ristiriidassa paitsi kehittäjänsä omien myös hänen vastustajiensa aikaisempien tulosten kanssa, joita tosin vain jälkimmäiset pitivät enää kumoamattomina. Tarkoitin tällä näkemyksellä, jota – hiukan muotoiltuna – myös kaikki myöhempi kokemus voimakkaasti tukee, kööpenhami-

nalaisen eläintieteilijän Joh. Japetus Sm. *Steenstrupin* oppia, joka väittää, että *sukupuolisuutta on kaikkialla kehossa*.

Ellis on käynyt läpi lukemattomia tutkimuksia lähes kaikista kudoksista ja kaikki ne todistavat sukupuolieroista. Esimerkiksi tyypillinen nais- ja mieshiipiä eroavat toisistaan suuresti. Tämä oikeuttaa oletukseen sukupuolieroista ihon ja verisuonten solukossa. Myös hemoglobiinissa eli punaisten verisolujen tiheydessä on havaittu eroja. *Bischoff* ja *Rüdinger* ovat todenneet eroja aivoissa ja aivan hiljattain *Justus* ja *Alice Gaule* myös vegetatiivisissa elimissä (maksat, keuhkot, perna). On myös todettava, että naisessa *kaikki* vaikuttaa enemmän tai vähemmän "*erogeenisesti*" mieheen, ja päinvastoin.

Voimme siis hyväksyä formaalis-loogiselta kannalta vain hypoteettisen mutta lukuisten tosiasioiden jo varmistaman näkemyksen: *jokaisella organismin solulla on* (kuten toistaiseksi tyydymme asian ilmaistamiseen) *sukupuolinen luonne*. Periaattemme, jonka mukaan on olemassa vain seksuaalisia välimuotoja, saa meidät heti lisäämään, *että tämä sukupuoli voi olla eriasteista*. Tämä oletus tekee meille helpoksi sovittaa järjestelmäämme myös pseudo- ja jopa aidon kaksineuvoisuuden (jonka esiintyminen useilla eläinlajeilla, joskaan ei täysin varmasti ihmisellä, on *Steenstrupin* ajoista ollut epäilemättömä.) *Steenstrup* kirjoittaa: "Jos eläimen sukupuoli todellakin olisi vain tämän sukuelimissä, olisi eläimelle määrittävää kaksi sukupuolta, jos sillä kerran on sekä koiraan että naaraan sukuelimet. Mutta sukupuoli ei ole mitään, mikä näyttäytyisi vain tietyissä paikoissa tai jota ilmentäisivät vain jotkin tietyt elimet, vaan se vaikuttaa koko olemuksessa. Uroksessa on jokainen, myös pienin osa urosta, vaikka se kuinka muistuttaisi vastaavaa naaraan osaa, ja päinvastoin. Molempien sukuelimien esiintyminen samassa yksilössä tekisi tämän kaksisukupuoliseksi vasta jos molempien sukupuolten piirteet hallitsisivat koko ruumista – jolloin vastakkaiset sukupuolisuudet kumoaisivat toisensa ja tekisivät yksilöstä sukupuolettoman." Jos kuitenkin, ja tähän näyttävät kaikki empiiriset tosiseikat pakottavan, *lukemattomien M:n ja N:n välisten sukupuolisten muotojen periaate laajennetaan koskemaan kaikkia organismin soluja*, poistuu vaikeus, johon *Steenstrup* kompastui, ja kaksineuvoisuudessa ei ole enää mitään outoa. Tämän periaatteen mukaan siis myös *eri solut samassa yksilössä* voisivat

vaihdella täydellisestä miehisyydestä kaikkien välimuotojen kautta sen täydelliseen puuttumiseen eli täydelliseen naisellisuuteen. Onko tässä vaihtelussa kyse *kahden* aineen seossuhteesta vai esimerkiksi erilaisesta atomien järjestymisestä *homogeenisen* protoplasman suurissa molekyyliyksissä, on kysymys, josta on parempi olla olettamatta mitään. Ensimmäinen vaihtoehto ei tulisi fysiologisesti olemaan kovin käyttökelpoinen – ajateltakoon vain miehen ja naisen ruumiinliikkeitä, joista kaikki kaksinaisuus puuttuu. Toinen taas muistuttaa vähemmän onnistuneista periytymistä koskevista spekulatioista. Ehkä ne ovat kumpikin yhtä kaukana totuudesta.

Mihin solun sukupuolisuus perustuu, mitkä kudosopilliset, molekyyli- ja fysiologiset tai suorastaan kemialliset erot ovat selityksenä, siitä ei toistaiseksi voida tehdä edes arvauksia. Menemättä mitenkään tulevien tutkimusten edelle (jotka varmasti tulevat riittävästi osoittamaan mahdottomaksi johtaa erityisesti biologisia ominaisuuksia fysiikasta ja kemiasta) on oletus *eri* solujen (eikä ainoastaan *kokonaisten* organismien) *erilaisesta* seksuaalisuudesta hyvin puolustettavissa. Naisellisilla miehillä on enimmäkseen myös naisellinen iho, soluilla miehissä elimissä on heillä heikompi taipumus jakautua, mihin makroskooppisten sukupuolipiirteiden heikompi kehittyminen ehdottomasti viittaa, jne.

Sukupuolipiirteiden luokittelu voidaan suorittaa silmämääräisesti. Niiden järjestys on suurinpiirtein niiden erogeenisien vaikutusten mukainen (ainakin eläinkunnassa). Välttääksemme turhaa sekaannusta käytämme *John Hunterin* yleisesti omaksuttua nimitystä ja kutsumme *primordiaalisiksi sukupuolipiirteiksi* miehen ja naisen sukurauhasia (kivekset, epididymis, munasarjat, epooforon) ja *primaarisiksi* sisempiä sukurauhasten adnexeja (siemennuoria, siemenrakkulaa, munatorvea, kohtua) *sekä* "ulkoisia sukupuoliosia", joiden mukaan syntymässä ihmisen sukupuoli yksinomaan määritetään ja samalla eräällä tapaa myös hänen elämänkohtalonsa (usein väärin kuten myöhemmin ilmenee). Kaikille sukupuolipiirteille, jotka tulevat primaaristen *jälkeen*, on yhteistä, että ne eivät ole parittelun kannalta suorastaan välttämättömiä. *Sekundaarisiksi sukupuolipiirteiksi* kutsumme niitä, jotka tulevat näkyviin vasta sukupuolisen kypsymisen myötä ja jotka erään, miltei kiistattoman näkemyksen mukaan eivät

voi kehittyä ilman sukurauhasista vereen johtuvaa tiettyjen aineiden "sisäeritystä" (parrankasvu miehellä, tukankasvu naisella, rintojen kehitys, äänenmurros jne.).

Käytännöllisistä pikemmin kuin teoreettisista syistä on suositeltavaa luokitella *tertiaarisiksi* piirteet, jotka paljastuvat vasta ilmausten tai toimintojen yhteydessä. Tällaisia ovat esimerkiksi lihasvoima ja itse-päisyys. Tapaan ja tottumukseen sekä ammattiin liittyviä piirteitä kuten tupakoiminen ja juominen tai käsityö kutsumme *kvartaarisiksi*. Myös nämä vaikuttavat toisinaan erogeenisesti, mikä jo viittaa siihen, että ne paljon useammin kuin ehkä uskotaan ovat palautettavissa tertiaariin ja mahdollisesti joskus liittyvät likeisesti vielä primordiaaliin. Tällä luokittelulla ei haluta sanoa mitään sukupuolipiirteiden *oleellisesta* järjestyksestä eikä päättää mitään siitä, ovatko henkiset ominaisuudet ruumiillisiin verrattuina primaareja tai edelliset jälkimmäisten määräämiä vaikka vasta pitkänkin kausaaliketjun välityksellä, vaan ainoastaan niiden vastakkaiseen sukupuoleen⁶ kohdistuvan vetovoiman suuruudesta, siitä ajallisesta järjestyksestä, johon ne voidaan asettaa sen varmuuden perusteella, jolla ne useimmissa tapauksissa tulevat toiselle sukupuolelle avautumaan.

"Sekundaaristen piirteiden" yhteydessä tuli jo mainituksi verenkiertoon tapahtuva ituaineksen sisäeritys. Tämän virtauksen samoin kuin sen kastroimalla tehtävän ehkäisyn vaikutuksia on nimittäin tutkittu juuri havainnoimalla *sekundaaristen* piirteiden kehittymistä tai kehittymättömyyttä. Mutta "sisäeritys" vaikuttaa epäilemättä kaikkiin kehon soluihin. Tästä todistavat muutokset, joita puberteetin aikana tapahtuu *koko* organismissa eikä vain sekundaaristen sukupuolipiirteiden merkitsemissä osissa. Rauhasen sisäeritystä ei voi ymmärtää muuten kuin *tasaisesti* kaikkiin kudoksiin ulottuvana.

Sukurauhasten sisäeritys siis vasta viimeistelee yksilön sukupuolisuuden. Siksi on oletettavissa, että jokaisella solulla on jo *alun perin* oma sukupuolinen luonteensa, jota täydentämään kuitenkin tarvitaan su-

⁶ Erilaisista "fetisismeistä" ei tässä tietenkään tarvitse välittää; erogeenisen vaikutuksen kannalta ovat primordiaaliset ominaisuudet yhtä vähämerkityksisiä.

kurauhasten sisäeritystä, jotta kehittyisi selvästi maskuliininen tai feminiininen yksilö.

Juuri sukurauhasen alkeisosista on yksilön sukupuolipiirteet helpoimmin jäljitettävissä. On myös otaksuttava, että niissä myös organismien laji-, suku- ja heimo-ominaisuudet ovat täysilukuisimmin edustettuina. *Steenstrupin* ohella, joka siis on perustellusti opettanut, että sukupuolisuus on levittäytyneenä kaikkialla ruumiissa eikä sijaitse pelkästään erityisissä "sukupuoliosissa", ovat muiden muassa *Naegele*, *de Vries* ja *Oskar Hertwig* vakuuttavasti puolustaneet sitä harvinaisen valistunutta näkemystä, että *jokainen* monisoluisen organismin solu kannattelee *kaikkia laji*ominaisuuksia ja että nämä sukusoluissa vain näyttävät erinomaisella tavalla kootun yhteen – mitä kaikki tutkijat ehkä joskus tulevat pitämään itsestään selvänä jo siksi, että jokainen eliö kehittyy jakautumalla *yhdestä* solusta.

Kuten edellä mainitut tutkijat monien ilmiöiden perusteella, jotka myöhemmin ovat vain yleistyneet, kun on saatu kokemusta eri osien regeneraatiosta ja todettu kemiallisia eroja eri lajien vastaavissa kudoksissa, olivat oikeutetut olettamaan *idioplasman* olemassaolon erityisten lajiominaisuuksien *kokonaisuutena* myös kaikissa monisoluisien niissä soluissa, joilla ei ole välitöntä merkitystä lisääntymisen kannalta – samoin voidaan ja täytyy myös tässä määritellä *arrhenoplasman* ja *thelyplasman* käsitteet tarkoittamaan niitä *kahta muunnelmaa*, joissa *jokainen idioplasma voi esiintyä sukupuolisesti eriytyneissä eliöissä* ymmärrettyinä jälleen jo aikaisemmin perusteellisesti esiintuodun näkemyksen mukaisesti vain *ideaalitapauksiksi*, rajoiksi, joiden *välille* kaikki empiirinen todellisuus sijoittuu. Siis todellinen protoplasma vaihtelee etäännyen esimerkiksi ideaalisesta *arrhenoplasma* (todellisen tai kuvitellun) indifferenssipisteen (=hermaphroditismus verus) kautta protoplasmaksi, joka jo on lähempänä *thelyplasmaa*, jota se edelleen voi rajattomasti lähestyä. Tämä on vain seurausta kaikesta siitä, mitä jo aikaisemmin on sanottu ja pyydänkin anteeksi näitä uusia nimiä. Niillä ei haluta tässä todellakaan uskotella, että itse asia olisi uusi.

Tieto, että *jokainen* elin ja lisäksi *jokainen solu* on sukupuolinen *arrhenoplasman* ja *thelyplasman* määrittelemällä vaihteluvälillä, siis että

jokainen alkeisosa on jo alun perin tietyllä tavalla ja tietyssä määrin sukupuolinen, tämä tieto on helposti johdettavissa myös siitä toiseikasta, että edes *samassa* organismeissa eri solut eivät ole samalla tavalla ja *samassa mitassa* sukupuolisia. Kaikissa saman kehon soluissa ei nimittäin M/N-suhde ole suinkaan sama eli niillä on arrhenoplasma—thelyplasma-janalla eri sijainti. Voi olla jopa niin, että saman kehon eri solut ovat eri puolilla indifferenssipistettä. Jos miehekkyuden ja naisellisuuden sijasta, ilman mitään pahansuopuutta, kirjoitamme lyhyesti vain + ja –, voimme ilmaista saman myös seuraavasti: Saman organismin soluilla saattaa olla paitsi eri suuri myös eri merkinen sukupuolisuus. On olemassa *muuten* melko maskuliinisia tyyppisiä naisia, joilla on vain heikko parta ja lihaksisto ja melkein tyyppillisiä naisia, joilla on vain pienet rinnat sekä toisaalta hyvin naismaisia miehiä, joilla on vahva parrankasvu ja naisia, joilla on heikko tukka ja selvästi erottuvaa parrankasvua mutta samalla hyvin kehittyneet rinnat ja leveä lantio. Tunnen lisäksi ihmisiä, joilla on naisen reidet ja miehen sääret, naisen oikea ja miehen vasen lonkka. Yleensäkin suurempaa sukupuolipiirteiden paikallista vaihtelua tavataan juuri vastinpuoliskoista (jotka muutenkin vain aniharvoin ovat symmetrisiä). Esimerkiksi parrankasvusta löydämme paljon epäsymmetriaa. Epätasaisen sisäerityksen syyksi tätä tuskin voi lukea (kuten jo aikaisemmin on tullut todetuksi). Täytyyhän veren koostumuksen pysyä samana riippumatta kehon osista, joihin se virtaa.

Jos meillä ei olisi aihetta otaksua alkuperäistä, sikiön kehityksen alusta asti vallitsevaa yksittäisten solujen sukupuolista erilaisuutta syyksi näihin variaatioihin, täytyisi yksilön sukupuolinen luonne olla kuvattavissa yksinkertaisesti määrittämällä sukurauhasten tyyppi, ja asia olisi paljon mutkattomampi kuin se todellisuudessa on. Mutta sukupuolisuus ei siis ole tasaisesti jakautunut eri soluihin, emmekä vain yhtä solua tutkimalla voi saada tietoa kaikista muista. Tosin *suuret* erot *saman* eliön eri solujen tai eri elinten välillä ovat harvinaisia. Eri soluilla ja elimillä on siis taipumus olla pikemmin samanlaisia kuin erilaisia. Kuinka suuria erot suurimmillaan voivat olla, siitä täytyisi tehdä aivan oma tutkimuksensa.

Jos yleinen, *Aristoteleelta* periytyvä näkemys, jonka myös monet lääkärit ja eläintieteilijät jakavat, että eläimen *kastraatio* aina käynnistää-

si muutoksen kohti vastakkaista sukupuolta, että esimerkiksi uroksen kuohinta jo *eo ipso* determinoisi sen täydellisen naisellistumisen, jos tämä näkemys olisi tosi, olisi solujen sukurauhasista riippumaton sukupuoli luonne taas asetettava kyseenalaiseksi. Mutta *Sellheimin* ja *Fogesin* tuoreimmat kokeelliset tutkimukset ovat osoittaneet, että löytyy myös kastroidun tyyppi, joka kokonaan eroaa naisellisesta, siis että kuohitukseksi tuleminen ei ilman muuta johda naisellistumiseen. Tosin on parempi olla tekemättä myöskään tähän suuntaan kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Ei pidä missään tapauksessa sulkea pois mahdollisuutta, että toinen, latentiksi jäänyt vastakkaisen sukupuolen sukurauhanen saa niin sanoakseni herruuden organismissa, jonka sukupuoli luonne on jossain määrin häilyvä. Usein esiintyvät, tosin kyllä yleensä liian rohkeasti tulkitut tapaukset, joissa vaihdevuosien jälkeen nainen alkaa saada miehisiä piirteitä, ovat tästä tunnetuin esimerkki. Isoäidin parta, vanhoilla metsävuohilla joskus esiintyvä lyhyt tohlo, vanhojen kanojen helтта jne. Mutta tällaisia muutoksia näyttää tapahtuvan jopa myös aivan ilman iän mukanaan tuomaa surkastumista tai kirurgiaa. Varmuudella niitä on havaittu *normaalitapauksina* muutamilla Cymothoa-, Anilocra-, Nerocila-sukujen edustajilla, kaloissa loisivilla siiroilla. Nämä eläimet ovat erikoisia hermafroditteja. Niillä on pysyvästi sekä uroksen että naaraan sukurauhaset, jotka kuitenkin eivät samanaikaisesti ole toiminnassa. Niiden elämä on jonkinlaista "aikaiheteisyyttä": jokainen yksilö toimii ensin uroksena, myöhemmin naaraana. Uroskautenaan niillä on kokonaiset uroksen paritteluelimet, jotka jälkeenpäin heitetään pois, kunhan naaraalle kuuluvat ulostulotiet ja hautomisheltat ovat ensin kehittyneet. Mutta siihen, että myös ihmisessä tapahtuu jotain tämäntapaista, näyttävät viittaavan nuo eriskummaiset "eviraatio-" ja "effeminaatiotapaukset", jotka vanhojen miesten psykopatologia hyvin tuntee. Sukurauhasten rooli on siis tärkeä, mutta koska niinkään radikaali toimenpide kuin niiden poistaminen ei *varmuudella* johda sukupuolen vaihdokseen, on oletettava jokin alkuperäisempi, jo soluista löytyvä arrhenoplasman ja thelyplasman seossuhteen määrittelemä sukupuoli karakteristiikka.

Tällaisesta solun alkuperäisestä sukupuolisuudesta ja sukurauhaseritteiden voimattomuudesta todistaa vielä se tuloksettomuus, jolla urosrauhasia on istutettu naaraisiin. Näiden yritysten ankarampi todistus-

voima tosin edellyttäisi, että uroksen kives istutettaisiin mahdollisimman läheiseen sukulaiseen, mieluummin sisareen, *idioplasma* ei näet saisi olla kovin erilaista. Kokeet *Chrobakin* klinikalla Wienissä ovat osoittaneet, että kahden mielivaltaisesti valitun naaraan munasarjojen vaihto johtaa useimmissa tapauksissa näiden surkastumiseen ja näiden ylläpitämien sekundaaristen ominaisuuksien (ja elinten kuten matorauhaset) häviämiseen, kun taas sukurauhasen siirto luonnolliselta paikaltaan *samassa* eläimessä voi parhaassa tapauksessa johtaa yhtä täydelliseen sekundaaristen ominaisuuksien kehittymiseen kuin jos mitään toimenpidettä ei olisi suoritettu. Epäonnistuneet transplantaatiot ovat ehkä pääasiallisesti seurausta juuri liian etäisestä sukulaisuudesta: idioplasmaattinen näkökohta olisi huomioitava aivan ensimmäiseksi.

Nämä tapaukset muistuttavat tuloksista, joita on saatu, kun erilaiset *veret* on sekoitettu. Kirurgien käytännön ohjenuorana on, että menetettyä verta ei tule korvata ainoastaan samasta lajista ja lähisukulaisista vaan myös samasta sukupuolesta. Parallelismi transplantaatioyritysten kanssa on silmiinpistävä. Jos tässä esitetyt näkemykset pitävät paikkansa, täytyy kirurgien, jos he ylipäänsä käyttävät verta keittosuolan sijasta, ehkä huolehtia muustakin kuin siitä, että veri otetaan potilaan lähisukulaisesta. Olisi ehkä katsottava myös, että luovuttajan maskuliinisuus/feminiinisyys on samaa luokkaa kuin vastaanottajan.

Kuten tämä, mitä verensiirrosta tiedetään, todistaa verisolujen itsenäisestä sukupuolisesta luonteesta, samoin todistaa, kuten jo on mainittu, kaikkien sukupuolten välisten sukurauhassirtojen täydellinen epäonnistuminen siitä, että sisäeritys *vaikuttaa vain sitä vastaavaan arrhenoplasmaan tai thelyplasmaan*.

Tähän liittyen vielä sananen organoterapeuttisesta parantamisesta. Edellä esitetyn nojalla on selvää, että koska sukurauhasen siirto sukupuolelta toiselle ei tuota mitään tulosta, myös munasarja-aineen (Ovarialsubstanz) ruiskuttaminen mieheen voi saada aikaan korkeintaan vahinkoa. Mutta toisaalta organoterapian *periaatetta* vastaan soti myös se, että organovalmisteet, jotka ovat *toisen* lajin eläimestä lähtöisin, eivät aina tuota toivottua vaikutusta. Tämän tärkeän biolo-

gisen periaatteen, idioplasmaopin, laiminlyönti on kostautunut monille organoterapiaa soveltaville lääkäreille.

Idioplasmaoppia, jonka mukaan lajiominaisuudet löytyvät myös niistä kudoksista ja soluista, jotka ovat menettäneet jakautumiskykynsä, ei tosin vielä ole yleisesti tunnustettu. Mutta että ainakin sukurauhasta löytyvät kaikki lajiominaisuudet, se täytyy jokaisen käsittää ja samalla myöntää, että juuri sukurauhasperparaattien kohdalla ensimmäinen postulaatti on mahdollisimman läheinen sukulaisuus, sikäli kuin menetelmällä pyritään muuhunkin kuin vain toimittamaan hyvää tonikumia. Voisi olla hyödyllistä tehdä myös rinnakkaiskokeita, sukurauhasten transplantaatioita sekä niiden eritteiden ruiskuttamista, esimerkiksi verrata vaikutuksia, kun otetaan uroksesta itsestään tai sen lähisukulaisesta kives ja istutetaan samaan urokseen vain eri paikkaan, esimerkiksi peritoneal-tilaan, tai kun toisaalta suonensisäisesti ruiskutetaan kivesuutetta toiseen kuohittuun, läheistä sukua olevaan urokseen. Tällaiset kokeet voisivat mahdollisesti lisätä tietoa myös elinperparaattien valmistuksesta ja määrästä, joita on soveliasta ruiskuttaa. *Teoreettisesti* mielenkiintoista olisi myös saada tietää, muodostavatko sukurauhasten sisäeritteet kemiallisia yhdisteitä solun aineiden kanssa vai onko niiden vaikutus vain katalyyttinen ja sittenkin määrästä riippumaton. Jälkimmäistä oletusta ei vielä tähänastisten tulosten valossa voi kokonaan sulkea pois.

Sisäerityksen vaikutukselle sukupuolisuuden kehittymisessä oli määrittävä rajat, jotta voimme varmemmin puolustaa tekemäämme oletusta alkuperäisestä, *yleensä* eri soluille hiukan *erilaisesta, määrätystä* sukupuolisesta luonteesta.⁷ Vaikka tapausten suuressa enemmistössä ei esiinny merkittäviä eroja saman yksilön solujen välillä, on kuitenkin olemassa poikkeuksia, jotka pakottavat meidät myöntämään suuretkin vaihtelut mahdollisiksi. Myös yksittäisissä munasoluissa ja siittiöissä, eikä ainoastaan eri organismien vaan myös *yhden* yksilön munarakkuloissa tai spermassa, samaan aikaan ja vielä enemmän eri aikoina, on havaittavissa eroja maskuliinisuudessa ja feminiinisytydessä, esimerkiksi siittiöiden nopeudessa ja paksuudessa. Tosin tie-

⁷Tällaisten rajojen olemassaolostahan todistavat myös sukupuolierot, jotka ilmenevät jo *esipuberteetissa*.

dämme näistä asioista vasta vähän, mutta ehkä vain siksi, että niitä ei vielä ole tässä tarkoituksessa tutkittu.

Toki on – ja tämä juuri on mielenkiintoisinta – löydetty joidenkin sammakkoeläinten kiveksistä normaalien spermatogeneesin kehitystapojen ohella myös virheettömiä ja hyvin kehittyneitä munasoluja. Näitä havaintoja on tehty useita ja useiden tutkijoiden toimesta. Niiden tulkintaa tosin aluksi vastustettiin väittämällä, että kyse olisi vain ylisuurista siittiöistä, jotka ovat juuttuneet siemenjohtimeen, mutta oikea asiantila on sittemmin kiistatta todettu. Tosin välimuodot juuri sammakoilla ovat epätavallisen yleisiä. Kuitenkin tämä löytö pakottaa meidät *varovaisuuteen* oletuksen suhteen, että arrhenoplasman ja thelyplasman koostumukset voisivat *samassa* elimistössä lähestyä toisiaan. Ei pidä hätiköidä, kuten tapahtuu, kun lapsi ilman muuta määritellään "pojaksi" vain siksi, että sillä on syntymähetkellä vaikka lyhytkin, mahdollisesti suorastaan epi- tai hypospadinen miehen elin, tai vaikka kyseessä on vain kaksipuolinen salasiittiöisyys ja vaikka lapsi muilta ruumiinosiltaan, esimerkiksi aivoiltaan, on lähempänä thelyplasmaa kuin arrhenoplasmaa. Siis taas on muistutettava siitä, että jo syntymässä tulisi soveltaa nykyistä hienompaa sukupuoliluokitusta.

Nämä pitkäkööt induktiot ja deduktiot ovat nyt varmasti saaneet meidät vakuuttuneiksi siitä, että soluilla on oma alkuperäinen sukupuolinen luonteensa, jota ei *a priori* voida pitää samana kaikille samankaan elimistön soluille. Jokaisella solulla, jokaisella solukompleksilla, jokaisella elimellä on määrätty indeksi, joka osoittaa sen aseman arrhenoplasman ja thelyplasman välillä. Usein saattaa tosin riittää *yksi* indeksi luonnehtimaan suurpiirteisesti *koko* elimistöä. Mutta tekisimme vakavan teoreettisen ja useissa tapauksissa myös käytännöllisen virheen, jos luulisimme tällaisen epäkorrektin kuvauksen kattavan aivan kaikki yksittäistapaukset.

Alkuperäisen sukupuolisuuden erilaiset asteet yhdessä (eri yksilöillä todennäköisesti sekä laadullisesti että määrällisesti) *vaihtelevan sisäerityksen kanssa määräävät seksuaaliset välimuodot.*

Arrhenoplasma ja thelyplasma lukemattomissa vivahduksissaan ovat ne *mikroskooppiset* tekijät, jotka yhdessä "sisäerityksen" kanssa luovat nuo *makroskooppiset* erot, joita edellinen luku yksinomaan käsiteli. Edellyttäen, että tähänastinen esitys pitää paikkansa, on välttämättömä suorittaa koko joukko anatomisia, fysiologisia, histologisia ja histokemiallisia M- ja N- tyyppien kaikkien yksittäisten elinten rakenteita ja tehtäviä koskevia tutkimuksia; on tutkittava miten arrhenoplasman ja thelyplasman eri pitoisuudet ilmenevät erilaisissa kudoksissa ja elimissä. Se, mitä nyt keskimäärin tiedämme tästä kaikesta, tuskin enää tyydyttää edes modernia tilastonikkaria. Tieteelle sen arvo on hyvin vähäinen. Että kaikki tutkimukset ovat voineet tuoda vain vähän valaistusta esimerkiksi aivoja koskeviin sukupuolisiin eroihin, johtuu myös siitä, että niissä ei ole yritetty tavoittaa sitä, mikä on tyypillistä, vaan on tyydytty siihen, mitä kastetodistus tai ruumiinpesijä voivat kertoa ihmisen sukupuolesta, ja pidetty jokaista Hannua ja Kerttua täysiarvoisena miehekkyyden ja naisellisuuden edustajana. Jos ne uskoivat tulevansa toimeen ilman mitään psykologisia seikkoja koskevaa tietoa, olisi niiden ainakin – koska ruumiinosien sukupuolinen karakteristiikka vain harvoin suuremmin vaihtelee elimestä toiseen – pitänyt varmistua muistakin ruumiinrakenteeseen liittyvistä, miehekkyyttä ja naisellisuutta koskevista eroavaisuuksista, joita ovat esimerkiksi suurten sarvennoisten välinen etäisyys, *spinae iliaceae ant. sup. jne. jne.*

Sama virhelähde – ajattelematon seksuaalisten välimuotojen pitäminen normaalitapauksina – on jätetty auki myös muissa tutkimuksissa; ja tämä huolimattomuus saattaa vielä pitkään jarruttaa kestäviin ja todistettaviin tuloksiin pääsyä. Sen, joka esimerkiksi pohtii syitä siihen, että *poikia syntyy enemmän kuin tyttöjä*, ei tulisi kokonaan jättää huomioimatta tätä nykyistä asiointilaa. Kaikille, jotka uskaltautuvat tutkimaan *yksilön sukupuolen määräviä syitä*, tulee tällainen laiminlyönti kustautumaan erityisen raskaasti. Niin kauan kuin he eivät myös pyri määrittämään jokaisen heidän tutkittavakseen tulleen maailmaansaatetun eliön sijaintia M:n ja N:n välissä, on heidän hypoteesejaan ja kokeilujaan pidettävä epäilyttävinä. Sillä jos he jatkavat seksuaalisten välimuotojen luokittelua entiseen pinnalliseen tapaan miehiksi ja naisiksi, tulevat he pitämään joitakin tapauksia todisteina teoriansa puolesta, vaikka ne tarkemmin tarkasteltuina ovatkin todis-

teita sitä vastaan, ja pitämään vastaesimerkkinä tapauksia, jotka eivät sitä ole. Ilman ideaalisen miehen ja ideaalisen naisen käsitteitä ei heillä ole mitään kiinteää mitta, jolla he voisivat todellisuutta arvioida, ja näin he jäävät kompastelemaan epävarmoihin pintavaikutelmiin. Esimerkiksi Maupas onnistui kokeissaan 95-97 prosentin varmuudella määräämään hydatina sentan, erään rataseläimen, sukupuolen; noiden kokeiden mukaan alhaisemmissa lämpötiloissa melko varmasti syntyy naaras ja korkeammassa taas uros. On oletettavaa, että nuo poikkeukset olivat seksuaalisia välimuotoja, korkeissa lämpötiloissa hyvin arrhenoidisia naaraita ja matalissa lämpötiloissa hyvin thelyidisiä koiraita. Missä probleema on paljon monimutkaisempi, kuten esimerkiksi nautakarjan kohdalla, puhumattakaan ihmisestä, on odotustenmukaisten tapausten prosenttiluku tuskin koskaan niin korkea kuin tässä, ja siksi seksuaalisten välimuotojen aiheuttama häiriö tekeekin tulosten oikean tulkittamisen paljon vaikeammaksi.

Kuten seksuaalisten *tyyppien* morfologia, fysiologia ja kehitysmekaniikka, puuttuu meiltä vielä toistaiseksi myös niiden vertaileva *patologia*. Tosin kaikilla näillä aloilla on mahdollista tehdä tilastojen perusteella tiettyjä johtopäätöksiä. Jos tilastojen mukaan jotakin sairautta esiintyy selvästi enemmän ”naissukupuolella”, on lupa otaksua, että kyseessä on jokin thelyplasmalle ominainen, ”idiopaattinen” taipumus. Niinpä esimerkiksi limapöhötauti on luultavimmin N:lle kuuluva ja vesityrä taas luonnostaan M:lle kuuluva sairaus

Kuitenkin voi vakuuttavinkin tilasto johtaa harhaan niin kauan kuin jonkin tarkasteltavan taudin luonteesta ei ole voitu päätellä sen funktionaalista yhteyttä jompaankumpaan sukupuoleen. Aina kyseessä olevan sairauden *teoriasta* on voitava etsiä selitys sille, *miksi* tä ”melkein poikkeuksetta esiintyy vain toisella sukupuolella” eli (ilmaistakseni asian tässä määritellyillä termeillä) miksi se aina kuuluu joko M:lle tai N:lle.

Sukupuolisen vetovoiman lait

Carmen:

"L'amour est un oiseau rebelle,
Que nul ne peut apprivoiser:
Et c'est bien en vain qu'on l'appelle
S'il lui convient de refuser.
Rien n'y fait; menace ou prière:
L'un parle, l'autre se tait;
Et c'est l'autre que je préfère;
Il n'a rien dit, mais il me plaît

.....

L'amour est enfant de Bohême
Il n'a jamais connu de loi."

Ilmaistaksemme asian perinteisillä käsitteillä sanomme, että miehen ja naisen samoin kuin kaikkien sukupuolisesti eriytyneiden lajien uros- ja naaraspuolisten edustajien välillä vaikuttaa vetovoima, joka ohjaa näitä sukupuolilyhteyteen. Mutta koska mies ja nainen ovat vain tyyppejä, joille ei empiirisestä todellisuudesta löydy täyttä vastinetta, emme tarkalleen voi kuvata tätä ilmiötä näin yksinkertaisesti. Tässä esitettävän teorian on määrä kattaa myös kaikki sukupuoliseen vuorovaikutukseen liittyvät ilmiöt ja kuvata ne tyhjentävämmin kuin tähän asti on ollut mahdollista. Tosiaankin on tieto, että M ja N esiintyvät mitä erilaisimmissa suhteissa eri eliöissä, auttanut minua löytämään toistaiseksi tuntemattoman, ainoastaan erään filosofin aavisteleman luonnonlain, *lain sukupuolisesta vetovoimasta*. Olen päätynyt tähän oivallukseen alun perin tarkkailemalla erityisesti ihmisten välisiä suhteita ja niistä haluankin aloittaa myös tämän esityksen.

Jokaisella ihmisellä on, mitä vastakkaiseen sukupuoleen tulee, tietty, vain hänelle ominainen "makunsa". Jos esimerkiksi vertaamme muotokuvia naisista, joita joku historiasta tunnettu hahmo on todistettavasti rakastanut, havaitsemme melkein aina lähes poikkeuksetonta

yhdenmukaisuutta, joka ensimmäiseksi ilmenee näiden vartaloiden kokonaishahmoissa ja kasvoissa, mutta lähemmin tarkasteltuna myös pienimmissä yksityiskohdissa – *ad unguem* sormien kynsissä. Tämä on yleistettävissä myös tavallisempiin tapauksiin. Näin selittyy myös ilmiö, että jokainen tyttö, joka voimakkaasti vetää puoleensa tiettyä miestä, samalla muistuttaa tätä kaikista niistä tytöistä, joilla jo aikaisemmin on ollut häneen samanlainen vaikutus. Lisäksi meillä kaikilla on lukuisia tuttavuuksia, joiden toiseen sukupuoleen kohdistuvat mieltymykset ovat saaneet meidät tuhahtamaan: "Mitähän sekin siinä näkee." Darwin on kirjannut (teokseensa *Ihmisen polveutuminen*) koko joukon pitäviä todisteita siitä, että myös kaikilla eläimillä on oma erityinen sukupuolinen makunsa. Vastaava ilmiö on selvästi havaittavissa vieläpä kasveilla, mihin palaamme hiukan myöhemmin.

Kuten gravitaatio on myös sukupuolinen vetovoima molemminpuolista, miltei poikkeuksetta. Missä tätä sääntöä näyttää rikottavan, on lähes aina osoitettavissa joitakin ulkopuolisia tekijöitä, jotka estävät välittömästi ihastumista, joka melkein aina perustuu vastavuoroisuuteen, kehittymästä pitemmälle, tai jotka eivät päästä asianomaisia osallisiksi edes ensivaikutelmasta, jolloin mikään halu ei tietenkään voi herätä.

Myös arkikieli puhuu "siitä oikeasta" tai kuinka myös ihmiset voivat olla "eri paria". Näihin ilmaisuihin kätkeytyy eräänlainen hämärä aavistus siitä, että *jokaisessa ihmisessä on määrättyjä ominaisuuksia, joiden kannalta ei ole yhdentekevää, kenen vastakkaisen sukupuolen edustajan kanssa hän solmii sukupuolisuhteen, ja ettei siis jokaista "miestä" tai "naista" voi ilman muuta korvata kenellä tahansa toisella "miehellä" tai "naisella".*

Jokainen tietää omasta kokemuksesta, että määrättytyyppiset, toista sukupuolta olevat henkilöt saattavat synnyttää jo aivan välittömästi vastenmielisen vaikutelman, toiset taas jättää kylmäksi, jotkut ihastuttaa, kunnes lopulta (ehkä ei aina) ilmestyy yksilö, johon kohdistuva kaipaus on niin voimakas, että sen rinnalla kaikki muu menettää arvonsa. Mikä on tämä tällainen yksilö? Minkälaisia ominaisuuksia sillä täytyy olla? Jos – ja kun – todellakin jokaiselle miestyypille on löydettävissä sitä vastaava naistyyppi, joka vaikuttaa siihen sukupuolisesti, ja päinvastoin, niin voimme jo puhua jonkinlaisesta laista. Mi-

kä on tämä laki? Miten se kuuluu? "Vastakohtat vetävät toisiaan puoleensa." Niin kuulin sanottavan, kun jo löydettyäni itse vastauksen omaan kysymykseeni ahdistelin sillä muita ruokkien heidän abstraktiokykyään erilaisilla esimerkeillä. Myös tämän voi tietystä mielessä hyväksyä päteväksi pienelle osalle tapauksia. Mutta se on kuitenkin liian yleisluontoinen ollakseen havainnollinen ja mitenkään matemaattisesti muotoiltavissa.

Tämä kirjoitus ei pyrikään kattamaan *kaikkia* sukupuolisen vetovoiman lakeja – niitä on nimittäin useita – eikä neuvomaan ketään avio puolison valinnassa, mikä periaatteessa kyllä olisi mahdollista, jos vain kaikki tässä kysymykseen tulevat lait tunnettaisiin. Tarkastelemme näistä laeista nyt vain yhtä, joka orgaanisesti liittyy kirjamme muuhun problematiikkaan. Olen jo pitkälle jäljittänyt muitakin lakeja, mutta juuri tähän yhteen olen aivan ensimmäiseksi kiinnittänyt huomiota, ja sen olen jo jokseenkin valmiiksi muotoillut. Todistusmateriaalin puutteellisuus annettaneen anteeksi, onhan asia vielä uusi ja erityisen pulmallinen.

Kaikkien niiden tosiasioiden esiintuominen, joiden pohjalta olen kyseisen lain alun perin hahmotellut tai myöhemmin vahvistanut, on onneksi sittenkin tietystä mielessä tarpeetonta. Tätä lakia voi nimittäin jokainen koetella itse tykönään, ensin aivan omakohtaisesti ja sitten tuttavapiirissään. Erityisesti kehotan muistelemaan ja kiinnittämään huomiota tapauksiin, joissa on joutunut ihmettelemään joidenkin makua tai joita on pitänyt suorastaan "mauttomina", samoin omia ihastuksia, joita muiden on ollut vaikea ymmärtää. Se vähimmäistieto ihmisruumiin ulkoisista muodoista, mikä tässä on tarpeen, on kyllä jokaisella.

Juuri tätä suosittelemaani tietä olen myös itse päätenyt tähän lakiin, jonka nyt aion muotoilla.

Laki kuuluu: *Sukupuolisessa liitossa pyrkii aina yksi kokonainen mies (M) ja yksi kokonainen nainen (N) yhdistymään, joskin molempiin yksilöihin jokaisessa yksittäistapauksessa eri suhteissa jakautuneina.*

Toisin ilmaistuna: Jos mm on mies- ja nm naiskomponentti jossakin yksilössä m (jonka arkikieli kuvaisi vaikkapa "mieheksi") ja jos mn on mies- ja nn naiskomponentti jossakin yksilössä n (jota ehkä kutsuttaisiin "naiseksi"), niin *täydellinen affiniteetti* eli *voimakkain* sukupuolinen vetovoima edellyttää, että:

$$(Ia) \quad mm + mn = V(akio)1 = M = \text{ideaalinen mies,}$$

jolloin välttämättä myös

$$(Ib) \quad nm + nn = V2 = N = \text{ideaalinen nainen.}$$

Näitä kaavoja älköön ymmärrettäkö väärin. Ne koskevat vain yhtä tapausta, *yhtä ainoata* sukupuolista suhdetta. Toinen kaava ei sisällä mitään lisäinformaatiota, vaan on vain seurausta edellisestä. Olemmehan edellyttäneet, että jokaisessa yksilössä on naisellisuutta täsmälleen niin paljon kuin hänestä miehekkyyttä puuttuu. *Kokonainen* mies haluaa parikseen *kokonaisen* naisen ja päinvastoin.

Jos yksilön m koostumus on esimerkiksi,

$$m: \quad 3/4 M \text{ eli } 1/4 N,$$

silloin on tämän lain mukaan sen paras komplementti yksilö n, jos

$$n: \quad 1/4 M \text{ eli } 3/4 N.$$

Jo tästä muotoilusta ilmenee yleistyksemme arvo totunnaisen katsontakannan rinnalla. Se, että mies ja nainen sukupuolisina tyyppeinä vetävät toisiaan puoleensa, sisältyy tähän vain *erityistapauksena*, tapauksena jossa kuvitteellinen yksilö X: 1 M, 0 N tapaa komplementtinsa toisessa yhtä kuvitteellisessä yksilössä Y: 0 M, 1 N

Kukaan ei epäröi myöntää määrätyn sukupuolisen maun olemassaoloa. Tämä jo oikeuttaa kysymyksen *laeista*, joita tämä maku noudattaa eli kysymyksen siitä funktionaalisesta yhteydestä, jossa sukupuolinen mieltymys on yksilön muihin ruumiillisiin ja henkisiin ominaisuuksiin. Tähän lakiin, joka tässä esiteltiin, ei sisälly vähäisintäkään epätodennäköisyyttä. Arkikokemuksesta enempiä kuin tieteellisesti punnitusta havaintomateriaalista ei voi löytää mitään todisteita sitä

vastaan. Silti se ei ole sellaisenaan lainkaan "itsestään selvä". Sehän voisi – tätä voi vielä tässä vaiheessa pitää mahdollisena – kuulua myös: $mm - mn = \text{vakio}$, eli että miespitoisuuksien erotus, ei niiden summa, olisi vakio, jolloin siis miehekkäin mies olisi omasta komplementistaan, joka silloin olisi juuri $M:n$ ja $N:n$ puolivälissä, yhtä kaukana kuin naisellisin mies omastaan, jonka tässä tapauksessa täytyisi edustaa äärimmäistä naisellisuutta. Se siis olisi *ajateltavissa*, kuten sanottu, mutta todellisuudesta sille ei sittenkään löydy tukea. Jos siis noudatamme, ottaen huomioon, että kyseessä on empiirinen laki, tieteellistä tietoperiaatetta, emme toistaiseksi tule puhumaan mistään "voimasta", joka saa kaksi yksilöä lentämään vastakkain kuin kaksi sätkynukkeä, vaan ymmärrämme laissa ilmaistun vain asiantilaa, joka on todettavissa jokaisessa sukupuolisuhteessa, jossa keskinäinen kiintymys on vahvimmillaan. Se vain määrittelee "invarianssin" (*Ostwald*), "multiponiipelin" (*Avenarius*), joka tässä on tuo miehekkyyden ja naisellisuuden vakiosumma tapauksissa, joissa sukupuolinen vetovoima on suurimmillaan.

"Estetiikan" tai "kauneuden" kanssa ei tällä lailla ole mitään tekemistä, sillä harvinkos sattuu, että joku joutuu täysin pois tolaltaan jonkun aivan tietyn naisen "poikkeuksellisen", "lumoavan" kauneuden edessä, joka vain ei koskaan avaudu tämän toverille, koska kyseinen nainen ei ole hänen sukupuolinen komplementtinsa. Sitoutumatta mihinkään normatiiviseen estetiikkaan tai esteettiseen arvorelativismiin, voidaan sanoa, että puhtaasti esteettiseltä kannalta neutraalin lisäksi varmasti myös jopa *rumuus* on rakastuneen mielestä kaunista, jolloin "puhtaasti-esteettisellä" ei viitata absoluuttiseen kauneuteen vaan ainoastaan *kauniiseen* eli siihen, mikä on *esteettisesti miellyttävää* riippumatta kenenkään sukupuolisista taipumuksista.

Varsinaiselle laillemme olen itse löytänyt vahvistusta useista sadoista ellei tuhansista tapauksista, ja kaikki poikkeukset osoittautuivat näennäisiksi. Melkein jokainen rakastavainen pari kadulla käy uudesta todisteesta. Poikkeukset olivat sikäli opettavia, että ne auttoivat minua myös muiden sukupuolisten lakien jäljille. Mainittakoon myös kokeista, joita olen usein järjestänyt tuttavapiirissäni. Olen levittänyt nähtäväksi joukon valokuvia puhtaan-esteettisesti moitteettomista naisista, joiden N -pitoisuuden olen ensin arvioinut, ja pyytänyt, ke-

tunhantä kainalossa, jokaista valitsemaan mielestään "kauneimman" näistä naisista. Vastaus oli aina juuri se mitä jo ennalta osasin odottaa. Toisten, jotka jo tiesivät mistä on kysymys, olen antanut arvuuttaa itselläni, mikä kuvien naisista kutakin eniten kiinnostaa. Tässä onnistuin poikkeuksetta. Toisille taas, joiden naisuhteista minulla ei ollut mitään aikaisempia havaintoja, onnistuin melkoisella tarkkuudella kuvaamaan heidän naisihanteensa, joka tapauksessa usein paljon tarkemmin kuin mihin he itse ensin olisivat kyenneet. Sattuipa niinkin, että siitäkkin, mikä heille oli vastenmielistä – jonka ihmiset yleensä oppivat tunnistamaan paljon aikaisemmin kuin sen, mikä heitä kiehtoo – he tulivat kunnolla tietoisiksi vasta, kun minä sen heille kerroin.

Uskon, että myös lukija, saatuaan jonkin verran harjoitusta, voi kehittää samanlaisen valmiuden, minkä muutamat tuttavani tässä esitettyjen aatteiden innostamasta suppeahkosta tieteellisestä ystäväpiiristä jo ovat saavuttaneet. Tosin olisi erinomaisen toivottavaa tämän lisäksi tuntea myös muita sukupuolisen vetovoiman lakeja. Todella komplementaarisen suhteen kriteeriksi voisi tarjota myös koko joukon muita erikoisia vakioita. Pilailumielessä voitaisiin ehdottaa esimerkiksi, että rakastavaisten tukanpituuksien summa täytyisi olla aina sama. Tämä laki kaatuu kuitenkin niihin toisen luvun erittelyihin, joiden mukaan yksilön miehettäisyys ja naisellisuus vaihtelee kehon osasta toiseen. Sitä paitsi tällaiset heuristiset säännöt alkaisivat nopeasti lisääntyä ja niitä voisi kohta pitää enää vain huonoina vitseinä, joten emme omista niille tässä tämän enempää huomiota.

En kiellä, että tapa, jolla tämä laki tässä on esitelty, on jossain määrin dogmaattinen, mitä vielä pahentaa perusteidemme epäeksakti luonne. Mutta minulle onkin tässä vaiheessa ollut vähemmän tärkeää tarjoilla valmiita tuloksia kuin kannustaa niiden etsimiseen, etenkin kun käytettävissäni olevat keinot noiden lakien tarkkaan luonnontieteelliseen tutkimukseen olivat äärimmäisen rajalliset. Vaikka siis yksityiskohtiin jää paljon hypoteettista, toivon kuitenkin seuraavilla viittauksilla yllättäviin analogioihin, joihin toistaiseksi ei ole kiinnitetty mitään huomiota, voivani saada tämän rakennelman palkit vielä tukemaan toisiaan. Tuleeko edes analyttinen mekaniikka toimeen ilman tällaista "taannehtivan vahvistuksen" periaatetta?

Aika yllättävän todistuksen saa lakimme heti aluksi joistakin kasvikunnan tapahtumista, jotka tähän asti on nähty vain joukkona kuriositeetteja. Tarkoitin tässä, kuten jokainen kasvitieteilijä jo varmasti on arvannut, *Persoonin* löytämää, *Darwinin* ensimmäisenä kuvaamaa ja *Hildebrandin* nimeämää *erieminvartaloisuutta* eli *heterostyliaa*. Se on seuraavanlainen: Monille dikotyyleille (ja yhdelle ainoalle monokotyylille) kasvilajeille, esim. primulaceeneille, geraniaceeneille, mutta aivan erityisesti rubiaceeneille, siis kasveille, joiden kukassa sekä siitepöly että luotti ovat toimintakykyisiä, mutta vain kun joutuvat kosketuksiin toisten kukkien tuotteiden kanssa, eli kasveille, jotka morfologisesti ovat androgyynejä, mutta fysiologisesti vaikuttavat kuitenkin kaksikotisilta – näille kasveille on yhteisenä piirteenä ominaisuus, että *niillä sekä luotit että heteen ponnat kasvavat erikorkuiseksi eri yksilöissä*. Yksi kasviyksilö muodostaa pelkästään pitkiä emin vartaloita, korkeita luotteja ja matalia heteen ponsia. Pitäisin sitä lähinnä naisellisena. Toinen sitä vastoin tuottaa matalia luotteja ja korkeita heteen ponsia (ja pitkiä heteen palhoja). Se puolestaan on kai tulkittava lähinnä miehekkääksi. Näiden "dimorfien" lajien ohella tunnetaan myös "trimorfeja", kuten *lythrum salicaria*, jonka sukuelinten pituussuhteet ovat kolmenlaisia. Pitkiä ja toisaalta lyhyitä emin varsia tuottavien lisäksi esiintyy näillä myös "mesotylisiä" eli yksinomaan keskimittaisia emin varsia tuottavia yksilöitä. Oppikirjat tosin toistaiseksi tuntevat vain "dimorfian" ja "trimorfian", mutta muitakin variaatioita löytyy. *Darwin* on arvellut, että "kunhan pienimmätkin erot huomioidaan, voidaan havaita, että miespuoliset elimet saattavat sijaita viidessä eri paikassa". Nämäkin tapaukset siis jo viittaavat siihen, että kovin karkea jako maskuliinisuuden ja feminiinisuuden eri asteisiin ei aina riitä, vaan että tavataan myös suurempaa jatkuvuutta. Toisaalta myös näille eroille löytyy hämmästyttäviä analogioita eläinkunnasta, jossa kyseisiä ilmiöitä samoin pidettiin vain ihmeellisinä poikkeuksina, koska niitä ei osattu yhdistää heterostyliaan. Useilla hyönteislajeilla, nimittäin *forficulalla* (pihtihännällä) ja *lamellicornilla* (nimittäin *lucanus servuksella* eli tamminkaisella, *dynastes herculeksella* ja *xylotrupes gideonilla*) on useita uroksia, jotka kasvatavat tuntosarvensa (sekundaarinen sukupuoliominaisuus, joka selvimmin erottaa uroksen naaraasta) hyvin pitkiksi. Toisella urosten pääryhmällä taas on verrattain heikosti kehittyneet sarvet. *Bateson*, joka vasta on yksityiskohtaisemmin kuvannut näitä seikkoja, onkin

keksinyt nimet "high males" ja "low males". Toki löytyy myös väli-
muotoja, mutta ne ovat harvinaisia, enemmistö kuuluu selvästi jom-
paan kumpaan ryhmään. Valitettavasti *Bateson* ei ole tutkinut näiden
ryhmien suhteita naaraisiin vaan on tyytynyt esittämään vain esimer-
kin epäjatkevasta muuntelusta. Nyt emme tiedä, ovatko kyseisten
lajien naaraat myös ehkä jaettavissa kahteen ryhmään sen mukaan,
minkälaista taipumusta ne osoittavat erityyppisiin uroksiin. Siksi nä-
mäkin havainnot kertovat vain eräästä heterostyliian morfologisesta
rinnakkaistapauksesta. Niillä ei voi fysiologisesti perustella sukupuol-
lisen vetovoiman lakia, toisin kuin *heterostylialla, joka siihen todella
soveltuu.*

Kasvien heterostyliassa on ehkä täydellinen todiste tuon kaavan päte-
vyydestä kaikille eliöille. *Darwin* on osoittanut ja sittemmin monet
tutkijat yhtäpitävästi todenneet, että heterostyleilla kasveilla voi he-
delmöitys onnistua kunnolla, ja joissain tapauksissa ylipäänsä tapah-
tua, melkeinpä vain silloin, kun *makrostyylisen kukinnan siitepöly*,
siis matalampien ponsien tuottama, joutuu jonkun toisen yksilön, jol-
la on pitkät palhot, *mikrostyyliseen luottiin*, tai kun *mikrostyylisen
kukinnan* korkealla sijaitsevien ponsien siitepöly joutuu toisen kasvin
(jolla on lyhyet palhot) makrostyyliseen luottiin. Niin pitkä siis kuin
on emin vartalo toisessa kukinnossa eli niin hyvin kuin sen naiselli-
nen elin on kehittynyt, niin pitkä täytyy toisessa, josta tämän on mää-
rä hedelmöityä, olla palhon, miehisen elimen, ja sitä lyhyempi jäl-
kimmäisessä emin vartalon, jonka pituus siis juuri on naisellisuuden
mitta. Jos emin vartaloita on kolmea eri pituutta, onnistuu hedelmöi-
tys laajennetun sääntömme mukaan parhaiten silloin, kun siitepöly
kulkeutuu sellaiseen luottiin, joka sijaitsee jossakin toisessa kukin-
nossa samalla korkeudella kuin ponsi, josta siitepöly on peräisin. Jos
näin ei tapahdu, vaan jos esimerkiksi suoritetaan keinohedelmöitys
varta vasten siitepölyllä, jonka alkuperä on toinen kuin edellä on ku-
vattu, niin jos jotakin syntyy, niin melkein aina vain sairaalloisia, he-
delmättömiä kääpiöitä, jotka muistuttavat suuresti lajien välisiä se-
kasikiöitä.

Kaikkia tutkijoita, jotka ovat pohtineet heterostyliaa, ei ilmeisesti-
kään tyydytä selitys, joka näille eroille hedelmöityksessä tavallisesti
tarjotaan. Tämän mukaan nimittäin hyönteiset vieraillessaan kukissa

tulevat koskettaneeksi samoilla ruumiinosilla samoilla korkeuksilla olevia kasvin sukuelimiä ja siten aiheuttavat tämän erikoisen ilmiön. Darwin onkin huomauttanut, että todellisuudessa hyönteisten kaikkiin ruumiinosiin tarttuu kaikenlaista siitepölyä ja on siis vain kyettävä kuvaamaan se *valikoiva* menetelmä, jolla naispuoliset sukuelimet löytävät oikeaan, kun tarjolla on kahden- tai kolmenlaista siitepölyä. Sitä paitsi tuo tavanomainen selitys, niin hauska ja nokkela kuin se onkin, on kovin pintapuolinen eikä tuo vastausta kysymykseen, miksi keinohedelmöitys epäadekvaatilla siitepölyllä, niin sanottu "*laiton hedelmöitys*", antaa niin huonon tuloksen. Tuon yksinomaisen kosketuksen "lailliseen" siitepölyyn olisi siinä tapauksessa täytynyt *totuttaa* luotit vain sille vastaanottavaisiksi. Mutta juurihan annoimme itse Darwinin todistaa, että tällainen varjeltuminen muun kuin yhdenlaiselta siitepölyltä ei ole mahdollista, kun avioliittovälittäjinä toimivat hyönteiset, jotka siis tosiasiaassa suosivat pikemmin *erotuksetonta risteytystä*.

Paljon vakuuttavampi hypoteesi onkin, että syy tähän erikoiseen valikoivaan käyttäytymiseen löytyy vasta syvemmältä, itse kukinnoista. Kysymys lienee vastaavasta ilmiöstä kuin ihmisellä, että sukupuolinen vetovoima on suurimmillaan yksilöiden välillä, *joista toinen sisältää M:ää yhtä paljon kuin toinen N:ää*, kuten kaavamme myös voidaan muotoilla. Tämän tulkinnan todennäköisyyttä lisää suuresti, että miespuolisemmassa, lyhyellä emin vartalolla varustetussa kukinnossa siitepölyhiukkaset aina korkeammalla sijaitsevilla ponsissa ovat myös suurempia ja luottinystyrät pienempiä kuin vastaavat osat pitkällä emin varrella varustetussa, naisellisemmassa kukinnossa. Tästä nähdään, että tuskin voi olla kyse muusta kuin miehekkyyden ja naisellisuuden eri asteista. Ja tällä edellytyksellä on tässä sukupuolisen taipumuksen laille yksi loistava todistus. Antaahan hedelmöitys sekä eläin- että kasvikkunnassa – tähän palaamme myöhemmin – parhaan tuloksen aina tapauksissa, *joissa vanhemmilla on ollut suurin sukupuolinen taipumus toisiinsa*.

Vasta kun myöhemmin tulee puhe "perverssistä sukupuolivietistä", voimme todeta kuinka suuri tämän lain todennäköisyys on nimenomaan *eläinkunnassa*. Toistaiseksi viitataan vain siihen, kuinka mielenkiintoista olisi tutkia, vetävätkö suuremmat, vähemmän liikkuvat

munasolut todellakin puoleensa voimakkaammin siittiöistä vikkelimpiä ja ohuimpia kuin pienemmän puoleiset, runsaasti keltuaista sisältävät ja samalla liikkuvammat munasolut, ja eivätkö nämä puolestaan houkuttele lähinnä juuri hitaimpia ja suurimpia siittiöitä. Ehkä tästä saataisiin tulokseksi, kuten *L. Weill* on eräässä pienessä tutkielmasaassa sukupuolta määräävistä tekijöistä spekuloinut, korrelaatio yhtyvien solujen liikemäärien tai kineettisten energioiden välillä. Vielä ei kyllä ole edes selvitetty – mikä onkin erittäin vaikeaa – lähestyvätkö solut toisiaan kiihtyvällä vai tasaisella nopeudella (jos väliaineenvastus saadaan eliminoiduksi). Ja kysymyksiä riittäisi enemmänkin.

Kuten jo monta kertaa on tuotu esiin, ei tämä toistaiseksi puheena ollut ihmisiä (ja varmaankin myös eläimiä) koskeva sukupuolisen vetovoiman laki suinkaan ole ainoa lajissaan. Jos se sitä olisi, täytyisi ihmetellä, miksei sitä jo aikoja sitten ole keksitty. Ehkä juuri siksi, että vaikuttavia tekijöitä on monia, on *vastustamaton* sukupuolinen vetovoima niin *harvinaista*. Niin monien lakien ehtojen täytyisi täytyä, että sitä ei juuri tapahdu. Koska asiaankuuluvia tutkimuksia ei vielä ole tehty, en halua tässä tarkemmin käsitellä noita muita lakeja. Tyydyn vain kuvailemaan, joitakin ilmiöitä, joita matemaattisesti on hyvin vaikea hallita.

Nämä ilmiöt ovat yksityiskohtia myöten melko yleisesti tunnettuja. Teini-ikäiset pojat tuntevat usein vetoa vanhempiin (yli 35-vuotiaisiin) naisiin, kääntyäkseen myöhemmällä iällä aina vain nuorempien puoleen. Samoin myös aivan nuoret tytöt (vastavuoroisuus!) antavat etusijan vanhemmille miehille ja tekevät sitten aikanaan syrjähyppyjä aivan nuorten poikasten kanssa. Tällä kaikella on varmasti syvemmät juuret kuin ilmenee aiheesta koskevasta laajasta kaskuperinteestä.

Koska tämän kirjan puitteissa on pakko rajoittua vain yhteen lakiin, on paikallaan yrittää hahmotella sille hiukan täydellisempää matemaattista muotoa, jotta asiaa ei liikaa yksinkertaistettaisi. Vaikka kaikilla vaikuttavilla tekijöillä ja kysymykseen tulevilla laeilla ei olekaan itsenäistä osaa tässä esityksessä, voimme lähestyä suurempaa tarkkuutta lisäämällä kaavaamme tarkemmin määrittelemättömän kertoimen.

Ensimmäinen kaava oli vain "ekonominen" tiivistelmä ideaalisten tapausten yhdenmukaisuudesta, sikäli kuin lakimme ollenkaan pitää paikkansa. Nyt aiomme antaa ilmaisun sukupuolisen taipumuksen voimakkuudelle kaikissa ajateltavissa tapauksissa, muuten ilmaisun, joka epämääräisyydessään voisi antaa yleisimmän kuvauksen kahden jopa eri lajia ja samaa sukupuolta olevan luontokappaleen suhteesta.

Jos

$$X: a M, a' N \text{ ja } Y: b N, b' M,$$

$$\text{jossa jälleen } 0 < a, b, a', b' < 1,$$

määrittelee sukupuolisesti mitkä tahansa kaksi eliötä, niin näiden välisen vetovoiman suuruus saadaan kaavasta

$$A = k * f(t) / (a - b) \quad (\text{II})$$

missä $f(t)$ on jokin empiirinen tai analyttinen ajan funktio välillä, jolla yksilöiden on mahdollista vaikuttaa toisiinsa, eli "*reaktioaikana*", joksi sitä voisimme kutsua, ja missä k on tuo vakio, johon sisällytämme kaikki tunnetut ja tuntemattomat sukupuolisen taipumuksen lait ja joka lisäksi riippuu laji- rotu- ja sukulaissuhteesta samoin kuin molempien yksilöiden terveydestä ja epämuodostumien puuttumisesta ja joka on sitä pienempi, mitä etäämmällä asianosaiset ovat toisistaan, mikä siis on vielä jokaisessa tapauksessa erikseen huomioitava.

Jos tässä kaavassa $a = b$, niin $A =$ ääretön. Tämä on äärimmäinen tapaus. Se merkitsee sukupuolista vetoa luonnonmullistuksena, jollaisena sitä on kammottavalla mestaruudella kuvannut *Lynkeus* novellissaan *Postivaunussa*. Sukupuolinen viehtymys on yhtä ankaran lainmukaista kuin juuren kasvaminen kohti maan keskipistettä, bakteerien vaellus kohti happea mikroskoopin aluslasin reunoilla. Tosin tähän uuteen näkemykseen täytyy ensin hiukan totutella. Palaan asiaan aivan kohta.

Jos $a - b$ saavuttaa maksimiarvonsa

$$\lim(a - b) = \text{Max} = 1,$$

niin $A = k \cdot f(t)$. Tuloksena on siis tässä *rajatapauksena* kaikki sympaattiset ja antipaattiset suhteet ihmisten välillä ylipäänsä (suhteet, joilla ei ole mitään tekemistä sosiaalisten suhteiden kanssa kaikkein ahtaimmassa merkityksessä eli osana yhteiskunnallista oikeusjärjestystä) siltä osin kuin ne eivät määräydy juuri *meidän* lakimme mukaisesti. Koska k yleensä on sitä suurempi, mitä läheisemmästä sukulaisuudesta on kysymys, on A :lla yleensä suurempi arvo kansojen sisäisissä kuin näiden rajoja ylittävissä suhteissa. Että $f(t)$ tässä puolustaa hyvin paikkaansa, tulee ilmeiseksi erityisesti, kun tarkkailemme kahta yhdessä elävää kotieläintä: ensimmäinen asenne on usein katkera vihamielisyys, usein myös pelko (A saa negatiivisen arvon), myöhemmin suhde muuttuu ystävälliseksi, ne hakeutuvat toistensa seuraan.

Jos lisäksi kaavassa $A = k \cdot f(t)/(a-b)$ $k = 0$, niin $A = 0$ eli kahden yksilön välillä, joiden polveutumisen on hyvin erilaista, ei myöskään voi olla minkäänlaista huomattavaa vetovoimaa.

Jotta lakikirjan sodomiapykälällä olisi mitään sisältöä ja koska jopa ihmisen ja kanan välisistä sukupuoliakteista on havaintoja, täytyy k :n olla suurempi kuin nolla hyvin *laajalla* alueella. Ei siis ole mitään syytä rajata kaavaamme koskemaan vain saman lajin tai edes saman luokan jäseniä.

Se, että miespuolisten ja naispuolisten organismien kohtaaminen ei ole sattumanvaraista, vaan määrättyjen lakien alaista, on uusi näkemys, ja sen outous – tätä kosketeltiin jo aikaisemmin – pakottaa tämän sukupuolisen vetovoiman salaperäisen luonteen syvälliseen erittelyyn.

Wilhelm *Pfefferin* tunnetut kokeet ovat osoittaneet, että erilaisten itiökasvien siemensoluja eivät vedä puoleensa ainoastaan naispuoliset archegonit *in natura*, vaan myös aineet, jotka joko jo luonnollisissa olosuhteissa ovat selvästi erotettavissa näistä tai ovat keinotekoisesti valmistettuja, ja usein jopa aineet, jotka luonnossa eivät koskaan tulisi kosketuksiin kyseisten siemensolujen kanssa. Niinpä sananjalan siemensoluja vetää puoleensa archegoneista erotettu omenahappo, mutta myös synteettinen omenahappo ja jopa maleiinihappo, ja leh-

tisammalen siemensoluja vetää puoleensa ruokosokeri. Siemensolu, johon, emme tiedä miten, vaikuttaa liuoksen konsentraation vaihtelu, kulkeutuu kohti voimakkaampia pitoisuuksia. *Pfeffer* on kutsunut näitä liikkeitä *kemotaktisiksi* ja koko tuota ilmiötä kuten myös kaikkia muita tapauksia, joissa on kyse aseksuaalisesta ärsytysliikkeestä, *kemotropismiksi*. Tämä kaikki puhuu nyt sen puolesta, että houkutus, johon naaras saattaa uroksen ja päinvastoin, eläimillä aistien välittämän kaukovaikutuksen kautta, voidaan nähdä tietyissä kohdin analogisena kemotaktiselle vetovoimalle.

Hyvin todennäköisesti on jonkinlainen kemotropismi syynä noihin energisiin ja itsepäisiin liikkeisiin, jotka saavat nisäkkäiden siittiöt jatkamaan ilman minkäänlaista ulkoista tukea kokonaisia päiviä *vastavirtaan*, ulkoa sisälle, kohdun kaulasta kohti kohdun limakalvon kimaltelevia ripsiä. Uskomattomalla, lähes arvoituksellisella varmuudella löytää siittiö kaikkista mekaanisista ja muista vastuksista huolimatta munasolun luo. Kummallisimmillaan tämä ilmiö näyttäytyy useiden kalojen valtavissa vaelluksissa. Lohet vaeltavat useita kuuksia ilman ravintoa merestä Reiniä vastavirtaan kuteakseen sitten lähellä lähtökohtaansa varmassa ja ravinteikkaassa paikassa.

Toisaalta muistettakoon P. *Falkenbergin* soma kuvaus joidenkin alempien välimeren levien hedelmöitystapahtumasta. Aivan kuten puhumme voimaviivoista, jotka johtavat erimerkkisiä magneettinapoja toisiaan kohti, yhtä perustellusti voimme todeta tässä luonnonvoiman, joka vastustamattomasti vie siittiöitä kohti munasolua. Ero on lähinnä siinä, että *elottoman* materian liike edellyttää muutoksia sitä *ympäröivän aineen* tilassa ja koostumuksessa, kun taas *elävän* materian kohdalla voimat on paikallistettavissa todellisina *voimakeskusina* organismeihin itseensä. *Falkenbergin* havaintojen mukaan voittivat siittiösolut liikkueessaan kohti munasolua jopa voiman, joka muuten olisi johtanut niitä kohti valoa. Voimakkaampi kuin *fototaktinen* oli siis *kemotaktinen*, *sukuvietiksi kutsuttu vaikutus*.

Jos kaavamme mukaan huonosti yhteensopivat yksilöt menevät yhteen ja jos myöhemmin vasta ilmaantuu toisen varsinaisempi komplementti, ilmenee heti taipumus hylätä aikaisempi hätäratkaisu luonnonlain pakottamalla välttämättömyydellä. *Avioero on käsillä*. Tämä

on luonnonilmiö, josta yksi esimerkki on, kun FeSO_4 saatetaan yhteen 2KOH :n kanssa ja kun sitten SO_4 -ionit äkkiä jättävät Fe -ionit ja menevät K -ioneille. Joka moraalisesti hyväksyy tai tuomitsee, kun *luonto* tasoittaa potentiaa-eroja, vain tekee itsensä naurunalaiseksi.

Tämähän on perusajatus myös *Goethen* teoksessa *Vaaliheimolaiset*, missä hän antaa päähenkilöidensä ensin, ensimmäisen luvun neljännessä osassa, leikitellä tulevaisuuden enteillä, jotka sitten myöhemmin muuttuvat juuri heille itselleen kohtalokkaaksi todeksi. Käsiläolevan esityksen laatija voi olla ylpeä siitä että on ensimmäisenä *Goethen* jälkeen uudestaan ottanut esille tämän oivallisen aatteen. En kuitenkaan halua, enempää kuin *Goethe*, puolustella avioeroa vaan pikemmin vain haluan tehdä sen käsitettäväksi. *Ihmisessä on vaikuttimia*, jotka pyrkivät estämään avioeron ja jotka usein myös onnistuvat tässä. Tätä tullaan käsittelemään tarkemmin vielä toisessa osassa. Että myöskään alempi seksuaalielämä ei ihmisellä ole niin ankarasti luonnonlakien alaista kuin muilla organismeilla, siihen viittaa jo se, että ihminen on seksuaalinen *kaikkina* vuodenaikoina ja että hänellä jäänteet erityisistä kiima-ajasta keväisin ovat paljon heikommat kuin jopa kotieläimillä.

Sukupuolisen vetovoiman lailla on, tosin myös radikaalien erojen ohella, vielä muitakin analogisuuksia tunnettujen teoreettisen kemian lakien kanssa. "Massavaikutuslakia" noudattavien tapahtumien kanssa on sääntömme nimittäin sikäli analoginen, että esimerkiksi voimakkaampi happo mieluummin yhtyy voimakkaampaan emäkseen aivan samoin kuin miehekkäämpi eliö naisellisempaan. Tässä on kuitenkin kyse enemmästä kuin yhdestä kuolleen kemismin vastinparista. Elävä organismi on ennen kaikkea jotakin muuta kuin homogeeninen ja isotrooppinen, mielivaltaisesti, laadullisesti samanlaisiin osiin jaettava aine. "Principium individuationis", tosiasia, että kaikki mikä elää, elää yksilönä eli on *identtinen struktuurin käsitteen kanssa*. Ei siis voi tapahtua, että suurempi osa menisi yhteen liittoon ja pienempi toiseen, jolloin siis syntyisi myös sivutuote. Kemotropismi voi lisäksi olla myös *negatiivinen*. Tietyillä erotuksen $a - b$ arvoilla saa kaava II negatiivisen arvon ja kyseessä on siis *sukupuolinen vastenmielisyys*. Tosin voi myös kuollessa kemiassa sama reaktio tapahtua *eri nopeuksilla*. Mutta koskaan ei, ainakaan viimeisimpien käsitysten mukaan,

reaktion täydellisen puuttumisen (meidän tapauksessamme niin sanoakseni vastakohtaan) sijasta, voi katalysaattori kuitenkin aiheuttaa samaa reaktiota nopeammin tai hitaammin. Sitävastoin kyllä yhdiste, joka muodostuu tietyistä lämpötilasta ylöspäin, voi tarpeeksi korkeassa taas hajota, ja päinvastoin. Jos tässä reaktion *suunta* on lämpötilan funktio, niin on se edellä usein ajan funktio.

Tekijän t eli "reaktioajan" merkityksessä onkin viimeinen sukupuolisen vetovoiman ja kemismin välinen analogia, ellei sitten kaikkia tällaisia rinnastuksia jo alun pitäen pidetä liian äkkipikaisina. Tässä voisi ajatella myös kaavaa *reaktionopeudelle* ja yrittää suorastaan derivoida A :ta t :n suhteen. Toki ei tässä pidä joutua "matemaattisen turhamaisuuden" (*Kant*) vietäväksi eikä yrittääkään tutkia erotusosamääriä, kun käsiteltävät suhteet ovat niin monimutkaisia ja vaikeita ja niitä kuvaavat funktiot tuskin jatkuvia. Se, mitä tässä tarkoitetaan, selviää varmasti myös seuraavasta: Aistillinen halu voi kehittyä kahden yksilön välille, jotka ovat pitempään yhdessä tai jotka pikemminkin ovat *teljettyinä samaan häkkiin*, myös silloin, kun alun alkaen mitään mielenkiintoa ei ole esiintynyt tai kun nämä ovat suorastaan hylkineet toisiaan, mikä tapahtuu myös kemiallisissa prosesseissa, joista vasta pitkän ajan kuluttua voi huomata mitä onkaan tapahtumassa. Tähän perustuu myös lohtu vastanaineille, jotka eivät rakasta toisiaan: "Rakkaus tulee kyllä aikanaan".

Kuten näemme, suurta arvoa ei näille analogioille voi antaa. Mutta minusta oli *selventävää* tehdä myös tällaisia tarkasteluja. Jopa sekin onko sukupuolinen vetovoima alistettavissa tropismeille, jää ratkaisematta, ja sillä ei suinkaan ole, vaikka tämä juuri *seksuaalisuudesta* olisikin todettavissa, vielä sanottu mitään *implisiittistä erotiikasta*. Rakkaus on käsiteltävä erikseen, minkä toinen osa tulee tekemään. Kuitenkin on intohimoisimmissa inhimillisissä suhteissa ja noissa kemotropismeissa vielä jotakin kieltämätöntä analogisuutta. Viittaan Eduardin ja Ottilian suhteen kuvaukseen juuri *Vaaliheimolaisissa*.

Tämän romaanin maininta oli jo lyhyt kurkistus avioliiton problemaan, ja muutamat sovellutukset, joita tämän luvun teoriaosasta on johdettavissa, tulevat samoin liittymään lähinnä avioliiton problemaan. Tämä sukupuoliselle vetovoimalle pystytetty yksi laki, jota

muut näyttävät suuresti muistuttavan, opettaa nimittäin, että koska on lukemattomia sukupuolisia välimuotoja, on myös aina kaksi olentoa, jotka *parhaiten* sopivat toisilleen. *Sikäli* on siis avioliitto oikeutettu ja "vapaa rakkaus" tältä biologiselta kannalta hylättävä. Tosin tekevät muut olosuhteet, esimerkiksi myöhemmin mainittavat periodisuudet kuten myös jo mainittu maun muuttuminen iän mukana, kysymyksen monogamiasta merkittävästi monimutkaisemmaksi ja vaikeammin ratkaistavaksi.

Toisen seurauksen saamme, kun muistamme heterostylian, erityisesti tosiasian, että "laittomasta pölytyksestä" syntyy melkein pelkästään kehityskelvottomia siemeniä. Tämä tuo jo lähelle ajatuksen, että myös muiden eliöiden kohdalla vahvimmat ja terveimmät jälkeläiset syntyvät liitoista, joissa vallitsee voimakkain molemminpuolinen sukupuoli viehtymys. Niinpä onkin kansa aina puhunut "rakkauden lapsista" aivan erityisellä tavalla ja uskoo, että näistä tulee kauniimpia, parempia, komeampia ihmisiä. Tämän vuoksi täytyy senkin, joka ei tunne erityistä kutsumusta rodunjalostukseen, jo hygieenisistä syistä hylätä pelkkä raha-avioliitto, joka saattaa vielä paljon erota tavanomaisesta järkiavioliitosta.

Lisäksi lienee tällä sukupuolisen vetovoiman lailla melkoinen merkitys eläinten kasvatukselle, kuten lisäksi haluan huomauttaa. Tulen kiinnittämään huomiota lähinnä sekundaarisiiin sukupuoliominaisuuksiin ja niiden muotoutumiseen paritettavissa eläimissä. Ne keinotekoiset menetelmät, joissa siitoseläin yritetään saada astumaan naaras silloinkin kun edelliseltä kaikki mielenkiinto puuttuu, eivät vastaa tarkoitustaan, vaan tuottavat aina joitakin pahoja seurauksia. Se mahdoton hermostuneisuus esimerkiksi oreilla, jotka ovat saaneet alkunsa petoksesta, jossa uros on saatu astumaan vääränlainen naaras, ja joita yritetään bromilla ja muilla lääkeaineilla rauhoittaa, palautuu viimekädessä juuri tähän siitoseläinten eriparisuuteen. Samoin nykyisten juutalaisten fyysinen degeneraatio selittyy sillä, että juutalaisten keskuudessa enemmän kuin missään avioliitot ovat järjestettyjä eivätkä perustu rakkauteen.

Darwin on tutkimuksissaan, jotka myös tässä kysymyksessä ovat perustavaa laatua, laajojen koehavaintojen pohjalta todennut saman,

mikä sittemmin on yleisesti vahvistettu: Sekä aivan läheistä sukua olevat että toisaalta myös toisilleen liian vieraat yksilöt vetävät toisiinsa seksuaalisesti heikommin puoleensa kuin tietyt tässä suhteessa ”ei merkittävästi toisistaan eroavat” yksilöt; ja jos noissa tapauksissa hedelmöitys kuitenkin tapahtuu, alkio joko kuolee jo alkuvaiheessa tai tuloksena on sairaaloinen, useimmiten lisääntymiskyvytön yksilö – samoin kuin heterostyyleillä kasveilla ”*laillinen* hedelmöitys” yleensä tuottaa *enemmän* ja *parempia* siemeniä kuin kaikki muut yhdistelmät.

Parhaiten siis menestyvät ne alkiot, joiden vanhemmat ovat osoittaneet suurinta taipumusta toisiinsa.

Tästä säännöstä jota kaiketi on pidettävä yleisesti pätevänä, seuraa se, mitä jo aikaisemmin esitetystä olemme päätelleet: Jos on mentävä naimisiin ja tuotettava jälkeläisiä, ei tässä ainakaan saisi olla voitettavana mitään seksuaalista vastenmielisyyttä, mistä aina on seurauksena fyysisesti ja henkisesti heikkolaatuisia jälkeläisiä. Varmasti suuressa osaassa lapsettomia liittoja on kyse juuri ilman rakkautta solmituista suhteista. Vanhan kokemuksen tuoma opetus, jonka mukaan molemminpuolinen kiihottuminen sukupuoliaktissa antaa sikiämistä paremman ennusteen, liittyy luultavasti osittain myös tähän ja on helpomin ymmärrettävissä seurauksena jo alun alkaen suuremmasta sukupuolisen halun voimakkuudesta kahden yksilön välillä, jotka sukupuolisesti täydentävät toisiaan.

Homoseksuaalisuus ja pederastia

Puheena olevaan sukupuolisen vetovoiman lakiin sisältyy myös – kauan kaivattu – teoria sukupuolivietistä, joka suuntautuu omaan (ei tai ei ainoastaan toiseen) sukupuoleen. Jos emme ota huomioon erästä eroa, johon törmäämme vielä myöhemmin, voimme rohkeasti väittää, että jokaisessa homoseksuaalissa on joitakin anatomisia vastakkaisen sukupuolen piirteitä. Puhtaasti "psykoseksuaalista hermafrodiittisuutta" ei ole. Miehet, jotka tuntevat sukupuolista vetoa miehiin, ovat myös ulkoiselta habitukseltaan naismaisia, ja samoin ovat naisista kiinnostuneet naiset fyysisesti miesmäisiä. Tämä on *itsestään selvä* seuraus fyysisen ja psyykkisen välisen parallelismin periaatteesta, jonka soveltamisessa on kuitenkin otettava huomioon toisessa luvussa mainittu seikka, että kaikki *saman* organismin osat eivät välttämättä sijoitu samalla tavalla M:n ja N:n välille, vaan eri elimet voivat olla eriasteisesti miehettä ja naisellisia. *Homoseksuaalissa on siis aina havaittavissa anatomista samankaltaisuutta vastakkaisen sukupuolen kanssa.*

Jo tämä riittäisi kumoamaan käsityksen, jonka mukaan homoseksuaalisuus on hankittu ominaisuus, joka lopulta on syrjäyttänyt yksilön normaalin sukupuolitunteen, käsityksen, että synnä homoseksuaalisuuteen on pidättäytyminen "normaalista" kanssakäymisestä ja erityisesti "vietellyksi" tuleminen. Siihen uskovat huomattavat tutkijat kuten *Schrenck-Notzing*, *Kräpelin*, *Féré*. Mutta miten kävi ensimmäiselle viettelijälle? Opastiko tätä jumala Hermafrodite? Minusta tämä on aivan sama kuin jos joku haluaisi nähdä tyypillisen miehen "normaalin" taipumuksen tyypilliseen naiseen keinotekoisena, ikään kuin se palautuisi aina opetuksiin, jotka mies on aikanaan saanut vahemmilta tovereilta, jotka aivan *sattumalta* ovat kerran keksineet sukupuolisen kanssakäymisen viehätysten. Kuten "normaalille" aivan itsestään selviää "mikä on nainen", samoin herää "harhaviettisessä" halu oman sukupuolensa edustajiin jo ennen syntymää alkaneen sisäisen kehityksen tuloksena aivan itsestään. Tietysti tarvitaan myös *tilaisuus*, joka päästää esiin halun homoseksuaaliseen aktiin, *mutta tämä voi vain aktualisoida sen*, mikä yksilössä jo pitkään on ollut valmiina odottamassa. *Niiden, jotka uskovat homoseksuaalisuuden olevan*

hankittu ominaisuus, täytyisi myös selittää, miksi sukupuolinen pidättyvyys (yksi oletettu syy homoseksuaalisuuteen) voi johtaa muuhunkin kuin vain masturbaatioon, mutta tämä ei heille onnistu, koska aktiivisella homoseksuaalisuudella on ilmeinen perustansa jo yksilön biologiassa. Myös heteroseksuaalista taipumusta voisi pitää "hankittuna", jos perusteeksi riittäisi, että rakastuakseen on heteroseksuaalisen miehen täytynyt ensin nähdä nainen tai vähintään kuva naisesta. Joka pitää homoseksuaalisuutta hankittuna, jättää kokonaan huomiotta yksilön, johon ympäristö voi aina tehdä vain juuri tälle yksilölle ominaisen vaikutuksen ja korottaa jonkin ulkoisen sivuseikan, ajallisesti viimeisen "osasyyn", ainoaksi lopputulokseen vaikuttavaksi tekijäksi.

Homoseksuaalisuus ei ole hankittu, eikä se ole myöskään vanhemmilta tai isovanhemmilta *peritty*. Jälkimmäistä ei kai myöskään ole väitetty – sillä kaikki empiirinen näyttö puuttuu – on vain puhuttu jostakin läpikotaisin hermotaudillisesta rakenteesta, yleisestä sukurasituksesta, joka voi jälkeläisissä ilmetä myös harhautuneina sukupuolisina vaistoina. Ilmiötä pidettiin psykopatologisena, degeneraation oireena ja uhreja sairaina. Vaikka tällä käsityksellä nykyään, siitä lähtien kun sen aikaisempi pääedustaja v. Krafft-Ebing siitä teoksensa *Psychopathia sexualis* myöhemmissä painoksissa vähin äänin luopui, on paljon vähemmän kannattajia kuin vielä muutama vuosi sitten, ei ole aiheetonta vielä huomauttaa, että homoseksuaalit saattavat myös muilta osin olla aivan terveitä ja, lukuun ottamatta sosiaalisia vaikeuksiaan, voivat yhtä hyvin kuin kaikki muutkin ihmiset. Jos heiltä kysyy, haluavatko he olla toisenlaisia kuin ovat, saa useimmiten kieltävän vastauksen.

Syynä kaikkiin noihin epäonnistuneisiin selitysyriytyksiin on, että homoseksuaalisuutta tarkasteltiin täysin erillään muista tosiasioista. Joka pitää "seksuaalisia inversioita" jonakin patologisena tai kauhistuttavana henkisenä epämuodostumana (jälkimmäinen on vakiintunut poroporvarillinen käsitys) tai vain pahana tapana, tuloksena tuomittavasta viettelystä, mieltiköön vielä *kuinka lukemattomat välimuodot johtavat miehekkäimmästä maskuliinista naisellisen miehen ja lopulta miespuolisen homoseksuaalin kautta hermaphroditismus spuriukseen ja genuinukseen, siitä naispuoliseen homoseksuaaliin ja edel-*

leen viragon kautta naisellisimpaan virgoon. Homoseksuaalit ("mies"- ja "nais" -puoliset) ovat tässä edustetun näkemyksen mukaisesti määriteltävissä yksilöiksi, joilla murto-osa a vaihtelee $0.5:n$ ympäristössä, siis ei eroa paljon a' :sta, yksilöiksi, joissa on siis suunnilleen yhtä paljon naista kuin miestä ja usein jopa enemmän naista, kun heitä pidetään miehinä tai enemmän miestä, kun heitä pidetään naisina. On nimittäin varmaa, että koska sukupuolisuus ei aina ilmene samanlaatuisena eri elimissä, useat yksilöt suurpiirteisesti leimataan ja kasvatetaan, sotilaskoulutusta myöten, miehiksi, vaikka heillä on $a < 0.5$, $a' > 0.5$, ja tämä vain siksi, että heidän primaarinen sukupuolitusomerkkinsä sattuu olemaan miehen, vaikka kivesten laskeutuminen tapahtuu vasta myöhemmin tai vaikka kyseessä on epi- tai hypospadiä tai vaikka myöhemmin ilmaantuu azoospermia tai vaikka (naissukupuolella) havaitaan atresia vaginae. Näiden yksilöiden sukupuolinen komplementti on siten vain näennäisesti samalla puolella kuin he itse, todellisuudessa kuitenkin vastakkaisella, eli sillä puolella, jolla he vain näyttävät olevan.

Muuten – tämä tukee näkemystäni ja toisaalta selittyy vasta sen avulla – ei ole yhtään homoseksuaalia, joka olisi *vain* homoseksuaali. Kaikki ovat alusta lähtien *biseksuaaleja*, so. he voivat olla sukupuoliosuudessa kanssakäymisessä sekä miesten että naisten kanssa. Mutta saattaa olla, että he myöhemmin, tietyn ulkoisen vaikutuksen alaisina, alkavat itse aktiivisesti suunnata seksuaalisuuttaan vain yhteen sukupuoleen ja näin kehittyvät selvästi joko hetero- tai homoseksuaaleiksi. Toki heidän biseksuaalisuutensa ei näin mihinkään häviä, se on heissä edelleen, vain tilapäisesti tukahdutettuna.

Homoseksuaalisuuden yhteys kaikille eläin- ja kasvialkioille ominaiseen biseksuaalisuuteen on selviämässä yhä useammalle tutkijalle, mutta vasta *tässä* työssä tuodaan esiin käsitys, että homoseksuaalisuudessa ei ole kysymys taantumasta tai pysähtyneestä kehityksestä eli epätäydellisestä sukupuolisesta eriytymisestä, kuten aina aikaisemmin on oletettu. Emme siis pidä homoseksuaalisuutta minään erityisenä poikkeuksena, yksinäisenä jäänteenä muilta osin täydellisesti toteutuneessa sukupuolisessa eriytymisessä. Ideaalisten ääritapausten virittämässä reaalisten välimuotojen jatkumossa *on myös homoseksuaalisuudella paikkansa muiden joukossa*. Tässä jatkumossa ovat

kaikki myös *heteroseksuaaleja* ja samoin ovat *kaikki myös homoseksuaaleja*.

Siitä, että *jokaisella* ihmisellä, aina sen mukaan *kuinka suuressa määrin* jäänteet *vastakkaisesta* sukupuolesta ovat säilyneet, on taipumusta, vaikka ehkä vain vähäisessä määrin, myös homoseksuaalisuuteen, todistaa erityisesti seikka, että *ennen* murrosikää, jolloin eriytyminen ei vielä ole kovin pitkällä, jolloin sukuruuhasten sisäeritys ei vielä ole lopullisesti ratkaissut yksipuolista sukupuolista suuntautumista ja sen astetta, solmivat pojat samoin kuin tytöt keskenään paljon haaveellisia "ystävyyssuhteita", joilla on aina myös jossain määrin aistillinen luonne.

Niillä, jotka vielä tuon iän jälkeenkin ylenmäärin haaveksivat "ystävyyssuhteista" oman sukupuolensa edustajiin, täytyy olla paljon toista sukupuolta itsessään. Mutta vielä enemmän sitä on niillä, jotka intoilevat "sukupuolten" välisestä toveruudesta ja jotka voivat pakottomasti, ilman pelkoa omista tunteista, olla pelkästään ystävällisissä suhteissa toiseen sukupuoleen tai tulla uskotuksi tälle itse asiassa omalle sukupuolelleen, ja jotka haluavat tyrkyttää tällaista "ihanteellista", "puhdasta" suhdetta myös niille, joille puhtaana pysyminen on paljon vaikeampaa.

Vaikka seksuaalisuus on täysin vierasta ystävyys-olemukselle, niin täysin *vastakkaista* ystävyys-*idealle*, että on suorastaan *tuskallista* muistuttaa edellisestä jälkimmäisen yhteydessä, on jokaisessa reaalisessa miesten välisessä ystävyys-suhteessa mukana myös seksuaalinen elementti. Jo se, että lähempää ystävyyttä miesten välille ei voi syntyä ilman molemminpuolista ulkoisen olemuksen herättämää sympatiaa, riittää todistamaan tämän. Paljon "suosikkina" olemisesta, erityisesti suojeluksesta, hyvä—veli-verkostoista selittyy tällaisilla tiedostamattomilla sukupuolisuuhteilla.

Sukupuolisia nuoruuden ystävyys-suhteita vastaavasta ilmiöstä on ehkä kyse myös vanhenevien miesten kohdalla, joilla miehuusiässä yksipuolisesti kehittyneet sukupuoliominaisuudet vähitellen alkavat antaa tilaa pitkään latenttina olleelle biseksuaalisuudelle. Ehkä juuri

tämä on syynä siihen, että niin monet 50 vuotta täyttäneet miehet saavat oikeudessa vastata tekemistään "siveellisyysrikoksista".

Homoseksuaalisia akteja havaitaan vähintään yhtä usein eläinten välillä. Näitä tapauksia on *F. Karsch* ansiokkaasti koonnut kirjallisuudesta. Valitettavasti havainnoitsijat tuskin koskaan kertovat mitään näiden eläinten "uroksisuuden" ja "naarauden" asteesta. Ei ole kuitenkaan epäilystä siitä, että tästä voidaan löytää todistus lakimme pätevydestä myös *eläinkunnan* osalta. Jos sonneja pidetään pitempään erossa lehmistä, voidaan niiden välillä ennen pitkää havaita homoseksuaalista käyttäytymistä. Toiset, naisellisemmat, lankeavat aikaisemmin, toiset myöhemmin, useat eivät ehkä koskaan. (Juuri nautakarjasta on jo todettu suuri määrä seksuaalisia välimuotoja.) Tämä todistaa, että niissä on kyseinen taipumus jo valmiina ja että niillä aikaisemmin vain on ollut parempikin mahdollisuus tyydyttää tarpeensa. Vangitut sonnit käyttäytyvät siis täsmälleen samoin kuin ihmiset vankiloissa, sisäoppilaitoksissa ja luostareissa. Siinä, että myöskään eläimille ei ole tuttua ainoastaan onania (jota esiintyy niillä yhtä hyvin kuin ihmisillä) vaan myös homoseksuaalisuus, näen vahvimman todisteen aikaisemmin esitellylle sukupuolisen vetovoiman laille. Ovathan myös kaikki eläimet vain seksuaalisia välimuotoja.

Teoriassamme homoseksuaalisuus on siis vain yksi erikoistapaus eikä mikään poikkeus luonnonlaista. Yksilö, joka on suurin piirtein puoliksi mies, puoliksi nainen, haluaa lakimme mukaan täydennykseen toisen, joka myös on noin puoliksi molempia. Tähän perustuu sellainenkin tähän asti selittämätön ilmiö, että "harhaviettiset" ("Konträren") melkein aina ovat seksuaalisesti aktiivisia vain omassa keskuudessaan ja että vain hyvin harvoin heidän joukkoonsa eksyy joku, joka etsii toisenlaista tyydytystä kuin he. Sukupuolinen vetovoima on molemminpuolista ja siksi homoseksuaalit tunnistavat toisensa aina välittömästi. Tästä johtuu myös, että "normaaleilla" ei yleensä ole aavistustakaan homoseksuaalisuuden valtavasta levinneisyydestä, ja kun joku pahimmanlaatuinen "normaalista sukupuolielämästä" nauttiva irstailija sitten saa kuulla muunlaisista akteista, uskoo hän voivansa täysin oikeutetusti tuomita "sellaiset kauhistuttavuudet". Muudan saksalainen psykiatrian professori on vielä vuonna

1900 ehdottanut aivan vakavissaan, että homoseksuaalit tulisi yksinkertaisesti kuohita.

Terapia, jolla nykyään koetetaan torjua homoseksuaalisuutta (sikäli kuin tällaiseen yritykseen ylipäänsä ryhdytään) on tosin vähemmän radikaalia kuin juuri edellä neuvottu, mutta nykyinenkin käytäntö osoittaa vallitsevien homoseksuaalisuuden luonnetta koskevin teorioiden täydellisen riittämättömyyden. Nyt nimittäin näitä ihmisiä käsitellään hypnoottisesti – ymmärrettävästikin pääasiallisesti niiden toimesta, jotka uskovat homoseksuaalisuuden olevan hankittu ominaisuus – heille yritetään suggestiivisesti tuottaa mielle naisesta ja "normaalista" yhdynnästä ja heidät pyritään vähitellen totuttamaan tähän ajatukseen. Mainittaviin tuloksiin ei tiettävästi ole päästy.

Meidän kannaltamme tämä on myös itsestäänselvää. Hypnotisoija luonnostelee potilaalle *tyypillisen*(!!) kuvan naisesta, joka on potilaan myötäsyntyiselle, tiedottomalle, suggestion ulottumattomiin jäävälle luonnolle kauhistus, koska hänen komplementtinsa ei ole suinkaan N; ja lähettämällä tämän potilaansa hoidon päätteeksi jonkun summittain valitun maksullisen naisen luokse, piittaamatta kummankaan henkilökohtaisista mieltymyksistä, tulee lääkäri yleensä lisänneeksi potilaansa kammaa "normaalialla" koitusta kohtaan vielä entisestään. Kaavamme mukaan löytyisi homoseksuellin komplementti juuri kaikkein miehekkäimpien naisten, lesbolaisten, tribadien joukosta. *Tällainen nainen onkin melkein ainoa, joka homoseksuaalia vetää puoleensa, ja ainoa, joka itse on kiinnostunut homoseksuaalista.* Jos siis homoseksuaaleille aivan välttämättä halutaan antaa "terapiaa" ja erityistä koulutusta, ehdotamme teoriamme nojalla, että heidät vastaisuudessa aina ohjataan toisten homoseksuaalien tai tribadien luokse. Tämän ehdotuksen varsinainen tarkoitus on suojella *molempia* osapuolia noilta (Englannissa, Saksassa, Itävallassa) vielä voimassa olevilta naurettavilta, homoseksuaaliset aktit kriminalisoivilta laeilta, joiden kumoamista näilläkin riveillä halutaan jouduttaa. Tämän kirjan toinen osa auttaa ymmärtämään *miksi* aktiivinen miehen prostituointi sukupuoliaktissa samoin kuin tämän passiivinen antautuminen koetaan niin paljon häpeällisempänä kuin se alennustila, johon miehen ja naisen välinen sukupuoliin kanssakäyminen molemmat saattaa. *Eettisesti eivät nämä suhteet sellaisenaan eroa mitenkään toisistaan.* Huolimat-

ta kaikesta nykyään suositusta jaarituksesta eri persoonien erilaisista oikeuksista, on olemassa vain yksi, kaikille ihmisille yhteinen etiikka, aivan samoin kuin on vain yksi logiikka. Täysin hylättävää ja *yhteensovittamatonta* rikosoikeuden periaatteiden kanssa, joiden mukaan synnin täytyisi olla myös rikos, on se, että vain homoseksuaaleja kielletään toteuttamasta sukupuoliisuuttaan, mutta heteroseksuaaleille tämä sallitaan, edellyttäen ettei näin herätetä "yleistä pahennusta". *Loogista* (tässä en tarkastele asiaa puhtaasti humaniteetin eikä sellaisen rikosoikeuden kannalta, joka olisi muutakin kuin vain tarkoituksenmukainen sosiaalipedagoginen pelottelujärjestelmä) olisi antaa "harhaviettisten" saada tyydytys sieltä, mistä he sitä etsivät, kaltaistensa keskuudesta.

Tämä teoria kokonaisuudessaan vaikuttaa täysin ristiriidattomalta ja riittävältä selittämään tyydyttävästi kaikki ilmiöt. Mutta nyt on aika tuoda esiin tosiseikat, joita varmasti tullaan käyttämään esitystämme vastaan ja jotka todella näyttävät tekevän mahdottomaksi sisällyttää käsittelemäämme sukupuolista "perversiota" yhdeksi sukupuoliseksi välimuodoksi, joka noudattaisi sukupuolielämässään edellä esiteltyä lakia. Nimittäin, joskin teoriamme kattaa kaikki homoseksuaaliset naiset, esiintyy epäilemättä sellaisia miehiä, jotka ovat hyvin vähän naisellisia mutta joihin samaa sukupuolta olevilla henkilöillä on hyvin suuri vaikutus, voimakkaampi kuin muihin miehiin, jotka ehkä ovat heitä paljon naisellisempia, lisäksi vaikutus, joka voi lähteä erityisen miehekkäästä miehestä, lopulta vaikutus, joka usein voi olla voimakkaampi kuin mihin kukaan nainen näiden miesten kohdalla kykenee. Albert *Moll* sanoo oikeutetusti: "On psykoseksuaalisia hermafroditeja, jotka tuntevat vetoa molempiin sukupuoliin, mutta joita miellyttää kummassakin sukupuolissa vain niiden tyypilliset ominaisuudet, ja toisaalta on psykoseksuaalisia hermafroditeja, jotka eivät pidä kummankaan sukupuolen tyypillisistä ominaisuuksista, vaan joille nämä ovat yhdentekeviä tai osaksi suorastaan vastenmielisiä." Tähän eroon viittaa tämän luvun otsikon *erottelu homoseksuaalisuuden ja pederastian välillä*. Tämä erottelu lienee perusteltu; homoseksuaalilla tarkoitetaan sitä "perverssin" tyyppiä, joka suosii hyvin thelyidisiä miehiä ja hyvin arrhenoidisia naisia, käsittelemiemme lakien mukaisesti. *Pederasti sitä vastoin voi rakastaa hyvin miehekkäitä miehiä mutta yhtäläillä hyvin naisellisia naisia, jalkimmaisia*

vain **ei** pederastin ominaisuudessa. *Kuitenkin on taipumus miessukupuoleen hänessä voimakkaampi ja syvempään juurtunut kuin taipumus naisukupuoleen.* Kysymys pederastian perustasta muodostaa oman probleemansa, johon tämä tutkimus ei lainkaan puutu.

Karakterologia ja morfologia

Koska fyysisen ja psyykkisen välillä vallitsee ainakin jonkinlainen vastaavuus, voidaan jo heti aluksi olettaa, että sitä morfologisten ja fysiologisten muotojen moninaisuutta, jossa seksuaalisten väliasteiden periaate ilmenee, vastaa vähintään yhtä runsas psyykinen vaihtelu. On epäilemättä olemassa myös psyykinen naisen ja toisaalta psyykinen miehen tyyppi (ainakin meillä on tähänastisten tulosten valossa täysi syy yrittää löytää tällaiset tyypit). Näitä tyypejä emme todellisuudesta sellaisinaan tapaa, koska se koostuu myös henkisellä aivan samoin kuin ruumiillisella alueella kokonaan sarjasta välimuotoja. Periaattemme on siis oivallinen varustus myös kun halutaan järjestää *henkisiä* ominaisuuksia ja tuoda valoa siihen sotkuihin hämärään, jonka peitosta tiede ei vielä aikaisemmin ole pystynyt näkemään eroja *yksittäisten ihmisten välillä*. Sillä näin on myös ihmisen henkisen habituksen eriytyminen tullut käsitettäväksi. Myöskään henkilön *luonteesta* ei tieteellisessä yhteydessä enää tulla sanomaan, että se on *vain miehekäs tai naisellinen*, koska kysymys kuuluu nyt: *kuinka paljon miestä, kuinka paljon naista* on jossakin ihmisessä? Onko *mies* vai *nainen* kulloinkin puheena olevassa yksilössä tehnyt, sanonut, ajatellut jotakin? Kaikkien ihmisten ja kaiken inhimillisen *yksilöllistävä* kuvaaminen on näin tullut helpommaksi, ja tämä uusi metodi osoittaa siis alussa esiteltyyn kaikelle tutkimukselle ominaiseen kehityssuuntaan: kaikki tieto on aina, lähtien yleisyydeltään keskitason käsitteistä, pyrkinyt kahteen eri suuntaan, ei ainoastaan kaikelle yksittäiselle yhteiseen kaikkein yleisimpään, vaan yhtälailla kaikkein yksityisimpään, yksilöllisimpään ilmiöön. Siksi lienee perusteltua toivoa, että seksuaalisten välimuotojen periaate tulee voimallisesti edistämään erään luonneopillisen tehtävän tieteellistä ratkaisua, ja myös oikeutettua yrittää kohottaa se metodisesti "yksilöllisten erojen psykologian" eli "differentiaalipsykologian" *heuristiseksi periaatteeksi*. Ja sen soveltamista sellaisella luonneopin saralla, jota toistaiseksi ovat kyntäneet vain kirjailijat ja jonka tiedemiehet ovat halunneet jättää kokonaan kesannolle, on tervehdittävä sitäkin suuremmalla ilolla, koska se mahdollistaa kaikenlaiset määrälliset porrastukset eikä enää ole tarvis kavahtaa sanokaamme mies- ja naisprosentin määrittämistä myöskään yksilön psyyken osalta. Jo toisessa

luvussa on tuotu esiin että organismin sijaintia miehen ja naisen välillä ei *anatomisesti* vielä ole ratkaistu, vaan kysymystä on edelleen käsiteltävä aivan *yleiseltä* kannalta, vaikkakin *erityistapuksissa* olisi saman yksilön eri *ruumiinosien* miehekkyyden ja naisellisuuden *asteen* osalta havaittavissa paljon enemmän yhdenmukaisuutta kuin epäyhdenmukaisuutta.

Miehekkyyden ja naisellisuuden rinnakkaiseloä samassa ihmisessä ei tällöin tule ymmärtää *samanaikaisuutena*, ei edes likimääräisenä. Tässä kohtaa on tehtävä tärkeä lisäys, joka ei ole tarkoitettu ainoastaan opastukseksi periaatteemme oikeaan psykologiseen soveltamiseen vaan joka myös merkittävästi täydentää aikaisempaa esitystä. *Jokainen ihminen nimittäin värähtelee jatkuvasti jossakin miehekkyyden ja naisellisuuden välillä.* Vaikkakin nämä vaihtelut voivat jollakin olla poikkeuksellisen suuria, jollakin toisella taas tuskin havaittavia, *tapahtuu niitä kaikilla jatkuvasti*, ja ne ilmenevät, ollessaan vähänkin suurempia, myös kyseisen henkilön vaihtelevana ulkonäköinä. Nämä *sukupuolisten tunnusmerkkien heilahtelut* jakaantuvat, aivan kuten maamagnetismin heilahtelut, säännöllisiin ja epäsäännöllisiin. Säännölliset vaihtelut ovat joko taajoja värähtelyjä, monet ihmiset esimerkiksi tuntevat itsensä illalla miehekkäämmiksi kuin aamulla, tai verkkaisempia orgaanisen elämän *periodivaihteluja*, joihin toistaiseksi tuskin on kiinnitetty huomiota ja joiden tutkimisesta voi odottaa valaistusta moniin tähän asti outoina pidettyihin ilmiöihin. Epäsäännölliset heilahtelut johtuvat todennäköisesti ulkoisista syistä, ennen kaikkea läheisten ihmisten seksuaalisesta luonteesta. Niillä on varmasti määräävä merkitys noissa erikoisissa yleiseen *asennoitumiseen* liittyvissä ilmiöissä, jotka ovat *joukkopsykologian* keskeisenä sisältönä mutta jotka tuskin ovat vielä saaneet osakseen kaikkea ansaitsemaansa huomiota. Lyhyesti, *biseksuaalisuus* ei psykologisesti voi ilmetä yhdessä silmänräpäyksessä, vaan ainoastaan *perättäisinä* tapahtumina, olkoot kyseiset muutokset sitten säännöllisiä tai epäsäännöllisiä, olkoon amplitudi tai heilahduskupu toisen sukupuolen suuntaan suurempi tai yhtä suuri kuin toisen. (Jälkimmäinen ei ole yhtään todennäköisempää kuin mikä tahansa muu lukemattomista mahdollisuuksista.)

On kai siis jo periaatteellisesti taivuttava myöntämään, ennen kaikkia käytännön kokeita, että seksuaalisten välimuotojen periaate, ohjatesaan tutkijan määrittämään seossuhdetta, jossa kunkin yksilön miehekkyys ja naisellisuus ovat edustettuina, ja kiinnittäessään hänen huomionsa aina yksilölliseen värähtelyalueeseen, parantaa ratkaisevasti mahdollisuutta kuvata yksilöiden luonnetta. Nyt on edessämme kysymys, joka on ratkaistava juuri *tässä*, koska vastauksesta riippuu koko tutkimuksen myöhempi suunta. On kysymys siitä, onko yritettävä ensin tarkkaan mitata ja tärkeimmissä kohdissa mahdollisimman uskollisesti kuvata koko seksuaalisten välimuotojen loputon runsaus, *sukupuolinen moninaisuus henkisellä alueella*, vai onko lähdeittävä *sukupuolisten tyyppien* asettamisesta, "ideaalisen miehen" ja "ideaalisen naisen", näiden psykologisten konstruktoiden täydentämisestä, ja vasta sitten tutkittava niiden empiirisiä yhdistelmiä käytännössä ja koeteltava missä määrin nuo deduktiivisesti luodut kuvat ja todellisuus vastaavat toisiaan. Ensimmäinen lähestymistapa, jossa sukupuoliset tyypit luodaan, kuten yleisen käsityksen mukaan kaikki ideat, yksin reaalityodellisuuden moninaisuudesta, olisi induktiivinen ja analyttinen. Toisella, deduktiivis-synteettisellä lähestymistavalla olisi ensimmäiseen nähden etuna muodollis-looginen ankaruus.

Tälle toiselle tielle en ole halunnut lähteä, ensiksikin koska jokainen voi helposti ja aivan itsenäisesti soveltaa noita kahta jo hyvin määriteltyä tyyppiä konkreettiseen todellisuuteen, kunhan vain, jotta saisi teorian ja käytännön vastaamaan toisiaan, ymmärtää (jokaisen tapauksen kohdalla aina uudestaan) nähdä sen niiden *seossuhteena*, ja toiseksi koska (edellyttäen että tutkimus tällöin saisi tekijän kyvyt ylittävän historiallis-elämäkerrallisen muodon) jo sanottua täytyisi alati toistaa eikä loputtomilla yksityiskohdilla olisi enää mitään annettavaa teorialle eikä mielenkiinnollemme yksittäistä persoonaa kohtaan. Ensimmäinen, induktiivinen tie, ei tule kysymykseen siksi, että tällöin jouduttaisiin lopuksi vain toistelemaan sukupuolisten tyyppien vastakohtaisuuksia. Edeltävä sukupuolisten väliasteiden tutkiminen ja tätä seuraava tyyppien hahmotus olisi sitä paitsi pitkäväteistä, aikaa vievää ja lukijalle hyödytöntä.

Ratkaisu on siis tehtävä joillakin muilla kriteereillä.

En ole ottanut tässä varsinaiseksi tehtäväkseni sukupuolisten äärimuotojen morfologista ja fysiologista tutkimista. Ainoastaan valaistakseni mahdollisimman monipuolisesti yleistä välimuotojen periaatetta olen tehnyt ekskursion myös biologiaan. Näin käsilläoleva työ on saanut kokonaishahmonsaa. Juuri mainittu väliasteiden tarkastelu muodostaa sen ensimmäisen osan, kun taas toinen aloittaa puhtaasti *psykologisen M:n ja N:n analyysin* ja pyrkii jatkamaan tätä mahdollisimman pitkälle. Jokainen voi sitten itse soveltaa konkreettisiin tapauksiin käsitteitä ja näkemyksiä, joihin tässä päädytään. Tämän toisen osan tulokset voivat tukeutua vain hyvin vähäisessä määrin nykyään vallalla oleviin käsityksiin sukupuolten välisistä henkisistä eroista. Tässä kuitenkin haluan, vain täydellisyyden vuoksi, pitämättä asiaa erityisen tärkeänä, kaikessa lyhykäisyydessä esitellä psyykkisen elämän seksuaalisia väliasteita eräiltä tietyiltä kohdilta, joissa tulee esiin vain pari yleisesti tunnettua muutaman muunnelman erikoisuutta, joita ei tässä tarkemmin analysoida.

Naisellisilla miehillä on usein tavattoman voimakas, heidän taloudellisesta tilanteestaan täysin riippumaton (tämän mainitsen, jottei asiaa käsitettäisi väärin) tarve avioitua. Tällaiset miehet siis, jos vain voivat, astuvat avioliittoon melkein aina hyvin nuorina. Heitä usein aivan erityisesti imartelea, jos he saavat puolisoikseen jonkun kuuluisan naisen, runoilijan, maalarin tai vaikka laulajattaren tai näyttelijättären.

Naiselliset miehet ovat naisellisuutensa mukaisesti myös turhamaisempia kuin muut miehet. On myös "miehiä", jotka lähtevät kävelyille vain tunteakseen kasvojaan ihailtavan, kasvoja, jotka naisellisina useimmiten riittävät paljastamaan kantajansa vaikuttimet, voidakseen sitten palata tältä osin tyydyttyinä kotiin. Varhainen Narkissoksen malli on ollut juuri tällainen "mies". Nämä henkilöt pitävät luonnollisesti erittäin hyvää huolta myös kampauksesta, vaatetuksesta, jalkineista, alusvaatteista, ovat ryhdistään ja ulkonäöstään, pienimmistäkin asusteidensa yksityiskohdista, toisten ihmisten satunnaisimmastakin heihin osuvasta katseesta aina melkein yhtä tietoisia kuin N, ja käynniltään, eleiltään ja ilmeiltään usein suorastaan keimailevia. Miehekkäillä naisilla sitä vastoin tavataan usein huolimattomuutta pukeutumisesta sekä välinpitämättömyyttä kehon hygieniasta ja ulkonäöstä; heiltä pukeutuminen käy usein paljon nopeammin kuin monelta nai-

selliselta mieheltä. Kaikenlainen hulluttelu ja keikarointi samoin kuin osaksi naisemansipaatio selittyi näiden välimuotojen nykyisellä yleistymisellä, niissä on siis kyse enemmästä kuin "pelkästä muodista". On aina kysyttävä *miksi* jokin voi tulla muotiin, ja "pelkkää muotia" on varmasti yleensäkin paljon vähemmän kuin pinnallisesti *kritisoiva* tarkkailija luulee.

Mitä enemmän naisella on N:ää, sitä vähemmän hän *ymmärtää* miestä, ja toisaalta sitä voimakkaamman *vaikutuksen mies tekee häneen sukupuoliolentona*. Tämä ei ole sopusoinnussa ainoastaan jo aikaisemmin esiteltyjen sukupuolisen vetovoiman lakien kanssa, vaan on palautettavissa jo siihen, että nainen kykenee aina löytämään vastaakohtansa sitä pikemmin, mitä puhtaammin naisellinen hän on. Ja vastaavasti, mitä enemmän miehellä on M:ää, sitä vähemmän hän kykenee *ymmärtämään* N:ää ja sitä *selvemmin* hän *havaitsee* naiset pelkästään näiden *ulkoisen*, naisellisen olemuksen opastamana. Niin sanottu "naistenmiehet", so. sellaiset, jotka eivät ole mitään muuta kuin "naistenmiehiä", ovatkin kaikki myös itse suuressa määrin naisia. Naiselliset miehet osaavat käsitellä naisia paljon paremmin kuin kokonaisemmat miehet, jotka, muutamia aivan määrättyjä poikkeuksia lukuunottamatta, voivat oppia tämän vasta pitkän kokemuksen jälkeen, jos milloinkaan.

Näihin muutamaan kuvaelmaan, joiden on määrä havainnollistaa periaatteemme soveltuvuutta esimerkein, jotka on tarkoituksella otettu kolmannen asteen *tavanomaisimpien* sukupuolipiirteiden piiristä, haluaisin liittää seuraavat mielestäni tärkeät sovellukset kasvatukseen. Toivon ennen kaikkea, että näiden ja jo aikaisemmin esiintuotujen kuten monien muidenkin seikkojen yleinen tunnustaminen johtaisi *yksilöllisempään kasvatukseen*. Jokaisen suutarin, joka ottaa jalasta mitat, täytyy ymmärtää yksilöllisyyden merkitys nykyisiä koulu- ja kotikasvattajia paremmin, joita yksilöllisyys moraalisenä velvollisuutena ei totisesti elähdytä! Sillä tähän asti on seksuaalisia välimuotoja (erityisesti naisten osalta) kasvatettu äärimmäisen yhdenmukaisesti sovinnainten mies- ja naisihanteiden mukaan; on harjoitettu henkistä ortopediaa, jota on pidettävä puhtaana kidutuksena. Samalla kun maailmasta tehdään paljon yksitoikkoisempi tukahdutetaan näin pal-

jon sellaista, joka on on idulla muttei voi juurtua, kasvatetaan henkisiä raajarikkoja ja teeskentelijöitä.

Jo pitkään on kasvatus vaikuttanut yhdenmukaistavasti kaikkeen, mikä tulee miehen ja kaikkeen mikä tulee naisen elimellä varustettuna maailmaan. Melkein alusta asti puetaan lapset "pojiksi" ja "tytöiksi" ja heille opetetaan erilaiset leikit, jo alkeisopetus on kokonaan erillistä, kaikki "tytöt" erotiksetta opettelevat käsitöitä jne. jne. *Välimuodot jäävät jalkoihin*. Se, kuinka voimakkaita vaistot, näiden kaltoin kohdeltujen ihmisten luonnollisten taipumusten "determinantit", voivat olla, ilmenee usein jo *ennen* puberteettia. On poikia, jotka mieluiten leikkivät nukeilla ja antavat siskojensa opettaa itselleen virkkaamista ja kutomista, poikia, jotka erityisen mielellään pukeutuvat tytöiksi ja haluavat itseään kutsuttavan naisten nimillä, ja on tyttöjä, jotka viihtyvät poikien parissa, osallistuvat näiden raisumpiin leikkeihin ja usein myös saavat näiden hyväksynnän. Mutta viimeistään puberteettin *jälkeen* tulee kasvatuksen kieltämä varsinainen luonto selvästi esiin. Miehekkäät naiset leikkaavat tukkansa lyhyeksi, suosivat frakin kaltaisia asuja, opiskelevat, juovat, tupakoivat, harrastavat vuorikiipeilyä, ovat intohimoisia metsästäjiä. Naiselliset miehet antavat tukkansa kasvaa, käyttävät kureliivejä, ymmärtävät hyvin naisten pukeutumiseen liittyviä huolia, voivat käydä näiden kanssa yhteisen harrastuksen kannattelemia toverillisia keskusteluja ja aivan vilpittömästi haaveksia sukupuolten välisestä sovinnollisesta kanssakäymisestä, esimerkiksi naiselliset miesopiskelijat "työtoveruudesta" naisopiskelijoiden kanssa jne.

Yhdenmukaistavan kasvatuksen paineesta saavat tytöt ja pojat kärsiä yhtä paljon, myöhemmässä vaiheessa jälkimmäiset enemmän yhteisestä *laista*, edelliset taas enemmän yhteisistä *tavoista*. Tässä esitetty vaatimus tulee siksi, niin pelkään, kohtaamaan *pään* tasolla passiivisempaa vastarintaa tyttöjen kuin poikien keskuudessa. Tässä on tärkeää ennen kaikkea huomata sen laajalle levinneen, tämän hetken auktoriteettien edelleen välittämän ja jatkuvasti toistetun *kaikkien "naisten" samankaltaisuutta* koskevan mielipiteen onttoisuus ("mitään eroja ei ole, ei mitään yksilöitä naisten joukossa; joka tuntee yhden, tuntee kaikki"). *Niillä yksilöillä, jotka ovat lähempänä N:ää kuin M:ää* (eli "naisilla") *ei tosin ole läheskään niin paljon eroja ja mah-*

dollisuuksia kuin muilla – "urosten" suurempi vaihtelu on, ei vain ihmisiä erityisesti, vaan koko eläinkuntaa yleisesti koskeva tosiasia, jota erityisesti *Darwin* on perusteellisesti pohtinut – *mutta toki niitä on*. Kyseisen harhakäsityksen psykologinen tausta on, että (vrt. luku *Sukupuolisen vetovoiman lait*) jokainen mies oppii elämässään tuntemaan *lähemmin* vain *yhden*, aivan määrätyn ryhmän naisia, joilla *luonnonlain varmuudella* on keskenään paljon yhteistä. Kuuleehan usein myös naisilta, samasta syystä ja vielä heikommin perustein: "miehet ovat kaikki samanlaisia". Sillä selittyy myös moni naisasia-naisen miestä ja tämän muka epätodellista ylemmyyttä koskeva, lievästi sanottuna *uskallettu* väite, sillä nimittäin, *minkälaisia* miehiä juuri he tavallisesti oppivat tuntemaan.

Vaihtelevissa M:n ja N:n yhdisteissä, joiden määrittämistä pidämme *tieteellisen luonneopin pääperiaatteena*, näemme siis myös erään kasvatustieteelle tärkeän tosiasian.

Luonneoppi suhtautuu siihen psykologiaan, joka pitää psyykkisen "aktuaaliteoriaa" yksin pätevänä, kuin anatomia fysiologiaan. Teoreettisista ja käytännöllisistä syistä on välttämättä, olkoot tietoteoreettiset perusteet ja rajat yleispsykologian tutkimuskohteeseen minkälaiset tahansa, voitava harjoittaa myös yksilöllisten erojen psykologiaa. Joka suosii psykofyysisen rinnakkaisuuden teoriaa, tulee yhtymään tähänastisen esityksen periaatteellisiin näkökantoihin siinä määrin kuin hän *tarvitsee luonneoppia muoto-opin sisartieteeksi*, aivan samoin kuin psykologia ahtaammassa mielessä ja (keskushermoston) fysiologia ovat hänelle rinnakkaistieteitä. Itse asiassa tältä anatomian ja karakterologian yhteydeltä ja niiden mahdollisesti toisilleen antamilta heränteiltä voidaan odottaa tulevaisuudessa vielä paljon. Samalla saataisiin tästä kaiken *yksilöllisen kasvatustieteen* edellytyksenä olevasta *psykologisen diagnostiikan* liittosta edelliselle verraton apuväline. Sukupuolisten välimuotojen periaate ja vielä enemmän *morfologis-karakterologisen rinnakkaisuuden* metodi *laajemmin* sovellettuna avaa meille näkymän tulevaisuuteen, jossa tehtävä *fysionomiikan* saattamiseksi tieteelliselle pohjalle, tehtävä, joka aina on niin voimakkaasti vetänyt puoleensa etevimpiä henkiä ja joka on aina saanut nämä luovuttamaan, on vihdoin saatu päätökseen. Fysionomiikan probleemana on kysymys *lepotilassa olevan* psyykkisen kiinteästä

rinnastuksesta *lepotilassa olevaan* fyysiseen, kuten fysiologisen psykologian probleemana on lainmukainen *liikutetun* psyykkisen rinnastaminen *liikutettuun* fyysiseen (millä ei tarkoiteta mitään erityistä hermostollisten prosessien *mekaniikkaa*). Ensimmäinen ongelma on varmasti *staattinen*, toinen pikemmin puhtaasti *dynaaminen*. Molemmat hankkeet ovat kuitenkin periaatteessa yhtä oikeutettuja. On siis metodisesti kuten myös asiallisesti suuri vääryys pitää fyysiomiiikan harrastusta siinä kohdattavien suunnattomien vaikeuksien vuoksi jonakin niin *epävakaana*, jollaisena siihen nykyään, enemmän tiedottomasti kuin tietoisesti, tieteellisissä piireissä suhtaudutaan, mikä aina ajoittain tulee ilmi, kuten esimerkiksi *Moebiuksen* kohdalla tämän ottaessa uudestaan esiin *Gallin* yritykset määrittää synnynnäisen matemaatikon fyysiomia. Kun kerran on mahdollista tuntemattoman ihmisen pelkän ulkomuodon perusteella sanoa paljon oikeaan osuvaa tämän luonteesta jo välittömänä havaintona, ei aikaisempien kokemusten tiedottomina tai tietoisina ehdollistumina – ja on todella ihmisiä, joilla tämä kyky suuressa määrin on – ei voi myöskään olla mahdotonta rakentaa tästä tieteellistä systeemiä. On vain kyse tiettyjen voimakkaiden tunteiden käsitteellisestä selvittämisestä, kaapelin yhdistämisestä puhekeskukseen (ilmaistakseni asian mahdollisimman karkeasti), tehtävästä, joka tosin usein on tavattoman vaikea.

Muuten: kestää vielä kauan ennen kuin virallinen tiede lakkaa pitämästä puuhastelua fyysiomiiikan parissa vain jonakin erittäin *epämoraalisena*. Psykofyysisen rinnakkaisuuden nimiin tullaan vannomaan aivan kuten tähän asti ja kuitenkin samaan aikaan pitämään fyysiomiiikkoja häviöön tuomittuina puoskareina kuten vielä äsken hypnoosiin turvautuvia tutkijoita, näin siitäkkin huolimatta, että ei ole yhtään ihmistä, joka ei olisi tiedottomasti, eikä yhtään lahjakasta ihmistä, joka ei olisi tietoisesti fyysiomiiikko. Puheenpartta: "Sen näkee naamasta" käyttävät myös ihmiset, jotka eivät perusta fyysiomiiikasta tieteenä, ja huomattavan ihmisen samoin kuin ryöstömurhaajan kuva kiinnostaa kovasti myös kaikkia niitä, jotka eivät ole edes kuulleet sanaa "fyysiomiiikka".

Keskellä tätä fyysisen ja psyykkisen välistä suhdetta käsittelevää kirjallisuuden tulvaa, kun sankan enemmistön huutoa: "psykologista

rinnakkaisuutta!" vastassa on pienen mutta rohkean ja alati kasvavan joukon toisenlainen huuto: "vuorovaikutusta!", olisi ollut hyödyllistä pohtia syvemmin tätä suhdetta. Tällöin olisi varmasti päädytty kysymään, *eikö jonkinlaisen korrespondenssin näkeminen fyysisen ja psyykkisen välillä olekin yksi tähän asti huomioimaton apriorinen, synteettinen ajattelumme funktio*, minkä minusta vahvistaa jo se, että jokaisen ihmisen täytyy *tunnustaa* fysionomiikka, sikäli kuin jokainen sitä *kokemuksesta riippumatta harjoittaa*. Niin vähälle huomiolle kuin *Kant* onkin tämän tosiasian jättänyt, osuu hän oikeaan siinä, että ruumiillisen suhdetta henkiseen ei voi tieteellisesti *enempää* todistaa tai selittää. Lainmukainen psyykkisen ja materiaalisen suhde *on siksi hyväksyttävä heuristisena tutkimusperiaatteena* ja jää metafysiikan ja uskonnon asiaksi keksiä parempia määreitä tälle yhteydelle, *jonka olemassaolo on jokaiselle ihmiselle varmaa a priori*.

Riippumatta siitä onko karakterologia ja morfologia yhdistettävä vai ei, lienee edellisille erikseen kuten myös molempien koordinoitulle yhteistyölle, fysionomiikalle, merkityksellistä, että tähänastinen melkein täydellinen epäonnistuminen yrityksissä perustaa tällaiset tieteet selittyä jo pelkästään suunnattomilla teknisillä ongelmilla, joihin tässä törmätään, mutta että sopivan metodin puuttumista ei tässä suinkaan tarvita selitykseksi. Ehdotelmaa, jonka seuraavassa kehitellen tällaisen metodin sijalle, saan kiittää varmasta ohjauksesta monen labyrintin läpi. Siksi ei liene syytä viivyttellä sen saattamisessa yleisön arvioitavaksi.

Jotkut ihmiset pitävät mielellään koiria eivätkä voi sietää kissoja, toiset taas viihtyvät kun saavat seurata kissanpentujen telmimistä ja koira on heille kauhistus. Tällaisissa tapauksissa täytyy voida aivan häpeilemättä kysyä: *Miksi* yksi asettaa etusijalle kissan ja toinen koiran? *Miksi? Miksi?*

Tämä kysymyksenasettelu ei kuitenkaan juuri tässä vaikuta kovin hedelmälliseltä. En usko, että *Hume* tai erityisesti *Mach* olisivat oikeassa jättäessään tekemättä eron *samanaikaisen* ja *peräkkäisen* kausaaliteetin välillä. He liioittelevat tiettyjä epäilemättömiä muodollisia analogioita tukeakseen systeeminsä huojuvia rakenteita. Kahden toisiaan säännöllisesti seuraavan tapahtuman suhteen samastaminen eri-

laisten *samanaikaisten* elementtien funktionaaliseen riippuvuuteen ei käy laatuun: Mikään todellisuudessa ei oikeuta puhumaan *aika-aistimuksista*, eikä varmasti mikään olettamaan muille aisteille rinnakkaista erityistä aika-aistia; ja siltä, joka luulee tyhjentävästi ratkaisseensa aikaprobleeman pitämällä aikaa ja maan pyörimistä yhtenä ja samana asiana, jää huomaamatta ainakin se, että jopa siinä tapauksessa, että maapallo yhtäkkiä alkaisi pyöriä epätasaisella nopeudella akselinsa ympäri, edellyttäisimme varmasti edelleen apriorisesti, että aika kuluu tasaisesti. Ajan erottaminen materiaalisista elämyksistä, johon perättäisen ja samanaikaisen riippuvuuden erottaminen perustuu sekä sen myötä kysymys *muutosten syistä*, kysymys siitä *miksi*, on oikeutettu ja hedelmällinen missä vain määräävä ja määrätty tekijä ovat *ajallisessa perättäisessä* järjestyksessä. Edellä esiintuodussa esimerkissä yksilöpsykologisesta kysymyksenasettelusta ei kuitenkaan empiirisessä tieteessä, joka sellaisenaan ei suinkaan *selitä* yksittäisten piirteiden säännöllistä yhteisesiintymistä jossakin kompleksissa olettamalla jokin metafyyminen *substanssi*, tulisi niinkään paljon tutkia sitä *miksi*, vaan lähinnä sitä, *missä muissa suhteissa kissojen ja koirienrakastajat vielä erovat toisistaan*.

Tapa aina asettaa kysymys vastaavista *muista* eroista, kun levossa-olevien välillä on huomattu *yksi* ero, ei tule, kuten uskon, hyödyttämään suuresti ainoastaan karakterologiaa, vaan myös puhdasta morfologiaa, ja siitä siis tulee myös metodi niiden yhdistelmälle, fyسیونiikalle. Jo *Aristoteles* on kiinnittänyt huomiota siihen, että monet eläinten tunnusmerkit eivät koskaan vaihtele toisistaan riippumatta. Myöhemmin ovat, ensin tunnetusti *Cuvier*, sitten *Geoffroy St. Hilaire* ja *Darwin* saattaneet nämä "korrelaatioilmiöt" perusteellisen tutkimuksen kohteeksi. Vakioisten suhteiden esiintyminen tulee usein ymmärrettäväksi, kun asiaa tarkastellaan jonkin yhteisen tarkoituksen kannalta: niinpä on teleologisesti suorastaan odotettavissa, että missä ruoansulatuskanava on liharavintoa varten, siellä täytyy esiintyä myös tietynlainen purukalusto sekä tarttumaelin saalista varten. Mutta miksi kaikki märehitjät ovat sorkkaeläimiä ja niiden urokset sarvipäisiä, miksi monien eläinten vastustuskykyä tietyille myrkyille vastaa aina määrätyn värinen karvoitus, miksi lyhytnokkaisilla kyyhkylajeilla on pienet ja pitkänokkaisilla suuret jalat tai miksi valkoiset sinisilmäiset kissat ovat aina kuuroja. Tällaisia säännönmukaisuuksia

ei voi ymmärtää minkään yhden ilmeisen syyn perusteella, eikä myöskään kahden elimen yhteisen tarkoituksen kannalta. Tällä ei tietenkään tahdota sanoa, että tutkimuksen tulisi nyt periaatteessa tyytyä aina vain toteamaan uusia ominaisuuspareja. Sehän olisi sama kuin jos joku väittäisi menettelevänsä ensimmäistä kertaa tieteellisesti *pitäytymällä toteamaan*: "Kun syötän kolikon automaattiin, tulee ulos tulitikkuaski". Mikä menee tämän yli, olisi metafysiikkaa ja pahasta, ja aito tutkija muka luovuttaisi tässä. Probleemoilla kuten se, mistä johtuu, että vahva tukka ja kaksi normaalia munasarjaa esiintyvät melkein poikkeuksetta samassa ihmisessä, on mitä suurin merkitys, mutta se ei kuulu *morfologian* vaan *fysiologian* piiriin. Ehkä *ideaalisen morfologian* eräs päämäärä on parhaiten kuvattu näkemyksessä, että sen ei tulisi *deduktiivis-synteettisessä osassaan* kaivaa esiin jo kaikkista yksittäistä olemassaolevaa lajia ja muunnosta maan uumenista ja meren syvyyksistä – tämä on postimerkkeilijän tieteellisyyttä – vaan olisi kyettävä *jo löydetystä* laadullisesti ja määrällisesti tarkkaan määrätyistä osista konstruoimaan *koko* organismi, ei intuition opastamana kuten esimerkiksi *Cuvier*, vaan ankaran todistuksen tietä. Organismien, minkä jokin ominaisuus olisi tarkkaan tunnettu, täytyisi tälle tulevaisuuden tieteelle nimittäin olla määritelty vielä jonkin muun, ei tässä vaiheessa enää mielivaltaisen vaan edellisen kanssa yhtä suurella tarkkuudella jo määritettävissä olevan ominaisuuden avulla. Nykyisen termodynamiikan kielellä voitaisiin tämä esittää vaatimuksena, että tuollaisen *deduktiivisen* morfologian kannalta saisi organismilla olla vain äärellinen määrä "vapausasteita". Tai voitaisiin soveltamalla *Machin* opettavaista esitystä vaatia, että myös orgaanisen maailman, sikäli kuin se on tieteellisesti käsiteltävissä ja kuvattavissa, täytyisi olla sellainen, että siinä n muuttujaa esiintyy joukossa yhtälöitä, joita on vähemmän kuin n kappaletta (ja täsmälleen $n-1$ kappaletta, jotta ne tieteellisessä järjestelmässä olisivat *yksikäsitteisesti* määritettävissä. Jos yhtälöitä on vähemmän, tulee niistä määrittelemättömiä, ja jos niitä on enemmän, voisi yhden yhtälön kuvaama riippuvuus olla ristiriidassa jonkin toisen kanssa.)

Tämä on korrelaatioperiaatteen looginen merkitys biologiassa: se osoittautuu *funktiokäsitteen* sovellukseksi elävään, ja siksi perustuu toive teoreettisesta morfologiasta pääasiallisesti *sen* (funktiokäsitteen) laajentamiseen ja syventämiseen. Kausaalista tutkimusta ei näin sul-

jeta pois, vaan se vasta ohjataan omimmalle alueelleen. *Idioplasmasta* on etsittävä perusteita noille tosiseikoille, joiden varassa korrelaatioperiaate lepää.

Mahdollisuus soveltaa korrelatiivisen muunnoksen periaatetta *psykologisesti* on nyt toteutuneena "differentiaalipsykologiassa", *psykologisessa muunteluopissa*. Ja yksikäsitteinen anatomisen habituksen ja henkisten ominaisuuksien rinnastaminen tulee *staattisen psykofysiikan* eli *fysionomiikan* tehtäväksi. Näiden kaikkien kolmen tieteenhaaran tutkimussääntönä on oltava kysymys, miten kaksi eliötä, jotka ovat yhdessä suhteessa osoittautuneet erilaisiksi, *vielä tämän lisäksi* eroavat toisistaan. Tässä vaadittu tapa asettaa kysymys on minusta ainoa ajateltavissa oleva "methodus inveniendi", ikään kuin noiden tieteiden "ars magna" joka elävöittää koko kyseisen tekniikan. Nyt ei enää karakterologisen tyypin syventämiseksi yritetä tunkeutua mahdollisimman vaikeapääsyisiin maan onkaloihin poraamalla kysymyksellä Miksi, ei siis kuten nuo *Jacques Loebin* stereotrooppiset madot, jotka aina uudestaan haavoittavat itsensä prismaan, sulkemalla itseltään näkymän siihen mikä olisi aivan heidän vierellään, näin läkähdyttäen itsensä pyrkimyksessään suoraan syvyysuunnassa sinne, mihin mikään pelkästään *empiirinen* tiede ei koskaan pääse.

Mies ja Nainen

"All that a man does is physiognomical of him."

Carlyle

Vasta oivallus, että mies ja nainen tulee käsittää tyyppinä ja että koko hämmentävä todellisuus, joka aina uudestaan tahtoo kuumentaa nuo vanhat kiistat, on kuvattavissa näiden kahden seossuhteina, avaa väylän varsinaiselle sukupuolierojen tutkimukselle. Ensimmäinen osa on käsitellyt reaalisia välimuotoja, kuten nyt on korostettava, hieman kaavamaisella tavalla. Tähän päädyttiin, koska haluttiin tähdentää kehiteltyjen periaatteiden yleistä biologista pätevyyttä. Kun nyt vielä yksinomaisemmin kuin aikaisemmin juuri *ihminen* tulee tarkastelun kohteeksi ja kun psykofysiologisen jäsentelyn on tehtävä tilaa introspektiiviselle analyysille, täytyy tuolle sukupuolisten välimuotojen periaatteelle asettaa eräs tärkeä rajoitus.

Kasveilla ja eläimillä on aidon hermafroditismin esiintyminen epäilemätön tosiasia. Eläinten kaksineuvoisuudessa tosin näyttää olevan kyse pikemmin vain uroksen ja naaraan sukurauhasten esiintymisestä samassa yksilössä kuin sukupuolierojen tasoittumisesta; pikemmin kahden äärimmäisyyden rinnakkaisuudesta kuin näiden neutraalista keskiarvosta. Sen sijaan *ihminen* on *psykologisesti* tarkasteltuna aivan varmasti, ainakin hetken kerrallaan, aina *välttämättä joko mies tai nainen*. Tämän kanssa sopii hyvin yhteen, että kaikki, jotka pitävät itseään maskuliinina tai feminiininä, näkevät myös komplementissaan aina joko "naisen" tai vastaavasti "miehen". Homoseksuaaliset suhteet – joiden teoreettista merkitystä *tuskin voi yliarvioida* – ovat vakuuttavin todiste tästä ihmisen yksineuvoisuudesta. Omaksuuhan niissä aina toinen osapuoli miehen roolin, sekä fyysisen että psyykkisen, ja suhteen jatkuessa pitempään myös säilyttää tai ottaa miehen etunimen, kun taas toinen esittää naista ja myös valitsee itselleen naisen etunimen tai vielä useammin – mikä on erityisen tunnusomaista – antaa tämän valinnan kumppanilleen.

Kahden homoseksuaalisen naisen tai miehen välisissä suhteissa siis aina toinen täyttää miehen ja toinen naisen tehtävät. Tämä on hyvin merkityksellistä ja todistaa mies/nainen-suhteen fundamentaalista ja universaalista luonteesta.

*Huolimatta siitä, että kaikki eliöt ovat seksuaalisia välimuotoja, on ihminen lopulta kuitenkin selvästi **joko mies tai nainen**. Myös tähän vanhimpaan empiiriseen kaksijakoisuuteen (joka ei aina lankea yhteen anatomisten havaintojen kanssa) kätkeytyy totuus, jonka laiminlyönti varmasti kostautuu.*

Näin olemme ottaneet merkittävän askeleen, mistä myös riippuu kaikki, mitä myöhemmin tulemme esittämään. Näin olemme säättäneet *olemisen* (Sein). Tämän *olemisen merkityksen* tarkastelulle omistammekin koko jäljellä olevan tutkimuksemme. Koska tämä problemaattinen *oleminen* liittyy välittömästi juuri luonneopin vaikeimpaan kysymykseen, jonka kynnykselle jo kaikki naiivi rohkeus varmasti kompastuu, lienee paikallaan lyhyt opastus ennen kuin käymme varsinaiseen työhön.

Vastukset jokaisen karakterologisen hankkeen tiellä ovat jo pelkästään aiheen monimutkaisuuden vuoksi valtaisan. Usein kun jo luulee löytäneensä läpi umpeenkasvaneen korven, eksyykin taas uuteen läpitynkemattomaan ryteikköön. Pahinta on kuitenkin, että aina uudestaan herää vaivalla hankitun aineiston systemaattisessa kuvaamisessa käytettyyn metodiin kohdistuvia epäilyjä, jotka saavat meidät pidättymään varsinaisesta tyyppien hahmottamisesta. Esimerkiksi sukupuolierojen kuvaamiseen on tähän mennessä ainoaksi käyttökelpoiseksi osoittautunut oletus eräänlaisesta äärimmäisyyksien polariteetista ja näiden välisestä jatkumosta. Jonkinlaista polaaraisuutta (kuten jo *Alkmaion krotonilainen* Pythagoraan koulukunnasta on aavistanut) näyttäisi olevan myös useimmissa muissa luonneopin tutkimuskohhteissa – muutamia niistä tulen vielä myös itse käsittelemään – ja ehkä *Schellingin* luonnonfilosofia tulee saamaan tällä alueella aivan toisenlaista hyvitystä kuin se ylösnousemus, jonka eräs nykyajan fysikaalinen kemisti luulee sille valmistaneensa. Mutta onko luvallista toivoa, että yksilö olisi tyhjentävästi kuvattavissa vain pisteenä moniulotteisimmassakaan erilaisten äärimmäisyyksien virittämässä avaruudessa?

Emmekö tällöin vain itsekin lankea Mach-Hume -akselin minä-analyysin dogmaattiseen skeptisismiin – jos siis odotamme, että ihminen voidaan täysin kuvata *reseptin* muodossa; ja eikö eräänlainen weismannilainen determinantti-atomistiikka johda meidät silloin mosaiikki-psykonomiaan, juuri kun olemme vasta alkaneet toipua "mosaiikki-psykologiasta"?

Vastassamme on siis, vain uudelleen muotoiltuna vanha, ja kuten osoittautuu, yhä vielä vaille vastausta jäänyt perusprobleema: Onko ihmisessä yhtenäistä ja yksinkertaista olemista (Sein), ja mikä on sen suhde sitä ympäröivään ilmeiseen moninaisuuteen. Onko olemassa psyyke, ja mikä on sen suhde psyykkisiin ilmiöihin? On helppo ymmärtää, miksi minkäänlaista luonneoppia ei vielääkään ole saatu aikaiseksi: Jo tämän tieteen kohteen, luonteen, eksistenssi on problemaattinen. Kaiken metafysiikan ja tietoteorian ongelma, psykologian korkein periaatekysymys, on myös karakterologian ongelma, kaiken sellaisen karakterologian, "jota voi pitää tieteenä". Ainakin kaiken sellaisen karakterologian, joka on edellytystensä, vaatimustensa ja päämääriensä suhteen tietokriittistä ja joka pyrkii pääsemään selville eroista ihmisten *olemuksessa* (Wesen).

Tämä vähään tyytymätön karakterologia pyrkii olemaan enemmän kuin tuo "yksilöllisten erojen psykologia", jonka uudistettu esitys, *L. William Sternin* toimesta, toki oli psykologisen tieteen kannalta hyvin ansiokas teko. Tämä karakterologia haluaa tarjota enemmän kuin yksilön motoristen ja sensoristen reaktioiden tuntomerkit, ja siksi sen tulee varoa vajoamasta samalle tasolle kuin kaikki muu moderni kokeellinen psykologinen tutkimus, joka ei ole muuta kuin erikoinen yhdistelmä tilastotieteellisistä seminaareista ja fysiikan käytännön harjoituksista. Niinpä se pyrkii ammentamaan koko rikkaasta sielullisesta todellisuudesta, jonka täydellinen laiminlyönti ainoastaan voi selittää niiden vipu—ja—kiintopiste-psykologioiden koppavuuden, eikä sen tarvitse pelätä joutuvansa tyydyttämään niitä odotuksia, joita on jokaisella psykologian opiskelijalla, joka kiihkeästi haluaa päästä selvyteen omasta itsestään, ohjaamalla tämä tutkimaan yksitavuiisten sanojen oppimismekanismia ja pienten kahviannosten vaikutusta nopeuteen ja tarkkuuteen yhteenlaskussa. On surullista, joskin ymmärrettävää, että tuo myös yleisemmin ainakin hämäästi aavistettu mo-

dernin psykologisen tutkimuksen periaatteellinen kelvottomuus on saanut myös monen arvostetun oppineen, joka oli odottanut psykologian olevan enemmän kuin vain aistimus- ja assosiaatio-oppia, tässä autiudessa vihdoinkin vakuuttumaan siitä, että probleemat kuten sankaruus tai uhrimieli, hulluus ja rikos on sittenkin luovutettava taiteelle ja heitettävä kaikki toivo ymmärtää niitä enää paremmin (mikä olisi-kin rohkea oletus kun ajattelee jotakin Shakespearea tai Dostojevskia) missään systemaattisessa yhteydessä.

Mikään tiede, tultuaan epäfilosofiseksi, ei lakastu niin nopeasti kuin psykologia. Vapautuminen filosofiasta on juuri syynä psykologian rappioon. Psykologian ei suinkaan tarvitse pysyä filosofisena lähtökohdiltaan, mutta lopullisten päämääriensä kannalta kyllä. Olisi ymmärrettävä, että *opilla aistihavainnoista ei ole suoranaisesti mitään tekemistä psykologian kanssa*. Tämän päivän empiiriset psykologiat lähtevät tunto- ja yleisaistimuksista ja päätyvät "siveellisen luonteen kehittymiseen". Aistimusanalyysi kuuluu kuitenkin aistifysiologiaan ja jokainen yritys liittää näitä erityisprobleemoja kiinteämpään yhteyteen psykologian muun sisällön kanssa tulee epäonnistumaan.

Tieteellisen psykologian onnettomuudeksi on koitunut, että kaksi fyysikkoa, *Fechner* ja *Helmholz*, ovat päässeet siinä niin keskeiseen asemaan, ja että siltä sen vuoksi on jäänyt huomaamatta, että *vaikka tosin ulkomaailma koostuu pelkistä aistimuksista, tätä ei voi yleistää koskemaan myös sisäistä maailmaa*. Kaksi tarkkanäköisintä viime vuosikymmenen empiiristä psykologia, *William James* ja *Richard Avenarius*, ovatkin myös ainoat, jotka ovat ainakin aavistaneet, että psykologiaa ei saisi aloittaa tunto- ja lihasaistista, kun taas kaikki muu moderni psykologia on juuri tuota aistimusliisteriä, enemmän tai vähemmän. Tässä on syy, jota *Dilthey* ei ole tarpeeksi selvästi tuonut esiin, syy siihen, että nykyinen suuntaus psykologiassa *ei koskaan* – tässä on siis turha yrittää vedota sen nuoruuteen – *voi päätyä* probleemeihin, joita muissa yhteyksissä on totuttu pitämään juuri psykologian keskeisimpinä, probleemeihin kuten murha, ystävyys, yksinäisyys jne. Siksi onkin taistelussa *psykologisesta psykologiasta* pidettävä tärkeimpänä tunnuslauseena: *Hiiteen aistimusoppi psykologiasta!*

Yllä kuvatussa laajemmassa ja syvemmissä mielessä ymmärretty karakterologia edellyttää ennen kaikkea itse käsitettä *luonne* muuttomattoman yhtenäisen olemisen merkityksessä. Kuten jo ensimmäisen osan viidennessä luvussa vertauskohdaksi otettu morfologia käsittelee kaikessa fysiologisessa muutoksessa samana pysyvää orgaanista muotoa, samoin pyrkii karakterologia löytämään sielullisesta elämästä pysyvyyttä, jonka täytyy olla analogisella tavalla kaikista sielunilmaisista jäljitettävissä, ja sellaisena se on vastakkainen ennen kaikkea tuolle psyykkistä koskevalle "nykyhetkiteorialle", joka ei voi tunnustaa mitään pysyvää jo senkään vuoksi, että se tukeutuu tuohon aistimusatomistiseen peruskatsomukseen.

Karakterologian mukaan *luonne* ei ole mitään yksilön ajatuksista ja tunteista erillään olevaa, vaan *jotakin, joka juuri ilmenee jo näistä jokaisessa*. "Kaikki mitä ihminen tekee, näkyy jo hänen ulkomuodossaan." Kuten jokainen solu kätkee *koko* yksilön ominaisuudet, samoin sisältää *jokainen* psyykkinen tapahtuma ihmisessä, ei vain joitakin yksittäisiä "luonteenpiirteitä" vaan *hänen koko olemuksensa*, josta vain yhdellä hetkellä yksi ja toisella taas joku toinen tulee voimakkaammin esille.

Kuten ei ole olemassa erillisiä aistimuksia vaan ainostaan havaintokenttä ja kokonaisuistimus subjektia vastassa olevana objektina, minän *maailmana*, josta vain aina yksi aihe kerrallaan erottuu muita selvempänä; *kuten emme koskaan yhdistä "mielteitä", vaan ainoastaan oman elämämme hetkiä*, monen sisältöisiä tietoisuuden tiloja menneisyydestämme (joilla kaikilla on jokin kiinne kohta havaintokentässämme): *samoin on psyykkisen elämän jokaisessa silmänräpäyksessä aina läsnä koko ihminen*, joskin aina hänen olemuksensa yksi puoli korostuneemmin kuin muut. *Tämä kaikki vaihtuvat psyykkiset tilat kattava oleminen* on juuri karakterologian tutkimuskohde. Karakterologia onkin välttämätön lisä nykyiseen empiiriseen *psykologiaan*, joka nimestään huolimatta on toistaiseksi tarkastellut vain muutoksia havaintokentässä, *maailman* kirjavuutta, ja jättänyt kokonaan vaille huomiota minän rikkauden. Se voi täysin uudistaa yleispsykologian oppina kokonaisuudesta, joka rakentuu subjektin ja objektin (joiden erillisuus on vain erikoisen abstraktion tulos) monimutkaisuudesta. Niinpä monet psykologian kiistakysymykset – ehkä juuri

kaikkein periaatteellisimmat – ovat ratkaistavissa ainoastaan soveltamalla karakterologista tarkastelutapaa, joka vasta voi selvittää, *miksi* yksi puolustaa yhtä kantaa ja toinen toista, miksi ne eroavat toisistaan, vaikka on puhe samasta asiasta: että he ovat samasta tapahtumasta, samasta psyykkisestä prosessista erimieltä ainoastaan siksi, että tämä saa molemmilta oman yksilöllisen värityksensä, näille luonteenomaisen *leimansa* (Note). Niinpä vasta *differenssioppi* auttaa meitä pääsemään *yhteisymmärrykseen yleisessä* psykologiassa.

Muodollinen minä olisi viimeinen dynaamisen ja sisällöllinen minä viimeinen staattisen psykologian ongelma. Kuitenkin pidetään jo luonteen olemassaoloa kyseenalaisena. Ainakin johdonmukaisen positivismin, *Humen*, *Machin*, *Avenariuksen* hengessä, tulisi se kieltää. Onkin helppo ymmärtää miksi minkäänlaista varsinaista karakterologiaa oppina pysyvistä luonteesta ei vielä ole kehitetty.

Suurinta vahinkoa karakterologialle on aiheuttanut sen sekoittaminen sielu-oppiin (Seelenlehre). Että karakterologia *historiallisesti* on jakanut minä-käsitteen kohtalon, ei vielä yksin oikeuta *asiallisesti* sitomaan edellistä jälkimmäiseen. Absoluuttisen skeptikon erottaa absoluuttisesta dogmaatikosta enää vain yksi sana. Mutta vain se, joka asettuu dogmaattisesti absoluuttisen fenomenalismiin kannalle ja uskoo, että tämä yksin vapauttaa kaikesta todistamisvelvollisuudesta, mikä hänen mielestään liittyy jokaiseen muuhun katsontakantaan, se tulee ilman muuta torjumaan *olemisen*, jota karakterologia puolustaa ja joka ei suinkaan ole identtinen metafyyssisen *olemuksen* (Essenz) kanssa.

Karakterologialla on kaksi pahaa vihollista. Toinen myöntää luonteen olemassaolon, mutta kieltää, että tiede, toisin kuin taide, pystyisi sitä koskaan kuvaamaan. Toinen pitää aistimuksia ainoana todellisuutena, ne ovat sille ne rakenneosat, joista koostuu koko maailma ja siis myös minä, jolla ei näinmuodoin voi olla erityistä luonnetta. Mitä sitten on karakterologia, tiede luonteesta? "De individuo nulla scientia", "Individuum est ineffabile", näin vastataan sieltä, missä uskotaan yksilöön. Missä taas vannotaan yksin tieteen nimeen, eikä haluta turvautua "taiteeseen elämänymmärryksen elimenä", pidetään sitkeästi

kiinni näkemyksestä, että tieteellä ei voi olla mitään sanomista luonteesta.

Tällaisessa ristitulessa olisi nyt karakterologian löydettävä tiensä. Aivan aiheeton ei ole pelko, että se lopulta saa jakaa sisartensa fyysioniikan ja grafologian kohtalon, jäämään vain tyhjäksi lupaukseksi tai rappeutumaan harmittomaksi arvausleikiksi.

Myös tähän kysymykseen meidän on yritettävä löytää vastaus myöhemmissä luvuissa. Olemista, jota karakterologia puolustaa, on tutkittava sen kaikissa merkityksissä. Se, että tämä kysymys niin läheisesti liittyy juuri kysymykseen psyykkisistä *sukupuolieroista*, käy selville tosin vasta tutkimuksemme lopullisista tuloksista.

Äitiys ja prostituutio

Esityksemme tässä vaiheessa haluaa lukija varmasti huomauttaa, että sanottua ei tule yleistää koskemaan kaikkia naisia. Se saattaa päteä muutamista, ehkä monistakin, mutta onhan myös toisenlaisia...

Alun perin ei tarkoitukseni ollut perehtyä erityisiin naisellisuuden muotoihin. Naisia voidaan luokitella monelta eri kannalta, ja äärimmäisyydet ovat aina toisistaan niin etäällä, että onkin oltava erityisen tarkkana, jos haluaa sanoa naisista jotakin yleispätevää. Naisten luokittelu on siis mahdollista useammalla tavalla, ja on olemassa erilaisia naisluonteita, joskin sana luonne on tässä ymmärrettävä vain sen empiirisessä merkityksessä. Kaikille miehen luonteenomaisuuksille löytyy naispuolinen vastine (tämä luku tarjoaa tästä myöhemmin erään mielenkiintoisen esimerkin), mutta miehen luonteella on aina myös juurensa tämän intelligiibelissä olemuksessa. Tämän vuoksi on sielu-opin ja luonneopin sekoittaminen toisiinsa niin vahingollista molemmille, mistä olemme jo aikaisemmin huomauttaneet. Naisten luonne-eroilla ei ole mitään niin syvää perustaa, että olisi aiheellista puhua naisten yksilöllisyydestä, eikä ole ehkä yhtään naisellista ominaisuutta, joka ei koko elämän aikana, miehisen tahdon vaikutuksesta, saattaisi muuttaa muotoa, tulla työnnetyksi taka-alalle tai tulla kokonaan mitätöidyksi.

Minkälaisia eroja sitten mahtaa löytyä yhtä miehekkäiden ja toisaalta yhtä naisellisten yksilöiden väliltä, tämän kysymyksen olen toistaiseksi aivan tarkoituksella sysännyt syrjemmälle. En suinkaan siksi, että olisin luullut löytäneeni seksuaalisten välimuotojen periaatteesta mitään enempää kuin vain yhden johtolangan tuhansista, jotka auttavat hahmottamaan tuota psykologisten erojen häkellyttävää moninaisuutta, vaan ainoastaan siksi, että tässä vaiheessa jokainen moniulotteisempi malli olisi helposti aiheuttanut vain lisää sekaannusta. Onhan kyseessä vasta ensimmäinen perusteellisempi luonneopillinen yritys, joka pyrkii muuhunkin kuin vain kuvailemaan erilaisia temperamenttityyppejä.

Erityinen naisen luonneoppi ansaitsee aivan oman tutkimuksensa, mutta jo tässä kirjoituksessa tarkastelemme hieman lähemmin myös joitakin naisten välisiä eroja, jotta välttyisimme liian pitkälle viedyil-

tä yleistyksiltä ja ymmärtäisimme pitäytyä varsinaisissa väitteissämme ainoastaan piirteisiin, jotka ilmenevät samalla tavalla ja yhtä voimakkaana kaikissa yhtä naisellisissa naisissa. Toistaiseksi olemme kiinnittäneet huomiota vain N:ään aivan yleisesti, mutta koska esitystäni varmasti tullaan vertaamaan etupäässä vain yhteen naistyyppiin, on aiheellista jo tässä poimia esiin eräs tärkeä vastakohtapari monista.

Kaikkia niitä iljettävyyyksiä vastaan, joita olen naisista sanonut, tullaan asettamaan kuva naisesta äitinä. Tästä naistyyppistä on siis syytä puhua enemmän. Mutta sen tarkempi tarkastelu voi tapahtua vain yhdessä sen vastakohtaparin kanssa, joka vasta tarjoaa taustan, jota vasten kaikki, mikä on pelkästään äidillistä, saadaan selvästi erottumaan kaikesta sille vieraasta.

Tuo äidille vastakkainen tyyppi on prostituoitu. Juuri tällaisen vastakkainasettelun välttämättömyyttä emme voi mistään *johtaa*, sen enempää kuin miehen ja naisen vastakkaisuutta. Aivan samoin kuin jälkimmäinen vain *nähdään* ja jätetään todistamatta, samoin riittää, että edellinen on *havaittu*, minkä jälkeen voidaan siirtyä tarkastelemaan, sopiiko todellisuus tarjoamaamme malliin. Myöhemmin tulen vielä puhumaan joistakin rajoituksista, joita on tehtävä, mutta toistaiseksi tarkastelemme naisia näiden kahden tyyppin eriaisteisina väli-muotoina. Nämä tyytit ovat siis äiti ja prostituoitu.

Tämä dikotomia ymmärretään väärin, jos sitä ei eroteta eräästä kansanomaisesta vastakkainasettelusta. On usein sanottu, että nainen on sekä äiti että rakastajatar. Tällaisen erottelun merkitystä ja hyötyä en voi täysin käsittää. Tarkoitetaanko tässä rakastajattarena olemisella vain vaihetta, jota myöhempi äitiys aina edellyttää? Siinä tapauksessa se ei voi viitata mihinkään pysyvään luonneopilliseen ominaislaatuun. Ja sanooko sana rakastajatar tässä yhteydessä naisesta itsestään enempää kuin että joku käyttää häntä rakastajattarena? Onko tämä siis naiselle mikään oleellinen vai ainoastaan täysin ulkokohtainen määre? Kyseisessä tehtävässä voi kai toimia sekä äiti että prostituoitu. Korkeintaan voisi sanalla rakastajatar ajatella viitattavan niihin naisiin, jotka sijoittuvat suurinpiirtein noiden käyttöönottamienme poolien puoliväliin, jotka siis ovat suunnilleen puoliksi äitejä ja puoliksi prostituoituja. Vai halutaanko vain todeta, että äidin suhde lapsiin on

erilainen kuin suhde lasten isään ja että jokainen nainen, joka käytännössä osoittaa suopeutta myös miestään kohtaan, on myös rakastajatar. Mutta tällä ei voiteta mitään, koska kumpikin, äiti ja prostituoitu, saattavat tällaisessa tilanteessa toimia muodollisesti samalla tavalla. Käsite rakastajatar ei sano mitään ihmisestä itsestään, tämän olemuksesta, koska viittaa vain yhden ja saman naisen yhteen elämänvaiheeseen, johon myöhemmin liittyy äitiys. Koska siis rakastajattarena oleminen on aivan satunnaista naisen persoonan kannalta, osoittautuu tuo vastakkainasettelu täysin epäloogiseksi, koska äitiys on myös sisäisempi ominaisuus eikä tarkoita ainoastaan sitä, että nainen on joskus synnyttänyt. Mikä on tämän äitiyden syvempi olemus, sitä juuri aiomme nyt tarkemmin tutkia.

Sitä, että äitiys ja prostituutio ovat toistensa vastakohtat, on pidettävä hyvin todennäköisenä jo siksi, että hyvällä perheenemännällä on aina paljon lapsia kun taas kokotilla vain vähän ja katutyttö on useimmissa tapauksissa aivan steriili. On tärkeätä huomata, että eivät ainoastaan ostettavat tytöt ole prostituoidun tyyppiä vaan lisäksi myös monet niin sanotuista kunnan tytöistä sekä naimisissa olevista naisista, sellaisetkin, jotka eivät koskaan lankea aviorikokseen, ei siksi, että puuttuisi tilaisuuksia vaan siksi, että he itse eivät koskaan päästä asioita siihen pisteeseen. Ei siis pidä loukkaantua tästä huora-käsitteestä (Begriff der Dirne), jota vasta olemme analysoimassa ja jonka on määrä kattaa paljon enemmän kuin vain itseään myyvät naiset. Tämä tarkoittamamme tyyppi ilmaisisi itsensä, vaikka maailmassa olisi vain yksi mies ja yksi nainen, sillä se näkyy naisen käytöksestä jo tämän suhteessa yhteen mieheen.

Jo tuomalla esiin tämän tyyppin vähäisemmän hedelmällisyyden olen lopullisesti sanoutunut irti siitä yleisestä katsantokannasta, joka haluaa selittää sellaisenkin ilmiön kuin prostituutio, jolla täytyy olla perustansa syvällä itse ihmisen olemuksessa, yhteiskunnallisilla epäkohdilla kuten naisten ansiomahdollisuuksien vähäisyydellä, ja joka syyttää tästä modernia yhteiskuntaa, jossa miehillä on valta taloudellisessa egoismissaan estää naimattomilta naisilta pääsy kunniallisiin ammatteihin, ja joka valittaa myös poikamiesten paljoutta, joka sekun mukaan perustuisi vain aineelliseen ahdinkoon ja loisi väistämättä kysyntää prostituutiolle. Mutta lisättäköön vielä: köyhät katutyötöt ovat

vain yksi prostituution ilmenemismuoto. Myös monet hyväosaiset tytöt luopuvat aina joskus hetkeksi asemansa suomista eduista ja lähtevät kuljeskelemaan kaduille, mikä antaa heille mahdollisuuden anonyymiin flirttailuun – sillä oikeaan prostituutioon kuuluu katu. Kaupanmyyjiksi, kirjanpitäjiksi, posti- ja lennätinvirkailijoiksi, puheluvälittäjiksi, siis ammatteihin, joissa työ on pelkkää kaavamaista rutiinia, halutaan aina mieluummin naisia, koska N on paljon vähemmän eriytynyt ja siksi myös vähempään tyytyvä kuin M. Tämän on kapitalismi oivaltanut jo paljon ennen tiedettä ja katsonut, että naisille riittää myös pienempi palkka kuin miehille. Ei edes nuori prostituoitu voi saavuttaa kovin korkeata elintasoja. Ansioista suurin osa menee korkeaan vuokraan, ylelliseen pukeutumiseen ja sutenöörin ylläpitoon. Siitä, että naisia ei aja prostituutioon vain ulkoinen pakko, todistaa sekin, että hyvin usein prostituoitu vielä mentyyään naimisiin palaa entiseen ammattiinsa. Lisäksi prostituoidut, toisin kuin "kunnialliset naiset", ovat jostakin toistaiseksi tuntemattomasta mutta aivan ilmeisesti jo heidän synnynnäiseen rakenteeseensa liittyvästä syystä immuuneja useimmille tartuntataudeille. Ja vielä lopuksi. Prostituutiota on esiintynyt aina, eikä sillä ole mitään erityistä suhdetta kapitalismiin. Sehän on kuulunut jo joidenkin muinaisajan kansojen, kuten foinikialaisten, uskonnollisiin instituutioihin.

Prostituutio ei siis ole mitään, mihin miehen olisi ensin täytynyt nainen pakottaa. Usein on tosin syyllinen juuri joku mies, kun tyttö menettää työnsä ja jää vaille toimeentuloa, mutta jos tässä tilanteessa turvaututaan johonkin sellaiseen kuin prostituutio, täytyy sen olla jo tytön omassa luonteessa. Mitä ei ole, se ei voi myöskään tulla (werden). Aidolle miehelle, jonka kohtalona vielä naista useammin on joutua puille paljaille ja jolle köyhyys on vielä sietämättömämpää kuin naiselle, on prostituutio sittenkin vierasta, ja miesprostituoidut (joita löytyy paljon tarjoilijoiden, kampaamoapulaisten jne. joukosta) ovat aina selvästi seksuaalisia välimuotoja. Siis taipumuksen prostituutioon samoin kuin taipumuksen äitiyteen täytyy olla naisessa joltain orgaanista ja jo syntymässä määrättyä.

Tämä ei tarkoita, että jokainen prostituoitu harjoittaisi ammattiaan pelkästään sisäisestä pakosta. Useimmissa naisissa on ehkä molemmat mahdollisuudet, äiti ja prostituoitu. Varmaa on vain – minulle

annettakoon anteeksi, tiedän kyllä, että tämä loukkaa kaikkia miehiä – että yhtään neitsyttä ei naisissa ole. Koitus ei ole välttämätön; naisesta voi oikeanlainen mies tehdä äidin jo pelkällä katseella. Schopenhauer sanoo, että ihmisen todellinen syntymähetki on se, jolloin hänen vanhempansa rakastuvat toisiinsa. Tämä ei pidä paikkaansa. Ihmisen syntymähetki on, ideaalitapauksessa, se jolloin nainen on ensimmäisen kerran katsonut *häntä*, lapsensa isää, tai vain kuullut tämän äänen. Tosin biologia ja lääketiede ovat viimeiset kuusikymmentä vuotta, *Johannes Müllerin*, *Th. Bischoffin* ja *Ch. Darwinin* vaikutuksesta, suhtautuneet kysymykseen koko ilmiöstä ("Versehen", "Verschauen") täysin torjuvasti. Myöhemmin vielä yritämme kehittää sille teoriaa. Toistaiseksi haluan vain sanoa, että emme voi pitää suinkaan varmana, ettei tällaista ilmiötä lainkaan esiintyisi, vain sillä perusteella, että se ei sovellu yhteen näkemyksen kanssa, jonka mukaan yksin siittiö ja munasolu tuottavat uuden yksilön. Väitän, että tällainen ilmiö on havaittavissa, ja tieteen tulee yrittää selittää se koaamalla aina vain lisää kokemustietoa, sen sijaan että se nyt kiistää sen ilman muuta mahdottomana. Apriorisessa tieteessä kuten matematiikka on lupa sulkea pois mahdollisuus, että Jupiterissa $2 * 2$ olisi 5, mutta biologia tuntee vain suhteellisen yleisiä ("von komparativer Allgemeinheit" (*Kant*)) väitteitä. Kun nyt puhun sen puolesta, että tuota ilmiötä tulisi tutkia, ja kun en voi nähdä sen kieltämistä muuna kuin ahdasjärkisyytenä, en toki halua väittää, että juuri sillä selittyisi kaikki tai edes enin osa niin sanotuista epämuodostumista. Toistaiseksi on kyse vain mahdollisuudesta vaikuttaa ennakoita jälkeläisten laatuun ilman sukupuoliyhteyttä näiden äitiin. Ja rohkenen sanoa: samoin kuin *Schopenhauer* ja *Goethe* väriopissaan saattavat olla oikeassa *a priori*, vastoin kaikkea entistä, nykyistä ja tulevaa virallista fysiikkaa, samoin ei myöskään *Ibsenin* (*Meren tytär*) tai *Goethen* (*Vaaliheimolaiset*) totuutta voi ehdottomasti kumota yksikään maailman lääketieteellisistä tiedekunnista eivätkä edes ne kaikki yhdessä.

Sellaisen miehen, jonka voi odottaa tekevän naiseen niin voimakkaan vaikutuksen, että jälkimmäisen myöhemmin synnyttämä lapsi muistuttaisi myös edellistä siinäkin tapauksessa, että se on kehittynyt toisen miehen siemenestä, sellaisen miehen täytyisi olla hyvin lähellä naisen seksuaalista komplementtia. Se, että tällaiset tapaukset ovat hyvin harvinaisia, johtuu riittävän täydellisten komplementtien koh-

taamisen suuresta epätodennäköisyydestä, eikä vielä *periaatteessa* riitä kumoamaan tätä *Goethen* ja *Ibsenin* kuvaamaa mahdollisuutta.

On siis aivan sattuman varassa, kohtaako nainen koskaan sitä miestä, joka pelkällä läsnäolollaan tekee hänestä lapsensa äidin. *Siinä määrin* on pidettävä *mahdollisena*, että prostituoidusta olisi alun perin saattanut kehittyä äiti tai päinvastoin. Toisaalta on lukemattomia esimerkkejä siitä, kuinka nainen on myös ilman tällaista miestä jäänyt äiti-tyypiksi tai kuinka tällainen mies on *näyttäytynyt*, mutta joissa *hänenkään* esiintymisensä ei ole voinut estää naista kääntymästä prostituutioon.

Onkin siis oletettava *kaksi* synnynnäistä ja vastakkaista taipumusta, äitiys ja prostituutio, jotka eri naisissa esiintyvät eri suhteissa. Todellisuus sijoittuu aina jonnekin näiden äärimmäisyyksien *välille*. Ei varmastikaan ole yhtään naista, jolta kaikki prostituutiovaistot puuttuisivat. (Tämän haluavat monet kieltää ja kysyvät, missä ne sitten ovat tunnistettavissa niissä monissa naisissa, joissa ei näytä olevan mitään kokottimaista. Toistaiseksi viittaan vain siihen auliuteen, jolla eri naiset suhtautuvat siveettömään kosketukseen. Tämän mittapuun mukaan ei ole yhtään absoluuttista äitiä.) Ei ole myöskään yhtään naista, josta kaikki äidillisuus puuttuisi, joskin minun on myönnettävä törmänneeni paljon useammin lähes absoluuttisiin prostituutioihin kuin yhtä puhtaisiin äiti-tyyppeihin.

Äitiyden olemuksena, kuten saattaa arvata, on pitää *lasta* elämän pää-tarkoituksena, kun taas absoluuttiselle prostituoidulle se on jotakin täysin epäolennaista. Perusteellisemmän tutkimuksen on siis otettava erityisesti tarkasteltavaksi *kaksi* asiaa, lapsi ja koitus, ja pohdittava kuinka niihin suhtautuu äiti ja kuinka prostituoitu.

Lähinnä näiden ero on havaittavissa suhteessa lapseen. Absoluuttista prostituotua askarruttaa vain mies, absoluuttista äitiä vain lapsi. Yksi tärkeä koetinkivi on suhde tyttäreeseen. Ainoastaan siinä tapauksessa, että nainen ei koskaan kadehdi tyttärensä nuoruutta ja kauneutta ja sallii mielihyvin kaiken sen ihailun, jota miehet tälle osoittavat, *että hän siis täysin samastuu tyttärensä* ja suhtautuu tämän kosijoihin

aivan kuin omiinsa, ainoastaan siinä tapauksessa voi naista pitää äitinä.

Absoluuttinen äiti, jolle merkitsee vain lapsi, on äiti miehestä riippumatta. Naiset, jotka jo lapsuudessaan ovat olleet kiinnostuneita vauvoista ja innokkaita leikkimään nukeilla, ovat vähemmän valikoivia mieheen nähden ja avioituvat heti, kun löytävät jonkun, joka pystyy heistä jotenkin huolehtimaan ja joka on vanhemmille ja sukulaisille mieleinen. Kun tällainen nainen on kerran valintansa tehnyt ja tullut äidiksi, eivät häntä, ideaalitapauksessa, enää muut miehet kiinnosta. Absoluuttiselle prostituoidulle sitä vastoin on vauva jo lapsuudessa kauhistus, myöhemminkin hän saattaa käyttää sitä vain välineenä harhauttaakseen ja houkutellakseen luokseen miehen, jota liikuttaa idylli äidin ja lapsen välillä. Tällaisella naisella on tarve miellyttää *kaikkia* miehiä, ja koska absoluuttista äitiä ei ole, ovat kaikki naiset ainakin jossain määrin keimailunhaluisia ja tyytymättömiä vain yhteen mieheen.

Tässä havaitaan *muodollinen vastaavuus* absoluuttisen äidin ja absoluuttisen kokotin välillä. *Kumpikaan ei välitä* seksuaalisen komplementtinsa *yksilöllisyydestä*. Toiselle kelpaa kuka tahansa mies, joka auttaa häntä saamaan lapsen, eikä hän enää tämän saatuaan tarvitse muita miehiä. *Vain tällä perusteella voi häntä kutsua "monogaamiseksi"*. Toinen antautuu kenelle tahansa miehelle, jolta voi odottaa sukupuolista nautintoa. Se on hänelle itsetarkoitus. Tässä siis nämä äärimmäisyydet kohtaavat toisensa, ja tätä voimmekin pitää lähtökohтана, kun yritämme määrittää naisen olemusta *yleensä*.

Minun täytyy pitää täysin vääränä näkemystä, jota itsekin olen pitkään puolustanut, näkemystä että *nainen* olisi yksiavioinen ja *mies* moniavioinen. Asia on täsmälleen *päinvastoin*. Ei pidä antaa sen hämätä, että nainen usein odottaa pitkäänkin löytääkseen miehen, joka voi eniten lisätä hänen arvoaan – mahtavimman, kuuluisimman, "ensimmäisen miesten joukossa". Tämä tarve erottaa naisen eläimestä, joka ei pyri arvoon yleensäkkään, ei omissa silmissään, ei itsensä kautta (kuten mies) eikä toisen kautta, toisen silmissä (kuten nainen). Vain typerys voi ylistää naista tällä perusteella, koska se juuri on varmin osoitus siitä, että naiselta puuttuu kaikki *omanarvontunto*.

Nainen haluaa kyllä tyydyttää tuon tarpeensa, mutta hän ei silloin *ajattele* monogamiaa siveellisenä arvona. Mies saattaa jakaa arvoa, siirtää sitä naiselle, hän *voi* ja hän myös *haluaa* lahjoittaa sitä, mutta toisin kuin nainen hän ei itse voi koskaan ymmärtää omaksi arvokseen sellaista, mikä on lahjaa muilta. Nainen siis pyrkii tarkalla puolisonvalinnallaan vain saamaan mahdollisimman paljon arvoa. Miehellä taas avioliitolle on aivan toiset motiivit. Mies ajattelee sen alun perin aina ihanteellisen rakkauden täyttymykseksi, vaikka onkin hyvin kyseenalaista, voiko se sitä koskaan todellisuudessa olla. Miehellemme avioliitto merkitsee *uskollisuutta*, mikä onkin pelkästään miehinen ajatus (koska edellyttää jatkuvuutta, intelliigibeliä *minää*). Usein tosin kuulee väitettävän, että nainen olisi miestä uskollisempi. Uskollisuus onkin miehelle *pakko*, johon hän on *vapaasta* tahdostaan ja täysin *tietoisesti* alistunut. Hän saattaa kyllä olla toisinaan välittämättä tästä sitoumuksesta, mutta ymmärtää tai ainakin tuntee tällöin aina tehneensä väärin. Ollessaanuskoton hän aina vaijaa intelliigibelin minänsä. Naiselle on syrjähyppy vain kutkuttava leikki, jossa häntä ei lainkaan askarruta siveellisyyksymykset, vaan ainoastaan oma maineensa. Ei ole yhtään naista, joka ei koskaan ajatuksissaan olisi aivan suruttomasti pettänyt miestänsä. Vavisten ja täynnä tiedotonta halua nainen menee avioon ja sitten rikkoo sen, yhtä toiveikkaana ja ajattelematta kuin on sen aikoinaan solminutkin, koska häneltä puuttuu pysyvä minä. *Sopimusta* voi pitää velvoittavana vain mies, nainen taas ei voi ymmärtää, että pelkkä sana vielä sitoisi mihinkään. Esi-merkit naisten uskollisuudesta eivät todista mitään. Se on joko ehdotonta seksuaalista kuuliaisuutta edellyttäneen intensiivisen suhteen pitkää jälkivaikutusta (Penelope) tai kyse on koiramaisesta riippuvuudesta, joka liittyy siihen sitkeään ja vaistomaiseen fyysiseen läheisyyteen, joka on kaiken naisellisen säälin edellytys (Kätchen von Heilbronn).

Yksiavioisuus on siis miehen luomusta. Sen alkuperä on miehen yksilöllisyydessä, joka muuttuvissakin olosuhteissa pysyy samana ja joka siksi kaipaa parikseen toista samanlaista. Sikäli edustaa *yksiavioisuus* kieltämättä jotakin korkeampaa, ja sen ottaminen yhdeksi katolisen kirkon sakramenteista onkin ollut jossain mielessä perusteltua. Emme kuitenkaan ota kantaa kysymykseen "avioliitto vai vapaa rakkaus". Kun ankarinta siveyslakia on jo jotenkin rikottu – ja jokainen avioliit-

to on tällainen rikos – ei *täysin* tyydyttävää ratkaisua enää voi löytää: *yhtäaika* avioliiton kanssa on maailmaan tullut myös *aviorikos*.

Tästä huolimatta voi avioliitto olla vain miehen säätämä. Ei ole olemassa mitään naisellista oikeusjärjestystä. Kaikki *oikeus* on peräisin mieheltä ja ainoastaan *tavat* naiselta. (Jo siksi olisi aivan virheellistä nähdä oikeuden alkuperä tavoissa tai päinvastoin. Kyseessä on kaksi aivan eri asiaa.) Tarve ja kyky tuoda *järjestystä* sotkuisiin sukupuolisuhteisiin, *sääntöjen* ja lain tarve yleisemminkin (niin käytännöllinen kuin teoreettinenkin) on vain miehellä – *donna è mobile*. Monet kansat näyttävät todellakin käyneen läpi vaiheen, jolloin naiset ovat suuressa määrin päässeet vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin, mutta silloin oli avioliitto tuntematon. *Matriarkaatti* merkitsee *moni-miehisyyttä*.

Äidin ja prostituoidun erilaista suhdetta lapseen valaisevat monenlaiset seikat. Naista, joka on ensisijaisesti prostituoitu, kiinnostaa myös pojassaan erityisesti tämän miehuus; edellisen suhde jälkimmäiseen on aina myös seksuaalinen. Koska kukaan nainen ei ole kokonaan äiti, on jokaisessa äiti—poika-suhteessa havaittavissa myös jotakin tämän kaltaista. Siksi olen aikaisemmin maininnut suhteen tyttäreeseen luotettavimmaksi äidinrakkauden mittapuuksi. Aivan varmasti toisaalta myös jokainen poika on seksuaalisessa suhteessa äitiinsä vaikka salaakin sen visusti äidiltään ja myös itseltään. Useimmilla miehillä tämä tulee esiin varhaispuberteetissa, kun valvetilassa tukahdetut äitiin kohdistuvat seksuaaliset fantasiat tunkeutuvat heidän uniinsa ("Oidipus-unet"). Siihen, että varsinaisimmassakin äiti—lapsisuhteessa piilee seksuaalinen elementti, viittaavat ne mielihyvätunteukset, joita nainen epäilemättä kokee imetyksen aikana. Tätä tukee se anatominen tosiseikka, että naisen nännin alla on jäykkä kudus, jonka ärsyttäminen, kuten fysiologit ovat havainneet, saa aikaan kohdun lihasten supistuksia. Sekä naisen passiivisuus lapsen imiessä aktiivisesti että tapahtuman aikaansaamat sisäiset muutokset naisen kehossa tekevät imetyksen pitkälle analogiseksi yhdynnän kanssa. Tämä oivallus auttaa ymmärtämään, miksi kuukautisia ei esiinny myöskään imetyksen aikana, ja saa näkemään miehen epämääräisen, mutta voimakkaan imeväiseen kohdistuvan mustasukkaisuuden jossain määrin oikeutettuna. Lapsen ruokkiminen on pelkästään äidillinen

askare. Mitä enemmän nainen on prostituoitu, sitä vähemmän hän on halukas itse imettämään lastaan ja sitä vähemmän hänellä on myöskään siihen kykyä. Ei siis voi kiistää, että äiti—lapsi-suhde on jo sellaisenaan sukua suhteelle nainen—mies.

Äidillisuus on myös yhtä yleisluonteista kuin seksuaalisuus ja samoin eriasteista aina kohteen mukaan. Kun nainen on äidillinen, on hän sitä suhteissaan kaikkiin ihmisiin, etenkin ennen oman lapsensa syntymää. Tosin myöhemmin saattaa nainen käyttäytyä konfliktitilanteissa hyvin tylästi ja epäoikeudenmukaisesti kaikkia muita kohtaan ja ajaa sokeasti vain lapsensa etua. Erityisen mielenkiintoinen on äidillisen tytön suhde rakastettuunsa. Äidillinen nainen on nimittäin suhteessaan mieheen jota rakastaa, myös mieheen, josta myöhemmin tulee hänen lapsensa isä, aina äiti. *Mies on itse jo tavallaan hänen lapsensa.* Tässä äidin ja rakastavan naisen yhdistelmässä näyttäytyy meille *tämän* naistyyppin syvin olemus. Se on tuo loputtomasti leviävä, syvälle maahan kasvanut ihmissuvun juurakko, jonka äidit muodostavat ja jota vasten jokainen *mies yksilönä* tajuaa oman haurautensa. Juuri tämä ajatus saa miehen, enemmän tai vähemmän tietoisesti, näkemään äidillisessä olennessa, vaikka tämä olisi vielä tyttö, jotakin ikuista ja idealisoimaan raskaana olevaa naista (*Zola*). Tällaisen olennon *vaikeneminen* voi hetkittäin saada miehen jopa tuntemaan itsensä pieneksi, mutta sen takana ei ole mitään muuta kuin tuo valtava *varmuus* suvun jatkumisesta. Noina hetkinä saattaa miehen vallata ihmeellinen rauha, joka sammuttaa kaiken syvemmän ja korkeamman kaipauksen, ja hän voi vähän aikaa luulotella löytäneensä naisen kautta syvimmän yhteyden maailmaan. Hän tuleeekin rakastamansa naisen läheisyydessä uudestaan *lapseksi* (*Siegfried* ja *Brünnhilde*, kolmas näytös), *lapseksi*, joka hymyillen tarkastelee äitiään, jota hän pitää rajattoman *viisaana*, *lapseksi*, jota äiti saa hoivata ja opastaa oikeaan. Mutta vain muutamaksi sekunniksi (*Siegfried* riistäytyy irti *Brünnhildestä*). Sillä mies on vain sitä, mikä erottaa hänet lajista, mikä kohottaa hänet sen yläpuolelle. Siksi ei isyys voikaan tyydyttää miehen kaikkein syvimpiä tarpeita, siksi on hänelle ajatus täydellisestä sulautumisesta omaan lajiinsa kauhistus. Mikä voisikaan järkyttää miestä enempää kuin tuon maailmankirjallisuuden varmasti lohduttomimman teoksen *Maailma tahtona ja mielteenä* luku *Kuolemasta ja sen suhteesta olemuksemme katoamattomuuteen an sich*, jossa ai-

noana todellisenä kuolemattomuutena pidetään sitä, mikä liittyy lo-
puttomaan haluun jatkaa sukua.

Varmuus lajin jatkumisesta juuri tekee äidistä rohkean ja varman ero-
tukseksi aina arasta ja pelokkaasta prostituoidusta. Se ei ole yksilölli-
syyden tuomaa moraalista rohkeutta, joka liittyy totuuden kunnioit-
tamiseen ja ehdottomaan sisäiseen vapauteen, vaan varmuutta, jonka
takana on lajin elämäntahto, joka yksityisen äidin kautta suojelee las-
ta ja jopa miestä. Äidin osa on rohkeus ja toivo, prostituoidun arkuus
ja pelko. Absoluuttinen äiti elää niin sanoaksemme "toivossa", joka
hetki ja suhteessaan kaikkeen. Koska hän on lajin kautta kuolematon,
ei hän tunne myöskään kuolemanpelkoa, joka prostituoidulla on hir-
vittävä, vaikka tämä yksilönä ei kaipaakaan kuolemattomuutta – tässä
yksi todiste lisää kuinka väärin on johtaa halua henkilökohtaiseen
jatkuvuuteen pelkästään ruumiillisen kuoleman pelosta.

Äiti katsoo aina olevansa miehen yläpuolella, hän tietää olevansa
miehelle kiinnekohta ja tuntee asemansa vakaaksi sukupolvien ket-
jussa, hän on kuin satama, josta laivat aina uudelleen irtautuvat ja
mies kuin yksinäinen laiva ulapalla; vielä vanhanakin äiti on aina
valmis ottamaan lapsen hoiviinsa. Tuo ylemmyyssuhde tulee selvästi
esiin myös, kun kyseessä on rakastettu. Äiti ymmärtää miehessä
kaikkea naiivia ja lapsenomaista, miehen *yksinkertaisuutta*, prostitu-
oitu taas tämän hienostuneisuutta ja maailmanmiehen oveluutta. Äi-
dillä on tarve opettaa lastaan kaikessa, olkoon tämä vaikka hänen rak-
kastettunsa; prostituoitu odottaa, että mies *tekee* häneen *vaikutuksen*,
hän haluaa oppia kaiken mieheltä. Koska äiti edustaa sukua, on hän
ystävällinen kaikille sen jäsenille. *Siksi hän suhtautuu myös isäänsä
kuin tämä olisi hänen poikansa.* Vasta kun hänellä on omia lapsia,
saa hänen hellyytensä selvän suunnan, ja hän saattaa suorastaan hyl-
kiä kaikkia vähänkin vieraampia ihmisiä. Prostituoitu ei ole koskaan
kovin rakastava, muttei koskaan myöskään niin kopea kuin äiti saat-
taa olla. *Äidille merkitsee suvun jatkuminen kaikkea, prostituoidulle
ei mitään.* Ihmissuvulla on todellakin vain tämä yksi asianajaja, tämä
ainoa papitar, äiti. Vain hänessä ilmenee selvästi suvun elämänhalu.
Schopenhauerin opin, jonka mukaan sukupuolisuudessa ei olisi kos-
kaan kysymys muusta kuin uuden sukupolven valmistelusta, kumoa
jo prostituution esiintyminen. Sitä, että äidille merkitsee jotakin vain

lajin jatkuminen, ilmentää myös se kovuus, jota juuri äidilliset naiset osoittavat eläimiä kohtaan. Ajateltakoon vain millä järkkymättömällä tyyneydellä ja kuinka ilmeisen vakuuttuneena kutsumuksensa tärkeydestä hyvä perheenäiti teurastaa kanan toisensa jälkeen. Jokainen nainen, joka on omille lapsilleen äiti, on kaikille muille luoduille äiti-puoli.

Vielä tätäkin selvempi osoitus äidillisyyden lajia säilyttävästä luonteesta on äidin omalaatuisen harras suhde kaikkeen mikä kelpaa *ravinnoksi*. Hänestä on aivan sietämätöntä, että jotakin, mikä olisi voitu syödä, vaikka kuinka mitättömät tähteet, heitetään hukkaan. Toisin taas prostituoitu haalii aina itselleen mitä mieleen juolahtaa, vaikka koko ruokalistan, jättääkseen sitten suurimman osan melkein koskematta. Äiti on saita ja pikkumainen, prostituoitu tuhlaileva ja oikullinen. Sillä *lajin säilyttäminen* on äidin elämän tarkoitus, ja siksi hän pitää niin tarkan huolen siitä, että hänen suojattinsa syövät itsensä kylläisiksi, eikä mikään ilahduta häntä enempää kuin näiden hyvä ruokahalu. Tällä selittyy hänen suhteensa jokapäiväiseen leipään ja kaikkeen taloudelliseen. *Ceres* on hyvä äiti, minkä hänen kreikkalainen nimensä *Demeter* selvästi ilmaisee. Äiti huolehtii lapsen fyysisestä puolesta muttei tämän psyykestä. Äidin ja lapsen välinen suhde jää edellisen puolelta aina fyysiseksi. Se alkaa pienokaisen suukotte- lusta ja hyväilystä ja jatkuu huolena aikuisen lapsen lämpimästä pu- keutumisesta. Myös tuo varaukseton ihastus, jonka äidissä aiheuttaa mikä tahansa imeväisen elämänilmaus, on ymmärrettävissä vain siten, että äidin tehtävä on todellakin huolehtia ainoastaan maallisesta ole- massaolostamme.

Siksi on myös todettava, että äidinrakkaudelta puuttuu kaikki siveel- linen arvo. Miettiköön vain kukin kohdallaan, mahtaisiko hänen äi- tinsä rakastaa häntä yhtä paljon siinäkin tapauksessa, että hän olisi jotain aivan muuta kuin nyt on; olisiko siis hänen äitinsä häneen yhtä kiintynyt sittenkin, vaikka hän ei olisi hän, vaan joku aivan toinen ihminen! *Tässä* juuri tullaan asian ytimeen, ja tähän on myös loputta- va kaikki sellainen naisen moraalisen arvon puolustelu, jossa argu- menttina on äidinrakkaus. Äidinrakkaus on nimittäin täysin riippuma- tonta lapsen yksilöllisyydestä, ja tämän vuoksi se juuri on *epäsiveel- listä*. Miehen rakkaus naiseen, tai mieheen, edellyttää aina kohteel-

taan joitakin tiettyjä fyysisiä ja psyykkisiä ominaisuuksia. Ainoastaan äidinrakkaus on valikoimatonta ja kohdistuu kaikkeen, mitä äiti koskaan on kohdussaan kantanut. On julmaa tunnustaa, julmaa sekä äitiä että lasta kohtaan, että juuri tässä ilmenee äidinrakkauden täydellinen eettinen arvottomuus, rakkauden, joka pysyy samana riippumatta siitä, tuleeko pojasta pyhimys vai rikollinen, kuningas vai kerjäläinen, enkeli vai hirviö. Yhtään vähemmän alhainen tosin ei ole lasten muka oikeutettu vaatimus (tyypillinen erityisesti tyttärille, mutta tavallinen myös pojilla), että äidin on rakastettava heitä pelkästään siksi, että he ovat tämän lapsia. Äidinrakkaus on epämoraalista siksi, että siinä ei ole kyse suhteesta vieraaseen *minään*, vaan *yhteenkasvettumisesta*; se on kuten kaikki toiseen kohdistuva epäsiiveellisyys *rajan ylittämistä*. Eettinen suhde voi vallita vain kahden *yksilön* välillä. *Valikoimattomuudessaan* ja *tungettelevaisuudessaan* äidinrakkaus juuri kieltää kaiken yksilöllisyyden. *Äidin ja lapsen välinen suhde on pelkästään refleksinomainen*. Kun pienokainen alkaa toisessa huoneessa itkeä tai kirkua, on äiti paikalla kuin ammuttuna. (Tällaisessa tilanteessa paljastuu heti kumpaa nainen on enemmän, äiti vai prostituoitu.) Myös jo varttuneen lapsen jokainen toive ja valitus koskee samalla äitiä, ne ikään kuin johtuvat häneen ja niistä tulee väistämättä hänen omiaan. *Koskaan katkeamaton yhteys äidin ja kaiken sen välillä, minkä napanuora on häneen joskus yhdistänyt*, tämä on äitiyden olemus, ja siksi en voi yhtyä yleiseen äidinrakkauden ihannointiin, vaan minun on pidettävä siinä hylättävänä juuri sitä, mitä siinä niin usein ylistetään, sen valikoimattomuutta. Uskon sitä paitsi, että monet huomattavat ajattelijat ja taiteilijat ovat tämän kyllä huomanneet, mutta vain vaienneet siitä. Aikaisemmin niin yleinen *Rafaelin* yliarvostus on ohi ja muut äidinrakkauden ylistäjät eivät ole juuri kummempia kuin *Fischart* tai *Richepin*. Äidinrakkaus on vaistomaista ja vietinomaista, se ei vielä erota ihmistä eläimestä. Jo tässä on osoitus siitä, että tämä rakkaus ei voi olla aitoa rakkautta, että tämä altruismi ei voi olla todellista siiveellisyyttä. Sillä kaikki moraalit pohjautuu tuohon intelli-giibeliin luonteeseen, joka kaikilta eläimiltä puuttuu. Eettistä imperatiivia voi totella vain järjellä olento. Ei ole olemassa mitään vietti-pohjaista vaan ainoastaan tietoista siiveellisyyttä.

Prostituoidun sivullisuus, seikka, että hän ei suostu olemaan pelkkä astinlauta uudelle sukupolvelle, asettaa hänet jossain suhteessa äidin

yläpuolelle, sikäli kuin naisten kohdalla ylipäänsä voi puhua mistään eettisestä ylemmyydestä. Äiti, joka kokonaan omistautuu perheelleen ja on kiinnostunut vain kodinhoitoon liittyvistä asioista, on melkein aina älyllisesti hyvin alhaisella tasolla. Henkisesti kehittyneimmät naiset, kaikki jotka voivat toimia miehelle *muusana*, ovat prostituoituja. Romantiikan kaikki kuuluisat naiset on luettava tähän *Aspasia-tyyppiin*, ennen kaikkea heistä huomattavin *Karoline Michaelis-Böhmer-Forster-Schlegel-Schelling*.

Niinpä äidillisiin naisiin saattavat tuntea sukupuolista vetoa ainoastaan miehet, joilla ei ole tarvetta henkiseen luovuuteen. Mieheltä, jonka isyys tulee rajoittumaan lihallisiin lapsiin, voikin odottaa, että hän tulee asettamaan etusijalle hedelmällisen naisen, äidin. *Merkittävät ihmiset ovat aina rakastaneet vain prostituoituja*. He valitsevat steriilin naisen eivätkä itsekään kykene tuottamaan mitään kovin elinkelpoisia jälkeläisiä – millä ehkä on syvä eettinen perustansa. Maallinen isyys on nimittäin yhtä vähäarvoista kuin äitiys, se on epäsiiveellistä kuten myöhemmin tulee osoittautumaan (Viimeinen luku), ja se on epäloogista koska perustuu aina illuusion. Kuinka suuressa määrin kukin on todella lapsensa isä, on aina arvailujen varassa. Sitä paitsi on tällainen isyys ajallisesti kovin rajallista. Jokainen sukupolvi ja lopulta jokainen ihmisrotu on tuomittu katoamaan.

Se laajalle levinnyt suoranainen palvonta, joka kohdistuu yksinomaan äidilliseen naiseen ja joka näkee tämän vieläpä ainoana aitona naisytyypinä, on siis täysin epäoikeutettua. Melkein kaikki miehet pitävät sitkeästi kiinni tuosta käsityksestä, jonka mukaan vasta äitiydessä nainen kokisi täyttymyksensä. Minun täytyy myöntää, että prostituoitu kiinnostaa minua ilmiönä, ei persoonana, paljon enemmän.

Yleisellä äidin ylistämisellä on erilaisia syitä. Juuri äiti, koska hänelle miehessä sellaisenaan merkitsee vain se kuinka paljon tässä on lasta, näyttää vastaavan paremmin neitsyysihannetta, jonka aina vasta mies, kuten tulee osoittautumaan, näkee tarpeelliseksi liittää naiseen, jolle siiveys alun perin on vierasta, yhtä hyvin lapsia haluavalle äidille kuin miehiä himoitsevalle prostituoitulle.

Tuon näennäisesti suuremman siveyden mies palkitsee kohottamalla äidin moraalisesti ja sosiaalisesti prostituoidun yläpuolelle. Jälkimmäinen ei koskaan mukaudu miehen arvostuksiin ja tämän naisille asettamaan siveysihanteeseen vaan aina *vastustaa* sitä, kätkeytyi maailmannaisena, hiljaisella passiivisuudella puolimaailmannaisena, tai avoimen mielenosoituksellisesti katutyttönä. *Tällä yksin* selittyä prostituoidun erikoisasema kaiken sosiaalisen arvostuksen ja miltei myös lain ja oikeuden ulkopuolella. Äidin on helppo alistua miehen siveelliseen tahtoon, koska hänelle merkitsevät vain lapsi ja lajin jatkuminen.

Aivan toisin on prostituoidun laita. Hän ainakin elää täysin omaa elämäänsä, joskin hänet – äärimmäisessä tapauksessa – rangaistukseksi tästä saatetaan sulkea kokonaan yhteiskunnan ulkopuolelle. Tosin hän ei ole niin rohkea kuin äiti vaan pikemminkin pelokas, mutta hänellä on tuo pelkuruuden väistämätön korrelaatti, röyhkeys, mikä vapauttaa hänet häpeämästä hävyttömyyttään. Luonnostaan monimiehisyyteen taipuvana, houkutellessaan ainoana perheen perustajana yhä enemmän miehiä luokseen, tyydyttäessään himoaan täysin pidäkkeettömästi ja ikään kuin uhmaten tuntee hän itsensä valtiattareksi ja pitää valtaansa myös itsestäänselvyytenä. Äitiä on helppo loukata, prostituoidun kohdalla se on mahdotonta, sillä äidillä on lajin suojelejana tietty *kunnia*, kun taas prostituoitu on luopunut kaikesta sosiaalisesta kunniaista, mikä juuri on hänen ylpeytensä; ja siksi hän vain nakkelee niskojaan. Ajatus, että hänellä ei olisi lainkaan valtaa, on hänelle käsittämätön. ("La maitresse".) Hän olettaa ilman muuta, että kaikkien ajatukset askartelevat vain hänen persoonansa ympärillä, että kaikki *elävät vain hänelle*. Ja tosiasiallisesti onkin hän – nainen daamina – se jolla on eniten valtaa ihmisten keskuudessa, se joka yksin saattaa vaikuttaa kaikkeen sellaiseen ihmiselämään, jota eivät minkäänlaiset miesten yhteenliittymät (urheiluseurasta valtioon) säätele.

Tässä suhteessa hän vastaa suurta valloittajaa politiikassa. Samoin kuin sellainen, samoin kuin joku *Aleksanteri* tai *Napoleon*, samoin syntyy täysin ylivoimainen prostituoitu ehkä vain kerran tuhannessa vuodessa, mutta silloin, aivan kuten edellinen, hän myös johtaa voitokulkunsa kaikkialle maailmaan.

Jokainen tuollainen mies on tavallaan sukua prostituoidulle (jokainen poliitikko on jonkinlainen *kansantribuuni* ja tribunaatissa on aina mukana prostituution elementti), vallantunnonsaan hän on kuin prostituoitu, joka aina saa hämilleen miehen mutta joka ei itse tämän edessä koskaan joudu neuvottomaksi. Kuten suuri tribuuni, uskoo myös prostituoitu *tekevänsä onnelliseksi* jokaisen ihmisen, jonka kanssa hän puhuu – tarkkailtakoon vain tällaista naista kysymässä neuvoa poliisilta, astumassa kauppapuotiin, aivan samantekevää koostuuko henkilökunta miehistä vai naisista ja kuinka pienestä ostoksesta on kysymys, aina hän uskoo *jakelevansa* lahjoja ympärilleen. Jokaisessa synnynnäisessä politiikossa on havaittavissa tämä sama piirre. Ja ihmiset, kaikki ihmiset – jopa niin itsetietoisien *Goethen* Erfurtissa *Napoleonin* edessä – valtaa todellakin, kun he kohtaavat kumman tahansa näistä tyypeistä, vastustamaton tunne kuin he olisivat saamassa jotakin *lahjaksi* (*Pandora-myytti*, *Venuksen syntymä*, jossa tämä juuri merestä nousseena jo anteliaasti silmäilee ympärilleen).

Näin olen vielä hetkeksi palannut "toiminnan miehiin", kuten tämän osan viidennessä luvussa lupasin. Heitä on ylistänyt jopa niinkin syvällinen ihminen kuin *Carlyle* ja nostanut "sankarikuninkaan" heistä kaikkein ylimmäksi. Olen jo tuolloin osoittanut, kuinka asiatonta tällainen on. Edelleen voidaan viitata siihen kuinka kukaan suuri poliitikko ei epäröi turvautua valheeseen ja petokseen, eivät myöskään kaikkein suurimmat, *Caesar*, *Cromwell*, *Napoleon*, *Bismarck*, ja kuinka *Aleksanteri Suuresta* tuli jopa murhaaja, ja kuinka hän myöhemmin salli kernaasti erään sofistin puolustella tätä tekoaan. Mutta valheellisuus ei sovi mitenkään yhteen nerouden kanssa. *Napoleon* kirjoitti St. Helenalla valheella kyllästetyt ja sentimentaalisuutta tiheivät muistelmat ja teeskenteli vielä viimeisissä sanoissaan muka rakastaneensa aina Ranskan kansaa. *Napoleonin* tapaus suurimpana kaikista on myös selvin osoitus siitä, että "suuret tahtoihmiset" ovat rikollisia eivätkä siis mitään neroja. Hänen toimensa selittyvät vain sillä *valtavalla intensiteetillä, jolla hän pakeni itseään*. Vain siten on kaikki valloittaminen, pienessä ja suuressa, ymmärrettävissä. *Napoleon* ei kyennyt koskaan ajattelemaan itseään, aina hänen täytyi askaroida suurten kysymysten parissa, jotka sitten täyttivät hänen mielensä kokonaan. Siksi hänen täytyi valloittaa maailma. Koska hänellä oli

suuret luonnonlahjat, suuremmat kuin kenelläkään keisarilla ennen häntä, tarvitsi hän myös enemmän saadakseen vaikenemaan sisällään kaikki vastaväitteet. Paremman minänsä tukahduttaminen, se oli hänen kunnianhimonsa mahtavana motiivina. Korkeammalla, merkittäväällä ihmisellä voi tosin myös olla alhainen tarve saada osakseen ihailua ja kuuluisuutta, mutta hänellä ei ole kunnianhimoa, joka saisi hänet yhdistämään kaiken maailmassa omaan empiiriseen henkilöön­sä, tekemään sen itsestään riippuvaiseksi ja näin *kokoamaan* kaikki esineet maailmassa loputtomaksi pyramidiksi oman nimensä päälle. Suurella ihmisellä on *rajat*, hän on monadien monadi ja samalla tietoinen mikrokosmos, *pantogeeni*; hänellä on koko maailma itsessään, hän näkee, täydellisimmässä tapauksessa, jo ensimmäisessä edesotamuksessaan sen yhteydet kaikkeuteen; siksi hän siis tarvitsee *elämyksiä*, muttei minkäänlaista *induktiota*. Suuri tribuuni ja suuri heitaira ovat absoluuttisen *rajattomia* ihmisiä, jotka tarvitsevat koko maailman *empiirisen* minänsä koristeluun ja korostamiseen. Siksi he ovat molemmat rakkauteen, kiintymykseen ja ystävyyyteen kykene­mättömiä, kovasydämiä, rakkaudettomia.

Ajateltakoon tuota syvällistä satua kuninkaasta, joka halusi valloittaa tähdet! Siinä tulee koko imperaattorin idea räikeimmin esiin. Todellinen nero myöntää kunnian itse itselleen eikä milloinkaan ajaudu tuohon molemminpuoliseen riippuvuussuhteeseen roskaväen kanssa, mikä on juuri tribuunin osa. Sillä suuri poliitikko ei ole ainoastaan keinottelija ja miljardööri vaan myös katulaulaja, hän ei ole vain suuri shakinpelaaja vaan myös suuri näyttelijä, hän ei ole vain despootti vaan myös suosikkirakastaja, hän ei ainoastaan prostituoi muita, hän on myös itse suuri prostituoitu. Ei ole yhtäkään poliitikkoa, ei yhtäkään sotapäällikköä, joka ei koskaan "laskeutuisi kansan pariin". Näistä eleistään hän juuri on kuuluisa. Ne ovat hänen sukupuoliaktejaan! *Myös oikealle tribuunille kuuluu katu*. Poliitikossa on oleellista hänen täydentävä suhteensa roskaväkeen. Ja vain roskaväkeä hän tarvitsee, kaikki muut, yksilöt, hän raivaa tieltään, jos on typerä, tai teeskentelee arvostavansa heitä tehdäkseen heidät vaarattomiksi, jos on yhtä ovela kuin *Napoleon*. Tämä onkin myös tarkimmin vainunnut riippuvuutensa roskaväestä. Poliitikko ei suinkaan voi ryhtyä mihin tahansa, ei vaikka olisi Napoleon, ja siinäkin tapauksessa, että hän haluaisi toteuttaa joitakin *ihanteita*, mitä kukaan Napoleon ei kyllä

halua, saattaisi roskaväki, hänen todellinen herransa, hänet taas pian ojennukseen. Kaikella "tahtopääomalla" ("Willenersparnis") on voimaa vain *muodollisiin aloitteisiin; vapaata* ei vallantavoittelijan tahominen ole.

Tästä vastavuoroisuudesta, tästä suhteesta massoihin tuntee jokainen imperaattori olevansa riippuvainen, *siksi* he ovat kaikki poikkeuksetta aivan vaistomaisesti constituantén, kansankokouksen, yleisimmän äänioikeuden puolesta (*Bismarck* 1866). Eivät *Markus Aurelius* ja *Diolektianus*, vaan *Kleon*, *Antonius*, *Mirabeau* ovat hahmoja, joissa näyttäytyy aito poliitikko. *Ambitio* tarkoittaa oikeastaan ympärökulkeamista. Sitä tekee tribuuni samoin kuin prostituoitu. *Napoleon* on *Emersonin* mukaan "hiiviskellyt tuntemattomana kaduilla kuuntelemassa roskaväen hurraa-huutoja ja ylistyspuheita". *Wallensteinista* kertoo *Schiller* aivan samaa.

Suuren tekojen miehen ilmiö on jonakin aivan ainutlaatuisena aina voimakkaasti vedonnut ennen kaikkea taiteilijoihin (mutta myös filosofisiin kirjailijoihin). Se yllättävä yhdenmukaisuus, joka tässä tuli esiin, saattaa auttaa meitä analysoimaan tätä ilmiötä lähemmin. *Antonius* (*Caesar*) ja *Kleopatra* muistuttavat suuresti toisiaan. Useimmista tämä rinnakkaisuus näyttää varmasti aivan kuvitteelliselta ja kuitenkin on tässä minusta havaittavissa aivan selvä ja pitkälle menevä analogia, niin erilaisilta kuin nämä kaksi ensi silmäyksellä näyttävätkin. Kuten "suuri tekojen mies" *luopuu sisäisestä elämästä hukatakseen itsensä maailmaan* ja tuhoutuakseen kaltaistensa mukana, sen sijaan että säilyisi kuten kaikki, mikä elää vain itseään varten; kuten hän valtavilla ponnistuksilla heittää menemään kaiken *arvonsa* ja pysyttelee siitä visusti erillään, samoin heittää suuri prostituoitu yhteiskunnalle vasten kasvoja sen arvon, jonka hän olisi tältä äitinä voinut saada, ei kuitenkaan mennäkseen sitten itseensä ja viettääkseen mietiskelevää elämää, vaan voidakseen vasta sitten päästää aistilliset halunsa valloilleen. Molemmat, suuri prostituoitu ja suuri tribuuni, ovat kuin soihdut, jotka sytytettyinä loistavat pitkälle, jättävät kasoittain ruumiita jälkeensä ja sammuvat kuin meteoriitit, piittaamatta inhimillisestä viisaudesta, tarkoituksettomina, jättämättä mitään pysyvää jälkeensä, ilman kaikkea ikuisuutta – kun taas äiti ja nero hiljaisuudessa valmistelevat tulevaisuutta. Molempia, prostituotua ja tribuunia pide-

tään siksi "Jumalan vitsauksina", antimoraalisina ilmiöinä. Nyt näyttää siis oikeutetulta, että suljimme "suuren tahtoihmisen" nerokkaan ihmisen käsitteen ulkopuolelle. Nerolle, eikä ainoastaan filosofiselle vaan myös taiteelliselle, on tunnusomaista käsitteellisen tai kuvailevan *tiedon* asettaminen kaiken *käytännöllisen* edelle.

Prostituoidun toiminnan motiivi ansaitsee kuitenkin vielä hiukan tutkimista. Äidin olemus oli verrattain helppo ymmärtää. Hän on selvästikin väline lajin jatkamiseen. Paljon arvoituksellisempaa ja vaikeammin selitettävissä on prostituutio. Jokaiselle, joka on sitä pitkään pohtinut, on varmasti tullut hetkiä, jolloin on epäillyt sen selviämistä koskaan. Mikä tässä varmasti ennen kaikkea on huomion arvoista, on äidin ja prostituoidun erilainen suhde koitukseen. Vaara on toivottavasti vähäinen, että joku pitäisi prostituution pohtimista filosofin arvolle sopimattomana. Tapa käsitellä asiaa, sen henki, on ratkaiseva ja voi tehdä arvokkaan mistä tahansa aiheesta. Myöskään taiteilijat, jotka ovat valinneet aiheekseen prostituoidun – minulle ovat tuttuja Zolan *Confession de Claude*, Hortense, Renée ja Nana, Tolstoin *Ylös-nousemus*, Ibsenin Hedda Gabler ja Rita sekä vielä yhden suurimmista hengistä, Dostojevskin, Sonja – eivät ole halunneet kuvata vain yksityistä tapausta vaan aina yleistä, ja yleisestä on mahdollista laatia myös teoria.

Erotiikka ja estetiikka

Argumentit, joilla naisen arvostusta aina uudestaan pyritään perustelemaan, on nyt muutamia vielä myöhemmin esille tuotavia lukuun ottamatta koeteltu ja harkiten valitulta kriittisen filosofian näkökannalta kumottu. Tosin on hyvin kyseenalaista, tulisiko mahdollinen keskustelu myös jatkumaan tällä kestäväällä perustalla. Schopenhauerin matala käsitys naisista on tapana selittää hänen seurassaan olleen venetsialaisen tytön pikaisella rakastumisella ohi ratsastaneeseen, selvästi komeampaan Byroniin, ikään kuin naisvihaajat aina olisivat miehiä, joilla ei ole onnea naisten suhteen, eivätkä suinkaan miehiä, joilla sitä on erityisen paljon. Metodilla, jossa perusteita ei pyritä kumoamaan uusilla perusteilla, vaan jolla joku vain ilman muuta leimataan naisvihaajaksi, on kieltämättä etunsa ja myös oikeutuksensa. Vihallalla on aina kohteensa ja niinpä jonkin ihmisen kuvaaminen arvostelemansa asian vihaajaksi saattaa hänen vilpittömyytensä helposti epäilynalaiseksi ja hänen menettelynsä näyttämään vain yritykseltä torjunnan päätöksellä korvata sitä, mikä oikeamielisestä tuomiosta jäisi puuttumaan. Siksi tällainen vastaus aina, kuten on *tarkoitus*, vapauttaa paneutumasta koko kysymykseen. Se on kätevin ase niille miehille, jotka muodostavat suuren enemmistön ja jotka *eivät koskaan tahdo päästä selvyyteen naisesta*. On kuitenkin huonoa käytöstä viitata teoreettisessa kiistakysymyksessä vastustajan psykologisiin motiiveihin ja pitää asiaa jo siten todistettuna. Lienee tarpeetonta valistaa lukijaa siitä, että asiallisessa keskustelussa on molempien osapuolten palveltava ylipersonallisen totuuden ideaa ja yritettävä päästä johonkin tulokseen, joka ei lainkaan riipu heidän kummankaan konkreettisesta elämäntilanteesta. Mutta jos toinen osapuoli jo on saanut loogisesti moitteettoman todistuksensa johonkin päätökseen, ja toinen, haluamatta perehtyä tarkemmin sen kulkuun, vain ehdottomasti kiistää lopullisen johtopäätöksen, silloin on edellisellä tietyissä tapauksissa kyllä lupa rangaista jälkimmäistä sopimattomasta, ankarasta deduktiosta piittaamattomasta käytöksestä tuomalla hänen uppiniskaisuutensa motiivit armotta päivänvaloon. Sillä tultuaan niistä ensin tietoiseksi, on vastaväittäjä varmasti valmis asiallisemmin punnitsemaan todellisuutta, joka on niin jyrkässä ristiriidassa hänen toiveittensa kanssa. Vain koska nämä toiveet olivat hänelle tiedottomia,

ei hän koskaan voinut päästä objektiivisuuteen itsensä suhteen. Siksi nyt, tämän loogisen johdannon päätteeksi, keihäs voidaan kääntää vastakkaiseen suuntaan ja kerrankin tutkia, mitkä tunteet ovat naisten puolustajan päätöksen takana, ja kuinka suuressa määrin ne pohjautuvat vain johonkin hylättävään ajatustapaan.

Kaikki tunteenomaiset vastaväitteet, jotka naisellisuuden halveksija kohtaa, ovat joka ainoa lähtöisin siitä *eroottisesta* suhteesta, joka miehellä on naiseen. Tämä eroaa *periaatteessa täysin* siitä pelkästään seksuaalisesta suhteesta, joka saattaa eläimet yhteen ja joka myös ihmisten kesken esittää kaiken kaikkiaan paljon suurempaa osaa. On täysin virheellistä pitää seksuaalisuutta ja erotiikkaa, sukupuoliviettä ja rakkautta, pohjimmiltaan samana asiana, jälkimmäistä vain edellisen "sublimointina", vaikka kaikki näin väittävätkin ja vaikka sellaisetkin henget kuten *Kant* ja *Schopenhauer* ovat myös niin uskoneet. Ennen kuin käyn perustelevaan tätä karkeata jaottelua, en voi olla huomauttamatta näistä kahdesta miehestä seuraavaa. *Kantin* arviota ei voi siksikään pitää varteenotettavana, että huonommin kuin hän ei rakkautta ja sukupuoliviettä tunne varmasti kukaan. Hän oli niin vähäisessä määrin eroottinen, että hänellä ei ollut edes tarvetta *matkustaa*. Hän on niin ylhäinen ja puhdas hahmo ettei kelpaa auktoriteetiksi tässä kysymyksessä. Hänen ainoa rakastettunsa oli metafysiikka. Ja yhtä vähän kykyä ymmärtää korkeampaa erotiikkaa oli *Schopenhauerilla*; hän tiesi jotakin vain aistillisesta seksuaalisuudesta. Tämä on helppo nähdä hänen ulkomuodostaan. Hänen kasvoistaan löytyy vain vähän hyvyyttä ja paljon julmuutta (josta tosin hänen itsensä on täytynyt kärsiä kaikkein katkerimmin. Kukaan, joka itse on kovin sääliväinen, ei pystytä säälietiikkaa. Sääliväisimmät ihmiset ovat niistä, jotka eniten soimaavat itseään säälinsä vuoksi, kuten *Kant* ja *Nietzsche*.) Mutta *ainoastaan* vahvasti *sääliin* taipuisat ihmiset, kuten jo tässä vaiheessa voimme vihjata, ovat kykeneviä kiihkeään *erotiiikkaan*. Sellaiset, jotka eivät koko sydämestään ota osaa mihinkään, eivät kykene rakastamaan. Heidän ei tarvitse olla mitään saatanallisia luonteita, päinvastoin, heidän siveellinen tasonsa voi olla hyvinkin korkea, he vain eivät oikein huomaa, mitä heidän lähimmäisensä kulloinkin ajattelee tai mitä tälle on tapahtumassa, eivätkä he ymmärrä pelkän seksuaalisuuden ylittävää suhdetta naiseen. Näin oli juuri Schopenhauerin laita. Hän kärsi sukupuoliviettinsä vuoksi äärimmäi-

siä tuskia, mutta hän ei koskaan rakastanut. Muussa tapauksessa olisikin hänen kuuluisan "sukupuolirakkauden metafysiikkansa" yksipuolisuus käsittämätöntä. Onhan sen keskeisin oppi, että kaiken rakkauden tiedoton päämäärä ei olisi muuta kuin "seuraavan sukupolven tuottaminen".

Tämä näkemys on *väärä*, kuten uskon voivani osoittaa. Tosin rakkautta joka olisi kokonaan vapaa aistillisuudesta, ei *kokemusmaailmasta* löydy. Ihminen, korkeatasoinenkin, on aina *myös* aistiolento. Mikä on tärkeää ja mikä vastaansanomattomasti kumoo vastakkaisen näkemys on, että jokainen rakkaus itse sellaisenaan – jo ilman mitään askeettisia periaatteita – suhtautuu *vihamielisesti* kaikkiin parisuhteen sellaisiin elementteihin, jotka ovat viemässä kohti koitusta ja *pitää niitä suorastaan itsensä negaationa*. Rakkaus ja himo ovat kaksi niin erilaista, toisensa täysin poissulkevaa, suorastaan vastakkaista tilaa, että silloin kun ihminen todella *rakastaa*, on hänelle ajatus ruumiillisesta yhtymisestä rakastettuun täysin mahdoton. Se, että ei ole toivoa, joka olisi kokonaan vapaa pelosta, ei muuta sitä tosiasiaa, että pelko ja toivo ovat toisilleen täysin vastakkaisia. Samoin suhtautuvat toisiinsa sukupuolivietti ja rakkaus. Mitä eroottisempi ihminen, sitä vähemmän rasittaa häntä hänen seksuaalisuutensa ja päinvastoin. Vaikka ei ole palvontaa, joka olisi täysin vapaa pyyteistä, emme saa samastaa näitä asioita, jotka voivat olla korkeintaan *vastakkaisia* vaihteita, jotka henkisesti rikkaampi ihminen saattaa kokea toisiaan seuraavina. Joka väittää vielä rakastavansa naista jota jo himoitsee, joko valehtelee tai ei ole koskaan oppinut mitä rakkaus on. Niin erilaisia ovat rakkaus ja sukupuolivietti. Siksi pidetäänkin melkein aina teeskentelynä, kun joku puhuu rakkaudesta avioliitossa.

Tylsimykselle, joka edelleen aivan kuin periaatteellisesta kyynillisyydestä haluaa pitää kiinni himon ja rakkauden ykseydestä, sanottakoon vielä: seksuaalinen vetovoima kasvaa fyysisessä läheisyydessä, rakkaus taas on voimakkaimmillaan, kun rakastettu henkilö ei ole läsnä; se edellyttää erillään olemista, tiettyä välimatkaa, pysyäkseen hengissä. Tosiaankin, siinä missä kaikki matkat kaukaisiin maihin eivät auta, jotta todellinen rakkaus kuolisi, siinä, missä pitkäkään yritys *unohtaa* ei tuota mitään tulosta, saattaa satunnainen, tarkoittamaton rakastetun fyysinen kosketus herättää sukupuolivietin ja näin pai-

kalla tappaa rakkauden. Ja pitemmälle eriytyneen, merkittävämmän ihmisen kohdalla on tytöllä, jota hän himoittaa ja tytöllä, jota hän saattaa vain rakastaa, muttei koskaan himoita, varmasti aina aivan erilainen hahmo, erilainen käynti, erilainen luonteenlaatu: *he ovat kaksi aivan erilaista olentoa.*

On siis olemassa myös "platonista" rakkautta, vaikka psykiatrian professorit eivät siitä perustakaan. Tekisi mieleni jopa sanoa: *on olemassa vain "platonista" rakkautta.* Sillä kaikki se, mitä tämän lisäksi vielä kutsutaan rakkaudeksi, kuuluu porsastelun piiriin. On vain yksi rakkaus: se on rakkaus Beatriceen, madonnanpalvonta. Koitusta varuten meillä on Babylonin portto.

Kantin transsendentaalisten ideoiden lukua täytyisi kasvattaa, jotta sanottu pitäisi paikkansa. Myös puhdas, korkea, pyyteetön rakkaus, kuten Platonin ja Brunon, *olisi transsendentaalinen idea*, jonka merkitystä ideana ei muuta se, että sille ei kokemuksesta löydy täyttä vastinetta.

Se on *Tannhäuserin* probleema. Toisaalta Tannhäuser, toisaalta Wolfram, toisaalta Venus, toisaalta Maria. Seikka, että rakastavaiset, jotka lopullisesti ovat löytäneet toisensa – Tristan ja Isolde – menevät kuolemaan häävuoteen sijasta, on yhtä ehdoton todistus jostakin korkeammasta, metafyyysisestä ihmisessä kuin Giordano Brunon marttyrius.

Ylevä rakkaus, sinulle kaikukoon/ innoittunut lauluni,/ kauniina kuin enkeli/ sinä tunkeuduit sieluuni!/ Tulet Jumalan lähettämänä,/ minä seuraan sinua etäältä:/ niin ohjaat minut maihin,/ joissa tähteni loistaa iäti.

(Leena Vallisaari)

•

Kuka on tällaisen rakkauden kohde? Sama nainenko, joka jo aikaisemmin on tullut kuvatuksi, nainen ilman mitään ominaisuuksia, jotka voisivat tehdä yksilöstä jotenkin arvokkaan, nainen ilman tahtoa omaan arvoon? Kyllä vain: se on tuo ylen kaunis, enkelinpuhdas nai-

nen, jota tällä tavalla rakastetaan. Mistä tuon naisen kauneus ja siveys ovat peräisin, siitä on nyt kyse.

On kiistelty usein siitä, onko naissukupuoli todellakin se kauniimpi, ja vielä kiivaammin on haluttu kiistää naisen kuvaaminen ilman muuta *itse kauneudeksi*. On parasta ensimmäiseksi kysyä kenen mielestä ja missä määrin nainen on kaunis.

On tunnettua, että alastomana nainen ei ole kauneimmillaan. Tosin kyllä taideteoksessa, patsaana tai kuvana, saattaa riisuttu nainen olla kaunis. Sen sijaan elävä alaston nainen ei kenenkään mielestä voi olla kaunis jo senkään vuoksi, että sukupuoli vietti tekee tässä tapauksessa mahdottomaksi pyyteettömän tarkastelun, joka on välttämätön edellytys kaikelle kauneuden kokemiselle. Tämän lisäksi synnyttää täysin alaston nainen vaikutelman jostakin keskeneräisestä, jostakin itsensä *ulkopuolelle* pyrkivästä, ja tämä taas on yhteensopimatonta kauneuden kanssa. Alaston nainen on siksi yksityiskohdissaan kauniimpi kuin kokonaisena, jollaisena hän välttämättä herättää tunteen että on jotakin vailla ja aiheuttaa siksi katsojalle pikemminkin mielipahaa kuin mielihyvää. Voimakkaimmin tämä itsetarkoituksettomuus, naisen tarkoituksen *ulkopuolisuus*, tulee ilmi suorassa asennossa *seisovan* alaston naisen kohdalla. Makuuasento luonnostaan lieventää tätä vaikutelmaa. Taiteilijat ovat tästä hyvin tietoisia, ja jos alaston nainen esitetäänkin seisovana tai ilmassa leijuvana, ei hän koskaan ole kuvassa yksin vaan tietoisena ympäristöstään yrittää kädellään peittää paljauttaan.

Mutta nainen ei ole myöskään yksityiskohdissaan kovin kaunis, silloinkaan kun hän ruumiinrakenteeltaan on mahdollisimman täydellinen ja täysin moitteeton sukupuolensa edustaja. Teoreettisen tarkastelumme kohteeksi tulevat tässä erityisesti naisen sukuelimet. Jos olisi totta, että kaikki miehen rakkaus naiseen olisi vain aivoihin noussutta purkautumistarvetta (Detumescenztrieb), jos siis pitäisi paikkansa Schopenhauerin väite: "Matalakasvuista, kapeaharteista, leveälanteista ja lyhytjalkaista sukupuolta voi kutsua kauniiksi vain mies, jonka järjen sukupuoli vietti on sumentanut: *tässä vietissä nimittäin piilee naisen koko kauneus*" – silloin täytyisi naisen sukuelimen olla kiihkeimmin rakastettu ja myös kauneimpana ruumiinosana pidetty. Huo-

limatta niistä muutamista viime vuosien vastenmielisistä huomionta-voittelijoista, joiden harjoittaman, naisen sukuelimen kauneutta ylis-tävän propagandan tungettelevaisuus jo osoittaa, että usko heidän asiaansa edellyttää erityistä agitaatiota ja että heidän oma vakaumuk-sensakin on vain teeskentelyä, on selvää, ettei yksikään mies pidä erityisesti naisen *sukuelintä* kauniina, vaan kaikki he pitävät sitä pi-kemmin rumana. Toki on alhaisia luonteita, joita tämä elin juuri kii-hottaa sukupuolisesti, mutta he eivät pidäkään sitä *kauniina* vaan eh-kä vain hyvin *miellyttävänä*. Naisen kauneus ei siis voi olla ainoas-taan sukupuolivietin synnyttämä efekti vaan pikemmin jotain sille täysin vastakkaista. Miehet, jotka ovat kokonaan sukupuolisuutensa kahleissa, eivät ymmärrä naiskauneudesta mitään. Osoituksena tästä on heidän valikoimaton halunsa kaikkiin naisiin, jotka he vain sellai-siksi tunnistavat.

Että mies pitää naisen sukuelintä samoin kuin naisen kehoa *kokonai-suudessaan* rumana, perustuu siihen, että ne loukkaavat miehen kai-noutta. Vain aikamme kanonisoitu tylsämielisyys on voinut synnyttää käsityksen, että häpeäntunne olisi johdettavissa pukeutumisesta ja että naisen alastomuuden vastustus olisi luonnottomuutta ja kätkeytyä siveetömyyttä. Mies, josta on tullut siveetön, ei enää suojaudu alas-tomuudelta, koska se ei enää sellaisenaan herätä hänen huomiotaan. Hän vain himoitsee, hän ei enää rakasta. Kaikki todellinen rakkaus on kainoa, samoin kuin kaikki todellinen sääli. On olemassa vain yksi hävyttömyys: rakkaudentunnustus, jonka vilpittömyydestä ihminen sen tehdessään olisi vakuuttunut. Tämä edustaisi suurinta ajateltavis-sa olevaa hävyttömyyttä. Se olisi jotain samankaltaista kuin jos joku sanoisi: tunnen kaipuuta. Edellinen olisi hävyttömän teon idea, jäl-kimmäinen hävyttömän puheen idea. Kumpikaan ei ole koskaan to-teutunut, koska kaikki totuus on kainoa. Rakkaudentunnustusta, joka ei olisi vale, ei ole. Ja kuinka tyhmiä naiset pohjimmiltaan ovat, nä-kyy siinä, kuinka usein he uskovat rakkaudentunnetteluihin.

Miehen rakkaudessa, joka on aina kainoa, on mitta sille, mitä naisessa pidetään kauniina ja mitä taas rumana. Tässä ei ole kuten logii-kassa: totuus ajattelun mittana, totuusarvo sen luojana, ei kuten etii-kassa: hyvä pitämisen kriteerinä, hyvän arvo varustettuna vaatimuk-sella ohjata tahto hyvään, vaan tässä, estetiikassa, syntyy kauneus

vasta rakkauden luomuksena. Mikään sisäinen normi ei pakota rakastamaan sitä, mikä on kaunista, ja kauneus ihmisessä ei vaadi tulla rakastetuksi. (*Siksi ei ole olemassa ylyksilöllistä, ainoaa "oikeaa" makua.*) *Kaikki kauneus on pikemmin itse vasta projektio, rakkaustarpeen emanaatio* ja siksi ei myöskään naisen kauneus ole mitään rakkaudesta erillistä, kohde, johon jälkimmäinen suuntautuisi, vaan *naisen kauneus on yhtä kuin miehen rakkaus*, kyse ei siis ole kahdesta vaan yhdestä ja samasta asiasta. Kuten sana rumuus (Hässlichkeit) tulee sanasta vihata (hassen), samoin tulee kauneus rakkaudesta. Ja myös siinä, että kauneudella on yhtä vähän tekemistä aistillisen halun kanssa kuin rakkaudella, että molemmat ovat tälle vieraita, ilmenee sama tosiasia. Kauneus on jotain, jota ei voi koskettaa, jota ei voi sekoittaa muihin asioihin. Sitä voi tarkastella vain etäältä, ja se pakenee jokaista lähestymisyrittystä. Sukuvietti, joka etsii yhteyttä naiseen, mitätöi tämän kauneuden. Koskettua, omistettua naista ei kukaan tule enää palvomaan hänen kauneutensa vuoksi.

Tästä nousee *toinen kysymys*: Mikä on naisen viattomuus, mikä hänen moraliteettinsa?

Tässä on parasta lähteä niistä muutamista ilmiöistä, jotka aina seuraavat rakkauden heräämistä. Kehon siisteys, kuten jo on tullut mainituksi, on miehessä yleensä merkki siveellisyydestä ja vilpittömyydestä, ainakin kovin likaiset ihmiset tuskin koskaan ovat mieleltäänkään kovin puhtaita. Nyt voidaan havaita, että ihmiset, jotka eivät muuten liikojia piittaa hygieniastaan, kuitenkin kausina, jolloin he moraalisesti ryhdistäytyvät, myös peseytyvät useammin. Samoin tapahtuu, että ihmiset, jotka eivät koskaan aikaisemmin ole olleet kovin siistejä, tuntevat yhtäkkiä tarvetta siisteyteen, kun rakastuvat, ja tämä lyhyt ajanjakso jääkin usein ainoaksi heidän elämässään, jolloin he peseytyvät säännöllisesti. Siirtyessämme tarkastelemaan henkistä puolta näemme kuinka monet ihmiset aloittavat rakkauden itsesytytöksillä, katumusharjoituksilla ja sovitussyrityksillä. Alkaa moraalinen itsetutkiskelu, ja näyttää kuin rakastetusta lähtisi myös sisäistä valoa, vaikka rakastava ei olisi koskaan puhunut hänen kanssaan vaan olisi vain muutaman kerran hänet etäältä nähnyt. *Tällä* prosessilla ei siis mitenkään voi olla perustaansa rakastetun olemuksessa; rakastettu on kovin usein vain tyttönen, kovin usein lehmä, kovin usein vain himo-

kas keimailija, ja hänen ylomaalliset ominaisuutensa havaitsee vain se, joka häntä rakastaa. Olisiko siis uskottava, että rakkaudessa rakastetaisiin tätä konkreettista henkilöä. Vai onko hän pikemminkin vain *lähtökohta* jollekin verrattomasti suuremmalle sielulliselle tapahtumalle?

Kaikessa rakkaudessa rakastaa mies vain itseään. Ei subjektiviteettiään, ei sitä, mitä hän heikkona ja alhaisena, ahdistuneena ja pikkumaisena todellisuudessa on, vaan sitä, mitä hän kokonaan haluaa ja mitä hänen kokonaan pitää olla, ominta, syvintä intelligiibeliiä olemustaan, vapaana maallisesta välttämättömyydestä. Ajallis-avaruudellisessa toiminnassaan tahraa tätä olemusta aistillisen rajoituneisuuden kuona. Se ei ole puhtaana, säteilevänä alkukuvana käsillä. Miten syvälle mies itseensä meneekin, hän kokee itsensä epämääräisen sameaksi ja saastaiseksi eikä löydä mistään etsimäänsä, valkoisena ja moitteettoman puhtaana. Ja kuitenkin hän ei halua mitään niin pakottavasti, ei kaipaa mitään niin kiihkeästi kuin olla kokonaan *oma itsensä*. Mutta sitä, mihin hän pyrkii, päämäärää, hän ei voi nähdä täydessä loistossa ja järkkymättömän lujana oman olemuksensa perustalla, ja *siksi hänen täytyy ajatella se joksikin itsensä ulkopuolella olevaksi* voidakseen sitten helpommin rientää sitä kohti. *Hän projisoi ihanteensa absoluuttisen arvokkaasta olemuksesta* toiseen inhimilliseen olentoon, ja tätä eikä mitään muuta merkitsee se, että hän *rakastaa* tuota olentoa. Vain se, joka itse on tullut syylliseksi ja joka tuntee syyllisyytensä, kykenee tähän aktiin. Siksi ei lapsi vielä voi rakastaa. Vain esittämällä kaiken kaipuun korkeimpaan, aina saavuttamattomaan päämäärään siten kuin se olisi jossakin kokemusmaailmassa toteutuneena eikä ainoastaan ideana olemassa, vain sijoittamalla sen johonkin lähimmäiseen ja samalla paljastamalla tosiasian, että itse rakastavassa ihanne on vielä kaukana täyttymyksestä, vain siten voi rakkaus samalla herättää *pyrkimyksen* puhdistumiseen, pyrkimyksen päämäärään, jolla on korkeimmin henkinen luonne ja joka siksi ei suvaitse mitään epäpuhtautta, mikä olisi seurauksena rakastetun *avaruudellisesta* lähentymisestä. Siksi rakkaus on korkein ja voimakkain ilmaus tahdolle arvoon. Siksi siinä tulee paremmin kuin missään esiin *ihmisen* varsinainen olemus, joka on noiduttu hengen ja ruumiin, aistillisuuden ja siveellisyyden välimaastoon, joka on osallisena jumaluudessa ja eläimellisyydessä. *Ihminen on joka tavalla vasta sitten*

kokonaan oma itsensä, kun hän rakastaa. (Ei silloin, kun hän *leikkii* (*Schiller*)). Näin selittyi se, miksi monet ihmiset vasta rakastuttuaan alkavat uskoa omaan minään ja vieraaseen sinään, jotka, kuten jo aikaisemmin osoittautui, eivät ole ainoastaan kieliopillisia vaan myös eettisiä käsitteitä. Siksi on ymmärrettävää, miksi jokaisessa rakkaus-suhteessa asianomaisten *nimet* esittävät niin tärkeätä osaa. Näin on ilmeistä, että monet ihmiset vasta rakkaudessa tulevat tietoisiksi omasta olemassaolostaan ja vakuuttuvat vasta silloin siitä, että heillä on sielu. Rakastava ei tosin halua mistään hinnasta saastuttaa rakastettua omalla lähentelyllään, mutta hän kuitenkin pyrkii usein näkemään tämän etäältä, vakuuttuakseen tämän – oman itsensä – olemassaolosta. Monesta kovapintaisesta empirististä on rakastuessaan tullut haaveellinen mystikko. Tästä on esimerkkinä itse positivismin isä, Auguste Comte, jonka koko ajattelun mullisti tutustuminen Clotilde de Vauxiin. Ei ainoastaan taiteilijoille vaan ihmisille yleensä pätee: rakastan siis olen olemassa.

Rakkaus on siis *projektiolmiö* kuten viha, ei *samastumisilmiö* kuten ystävyys. Jälkimmäinen edellyttää osapuolten samanarvoisuutta, rakkaus aina *säättää eriarvoisuuden*. Rakkaus merkitsee kaiken sen mitä itse tahtoo olla eikä koskaan kokonaan voi olla eli kaikkien arvojen säilyttämistä toisen kannettavaksi. Kauneus on tämän korkeimman täyttymyksen vertauskuva. Siksi rakastava hämmästyy ja suorastaan kauhistuu havaitessaan, että kauniin kuoren sisältä ei löydykään siveellisyyttä, ja hän syyttää luontoa petoksesta, kun "niin kauniissa kehossa" voi olla "niin paljon paheellisuutta". Hän ei ymmärrä, että hän pitää naista kauniina vain siksi, että hän vielä rakastaa tätä, sillä muuten hän ei näkisi mitään epäsuhtaa sisäisen ja ulkoisen välillä. Tavallinen *katutyttö* ei siksi *koskaan* näytä kauniilta, koska tässä tapauksessa on kaikenlainen arvon projisointi jo alunpitäen mahdotonta. Hän voi vastata vain aivan alhaisen ihmisen makua, hän voi olla vain siveettömimmän miehen, parittajan rakastettu. Tässä meillä on eräs *selvä* moraalisellem *vastakkainen* tapaus. Nainen itse on yleensä vain välinpitämätön kaiken eettisen suhteen, hän on amoraalinen ja voi siksi toimia arvonsiirron välineenä, toisin kuin antimoraalinen rikollinen, jota vaistomaisesti ei kukaan rakasta, tai paholainen, jonka jokainen kuvittelee rumaksi. Koska nainen ei ole hyvä eikä myöskään tee syntiä, ei hänessä mikään haraa vastaan, kun hänen persoonaansa

liitetään jokin ihanne. Naisen kauneus on vain näkyväksi tullutta siveellisyttä, *mutta tämä siveellisyys itse on miehen siveellisyttä*, jonka hän on transponoinut naiseen.

Koska kaikki kauneus on vain toistuvaa *yritystä ruumiillistaa korkein arvo*, liittyy kaikkeen kauniiseen lopullisen löytämisen tunne, joka tukahduttaa kaikki halut ja itsekkäät pyyteet. Kaikki muodot, joita ihminen pitää kauniina, ovat syntyneet hänen esteettisen kykynsä kautta, joka muuttaa siveellistä ja älyllistä aistittavaan muotoon, hänen yrityksistään antaa korkeimmalle näkyvä hahmo. *Kauneus on täydellisyyden symboli ilmiömaailmassa*. Siksi kauneus on loukkaamatonta, siksi se on staattista eikä dynaamista. Siksi jokainen *muutos* suhtautumisessa siihen kieltää koko kauneuden käsitteen. Rakkaus omaan arvoon, kaipuu täydellisyyteen, synnyttää materiaalista kauneutta. Näin syntyy luonnon kauneus, jota rikollinen ei koskaan huomaa, koska juuri *etiikka vasta luo luonnon*. Näin selittyy se, että luonto aina ja kaikkialla, suurimmissa ja pienimmissä muodoissaan, synnyttää täydellisyyden vaikutelman. Niinpä myös luonnonlaki on vain siveyslain aistillinen symboli, kuten luonnon kauneus aistinhavaittavaksi tullutta sielun jaloutta. Samoin on logiikka toteutunutta etiikkaa. Kuten rakkaus luo miehelle uuden naisen, todellisen sijaan, samoin luo taide, kaikkeuden erotiikka, kaaoksesta muotoja maailmankaikkeuteen. Ja kuten ei ole mitään luonnonkauneutta ilman muotoa, ilman luonnonlakia, samoin ei myöskään ole mitään taidetta ilman muotoa, ei mitään taiteellista kauneutta, joka ei tottele omia sääntöjään. Sillä luonnonkauneus näyttää taiteellisen kauneuden toteutuneena täsmälleen samoin kuin luonnonlaki siveyslain, kuten luonnon tarkoituksenmukaisuus tuon harmonian, jonka perikuva ylimpänä hallitsee ihmisen henkeä. Luonto, jota taiteilija kutsuu ikuisiksi oppimestarikseen, *on vain hänen itsensä laatima luomisen normi*, ei käsitteellisenä kokonaisuutena vaan havainnollisena äärettömyytenä. Niinpä ovat, ottaaksemme yhden esimerkin, matematiikan lauseet *toteutunutta* musiikkia (eikä päinvastoin), matematiikka itse musiikin *konformi kuvaus* vapauden valtakunnasta välttämättömyyden valtakuntaan, ja siksi kaikkien muusikkojen *pitäminen* (Sollen) matemaattista. *Siis taide luo luonnon eikä luonto taidetta*.

Näistä viittauksista, joissa, ainakin osittain, on kosketeltu ja edelleen kehitelty *Kantin* ja *Schellingin* (ja heiltä vaikutteita saaneen *Schillerin*) syvällisiä ajatuksia taiteesta, palaan takaisin itse aiheeseen. Sen kannalta oleelliseksi tulokseksi saimme, että usko naisen siveellisyyteen, *miehen sielun "introjektio" naiseen*, ja naisen kaunis ulkoinen olemus, ovat *yksi ja sama asia*, jälkimmäinen vain edellisen aistinhavaittava ilmaus. On ymmärrettävää, joskin siis nurinkurista, kun puhutaan "kauniista sielusta" moraalisisessa merkityksessä, tai kun *Shaftesburyn* ja *Herbartin* tavoin alistetaan etiikka estetiikalle. Pidettäköön vain *Sokrateen* ja *Antistheneen* kanssa το κάλον ja ταγαυον identtisinä, mutta ei saa unohtaa, että kauneus on vain ruumiillinen kuva, jossa siveellisyys näyttäytyy toteutuneena, että kaikki estetiikka sittenkin on etiikan *luomusta*. Kaikki *yksittäiset* ja ajallisesti *rajoitetut* toteutamisyritykset ovat luonteensa mukaisesti illusoorisia, sillä ne vain teeskentelevät saavutettua täydellisyyttä. Siksi on kaikki yksittäinen kauneus katoavaa ja myös rakkauden naiseen antauduttava viimeistään, kun nainen tulee vanhaksi. Kauneuden idea on luonnon idea, se on katoamaton, joskin kaikki yksittäinen kauneus, kaikki luonnollinen katoaa. On vain illuusiota nähdä rajallisessa ja konkreettisisessa, on vain erehdystä nähdä rakastetussa naisessa itse täydellisyys. Rakkauden kauneuteen ei pidä harhautua naiseen ja hukuttautua sukuviettiin. Koska kaikki rakkaus henkilöihin perustuu tähän sekaannukseen, on vain onneton rakkaus *mahdollista*. Kaikki rakkaus *tarrautuu* tähän erehdykseen. Se on sankarillisin yritys nähdä arvoja siellä, missä niitä ei lainkaan ole. Ainoastaan rakkaus äärettömään arvoon eli Absoluuttiin tai Jumalaan, esiintyköön se vaikka rakkautena loputtomaan aistinhavaittavaan luonnonkonkoniisuuden kauneuteen (panteismi), voisi vastata rakkauden transsendentaalia ideaa, jos sellainen on. Rakkaus kaikkeen yksittäiseen ja myös naiseen merkitsee jo lankeamista pois ideasta, *syylisyyttä*.

Se, *miksi* ihminen raskauttaa itsensä tällä syyllisyydellä, on selitetty jo aiemmin. Kuten kaikki *viha* projisoi vain omia huonoja ominaisuuksia lähimmäiseen, jossa ne sitten voi nähdä erityisen luotaantyöntävänä yhdistelmänä, kuten paholainen on keksitty vain, jotta ihminen voisi nähdä kaikki huonot taipumuksensa itsensä ulkopuolella ja käydä ylpeänä pontevaan taistoon niitä vastaan, samoin on rak-

kauden tarkoitus vain helpottaa ihmisen kamppailua hyvästä, jota hän pelkkänä ajatuksena on liian voimaton käsittämään. Molemmat, sekä viha että rakkaus ovat siksi heikkoutta. Vihassa kuvitellaan, että uhkan muodostaa joku toinen, jolloin oma itse voidaan luulotella vain tahratuksi puhtaudeksi, sen sijaan että myönnettäisiin, että paha tulisi kitkeä omasta itsestä ja että se ei pesi missään muualla kuin omassa sydämessä. Paha konstruoidaan, jotta voidaan tyytyväisenä heittää sitä mustepullolla päähän. Paholaisusko on epäsiiveellistä vain siksi, että se väärällä tavalla helpottaa taistelua ja on vain syyn vierittämistä omilta hartioilta. Rakkauden avulla siirretään oman *arvon* idea, kuten vihassa oman epäarvon idea, olentoon, joka näyttää soveltuvan sen vastaanottajaksi; Saatana on ruma, rakastettu kaunis. Molemmissa tapauksissa siis syytään moraalisisille arvoille *helpommin*, jakamalla hyvä ja paha *kahdeksi* henkilöksi ja asettamalla ne vastakkain. Jos kaikki rakkaus yksittäiseen olentoon, idean sijasta, on siiveellistä heikkoutta, täytyy tämän tulla esiin myös rakastavan tunteissa. Kukaan ei voi tehdä rikosta tuntematta tästä syyllisyyttä. Rakkaus ei ole syyttä tunteista kainoin; sillä on paljon suurempi syy hävetä itseään kuin säällillä. Ihminen, jota säälin, saa minulta jotakin, itse säälin aktissa annan hänelle jotakin kuvitellusta tai todellisesta rikkaudestani, apu on siis vain näkyvässä muodossa sitä, mikä on jo säällissä itsessään. Ihmiseltä, jota rakastan, haluan jotakin, haluan vähintään, ettei hän rumilla eleillä tai piirteillä häiritse rakkauttani häneen. Sillä rakkauden avulla haluan löytää itseni. Sen sijaan että edelleen etsisin ja kilvoittelisin, haluan lähimmäisen kädestä, en yhtään vähempää enkä mitään muuta kuin itseni, haluan *häneltä – itseni!*

Sääli on kainoa, koska se näyttää toisen alempana kuin itseni, koska se nöyryyttää *toista*. Rakkaus on kainoa, koska se asettaa *minut* alemmaksi kuin toisen; siinä yksilö unohtaa ylpeytensä täydellisimmän, ja siinä on sen heikkous; siksi rakkaus häpeää itseään. Sääli ja rakkaus ovat siis toisilleen sukua, ja onkin ymmärrettävää, että vain se, joka tuntee sääliä, voi tuntea myös rakkautta. Ja kuitenkin ne ovat toisensa täysin poissulkevia mielentiloja; ei voi koskaan rakastaa kun säälii eikä koskaan sääliä kun rakastaa. Sillä säällissä kiintopiste olen minä ja rakkaudessa se on joku toinen. Näiden affektien suunnat, niiden etumerkit, ovat toisilleen vastakkaiset. Säällissä olen antaja, rakkaudessa kerjäläinen. Rakkaus on kaikista pyyteistä kursailevin, *kos-*

ka se kerjää kaikkein enintä, kaikkein korkeinta. Siksi se niin pikaisesti muuttuu kiivaan kostonhimoiseksi ylpeydeksi, kun toinen varomattomuuttaan tai tahallaan herättää rakastavan tietoisuuteen siitä, mistä hänen rakkaudessaan oikeastaan on ollut kysymys.

Kaikki erotiikka on syyllisyydentunnon täyttämää. Mustasukkaisuus on osoitus siitä, kuinka epävarmalla pohjalla rakkaus lepää. Mustasukkaisuus on kaiken rakkauden kääntöpuoli ja paljastaa sen koko siveettömyyden. Mustasukkaisuus tekee väkivaltaa lähimmäisen vaapalle tahdolle. Tätä valaisee juuri kehittelemämme teoria, jonka mukaan rakkaudessa rakastavan *puhdas minä* sijoitetaan rakastettuun, johon ihminen ymmärrettävän sekaannuksen vuoksi uskoo aina ja kaikkialla voivansa kohdistaa vaatimuksia. Jo mustasukkaisuus paljastaa, koska se on täynnä pelkoa ja koska pelko kuten sille sukua oleva häpeäntunne⁸ viittaa aina johonkin *menneisyydessä* tehtyyn syntiin, että rakkauden avulla haluttaisiin saada jotakin, mitä ei tällä tavalla saisi vaatia.

Syyllisyys, millä ihminen rakkaudessa itsensä raskauttaa, on toive *vapautua* tuosta syyllisyydentunnosta, jonka aikaisemmin nimesin kaiken rakkauden edellytykseksi. Sen sijaan että ottaisi kaikki aikaisemmat synnit kannettavakseen ja sovittaisi ne omassa elämässään, yrittää ihminen päästä irti omasta syyllisyydestään rakkaudessa, etsimällä siitä unohdusta, yrittämällä tulla onnelliseksi. Sen sijaan että toteuttaisi täydellisyyden idean itse, haluaa rakkaus osoittaa idean jo toteutuneena; se esittää ihmeen muka tapahtuneena, tosin toisessa ihmisessä – siksi se on mitä ovelin juoni – mutta kyseessä on kuitenkin vain omasta pahuudesta vapautuminen, mihin tässä halutaan päästä *ilman taistelua*. Tällä selittyy kaiken rakkauden kiinteä yhteys lunastustarpeeseen (*Dante, Goethe, Wagner, Ibsen*). Kaikki rakkaus on vain tarvetta tulla lunastetuksi ja kaikki lunastustarve vielä epäsiiveellistä. Rakkaus sivuuttaa ajan ja kausaliteetin. Se haluaa puhtautta ilman omia ponnistuksia, ilman välivaiheita ja yhdellä kertaa. Siksi se on kuin ulkoinen ihme sisäisen sijasta, sellaisenaan mahdoton, eikä voi koskaan täyttää tarkoitustaan, vähiten ihmisissä, jotka yksin olisivat siihen oikeastaan äärimmäisen kykeneviä. Se on vaarallisin itse-

⁸ Ne sivuavat toisiaan käsitteessä *arkuus* (Scheu) (latinassa: *vereri*)

petos, juuri koska se näyttää parhaiten edistävän taistelua hyvästä. Keskinertaiset ihmiset luulevatkin voivansa puhdistautua vasta sen kautta. Se, jolla on hienommin virittynyt omatunto, osaa varoa sen petollisuutta.

Rakastava etsii rakastetusta omaa sieluaan. Sikäli rakkaus on vapaa eikä alistainen noille pelkästään seksuaalisen vetovoiman laeille, joita ensimmäinen osa käsitteli. Sillä naisen psyykkisessä elämässä on paljon sellaista, mikä saa hänet alistumaan idealisoinnin kohteeksi ja mikä herättää rakkautta myös tapauksissa, joita ei voi selittää naisen ulkoisella olemuksella eikä myöskään rakastavaisten seksuaalisella komplementaarisuudella ja jotka myöhemmin osoittautuvat mahdottomiksi, koska puhtaasti sukupuolinen vetovoima puuttuu. Kuitenkin on, kaikesta seksuaalisuuden ja erotiikan vastakkaisuudesta huolimatta, havaittavissa selvä analogia näiden välillä. Seksuaalisuudessa naista käytetään välineenä mielihyvään sekä jälkeläisten tuottamiseen ja erotiikassa välineenä arvojen toteuttamiseen – hengentuotteiden synnyttämiseen. Kuinka pohjattoman syvällinen onkaan tuo näköjään vain harvojen ymmärtämä *Platonin* Diotiman lausuma, että rakkautta ei voi selittää kauneudella vaan kauneuden tuottamisella, pyrkimyksellä kuolemattomuuteen henkisellä alueella, samoin kuin alempi sukupuoli vietti voidaan selittää pyrkimyksellä lihalliseen jatkuvuuteen. Lapsessaan pyrkii jokainen isä, niin ruumiillinen kuin henkinen, vain löytämään itsensä: konkreettinen oman itsensä idean toteutus on juuri lapsi, rakkaudesta syntynyt. Siksi taiteilija luomistyössään usein tarvitsee muusaa. "Varmasti jokainen ottaisi itselleen mieluummin sellaisia kuin tavallisia ihmislapsia; kadehtivathan ihmiset *Homerosta*, *Hesiodosta* ja muita eteviä runoilijoitakin siitä, että nämä ovat jättäneet jälkeläisiä, joiden ansiosta heidän maineensa ja muistonsa on kuolematon... Teidän parissanne taas Solon on kuuluisa siittämistään laeista ja kuka missäkin on kuuluisa hyvistä töistä ja kaikkinaisen hyveen siittämisestä niin täällä Kreikassa kuin barbaarimaissakin. Tällaisten lasten tähden on rakennettu paljon jopa temppeleitä, mutta ihmislasten tähden ei yhtään." (Marianna Tyni)

Ei ole kyse ainoastaan muodollisesta analogiasta, satunnaisesta kielellisestä yhdenmukaisuudesta, kun syvemässä merkityksessä puhutaan hengen hedelmistä, hengentuotteista tai, kuten noissa *Platonin*

sanoissa, henkisistä lapsista. Kuten seksuaalisuudessa ihmisen orgaaninen puoli pyrkii turvaamaan jatkuvutensa, samoin kaikessa rakkauksessa on pohjimmiltaan kyse vain ihmisen sielullisen muodon, yksilöllisyyden, toteuttamisesta ja ikuistamisesta. Tässä on silta joka yhdistää kaiken tahdon oman itsen ikuistamiseen lapseen. (Juuri ikuistamista voisi pitää seksuaalisuuden ja erotiikan yhteisenä nimittäjänä.) Sukupuolivietti ja rakkaus ovat molemmat pyrkimystä toteuttaa oma itse, edellinen pyrkii ikuistamaan *yksilön* tämän fyysisellä kopiolla, jälkimmäinen *yksilöllisyyden* luomalla tämän henkisen kuvan. Vain nerokaalla ihmisellä on kokemusta täysin epäaistillisesta rakkaudesta ja vain hän pyrkii tuottamaan ajattomia lapsia, jotka ilmaisevat hänen syvimmän henkisen olemuksensa.

Tätä rinnakkaisuutta voidaan seurata vielä pitemmälle. *Novaliksen* jälkeen on usein toistettu, että sukuvietti ja julmuus ovat sukua. "Assosiaatiolla" ("Association", *Novalis*) on syvä perustansa. Kaiken naisesta syntyneen täytyy myös kuolla. Siittämällä, syntymällä ja kuolemalla on kiinteä yhteys. Ennenaikaisen kuoleman kynnyksellä herää jokaisessa mitä pakottavin sukupuolinen halu, jonka takana on tarve varmistaa oma lisääntyminen. Ja niinpä koitus ei ole ainoastaan psykologisesti aktina vaan myös eettiseltä ja luonnonfilosofiselta kannalta sukua murhalle: se kieltää naisen ja myös miehen, ideaalitaipauksessa se vie molemmilta tajun, jotta lapsi pääsisi elämään. Eettiin maailmankatsomukseen sopii, että sen, mikä tällä tavalla on saanut alkunsa, täytyy myös kadota. Mutta myös korkein erotiikka, ei ainoastaan alhaisin seksuaalisuus, sen sijaan että suhtautuisi naiseen itsetarkoituksena, käyttää tätä aina vain välineenä. Rakastava haluaa kuvata itsensä: taiteilijan työt ovat aina vain omakuvia, jotka hän on ensin halunnut nähdä jossakin todellisessa tai aivan mielikuvituksellisessa naisessa.

Rakastetun naisen todellinen psykologia peitetään tällöin näkyvistä. Kun mies on rakastunut naiseen, ei hän enää voi nähdä tämän läpi. Rakastunut mies ei ymmärrä naista, ja vain ymmärrys voi tehdä ihmisten välisistä suhteista siveellisiä. Ketään ihmistä, jonka täysin tuntee, ei voi rakastaa, koska tietää myös tämän puutteet, joita kaikilla ihmisillä on, ja koska rakkaus etsii aina täydellistä. Rakkaus naiseen on siksi mahdollista vain, jos ei välitä tämän todellisista ominaisuuksista.

sista, tämän omista toiveista ja harrastuksista, niiltä osin kuin ne olisivat esteenä korkeampien arvojen sijoittamiselle hänen persoonaansa, vaan rajattoman mielivaltaisesti korvaa rakastetun todellisen psyyken jollakin aivan toisella. Yritys löytää itsensä naisessa, sen sijaan että näkisi naisessa vain naisen, edellyttää välttämättä että jättää kokonaan vaille huomiota tämän empiirisen persoonan. Tämä yritys on siis suurta julmuutta naista kohtaan, ja tästä juontaa egoismi joka liittyy kaikkeen rakkauteen samoin kuin mustasukkaisuuteen, joka enää näkee naisen pelkkänä omaisuutena huomioimatta naisen sisäistä elämää.

Näin on eroottisen julmuuden ja seksuaalisen julmuuden välinen rinnakkaisuus kokonaan kuvattu. Rakkaus on murhaa. Erotiikka kieltää psyykkisen naisen, sukuvietti kieltää myös fyysisen naisen. Alhaisin seksuaalisuus näkee naisessa masturbaatiovälineen tai synnyttäjän. Halpamaisinta on moittia naista hedelmättömyydestä, eikä voi löytää raskaampaa todistusta lakikirjaa vastaan kuin on hedelmättömyys riittävänä perusteena avioerolle. Korkeampi erotiikka taas vaatii naiselta armotta, että tämä tyydyttäisi miehen tarpeen palvoa ja mahdollisimman tyytyväisenä rakastaa naista, jotta edellinen voisi nähdä ihanneminänsä toteutuneena jälkimmäisessä ja jotta voisi tuottaa tämän kanssa henkensä lapsen. Rakkaus siis ei ole ainoastaan antiloo-gista, sillä se ei ota huomioon sitä, mitä nainen todellisuudessa on; se ei ainoastaan tahdo elätellä illuusiota ja kiihkeästi vaadi järjen sumentamista, vaan se on myös antieettistä naista kohtaan tyrkyttäessään tälle väkisin joidenkin vieraiden toiveiden sanelemaa mallia.

Sillä erotiikka tarvitsee naista vain tasoittaakseen ja lyhentääkseen kilvoituksen tietä, se tahtoo häneltä aina vain, *että hän olisi kuin oksa, johon tarraamalla miehen on helpompi kiepsauttaa itsensä ylös kohti omaa pelastustaan*. Tästä todistaa myös Paul Verlaine:

Marie Immaculée, amour essentiel,/ Logique de la foi cordiale et vivace,/ En vous aimant qu'est-il de bon que je ne fasse,/ En vous aimant du seul amour, Porte du Ciel? :

Ja melkein vielä selvemmin opettaa Goethe *Faustissaan*:

Koskematon, korkein, ei/ rakkautes raukee;/ keitä viettelykset vei,
niille armos aukee./ Työläs auttaa tuntojen/ heikkoutt' on turtaa;/ hi-
mojensa kahleet ken/ omin voimin murtaa? (Otto Manninen)

Mikään ei ole minulle vieraampaa kuin väheksyä sitä suurta sankaruutta, jota tämä korkein erotiikka, madonnakultti, edellyttää. Kuinka voisin sulkea silmäni sellaiselta harvinaiselta ilmiöltä, joka tunnetaan nimellä Dante! Tämän suurimman madonnanpalvojan elämässä sai luopuminen arvosta naisen hyväksi niin valtavat mitat, että jo pelkäänsä se dionyysinen uhma, jolla tämä lahja ojennetaan, vastoin parempaa tietoa naisen todellisesta luonteesta, synnyttää ylevän vaikutelman. Tässä kaiken kaipauksen kohteen ruumiillistamisessa yhteen maalliseen ja rajalliseen henkilöön, vieläpä tyttöseen, jonka taiteilija kerran, yhdeksänvuotiaana, sattumalta näki, ja josta myöhemmin ehkä tuli oikea ksantippa tai lylletävä pingviini, tässä vaikuttavassa itsensä kieltämisessä projisoimalla arvoja, jotka ylittävät ajallisen yksilön rajat, johonkin itsessään aivan arvottomaan naiseen, tässä on jotakin, joka tekee vaikeaksi paljastaa ilmiön todellista luonnetta ja lausua moitteita. Mutta kaikki, myös kaikkein korkein erotiikka, merkitsee kolminkertaista siveettömyyttä, ensinnäkin hirvittävää egoismia, joka kohdistuu empiriseen naiseen, jota käytetään vain oman kaipauksen välineenä ja jolta näin kielletään kaikki itsenäinen elämä. Mikä vielä pahempaa, se merkitsee rikosta omaa itseä vastaan, itsensä, oman arvonsa pakenemista ja sen etsimistä jostakin vieraasta, haluamista olla jo valmiiksi lunastettu; se siis merkitsee pelkuruutta, heikkoutta, arvottomuutta, absoluuttista epäsankaruutta. Ja kolmanneksi, se pelkää totuutta, jolle sillä ei ole käyttöä, koska totuus on rakkauden vastaista; se ei voi sietää totuutta, koska tämä tekee mahdolltomaksi pelastua millään mukavalla tavalla. Tämä viimeisin siveettömyys on juuri se, joka estää pääsemästä selvytyteen naisesta ja tämän arvottomuudesta, tekemällä aina uudestaan tyhjiksi tässä saatutetut tulokset. Madonna on miehen luomus; sille ei ole mitään vastinetta todellisuudessa. Madonnakultti ei voi olla moraalista, koska se sulkee silmät todellisuudelta, koska rakastava sillä vain pettää itseään. Siinä madonnakultissa, josta puhun, suuren taiteilijan madonnakultissa, on kyse aivan täydellisestä naisen uudelleen muovaamisesta, joka onnistuu vain kun kokonaan sivuutetaan naista koskeva empirinen todellisuus. Tämä arvon sijoittaminen tapahtuu vain naisen kauniin

ulkomuodon perusteella, eikä sen kohteeksi kelpaa mikään, mikä ei sovi yhteen sen kanssa, mitä tämän kauneuden tulee symboloida.

Tämä naisen uudelleenluomisen tarkoitus eli tarve, mistä rakkaus on peräisin, on nyt riittävän perusteellisesti analysoitu. Se on samalla pääsyy siihen, miksi ennen kaikkea totuuksilta, jotka ovat naiselle epäedullisia, aina suljetaan korvat. Mieluummin vannotaan naisellisen "kainouden" nimeen, lumoudutaan naisellisesta "säälistä" ja pidetään osoituksena erityisestä siveellisyydestä sitä, kun nuori tyttö painaa katseensa, kuin luovutaan tämän valheen mukana mahdollisuudesta käyttää naista välineenä korkeampiin pyrintöihin, jotka näyttäsivät avaavan väylän omaan pelastukseen.

Tässä siis vastaus siihen alussa esitettyyn kysymykseen motiiveista jotka saavat tarrautumaan uskoon, että nainen olisi siveellinen. Ei voida luopua tekemästä naisesta astiaa oman täydellisyyden ideale, jonka voi sitten kuvitella siinä toteutuneen, jotta yhdessä tämän korkeimman arvon kantajaksi tehdyn naisen kanssa voisi helpommin tuottaa henkisen lapsensa ja toteuttaa paremman minänsä. Ei ole satuma, että rakastavan ihmisen mielentila muistuttaa niin paljon luovan ihmisen mielentilaa. Erityisen suuri myötätunto kaikkea elollista kohtaan, syventyminen kaikkeen pieneen ja konkreettiseen, nämä ovat niille yhteistä, näille rakastavan ja produktiivisen ihmisen mielentiloille, ja ne naurattavat ja jäävät aina käsittämättömiksi poroporvarille, jolle todellista on vain kaikki materiaallinen turhuus.

Juutalaisuus

Ei ole ihme, jos monen mielestä tähänastinen tutkimukseni päästää "miehet" aivan liian vähällä ja asettaa heidät pelkästään sukupuolensa edustajina aivan liian korkealle jalustalle, aivan kuin haluaisin uskotella, että nyt perustellusti kuka tahansa poroporvari tai roisto voisi kuvitella sisältävänsä koko maailman ja että varta vasten idealisoin miestä ja katson sormien läpi hänen alhaisempia puoliaan voidakseni sitäkin perusteellisemmin väheksyä naista.

Tämä syytös ei ole oikeutettu. Niin paljon kuin miehisyyden empiirissä edustajissa onkin rajoittuneisuutta ja alhaisuutta, voimme kuitenkin puhua niistä paremmista *mahdollisuuksista*, jotka jokaisessa miehessä ovat ja joita miehet heille tuskallisen kirkkaina tai epämääräisen vastenmielisinä usein laiminlyövät, mahdollisuuksista, joita ei käytännössä voi naisesta jäljittää ja jotka teoriassakin on hänen kohdallaan unohdettava.

Olen käsitellyt lähinnä sitä, mitä nainen *ei* ole, ja koska naiselta puuttuu niin paljon sellaista, mitä moukkamaisimmaltakaan mieheltä ei *kokonaan* puutu, ovat miesten väliset erot, joita toki on, jääneet ikään kuin taka-alalle. Ominaisuuksia, joita naisilla *on*, tavataan myös useilla miehillä. On olemassa, kuten jo toistuvasti olen tuonut esiin, *miehiä, joista on tullut naisia tai jotka ovat jääneet naisiksi*, mutta ei ole yhtäkään naista, joka olisi ylittänyt määrätyt, ei kovin korkealle asetetut moraaliset ja intellektuaaliset rajat. Siis vielä kerran: *korkeimmalle sijoittunut nainen on vielä loputtoman paljon alempana kuin miehistä alhaisin*.

Teoriaani voisi edelleen moittaa erään tärkeän seikan unohtamisesta. On nimittäin kansoja ja rotuja, joiden miehissä, vaikkei heitä mitenkään voi tulkita seksuaaliseksi välimuodoiksi, voi löytää niin vähän ja harvoissa tapauksissa lähentymistä ihmisyysideaan, että jo tämän luulisi sortavan koko järjestelmäni. Mitä on ajateltava esimerkiksi kiinalaisista, heidän naismaisesta vaatimattomuudestaan ja vähäisestä yritteliäisyydestään? Tässä voisi vielä tarjota selitykseksi tämän kansan kaiken kaikkiaan suurempaa naismaisuuutta. Ei kai voi olla pelkkä oikku, että kokonainen kansa palmikoi tukkansa. Lisäksi on kiinalais-

ten parrankasvu kovin heikkoa. Toisen erikoisen ryhmän muodostavat neekerit. Heidän keskuudestaan ei kai vielä koskaan ole noussut neroa, ja moraalisesti he ovat niin alhaisella kannalla, että Amerikassa, kuten tunnettua, on alettu pelätä, että heidän vapauttamisensa oli sittenkin virhe.

Vaikka seksuaalisten välimuotojen periaate ehkä voisi olla käyttökelpoinen myös rotuantropologiassa (kansoja voisi nimittäin ajatella luokiteltavan sen mukaan, kuinka naisellisia ne ovat), on kuitenkin todettava, että tähänastinen tutkimukseni kattaa vain arjalaiset kansat. Puhe on ollut arjalaisesta miehestä ja arjalaisesta naisesta.

Juutalaisuuden otan nyt puheeksi lähinnä siksi, että juuri se, kuten tulee osoittautumaan, on ankarin ja pelottavin edustamieni näkemysten vastustaja. Juutalaisuus näyttää antropologisesti olevan sukua erityisesti neekereille ja mongoleille. Neekereihin viittaa helposti kihartuva tukka, mongolisekoitukseen aivan kiinalaisesti tai malaijilaisesti muotoutunut kasvojen luusto, jota niin usein tapaa juutalaisilta ja johon säännöllisesti yhdistyy kellertävä ihonväri.

Nämä eivät tässä tahdo olla enempää kuin joukko arkipäiväisiä havaintoja; *antropologinen* kysymys juutalaisten alkuperästä on todennäköisesti ratkeamaton. Niinkin mielenkiintoinen vastaus kuin se, jonka *H. S. Chamberlain* esittää kuuluisassa teoksessaan *Die Grundlegen des XIX Jahrhunderts*, on viime aikoina saanut kovasti kritiikkiä. Tämän kysymyksen selvittelyyn minulla ei ole tarvittavaa tietoa; se, mitä tässä lyhyesti, mutta mahdollisimman perinpohjaisesti tullaan analysoimaan, koskee vain juutalaisuuden psyykkistä puolta. Tämä tehtävä on psykologisen tarkastelun ja jäsentelyn kannalta välttämätön; se on suoritettavissa olettamatta mitään historiallisista tapahtumista, joista ei enää ole varmaa tietoa; ja objektiivisuus tässä yrityksessä on erityisen tärkeää juuri nyt, kun juutalaisuuden asema on tullut kansakunnan keskeisimmäksi ja yleisimmäksi puheenaiheeksi ja kun siitä vähitellen näyttää tulleen käytetyin sivilisoituneiden ihmisten jakoperuste. Ei voi väittää, että arvo, mikä avoimelle kannanmäärittelylle tässä kysymyksessä yleisesti annetaan, ei olisi oikeassa suhteessa sen vakavuuteen ja merkitykseen, ja että kysymyksen tärkeyttä liioiteltaisiin. Sen, että tähän kysymykseen kaikki-

alla törmää, on sitten kyse kulturelleista tai materiaalisista, uskonnollisista tai poliittisista, taiteellisista tai tieteellisistä, biologisista tai historiallisista, karakterologisista tai filosofisista asioista, sen täytyä nousta itse juutalaisuuden olemuksen syvimmältä perustalta. Tämän perustan kaivamiseksi esiin ei voi nähdä liikaa vaivaa. Kaikki se tullaan kyllä runsaimmin palkitsemaan.

Aivan ensiksi haluan tarkkaan määritellä, missä merkityksessä juutalaisuudesta puhun. En tarkoita sillä rotua, en kansaa, vielä vähemmän uskontoa. Juutalaisuutta on pidettävä vain yhtenä hengensuuntana, psyykkisenä rakenteena, joka on *kaikille* ihmisille *mahdollinen* ja joka historiallisessa juutalaisuudessa vain on saanut suurisuuntaisimman *toteutuksen*.

Parhaana todisteena tästä on antisemitismi.

Aidoimmat, arjalaisimmat, arjalaisuudestaan varmimmat arjalaiset eivät ole koskaan antisemiittejä. Toki myös heistä silmäänpistävimät juutalaiset piirteet saattavat tuntua vastenmielisiltä, mutta vihamielistä antisemitismiä he eivät yleensä lainkaan voi käsittää. Heidän joukostaan löytyvätkin innokkaimmat "filosemiitit" ja juutalaisvihan ihmettelijät ja tuomitsijat. Aggressiivisissa antisemiiteissä sitävastoin on aina havaittavissa joitakin juutalaisia piirteitä, jotka joskus voivat ilmetä jopa heidän fysiomiassaan, vaikka veri olisikin juutalaisuudesta täysin puhdas.

Ja kuinka muuten voisi ollakaan. Aivan kuten toisissa *pidämme* vain siitä, mitä mielellämme itse olisimme kokonaan, emmekä kuitenkaan koskaan ole, samoin *vihaamme* muissa vain sitä, mitä emme koskaan haluaisi olla, ja jota kuitenkin osaksi olemme.

Emme vihaa mitään, mikä on täysin erilaista. Usein saakin vastoinen ihminen meidät tietoisiksi siitä, mitä rumia ja alhaisia piirteitä meissä on.

Näin selittyy se, että ankarimmat antisemiitit löytyvät juutalaisten keskuudesta. Sillä ainoastaan kokonaan juutalaiset juutalaiset kokonaan arjalaisten arjalaisten ohella ovat niitä, jotka eivät ole lainkaan antisemiittisesti virittyneitä. Muiden keskuudessa käynnistää alhai-

sempien luonteiden antisemitismin vasta toisten kohtaaminen ja kohdistuu sitten näihin toisiin, ilman että he koskaan tekisivät tiliä itsensä kanssa, ja vain harvat aloittavat antisemitismin itsestään.

On kuitenkin selvää, että kuka tahansa, joka vihaa juutalaista olemusta, vihaa sitä lähinnä itsessään. Vainoamalla muita hän yrittää vetää rajaa itsensä ja juutalaisuuden välille sälyttämällä sen kokonaan noiden toisten harteille ja saattaa näin edes hetken kuvitella olevansa siitä itse täysin vapaa. Viha on projektioilmiö kuten rakkaus. Ihminen vihaa vain sitä, mikä epämiellyttävästi muistuttaa häntä hänestä itsestään.

Juutalaisen antisemitismi todistaa siitä, että kukaan, joka juutalaisen tuntee, ei pidä häntä rakastettavana – ei myöskään juutalainen. Arjalaisen antisemitismi antaa myös tärkeätä tietoa, nimittäin että juutalaisuutta ei pidä sekoittaa juutalaisiin. On olemassa arjalaisia, jotka ovat juutalaisempia kuin useat juutalaiset. Näistä ei-juutalaisista, joissa oli paljon juutalaisuutta, en viitsi analysoida pienempiä (kuten tunnettu *Friedrich Nikolai* 1700-luvulta) enkä keskisuuria (joista oivallisin esimerkki olisi varmasti *Friedrich Schiller*). Myöskään *Richard Wagner* – syvällisin antisemiitti – ei ole edes taiteessaan puhdas juutalaisuudesta, olkoonkin että häntä on pidettävä historiallisen ajan suurimpana taiteilijana ja hänen Siegfrediänsä epäilemättä epäjuutalaisimpana mitä voi ajatella. Mutta kukaan ei ole antisemiitti ilman syytä. Kuten Wagnerin vastenmielisyys suurta oopperaa ja teatteria kohtaan on palautettavissa siihen voimakkaaseen vetoon, jota hän toisaalta myös itse niihin tunsii, vetoon, joka vielä *Lohengrinissa* on selvästi tunnistettavissa, samoin on myös hänen musiikissaan, jonka päämotiivien yksittäiset ajatukset ovat suurinta maailmassa, jotakin tungettelevaa, kovaäänistä ja vähemmän ylhäistä, joka liittyy Wagnerin suureen vaivannäköön teostensa instrumentoinnissa. On myös ilmeistä, että Wagnerin musiikki tekee voimakkaimman vaikutuksen sekä juutalaiseen antisemiittiin, joka ei voi koskaan kokonaan vapautua juutalaisuudestaan, että antisemiittiseen indogermaaniin, joka pelkää vajoavansa juutalaisuuteen. Parsifal-musiikki, joka täysin aidolle juutalaiselle pysyy ikuisesti melkein yhtä luoksepääsemättömänä kuin Parsifal-runous, "Pyhiinvaeltajien kuoro" ja Rooman matka *Tannhäuserissa* sekä varmasti paljon muuta, on tässä paras jättää ko-

konaan lukuun ottamatta. Epäilemättä kukaan, joka olisi vain saksalainen, ei voisi koskaan niin selvästi ymmärtää saksalaisuuden ole-
mista kuin Wagner *Nürnbergin mestarilaulajissa*. Ajateltakoon vielä
lopuksi Wagnerin sitä puolta, joka tuntee vetoa *Feuerbachiin Scho-*
penhauerin sijasta.

Tässä ei ole kyse mistään pikkupsykologisesta suuren miehen vähät-
telystä. Wagneria juutalaisuus suuresti auttoi löytämään ja myöntä-
mään myös toisen poolinsa, taistelemaan itsensä Siegfridiin ja Parsi-
faliin ja antamaan germaanisuudelle korkeimman ilmauksen, minkä
historia tuntee. Erään vielä suuremman kuin hän täytyi myös ensin
voittaa juutalaisuus itsessään ennen kuin löysi oman lähetystehtävän-
sä. Juutalaisuuden maailmanhistoriallinen merkitys ja suunnaton pal-
velus on ehkä juuri siinä, että se alituisesti on ollut palauttamassa ar-
jalaista tietoisuuteen itsestään, auttanut häntä pysymään *omana itse-*
nään. Juuri tästä arjalaisen tulee kiittää juutalaista. Juutalaisuuden
kautta arjalainen tietää, miltä itseään varjella: *juutalaisuudelta mah-*
dollisuutena itsessään.

Tämä esimerkki lienee riittävästi selventänyt sitä, mitä minusta juuta-
laisuudella olisi ymmärrettävä. Ei kansaa, ei rotua, ei uskontunnus-
tusta, ei kirjallista perintöä. Kun tästä eteenpäin puhun juutalaisista,
en koskaan tarkoita yksittäistä henkilöä enkä yhteisöä vaan ihmistä
ylipäänsä sikäli kuin hän on osallisena juutalaisuuden platonisessa
ideassa. Vain tämän idean merkitystä haluan perin pohjin tutkia.

Se, että tutkimuksemme on taas palattava sukupuolten psykologiaan,
johtuu eräästä rajoituksesta. Jokainen, joka tutkii naista ja juutalaista,
törmää yllättävään havaintoon, kuinka suuressa määrin juuri juutalai-
suutta leimaa tuo naisellisuus, jota toistaiseksi olemme pyrkinet tar-
kastelemaan *kaiken* miehekkyyden vastakohtana. Helposti siis kallis-
tuu pitämään juutalaisuutta kokonaisuudessaan naisellisempänä kuin
arjalaisuutta ja jopa miehekkäintä juutalaista osallisena platonisessa
naisen ideassa.

Tämä olisi kuitenkin erehdys. Koska kuitenkin juutalaisuudesta löy-
tyy joukko piirteitä, jotka merkillisellä tavalla muistuttavat meitä siitä,
mitä aikaisemmin pidimme juuri syvimmin naisellisena, on välttämä-

töntä tehdä tarkka tili siitä, mikä juutalaisuutta ja naisellisuutta lopulta yhdistää, ja mikä niitä erottaa.

Ensi silmäyksellä näyttää yhdenmukaisuutta löytyvän kaikkialta ja analogisuudet jatkuvan niin pitkälle, että niitä saattaisi pitää uutena vahvistuksena aikaisemmilte tuloksille, ja niistä myös näyttää löytyvän aivan uusia ja mielenkiintoisia lisää pääteemaamme. On aivan sama, mistä päästä aloitamme.

Ensimmäinen tärkeä analogia on se, kuinka juutalaiset pitävät paljon parempana liikuteltavaa omaisuutta (Güter) – myös nykyään, kun heillä on oikeus myös kiinteään – ja kuinka heillä kaikesta liikemiesvaistosta huolimatta ei ole lainkaan tarvetta maaomaisuuteen. Omaisuus (Eigentum) liittyy likeisesti ominaislaatuun (Eigenart) eli yksilöllisyyteen. Tässä on selitys myös sille, että juutalaiset niin suurin joukoin kääntyvät kommunismiin. Kommunismi taipumuksena yhteisöelämään pitäisi aina erottaa sosialismista pyrkimyksenä yhteiskunnalliseen yhteistoimintaan ja kaikkien yhteiskunnan jäsenten ihmisyyden tunnustamiseen. Sosialismi on arjalaista (*Owen, Carlyle, Ruskin, Fichte*), kommunismi juutalaista (*Marx*). Nykyinen sosiaalidemokratia on aatteena etääntynyt kristillisestä prerafaeliittisestä sosialismista niin pitkälle juuri siksi, että juutalaisilla on siinä keskeinen osa. Huolimatta taipumuksestaan sosialisointiin, ei työväenliikkeen marxilaisella muodolla (vastakohtana *Robertukselle*) ole mitään suhdetta valtion ideaan, mikä aivan ilmeisesti juontuu juutalaisten täydellisestä kyvyttömyydestä ymmärtää valtioajatusta. Se on heille liian vähän kosketeltavissa, vain abstraktio ja liian kaukana kaikista konkreettisista tarkoituksista, jotta he voisivat siihen lämpimämmin ihasua. Valtio on kaikkien niiden päämäärien kokonaisuus, jotka voivat toteutua vain järkevästä järkevimpien ihmisten yhdistymisen kautta. Tämä kantilainen järki (Vernunft) näyttää juuri juutalaiselta ja naiselta puuttuvan.

Tästä syystä on myös sionismi tuhoon tuomittu, vaikka siinä juuri yhtyvät juutalaisten jaloimmat pyrkimykset; sillä sionismi on juutalaisuuden negatio, koska juutalaisuus ideansa mukaan merkitsee levittäytymistä kaikkeen maailmaan. Kansalaisen (Bürger) käsite on juutalaiselle täysin transsendenti. Siksi ei ole koskaan ollut juutalais-

ta valtiota sanan varsinaisessa merkityksessä, eikä voi koskaan tulla-kaan. Valtioidea liittyy yksilöllisiin päämääriin, se on vapaiden mies-ten vapaaehtoinen yhteenliittymä, joka säättää oikeusjärjestyksen ja jonka pelkkä symboli (eikä mitään muuta) on valtionpäämies. Valtion vastakohta on siis anarkia, jolle myös tämän päivän kommunismi valtionvastaisuudessaan on sukua. Vaikka valtioajatus ei ole missään historiallisessa muodossa vielä toteutunut kuin korkeintaan likimääräisesti, on kuitenkin jokaisessa valtionmuodostusyrityksessä jotakin, ehkä vain se minimi, joka kohottaa sen pelkkiä liiketaloudellisia ja muita valtopyrkimyksiä palvelevien yhteenliittymien yläpuolelle. Historiallinen tutkimus siitä, miten joku valtio on syntynyt, ei sano mitään siitä ideasta, jota se edustaa, mikäli kyseessä todella on valtio eikä kasarmi. Tässä halutaan siis tehdä oikeutta paljon parjatulle Rousseau'n yhteiskuntasopimusteorialle. Todellinen valtio on eettisten persoonallisuuksien yhteenliittymä yhteisten asioiden hoitamiseksi.

Se, että juutalainen on aina ollut enemmän tai vähemmän valtiolle vieras, viittaa siihen, että juutalaiselta kuten naiselta puuttuu persoonallisuus. Sillä vain intelligiibelin minän puuttuminen voi selittää kaiken naisellisen samoin kuin juutalaisenkin epäsosiaalisuuden. Naisten tavoin juutalaiset viihtyvät hyvin yhdessä, mutta he eivät ole kanssakäymisissä keskenään, toisistaan erillisinä olentoina, toteuttaakseen jotakin yliyksilöllistä ideaa.

Yhtä vähän kuin todellisuudessa on mitään "naisten arvokkuutta", yhtä mahdotonta on kuvitella juutalaista "gentlemannia". Aidolta juutalaiselta puuttuu tuo sisäistetympi asenne, johon oma arvokkuus ja vieraan minän kunnioitus perustuvat. Ei ole olemassa juutalaista aate-
lia; siitäkään huolimatta, että sisäsiitos heidän keskuudessaan on jat-
kunut jo vuosituhansia.

Näin selittyy myös se, mitä sanotaan juutalaiseksi ylimielisyydeksi (Arroganz). Se on heikon minätietoisuuden oire ja ilmenee usein pakonomaisena tarpeena nostaa omaa arvoa nöyryyttämällä muita. Aidolta juutalaiselta samoin kuin naiselta puuttuu minuus ja siksi myös kaikki omanarvontunto (Eigenwert). Tästä hänen tittelinkipeytensä, rehentelynsä aitiolla teatterissa, maalauksilla salongissaan, kristillisel-
lä tuttavapiirillään tai tiedoillaan. Juutalaiselta siis puuttuu kaikki

aristokraattisuuden taju. Arjalaisella on tarve tietää keitä hänen esi-isänsä olivat, hän kunnioittaa heitä ja on heistä kiinnostunut, *koska he ovat hänen esi-isiiään*. Hän arvostaa heitä ja pitää omaa menneisyyttään arvokkaana toisin kuin jatkuvasti muuttuva juutalainen, jolta kaikenlainen pieteetti puuttuu ja joka siis ei voi antaa elämälle mitään arvoa. Häneltä puuttuu kokonaan sukuyrpeys, jota köyhimmällä ja plebeijimäisimmälläkin arjalaisella on ainakin hiukan. Hänellä ei esi-isien kunnioitukseen riitä, toisin kuin arjalaisella, pelkästään se, että he ovat *hänen esi-isiiään*, hän ei kunnioita heissä itseään. Vastaväite osuu harhaan, jos se nyt viittaa juutalaisen tradition laajuuteen ja voimaan. Juutalaisen kansan historia ei ole jälkeläisille, ei niillekään, joille se näyttää niin paljon merkitsevän, ainutkertaisten tapahtumien summa, vaan vain lähde, josta he imevät aina uusia unelmia: itseasiassa juutalaisen menneisyys onkin hänen tulevaisuutensa.

Juutalaisten vikoja ovat muutkin kuin juutalaiset itse usein puolustelleet sillä vainolla, mikä heihin keskiajalla ja aina 1800-luvulle asti on kohdistunut. On paljon kristittyjä, jotka tuntevat syyllisyyttä siitä, että vasta arjalainen olisi tehnyt juutalaisista orjamaisia. Tässä itseysyöksessä mennään joka tapauksessa liian pitkälle. Pelkästään ulkoisilla seikoilla ei voi selittää tilannetta, joka on jatkunut sukupolvien ajan. Syiden täytyy olla myös sisäisiä. Vielä ei ole todistettu, että hankitut ominaisuudet periytyisivät, ja varmemmin kuin muissa eliöissä pysyy juuri ihmisessä, kaikesta näennäisestä sopeutumisesta huolimatta, niin yksilön kuin rodunkin luonne muuttumattomana. Vain pinnallisin pinnallisuus voi luulla, että ympäristö muovaisi ihmisen. Kun ihmisessä tapahtuu muutos, tapahtuu se aina vain sisältä ulos, tai sitten se on vain näennäistä kuten naisessa. Ei-mikään ei voi miksikään tulla, vaan pysyy aina samana. Kuinka voisikaan uskoa juutalaisuden historialliseen syntyyn, kun jo *Vanha Testamentti* kertoo meille, kuinka Jakob, patriarkka, valehteli kuolevalle isälleen Iisakille, petti veljeään Eesauta ja ryöväsi appensa Labanin.

Juutalaisten puolustajat ovat aivan oikeutetusti tuoneet esiin, että nämä prosentuaalisesti tekevät paljon vähemmän vakavia rikoksia kuin arjalaiset. Juutalainen ei oikeastaan ole antimoraalinen. On kuitenkin lisättävä, ettei hän myöskään edusta korkeinta eettistä tyyppiä. Juutalainen on pikemmin amoraalinen, ei koskaan kovin hyvä, ei koskaan

kovin paha. Siksi juutalaisuudesta puuttuu sekä enkelin että paholaisen käsite. Viittaus *Jobin kirjaan*, Belial-hahmoon ja Eeden-myyttiin, ei tätä väitettä kumoa. En puutu tämän enempää noihin lähdekriittisiin kiistoihin siitä, mikä juutalaisuudessa on aitoa ja mikä lainattua. Puhun vain tämän päivän juutalaisen psyykkisestä elämästä. Olkoon hän "valistunut" tai "ortodoksi", paholais- ja enkeliprisiiipillä, taivaalla ja helvetillä ei ole hänelle mitään uskonnollista merkitystä. Siis koska juutalainen ei koskaan yllä korkeimpaan siveellisyyteen, syylistyy hän myös väkivaltaan ja murhaan paljon harvemmin kuin arjalainen. Siksi hän ei myöskään osaa pelätä paholaista.

Samoin naisten siveellisyyttä perustellaan vähäisellä rikollisuudella. Homologia siis tulee aina vain täydellisemmäksi. Ei ole naispuolista paholaista, ei myöskään naispuolista enkeliä. Vain rakkaus, tuo uhmakas todellisuuden kieltäminen, voi saada miehen näkemään naisessa taivaallisen olennon, vain sokea viha turmeltuneen roiston. Todellisuudessa ei nainen, enempää kuin juutalainen, pysty suuruuteen kummassakaan suhteessa. Arjalaisessa mieheissä ovat *Kantin* filosofian hyvä ja paha yhdessä ja kuitenkin mahdollisimman kaukana toisistaan, hänestä käyvät hänen hyvä ja paha demoninsa jatkuvaa taistelua. Paholaisuuden rippeet juutalaisuudessa periytyvät parsilaisuudesta ja Babyloniasta.

Juutalaiset eivät siis elä vapaina, suvereenina hyveen ja paheen välillä valitsevana yksilöinä kuten arjalaiset. Jälkimmäiset synnyttävät mielikuvan joukosta yksittäisiä miehiä, edelliset sitkeästä, laajalle leviävästä limasta. Näin juuri antisemiitit ovat kuvanneet juutalaisten ominta laatua ja aivan virheellisesti tulkinneet sen itsepäiseksi ja tietoiseksi yksimielisyydeksi ja puhuneet siitä "juutalaisena solidaarisuutena". Tässä on sekoitettu kaksi eri asiaa, mikä on helppo ymmärtää. Kun ketä tahansa tuntematonta juutalaista syytetään jostakin ja kun sitten kaikki juutalaiset koko sydämestään asettuvat puolustamaan häntä, toivovat hänen viattomuuttaan ja yrittävät osoittaa sen, niin ei pidä luulla, että kyseinen juutalainen yksilönä heitä mitenkään kiinnostaisi, että hänen yksilöllinen kohtalonsa herättäisi heissä enempää sääliä kuin jos kyseessä olisi väärin kohdeltu arjalainen. Näin ei asia todellakaan ole. Ainoastaan silloin, kun juutalaisuus kokonaisuutena, itse juutalaisuuden *idea* on uhattuna, ainoastaan silloin

otetaan vaistomaisesti osaa; aivan kuten naiset mielellään näkevät jotakin yksityistä sukupuolensa edustajaa parjattavan ja jopa auttavat tämän nöyryyttämisessä, kunhan vain ei leimata samalla kaikkia naisia, kunhan miehet eivät vain kavahta koko sukupuolta ja kunhan vanhojenpoikien määrä vain ei lisäännä. Vain lajia puolustetaan, ei henkilöä. Aito juutalainen ei, kuten ei nainenkaan, elä yksilönä vaan lajiolentona.

Onkin ymmärrettävää, että perhe (biologisena, ei oikeudellisena yksikkönä) ei millekään muulle kansalle ole yhtä tärkeä kuin juutalaisille. Seuraavaksi sijoittuvat heille etäisesti sukua olevat englantilaiset, kuten tulemme myöhemmin osoittamaan. Perhe tässä merkityksessä on lähtöisin naisesta, äidistä, eikä sillä ole mitään osaa valtion, yhteiskunnan muodostamisessa. Perheenjäsenten yhteenkuuluvuus pelkkänä yhteisenä huurukehänä on kaikkein tiiveintä juuri juutalaisilla. Jokaiselle indogermaaniselle miehelle, lahjakkaalle aina enemmän kuin keskinkertaiselle, mutta jossain määrin myös vähälahjaisimmalle, on ominaista, että hän ei koskaan täysin tule toimeen isänsä kanssa. He tuntevat, ainakin jossakin määrin, tietoista tai tiedotonta vihaa sitä ihmistä kohtaan, joka heidät on heiltä lupaa kysymättä tuottanut, antanut nimen ja tehnyt itsestään riippuvaiseksi. Tämä täytyy nähdä yhteydessä siihen, että poika, syvemässä metafysisessä merkityksessä, on myös itse halunnut maalliseen elämään. Vain juutalaisten keskuudessa tapahtuu, että poika pysyy tiiviisti perheen yhteydessä ja viihtyy isänsä taloudessa, ja melkein yksinomaan kristittyjen piirissä saattavat isä ja poika olla kuin tasavertaiset ystävät. Jopa arjalaisten tyttäret mieluummin asettuvat perheen ulkopuolelle ja hankkivat ammatin, joka tekee heidät perheestä ja sukulaisista riippumattomiksi.

Myös tässä on koeteltava edellisen luvun⁹ tuloksia, joiden mukaan parittaminen aina liittyy epäyksilölliseen yhteisöelämään, kansakäymiseen, joka ei tunnusta selviä rajoja eri ihmisten välillä. Miehisä, jotka parittavat, on aina annos juutalaisuutta. Tässä onkin naisellisuuden ja juutalaisuuden samankaltaisuuksien huipentuma. Juutalai-

⁹ Kyseinen luku, *Naisen olemus ja hänen merkityksensä maailmankaikeudessa*, ei sisälly tähän valikoimaan.

nen on aina himokkaampi ja vallattomampi kuin arjalainen mies, joskin myös seksuaalisesti vähemmän potentti ja varmasti kaikkeen suureen himoon kyvyttömämpi. Tämä liittyy siihen, että hän ei ole luonteeltaan oikeastaan antimoraalinen. Vain juutalaiset ovat aitoja avioliittovälittäjiä, ja miehistä ainoastaan juutalaiset ovat varsinaisesti kunnostautuneet tällä alalla. Toisaalta he itse juuri tarvitsevatkin näitä palveluita, sillä minkään toisen kansan keskuudessa ei solmita yhtä vähän rakkausavioliittoja. Siinä yksi todiste lisää absoluuttisen juutalaisen sieluttomuudesta.

Tämä juutalaisen aivan orgaaninen taipumus paritukseen liittyy läheisesti hänen kyvyttömyyteensä ymmärtää minkäänlaista askeesia. Tuosta taipumuksesta todistaa vielä juutalaisten rabbiinien antaumus ja perusteellisuus, jolla he spekuloiivat suvun jatkamiseksi tehtävillä kaupoilla ja huolehtivat lasten synnyttämiseen liittyvästä suullisesta traditiosta. Muuta ei kai voi odottaakaan noilta ylimmiltä johtajilta. Onhan kyse kansasta, jonka korkeimpana kutsumuksena on "täyttää maa".

Paritus on pohjimmiltaan rajojen hämärtämistä, ja juutalainen on *rajojenhämärtäjä* κατ' ἐξοχήν. Hän on aristokraatin vastakohta. Aristokraattisuuden periaatteena on juuri ankarin kaikkien ihmisten välisten rajojen puolustaminen. Juutalainen on synnynnäinen kommunisti ja haluaa vain yhteisyyttä. Tästä johtuu juutalaisen tahdittomuus ja kömpelyys yhteiskunnallisessa kanssakäymisessä. Kaikki seurustelumuodot ovat juuri erinomainen keino persoonallisten monadien rajojen korostamiseksi ja puolustamiseksi. Juutalainen vain ei ole monadologi.

Painotan vielä kerran, vaikka asian jo pitäisi olla selvä: Huolimatta epäsuotuisasta arviostani aidosta juutalaisesta, ei mikään ole minulle vieraampaa kuin se, että haluaisin edellisillä ja vielä seuraavilla huomioilla palvella sen enempää teoreettista kuin käytännöllistäkään juutalaisvainoa. Puhun juutalaisuudesta platonisena ideana – absoluuttista juutalaista ei ole olemassa kuten ei myöskään absoluuttista kristittyä – en puhu yksittäisistä juutalaisista, joista monia en mitenkään haluaisi loukata, ja joita kohtaan olisi suuri vääryys, jos tässä sanottua sovellettaisiin heihin. Tunnukset kuten "Ostakaa vain kristityiltä"

ovat *juutalaisia*, sillä ne tarkastelevat ja arvostavat yksilöä vain lajiolentona, samoin kuin juutalaisten käyttämällä käsitteellä "goy" voidaan leimata ja mitätöidä erotuksetta jokainen kristitty.

Siis tarkoitus ei ole puolustaa boikottia ja juutalaisten pitämistä virkojen ja arvojen ulkopuolella. Sellaiset epäsiivehtävät keinot eivät voi olla ratkaisu juutalaisuuteen. Sellaiseksi ei kelpaa myöskään "sionismi". Se haluaa koota juutalaiset, jotka, kuten *H. S. Chamberlain* toteaa, jo kauan ennen Jerusalemin temppelin tuhoamista valitsivat diasporan, koska pitivät sitä luonnollisimpana elämänmuotonaan, levittäytymisen vähitellen koko maailmaan, ikuisen juuretomuuden ja epäyksilöllisyyden. Sionismi on siis epäjuutalaista. Juutalaisten täytyisi ensin voittaa juutalaisuus itsessään, ennen kuin he olisivat kypsiä sionismiin.

Ensin olisi juutalaisten opittava tuntemaan itsensä ja sitten taisteltava itseään vastaan, *haluttava koko sydämestään* voittoa juutalaisuudesta *itsessään*. Juutalaiset saattavat kyllä pilaila omalla kustannuksellaan, mutta uskovat kuitenkin edelleen arvostavansa itseään. Ainoastaan tiedottomasti he pitävät arjalaisista itseään parempina. Vasta vakavampi pyrkimys itsekunnioitukseen voi vapauttaa juutalaisuudesta. Tämän pyrkimyksen on lähdettävä yksilöstä, ja se on myös toteutettava yksilöllisesti. Mikään joukkoliike, vaikka voimakaskin ja tavoitteessaan vilpittömä, ei voi tässä onnistua. Jokaisen juutalaisen on yritettävä ratkaista se henkilökohtaisesti.

Muuta ratkaisua ei voi löytyä, ei nyt eikä koskaan. Sionismi tulee aina epäonnistumaan.

Juutalaisella, joka on voittanut taistelun, juutalaisella, josta on tullut kristitty, on täysi oikeus vaatia arjalaiselta yksilöllistä kohtelua. Häntä ei saa arvioida rotunsa edustajana enää sen jälkeen, kun hän on moraalisisessa kilvoituksessa jo kohonnut kaikkien rotunäkökohtien tavoittamattomiin. Hän voikin olla huoletta. Tätä hänen perusteltua vaatimustaan ei kukaan halua vastustaa. Korkeammalla moraalisisella kannalla olevalla arjalaisella on tarve kunnioittaa juutalaista. Antisemitismi ei ole hänelle mitään hauskaa ajanvietettä. Siksi hänestä on aina kiusallista nähdä juutalaisen likaavan omaa pesänsä. Joka

tällaista tekee, voikin odottaa arjalaiselta vielä vähemmän kiitosta kuin itse niin herkkähipiäiseltä juutalaiselta. Kaikkein vähiten juuri arjalainen toivoo, että juutalainen ottaisi kasteen ja osoittaisi näin pitävänsä antisemitismia oikeutettuna. Mutta tällaisen äärimmäisenäkään väärinymmärryksen vuoksi, joka tulee hänen rehellisimpien pyrkimystensä osaksi, ei juutalaisen tarvitse olla huolissaan, jos hänen tavoitteenaan on todella sisäinen vapautuminen. Hänen täytyy luopua mahdottomasta eli yrittämästä arvostaa itseään juutalaisena, kuten arjalainen toivoisi, ja koettaa kunnioittaa itseään ihmisenä. Tällöin hän tulee saamaan sielullisen hengen kasteen, jolle myöhempi ruumiillinen kaste on vain vertauskuva.

Juutalaiselle niin tärkeä ja tarpeellinen tieto siitä, *mitä* juutalaisuus oikeastaan *on*, olisi ratkaisu yhteen kaikkein vaikeimmista probleemoista. Juutalaisuus on paljon syvempi arvoitus kuin mistään antisemitismin katekismuksesta voi päätellä ja tulee aina jäämäänkin jossain määrin hämäräksi. Mahdollisuudet selittää sitä naisellisuuden rinnakkaisilmionä on pian loppuun ammennettu, mutta vielä toistaiseksi voimme niitä hyödyntää.

Kristityssä ovat kunnia ja nöyryys, itsetietoisuus ja katumus taistelussa keskenään, juutalaisessa ylpeys ja mielistely, ylimielisyys ja alamaisuus. Täydellinen nöyryyden puuttuminen estää juutalaista ymmärtämästä armon ajatusta. Hänen orjamaisista taipumuksistaan johtuu hänen heteronominen etiikkansa, *Kymmenen käskyä*, maailman moraalittomin lakikirja, joka vieraan tahdon kuuliaisesta seuraamisesta lupaa menestystä maan päällä ja koko maailman valloitusta. Suhde Jehovaan, abstraktiin epäjumalaan, jonka edessä hänellä on orjan pelokkuus ja jonka nimeä hän ei uskalla lausua, ilmentää juutalaisen tarvetta, analogisesti naisen kanssa, alistua vieraaseen valtaan. *Schopenhauer* on määritellyt: "Sana Jumala tarkoittaa ihmistä, joka on tehnyt maailman." Juutalaisten jumalasta tämä epäilemättä pätee. Jumalallisesta ihmisessä, "Jumalasta, joka minulla on sydämessäni", ei aito juutalainen tiedä mitään. Siitä, mitä *Kristus* ja *Platon*, *Eckhard* ja *Paavali*, *Goethe* ja *Kant*, mitä jokainen arjalainen vedalaisista pappeista *Fechneriin* (jälkimmäinen runonsa *Drei motiven und Gründen des Glaubens* ihanassa loppusäkeistössä) on jumalallisella tarkoittanut, sanoista "Tulen olemaan kanssanne kaikkina päivinä maailman

loppuun saakka", ei juutalainen ymmärrä mitään. Sillä se, mikä ihmisessä on Jumalasta, on ihmisen sielu, ja absoluuttinen juutalainen on sieluton.

Niinpä puuttuukin *Vanhasta Testamentista* kuolemattomuususko. Kuinka sellainen, jolla ei ole sielua, voisi tuntea tarvetta kuolemattomuuteen? Aivan kuten naisilta puuttuu myös juutalaisilta kuolematomuustarve. "Anima naturaliter christiana" – sanoo Tertullianus.

Samasta syystä ei juutalaisilla – tässä *H. S. Chamberlain* on aivan oikeassa – myöskään ole mitään varsinaista mystiikkaa sen sekavan taikauskon ja tulkintamagian lisäksi, jota kutsutaan "Kabbalaksi". Juutalaisella monoteismilla ei ole mitään tekemistä aidon jumalauksen kanssa. Edellinen on pikemminkin jälkimmäisen negatio. On karkeata jumalanpilkkua kutsua juutalaisten jumalaa samalla nimellä kuin kristityt kutsuvat omaansa. Kyseessä ei ole mikään puhtaan järjen uskonto vaan vanhojen naisten tihruisesta ahdistuksesta syntynyt epäuskonto.

Miksi sitten ortodoksisesta Jehovan palvelijasta tulee niin helposti materialisti, "vapaa-ajattelija"? Miksi Lessingin termi "Aufklärer", huolimatta ei täysin syyttä antisemiittisen *Dühringin* vastaväitteistä, sopii niin hyvin kuvaamaan juuri juutalaisuutta? Tässä on orjamieli väistynyt ja tehnyt tilaa kääntöpuolelleen, hävyttömyydelle. Ne ovat vain saman halun kaksi eri muunnelmaa samassa ihmisessä. *Ylimielisyys esineitä kohtaan*, joita ei edes hämärästi nähdä jonkin syvemmän symboleina, "verecundian" (kainous, kunnioitus) puute myös luonnontapahtuman edessä, tämä johtaa juutalaiseen, materialistiseen tieteseen, joka valitettavasti nykyään on vallalla ja joka on filosofialle vihamielistä. Jos tarkastelemme juutalaisuutta ideana, ja sellaisena sitä vain onkin tarkasteltava, josta myös arjalainen voi olla enemmän tai vähemmän osallisena, on kai myönnettävä, että "materialismin historiassa" on pikemminkin kyse "juutalaisuuden olemuksesta". "Juutalaisuudesta musiikissa" on Wagner jo kirjoittanut. Tässä vielä sananen juutalaisuudesta tieteessä.

Juutalaisuutta laajimmassa mielessä on tieteessä tuo suuntaus, jolle tiede on vain väline ja joka sulkee pois kaiken transsendenttisen. Ar-

jalainen kokee pyrkimyksen käsittää kaikki maailman arvon kieltämisenä, sillä hän tuntee, että juuri tutkimaton on se, joka antaa olemassaololle sen arvon. Juutalaiselta puuttuu kaikki kainous salaisuuksien edessä, koska hän ei aavista niitä missään. Hän haluaa nähdä maailman mahdollisimman latteana ja arkipäiväisenä. Selkeys ei ole hänelle vain keino rajata sitä, mikä aina tulee jäämään hämäräksi, vaan hän haluaa jatkaa mellastustaan, kunnes voi nähdä koko maailmankaikkeuden yhtenä tympeänä itsestäänselvyytensä. Antifilosofinen (ei afilosofinen) tiede on pohjaltaan juutalaista.

Juutalaisten ei ole koskaan ollut vaikeata hyväksyä mekanistis-materialistista maailmanselitystä, koska jo heidän jumalanpalveluksensa on niin kaukana todellisesta uskonnosta. He olivat innokkaimmin omaksumassa darwinismia ja kannattamassa tuota naurettavaa oppia ihmisestä apinan jälkeläisenä. He osoittautuivat melkeinpä luoviksi kehitellessään taloudellista historian tulkintaansa, hengettömintä kaikista. Ne, jotka aikaisemmin kannattivat *Büchneriä*, taistelevat nyt kiivaimmin *Ostwaldin* puolesta.

Ei myöskään ole sattuma, että juutalaiset nykyään, kuten heidän sukulaisensa arabit jo aikaisemmin, ovat erityisesti kunnostautuneet kemiassa. Kaiken selittäminen materialistisesti ilman intelliigibeliä minää on tyypillisesti juutalaista.

"O curas Chymicorum! o quantum in pulvere inane!"

Tämä heksametri on *Johannes Keplerin*, varmasti kaikkien aikojen saksalaisimman tutkijan sepittämä.

Juutalaisen hengen vaikutusta on myös se, että lääketiede, joka heitä erityisesti kiinnostaa, on ottanut nykyisen suuntansa. Kuten nykyisessä luonnonparannuksessa, josta juutalaiset ovat kokonaan pysytelleet erossa, oli kaikessa terveydenhoidossa aikaisemmin jotakin uskonnollista; rohtomies oli samalla pappi. Puhtaasti kemiallinen suuntaus parannustaidossa on juutalaista. Mutta koskaan ei orgaanista voi selittää lähtien epäorgaanisesta, sen sijaan ehkä toisinpäin kyllä. *Fechner* ja *Preyer* ovat epäilemättä oikeassa, kun he näkevät kuolleen syntyneen elävästä eikä päinvastoin. Sitä että yksilöiden elämässä päivittäin nähdään tapahtuvan orgaanisen muuttumista epäorgaaniseksi

(vanhenemiseen liittyvä kangistuminen ja kalkkeutuminen, myöhemmät valtimonkovettumistauti ja atheromatoosi jo valmistelevat kuolemaa), kun taas kaikki havainnot kuolleen muuttumisesta eläväksi puuttuvat – sitä tulisi yksilön- ja suvunkehityksen välisen "biogeneettisen" parallelismin hengessä myös soveltaa epäorgaanisen materian kokonaisuuteen. *Swammerdamista Pasteuriin* on oppi alkusynnyistä joutunut antamaan periksi yhä useammassa kohdassa, ja nyt siltä menee viimeinenkin tuki, joka sillä näyttää olleen niin yleisessä monistisessa tarpeessa, joka voidaan tyydyttää toisinkin ja paremmin. Ehkä kuollutta tapahtumista kuvaavat yhtälöt voidaan joskus johtaa elintoimintoja kuvaavista näiden rajatapauksina riittävän suurilla aika-arvoilla, muttei koskaan päinvastoin. Homunculus-harrastukset ovat Faustille vieraita. Siksi on *Goethe*, eikä syyttä, varannut ne Wagnerille, famulukselle. Kemiasta on apua vain, kun tutkitaan elävän ulosteita. Eikö yleisemminkin kuollut ole vain elämän jätös. Kemiallinen tarkastelutapa asettaa organismin samalle tasolle sen eritteiden ja kuona-ainesten kanssa. Se saa jotkut kuvittelemaan esimerkiksi, että ravinnon sokeripitoisuus raskausaikana määrää lapsen sukupuolen. Tällaisen hävyttömyyden, kun kysymys on asioista, jotka arjalainen sydämessään ymmärtää sallimuksena, on luonnontieteen tuonut vasta juutalainen. Sellaisten syvästi uskonnollisten tutkijoiden, jotka aina kunnioittavat objektiaan myös arvokkaana, vaikka vähäisenäkin osana ylimaallista, tutkijoiden, joille on olemassa myös salaisuuksia ja jotka eivät koskaan voi täysin toipua hämmästyksestä, että heidän osakseen on tullut *armo*, joka auttaa heitä tekemään löytönsä, tutkijoiden kuten *Kopernikus, Galilei, Kepler, Euler, Newton, Linné, Lamarck, Faraday, Sprengel, Cuvier*, tällaisten tutkijoiden aika näyttää olevan ohi. Nykyiset vapaa-ajattelijat, jotka vapaana hengestä eivät voi uskoa mihinkään immanenttiin, jonkin korkeamman ilmentymiseen luonnonkokonaisuudessa, ehkä juuri tämän vuoksi eivät myöskään tiedemiehinä yllä noiden miesten tasolle.

Tämä syvyyden puute selittää myös, miksi juutalaiset eivät voi tuottaa yhtään todella suurta miestä, miksi juutalaiselle samoin kuin naiselle korkein nerous on mahdotonta. Huomattavin viimeisten yhdeksäntoista vuosisadan juutalainen, jonka puhtaasta juutalaisuudesta ei ole epäilystä, on filosofi *Spinoza*. Hän on varmasti merkittävämpi kuin kaikkea suuruutta vailla oleva runoilija *Heine* tai originelli, mut-

tei mitenkään syvällinen maalari *Israels*. *Spinozan* yleinen arvostus ei niinkään perustu hänen tuotantoonsa, kuin siihen, että hän sattuu olemaan ainoa ajattelija, jota *Goethe* on enemmän lukenut.

Spinoza itse ei oikeastaan tuntenut mitään probleemoja. Siinä hän osoittautuu aidoksi juutalaiseksi. Muuten hän ei olisi voinut valita tuota "matemaattista metodia", joka, kuten on tarkoituskin, esittää kaiken itsestään selvänä. Hänen systeeminsä oli suojarakennelma, johon hän turvautui, koska enemmän kuin kukaan halusi välttää oman itsensä ajattelemista. Siksi *Spinozan* filosofia soveltuikin virkistykseksi *Goethelle*, siis ihmiselle, joka enemmän ja tuskallisemmin kuin kukaan on ajatellut juuri itseään. Sillä todella merkittävä ihminen ajattelee, mitä hän sitten ajatteleekin, pohjimmiltaan aina kuitenkin vain itseään. Ja yhtä varmasti kuin *Hegel* oli väärässä käsitellessään loogista ristiriitaa kuten reaalista, yhtä varmasti palautuu kuivinkin looginen ongelma syvällisemmällä ajattelijalla psykologisesti valtavaan sisäiseen konfliktiin. *Spinozan* systeemi ehdottomassa monismissaan ja optimismissaan, täydellisessä harmoniassaan, jota *Goethe* piti niin hygieenisenä, ei varmasti ole voimamiehen filosofiaa. Pikemmin siinä vain yksi onneton yrittää aidata itselleen idylliä, mihin täysin huumorittomana ei kuitenkaan kykene.

Juutalaisuutensa aitouden *Spinoza* osoittaa moninkertaisesti ja jättää selvästi näkyviin ne rajat, joita juutalainen henki ei koskaan ylitä. En tarkoita tässä niinkään hänen kyvyttömyyttään ymmärtää valtioajattusta ja takertumistaan *Hobbesin* "kaikkien sotaan kaikkia vastaan" ihmiskunnan alkutilana. Paremmin hänen pinnallisuudestaan todistaa tahdonvapauden sivuuttaminen. Juutalainen on orja ja siis deterministi. Hänelle aitona juutalaisena yksilöt ovat vain sattumia (*Accidenzen*), eivät substansseja, vain ei-todellisia loputtoman yksilöitymättömän todellisuuden moodeja. Juutalainen ei ole monadologi. Eikä olekaan jyrkempää vastakohtaa kuin se, mikä on *Spinozan* ja hänen paljon merkittävämmän ja universaalimman aikalaisensa *Leibnizin*, monadiopin edustajan, tai sen vielä suuremman luojan, *Brunon*, välillä, jonka samankaltaisuutta *Spinozan* kanssa on pinnallinen tulkinta irvokkaalla tavalla liioitellut. Kuten "radikaali hyvä" ja "radikaali paha", puuttuu juutalaiselta (ja naiselta) nerouden ohella myös radikaali tyhmä. Se erikoinen älykkyuden laji, josta niin juutalainen kuin

nainenkin ovat tunnettuja, on vain suuremman egoismin suurempaa valvutuneisuutta, joka perustuu tuohon rajattomaan kykyyn sopeutua ulkoiisiin tarkoituksiin, joiden välillä he eivät tee mitään eroa, koska heillä ei ole mitään alkuperäistä arvon mittaa, koska heillä ei ole mitään arvovaltakuntaa omassa rinnassaan. Siksi heillä on sumentumattomat luonnolliset vaistot, joita ei samanlaisina löydy arjalaisesta miehestä ja jotka eivät kannata tätä eteenpäin, kun ote ylimaallisesta joskus välillä herpoaa.

Nyt on aika tarkastella *Wagnerin* ajoista tunnettua englantilaisten ja juutalaisten samankaltaisuutta. Germaaneista todellakin juuri englantilaiset muistuttavat semiottejä eniten. Tähän viittaa heidän ortodoksiensa, heidän ankara sapattilevon tulkintansa. Englantilaisten uskonnollisuudessa on usein tekopyhyyttä, heidän askeesissaan sievistelyä. He enempää kuin naiset eivät ole olleet produktiivisia musiikissa eivätkä uskonnossa. Voi olla epäuskonnollisia runoilijoita – ei kovin suuria taiteilijoita – mutta ei ole yhtään epäuskonnollista muusikkoa. Tähän liittyy myös se, että englantilaisilla ei ole ollut yhtään huomattavaa arkkitehtia eikä filosofia. *Berkeley*, *Swift*, *Sterne* ovat irlantilaisia, *Erigena*, *Carlyle*, *Hamilton*, *Burns* skotteja. Shakespeare ja Shelley, kaksi suurinta englantilaista, eivät ole mitään ihmiskunnan huipuja ja jäävät kauaksi jälkeen *Michelangelosta* ja *Beethovenista*. Käydessämme läpi englantilaisia "filosofejia" huomaamme kuinka he keskiajalta lähtien ovat aina reagoineet syvällisyyttä vastaan: *Wilhelm Occamilainen*, *Duns Scotus*, *Roger Bacon* ja tämän kanslerikaima, Spinozan sukulaissielu *Hobbes*, pinnallinen *Locke*, *Hartley*, *Priesley*, *Bentham*, molemmat *Millit*, *Lewes*, *Huxley*, *Spencer*. Näin tulikin jo mainituksi tärkeimmät nimet, sillä *Adam Smith* ja *David Hume* olivat skotteja. Älkäämme koskaan unohtako, että sieluton psykologia on meille tullut juuri Englannista. Englantilainen on tehnyt saksalaiseen vaikutuksen tomerampana empiirikkona ja reaalioliittikkona, ja teoreettisenakin, mutta siihen hänen merkityksensä sitten rajoittuukin. Ei ole vielä tavattu syvällistä ajattelijaa, joka olisi pysähtynyt empirismiin, eikä englantilaista, joka olisi omin avuin päässyt sen yli.

Englantilaista ei pidä kuitenkaan kokonaan sekoittaa juutalaiseen. Englantilaisessa on paljon enemmän transsendenttia kuin juutalaisessa, hänen mielensä vain on enemmän transsendentista empiiriseen

kuin empiirisestä transsendenttiin. Muuten hän ei olisi niin huumorintajuinen kuin on, mikä ominaisuus taas juutalaiselta kokonaan puuttuu.

Tiedän kyllä kuinka vaikea ongelma on nauraminen ja huumori, yhtä vaikea kuin kaikki muukin, mikä on vain inhimillistä eikä myös eläimellistä, niin vaikea, että Schopenhauer ei ole sanonut siitä mitään oikeaa eikä edes Jean Paul mitään aivan tyydyttävää. Huumoria on tulkittu monella tapaa. Jotkut näkevät siinä hienostunutta sääliä joko muita tai itseä kohtaan, mutta tällöin ei huomata sitä, mikä juuri yksin huumorille on luonteenomaista. Toisten mielestä saa siinä ilmauksensa tietoinen "etäisyyden paatos" – aivan epäpateettisessa ihmisessä; mutta tämäkään ei vielä ole mitään juuri huumorin kohdalla ratkaisevaa.

Oleellisinta huumorissa on mielestäni ylenmääräinen empiirisen korostus ja sen epäoleellisuuden tekeminen ilmeisemmäksi. Naurettavaa on pohjimmiltaan kaikki, mikä on toteutunut. Tähän perustuu huumori, ja se onkin erotiikan vastakohta. Jälkimmäinen yhdistää ihmisen ja maailman, ja tämä on sen ainoa päämäärä. Huumori käynnistää päinvastaisen kehityksen, se saa luopumaan kaikista synteisyrytyksistä näyttääkseen maailman sellaisena kuin se on. Huumoria voisi verrata polarisoimattomaan ja erotiikkaa polarisoituun valoon.

Erotiikka on pyrkimystä rajallisesta rajoittamattomaan. Huumori taas on laskeutumista rajalliseen. Se tuo kohteensa aina selvästi etualalle tarkastellakseen sitä ympäristöstään riisuttuna omana kokonaisuutenaan. Humoristi ei ole matkustushaluinen. Vain hän ymmärtää pientä ja tuntee vetoa pieneen. Hänen valtakuntansa ei ole meri eikä vuoristo vaan tasankomaa. Siksi hän etsii idylliä ja syventyy jokaiseen yksittäiseen esineeseen, mutta aina vain paljastaakseen epäsuhteensa esineeseen sinänsä. Hän nolaa immanenssin irroittamalla sen kokonaan transsendentista, vaikenemalla jälkimmäisestä. Vitsi tuo esiin ilmiön sisäisen ristiriitaisuuden ja huumori tekee sille vielä suuremman kepposen esittämällä sen muka omana kokonaisuutenaan. Molemmat osoittavat, mikä kaikki on mahdollista, ja saattavat näin kyseenalaiseksi koko kokemusmaailman. Tragiikka sitä vastoin osoittaa mikä ikuisesti tulee olemaan mahdotonta. Näin kieltävät sekä komiikka

että tragiikka omalla tavallaan empirian, vaikka ne näyttävätkin olevan toistensa vastakohtat.

Juutalaisella, joka ei lähde ylimaallisesta, kuten humoristi, ja joka ei tahdo ylimaalliseen, kuten erootikko, ei ole mitään halua arvostaa annettua vähemmäksi. Siksi hän ei voi koskaan nähdä elämää ilveilynä ja ihmisten maailmaa hullujenhuoneena. Koska huumori tuntee korkeampia arvoja kuin kaikki konkreettiset asiat, mutta ovelasti vain vaikenee niistä, on se luonteeltaan suvaitsevaista. Satiiri, sen vastakohta, on taas suvaitsematonta ja vastaa siten paremmin juutalaisen kuten naisenkin olemusta. Juutalaiset ja naiset ovat huumorittomia mutta ivailunhaluisia. Roomassa oli jopa satiirikirjailijatar, Sculpia nimeltään. Koska satiiri on suvaitsematonta, tekee se ihmisestä varmimmin huonon seuramiehen. Humoristi, joka siis ymmärtää pitää varansa, etteivät pikkuasiat ja pikkumaisuudet ala vakavasti huolestuttaa häntä itseään tai muita, on mieluiten nähty vieras joka seurassa. Sillä huumori raivaa, kuten rakkaus, vuoria tieltä. Se on suhtautumistapa, joka on erityisen otollinen kaikelle yhteisöelämälle, jota elähdyttää jokin korkeampi aate. Englantilainen onkin suuressa määrin sosiaalinen, juutalainen taas ei lainkaan.

Juutalaisen yhtäläisyydet englantilaiseen loppuvat siis paljon aikaisemmin kuin juutalaisen yhtäläisyydet naiseen. Olen kuitenkin halunnut paneutua myös tähän kysymykseen, koska kiista juutalaisuuden arvosta ja olemuksesta on saamassa yhä kiihkeämpiä muotoja. Viittaaan myös uudestaan *Wagneriin*, joka koko elämänsä kävi ankarrinta painia päästäkseen selvyyteen juuri juutalaisuuden probleemassa ja joka ei nähnyt juutalaista ainoastaan englantilaisessa. Aivan selvästi myös hänen Kundrynsä, syvällisimmin oivalletun naishahmon yllä leijuu Ahasveruksen varjo.

Oletustamme naisen ja juutalaisen samankaltaisuudesta tukee edelleen seikka, että juuri juutalainen nainen – muidenkin kuin juutalaisten miesten silmissä – vastaa parhaiten itse naisen *idea*a. Jopa arjalainen kokee näin. Ajateltakoon vaikka *Grillparzerin* "Toledon juutalaisnaista". Tällainen vaikutelma syntyy niin helposti, koska arjalaiselle naiselle merkitsee seksuaalisesti myös arjalaisen miehen metafyysinen puoli, tämän uskonnollinen vakaumus yhtä paljon kuin

muutkin ominaisuudet. Tosin kristittyjä naisia ei ole, on vain kristittyjä miehiä. Mutta juutalainen nainen, monen lapsen äiti yhtä hyvin kuin aistillinen haaremiorja, näyttää paremmin edustavan näitä kahta naisellisuuden poolia, Kypristä ja Kybeleä, juuri siksi, että mies, joka täydentää häntä seksuaalisesti ja henkisesti, mies, joka hänet on itselleen luonut, on itse niin köyhä kaikesta transsendenttisestä.

Juutalaisuuden ja naisellisuuden yhtäläisyys näyttää täydelliseltä, kun tarkastellaan juutalaisen loputonta muuntautumiskykyä. Juutalaisten suuri journalistinen lahjakkuus, juutalaisen hengen "liikkuvuus", heidän *mielenlaatunsa*, jossa ei ole mitään alkuperäistä ja pysyvää – eikö tämä kaikki oikeuta sanomaan heistä samoin kuin naisista: *He eivät ole mitään, ja juuri siksi heistä voi tulla mitä tahansa?* Juutalainen on yksilö, mutta hänellä ei ole yksilöllisyyttä. Koska hän on kokonaan suuntautunut alempaan elämään, ei hänellä ole mitään tarvetta henkilökohtaiseen jatkuvuuteen. Häneltä puuttuu todellinen, muuttumaton, metafysisinen *oleminen*, hän ei ole mitenkään osallisena korkeammassa, *ikuisessa elämässä*.

Ja kuitenkin juuri tässä erovat juutalaisuus ja naisellisuus ratkaisevasti toisistaan. *Ei-olla ja voida-kaikeksi-tulla, tämä ominaisuus on juutalaisessa toinen kuin naisessa*. Nainen on materiaa, joka *passiivisesti* ottaa aina sen muodon, mikä sille annetaan. Juutalaisessa on ensinnäkin tietynlaista *aggressiivisuutta*. Juutalaista ei tee vastaanottavaksi toisen tekemä vaikutus, hän ei ole suggeroitavissa sen paremmin kuin arjalainen, vaan hän sopeutuu erilaisiin olosuhteisiin ja vaatimuksiin, jokaiseen ympäristöön ja jokaiseen rotuun aivan omaehtoisesti, kuten loinen joka ottaa jokaisessa isäntäeläimessä eri ulkomuodon, niin että luulisi olevan kyse aivan eri lajeista. Juutalainen assimiloituu kaikkeen, eikä häntä voi alistaa, koska hän alistaa itse itsensä.

Lisäksi naisella ei ole *lainkaan* taipumusta käsitteellisyyteen, juutalaisella taas *huomattavassa* määrin, mihin liittyy hänen kiinnostuksensa juridiikkaan, joka taas naiselle on mahdollisimman vierasta. Tässä juutalaisuuden käsitteellisessä luonteessa myös ilmenee juutalaisen *aktiivisuus*, joka onkin aivan omalaatuista, eikä sillä ole mitään tekemistä korkeampaan elämään kuuluvan, vapaan luovuuden kanssa.

Juutalainen on ikuinen kuten nainen, ei ikuinen persoonallisuutena vaan lajina. *Hän ei ole välitön kuten arjalainen mies, mutta hänen välillisyytensä on kuitenkin toinen kuin naisen.*

Juutalaisen olemus saa syvimmän ilmauksensa hänen *uskonnotto-muudessaan*. Tässä ei ole tilaa uskonto-käsitteen tarkemmalle määrittelylle, joka pakostakin toisi esitykseen pitkäveteisyyttä ja johtaisi kovin kauas varsinaisesta aiheesta. Tarkoitin uskonnolla lähinnä *kai-ken ikuisen myöntämistä, ihmisessä olevan ikuisen elämän, jota ei mitenkään voi johtaa siitä, mitä koskaan tullaan tietämään alemmas-ta elämästä. Juutalainen on yhtä kuin epäuskoinen ihminen. Uskossa on kyse ihmisen astumisesta suhteeseen olemisen kanssa. Uskonnol-linen usko on vain erityistapaus, jossa kohteena on ajaton, absoluut-tinen oleminen, ikuinen elämä, kuten sitä uskonnon kielellä kutsutaan. Ja juutalainen ei ole mitään, pohjimmiltaan siksi, että hän ei usko mihinkään.*

Sillä usko on kaikki. Vaikka ihminen ei ehkä usko Jumalaan, saattaa hän kuitenkin uskoa ateismiin. Ja tässä onkin asian ydin: juutalainen ei usko kerrassaan mihinkään, hän ei usko uskoonsa, hän epäilee epäilystään. Hän ei koskaan täyty ilolla, muttei myöskään täysin ma-sennu epäonnestaan. Hän ei ota itseään koskaan vakavasti, ja siksi hän ei ota myöskään muita ihmisiä eikä mitään asioita kovin vakavas-ti. Juutalainen viihtyy juutalaisena niin hyvin, että hän on valmis hy-väksymään siihen väistämättä liittyvän ulkoisen epämuukavuuden.

Näin on tuo oleellinen ero juutalaisen ja naisen välillä viimein tullut kuvatuksi. Heidän samankaltaisuutensa on ennen kaikkea siinä, että kumpikaan heistä ei usko itseensä. Mutta nainen uskoo *muihin*, mie-heen, lapseen, "rakkauteen"; hänellä on siis painopiste, olkoonkin että se sijaitsee hänen itsensä ulkopuolella. *Juutalainen taas ei usko mi-hinkään, ei itsessään eikä itsensä ulkopuolella,* myöskään vieraasta hän ei löydä tukikohtaa, siihenkään hän ei juurru kuten nainen. Tätä ilmentää hänen vakiintumattomuutensa, haluttomuutensa maanomis-tukseen ja kiinnostuksensa liikuteltavaan pääomaan.¹⁰

¹⁰ Tähän liittyy myös se, ettei hänellä ole mitään syvempää luontosuhdetta.

Nainen uskoo mieheen, mieheen itsensä ulkopuolella tai mieheen itsessään, mieheen, joka kyllästää hänet henkisesti, ja näin nainen voi ottaa vakavasti jopa itsensä. Juutalainen ei pidä mitään todella aitona, pyhänä ja loukkaamattomana. Siksi hän on kaikessa kevytmielinen ja pitää kaikkea pilkkanaan. Hän ei usko kristittyjen kristillisyyteen, kasteen ottaneen juutalaisen vilpittömyydestä puhumattakaan. Mutta hän ei ole myöskään todella realistinen eikä suinkaan aito empiristi. Tässä on asetettava tärkeä rajoitus siihen, mitä aikaisemmin olen esittänyt ja missä osittain yhdyn *H. S. Chamberlainiin*. Juutalainen ei ole oikeastaan immanenti, kuten englantilainen kokemusfilosofi, sillä puhtaan empiristin positivismi pyrkii eksaktin tieteen järjestelmän täydellistämiseen. Mutta juutalainen ei usko myöskään tietoon, ja kuitenkin hän ei ole skeptikko, sillä skeptisismistä hän on yhtä vähän vakuuttunut. Sitävastoin vielä *Avenariuksen* täysin ametafyysistäkin järjestelmää hallitsee jonkinlainen ylevä huoli, ja jopa *Machin* relativistisissa näkemyksissä on hurskautta. Vaikka empirismi ei ole syvällistä, juutalaiseksi sitä ei voi kutsua.

Juutalainen on kaikkein laajimmassa merkityksessä epähurskas ihminen. Hurskaus ei ole jotakin asioiden ulkopuolella olevaa, vaan hurskaus on *kaiken* perusta. Juutalaista pidetään proosallisena, koska hän ei innostu mistään eikä kaipaa mitään olemisen alkulähdettä. Mutta tämä on liian yksioikoista. Kaikki aito sisäinen kulttuuri ja kaikki mitä ihminen koskaan pitää totuutena, kaikki mikä antaa hänelle arvoja, kaikki tällainen kulttuuri lepää uskon varassa ja tarvitsee hurskautta. Ja hurskaus ei ilmene yksinomaan mystiikassa ja uskonnossa, vaan myös kaikki tiede ja kaikki skepsis, *kaikki minkä ihminen ottaa vakavasti*, on hurskautta. Se ilmaisee itsensä eri tavoin: innostus ja asiallisuus, korkea haaveellisuus ja syvä vakavuus, nämä ovat sen kaksi pääasiallisinta muotoa. Juutalainen ei ole koskaan haaveellinen, mutta oikeastaan hän ei ole myöskään raitis, hän ei ole ekstaattinen, mutta hän ei ole myöskään kuiva. Vaikka häneltä puuttuu alempi kuten henkinenkin huumaus, vaikka hän onkin yhtä vähän alkoholisti kuin kykenevä korkeampaan innostukseen, ei hän kuitenkin ole viileä, vaan jää kauaksi vakuuttavan argumentaation rauhasta. Hänen lämpönsä on hikistä ja kylmyytensä kosteaa. Jos hän joskus antautuukin innoituksen valtaan, on tuloksena tuskin muuta kuin pateettista elämointiä, ja jos hän taas pitäytyy ajattelussaan ankaraan intellektu-

aaliseen kuriin, on hänen tästäkin tehtävä erityinen numero. Ja vaikka hän tuskin tuntee mitään sisäistä pakkoa syleillä koko maailmaa, ei se kuitenkaan tee häntä yhtään vähemmän tungettelevaksi.

Kaikki erottelu ja kaikki yhdistäminen, kaikki ankaruus ja kaikki rakkaus, kaikki asiallisuus ja kaikki ylistyslaulut, jokainen tosi ja vilpittön ihmissydämen liikahdus, vakava tai riemun täyttämä, perustuu lopulta hurskauteen. Uskon ei tarvitse kuten neron eli hurskaimman ihmisen tapauksessa vedota mihinkään metafysiseseen entiteettiin – uskonto merkitsee itsen ja itsen ohella maailman asettamista – se voi yhtä hyvin kurottaa empiiriseen olemiseen ja näyttää saavuttavan täyttymyksensä jo pelkästään siinä. Kyseessä on kuitenkin yksi ja sama usko olemiseen, arvoon, totuuteen, absoluuttiseen, Jumalaan.

Tämä tässä kehitelty *kattavin* uskonnon ja hurskauden käsite johtaa helposti moniin väärinkäsityksiin. Siksi haluan sen selventämiseksi vielä lisätä joitakin huomautuksia. Hurskautta ei ole pelkästään *uskossa* vaan myös *taistelussa* uskosta. Ei ainoastaan vakaumuksellinen *julistaja* (kuten *Händel* tai *Fechner*) ole hurskas vaan myös erehtyvä ja epäilevä *etsijä* (kuten *Lenau* tai *Dürer*).¹¹ Hurskauden ei tarvitse olla ikuisesti kasvatusten koko maailmankaikkeuden kanssa (kuten *Bach*), se voi (kuten *Mozartin* tapauksessa) ilmetä kaikkiin *yksittäisiin* asioihin kohdistuvana uskonnollisuutena. Se ei lopulta ole sidottu kenenkään yksityisen uskonnonperustajan esiintymiseen. Maailman hurskain kansa olivat *kreikkalaiset* ja vain siksi oli heidän kulttuurinsa tähän asti korkeinta. Mutta heidän keskuudestaan ei koskaan kohonnut ketään ylivoimaista uskonnonperustajaa (koska he eivät tarvinneet sellaista).

Uskonto on kaikkeuden luomus, ja kaikki, mitä ihmisessä *on*, on tullut ihmiseen *uskonnon* kautta. Juutalainen ei siis ole se uskonnollinen ihminen, jollaisena hänet niin usein esitellään, vaan juuri epäuskonnollinen ihminen.

¹¹ Juutalainen ei ole vielä valaistumaton, ei vielä näkeväksi tullut *Tuomas Verrocciolainen* (Pyhän Mikaelin kirkossa Firenzessä), joka ei haluaisi muuta kuin uskoa eikä silti vain kykene. Pikemminkin tuntee juutalainen epäuskonsa vuoksi vain ylemmyyttä, se edustaa hänelle henkevyyttä, johon muut eivät yllä.

Pitääkö minun vielä perustella tätä? Pitääkö minun vielä pitkään selitellä, kuinka juutalainen on vailla kaikkea uskoninnostusta ja juutalainen tunnustus siksi ainoa, joka ei tee käännystyöstä, ja kuinka juutalaisille jokainen heidän uskoonsa kääntynyt on arvoitus ja aiheuttaa vain kiusaantunutta huvittuneisuutta.¹² Pitääkö minun vielä selvittää juutalaisen rukouksen olemusta, sen muodollisuutta ja kaiken hartauden puutetta, jonka näkee jo paljaalla silmällä. Pitääkö minun lopuksi toistaa, että juutalainen uskonto ei ole oppi elämän tarkoituksesta, vaan historiallinen traditio, joka voidaan kiteyttää yhteen Punaisen meren ylitykseen ja joka siis huipentuu pakenevan pelkurin hakeutumiseen mahtavan pelastajan helmoihin. Onhan muutenkin selvää, että juutalainen on varsinaisesti epäuskonnollinen ihminen ja kaikelle uskolle kaikkein vierain. Hän ei aseta itseään eikä itsensä ohella maailmaa, mikä juuri on oleellista uskonnossa. Kaikki usko on sankarillista. Mutta juutalainen ei osoita rohkeutta eikä myöskään tunne pelkoa uhatun uskon vuoksi. Hän ei ole aurinkoinen eikä demoninen.

Ei siis mystiikka, kuten *Chamberlain* uskoo, vaan viimekädessä *hurskaus* on se, joka juutalaiselta puuttuu. Jos hän olisikin vain vilpittön materialisti ja ahdasjärkinen kehitysoptimisti! Mutta hän ei ole kriitikko vaan pelkkä saivartelija. Hän ei ole *Cartesiuksen* kaltainen skeptikko, ei epäilijä, joka syvimmästä epäluulosta ponnistaa itsensä suurimpaan varmuuteen, vaan absoluuttinen ironikko kuten – tyydyn nyt mainitsemaan vain yhden juutalaisen – kuten Heinrich *Heine*. Myös rikollinen on epähurskas eikä hänellä ole mitään turvaa Jumalassa, mutta niinpä *hän* vajoaakin syvyyteen, sillä hänellä ei ole paikkaa Jumalan *rinnalla*. Tässä juuri onkin kaiken juutalaisen omalaatuisuus. Rikollinen aina epäröi, juutalainen ei koskaan. Hän ei ole lainkaan kuten aito vallankumouksellinen (sillä mistä häneen tulisikaan tarvittava voima ja sisäinen kuohunta) ja eroaa juuri tässä *ranskalaisesta*; hän voi vain repiä, muttei todella tuhota mitään.

¹² Juutalaisten suvaitsemattomuus ei tässä sovellu vastaväitteeksi. Todelliseen uskontoon kuuluu *aina* innostus, muttei koskaan *kiihko*. Suvaitsemattomuus merkitsee pikemminkin epäuskoa. Kuten *valta* on vain pettävä *vapauden* korvike, samoin on suvaitsemattomuus tulosta *yksilöllisen uskonvarmuuden* puutteesta.

Ja mitä juutalainen sitten on, jos hän ei ole mitään kaikesta siitä, mitä ihminen muuten voi olla? Mitä hänessä todella tapahtuu, jos hänellä ei ole mitään viimeistä päämäärää, ei mitään perustaa, mihin psykologin luotinuora voisi lopulta pysähtyä?

Juutalaisen psyykkisiä tiloja leimaa kaikkia tietty kaksinaisuus tai moninaisuus. Tästä *duplisiteetista* tai *multiplisiteetista* hän ei koskaan pääse. Hänellä on aina vielä yksi mahdollisuus, vielä *monia* mahdollisuuksia, kun arjalainen, jäämättä tarkkanäköisyydessä yhtään jälkeen, lopullisesti päättää ja valitsee. Tätä sisäistä monimerkityksisyyttä, tätä minkä tahansa psyykkisen tapahtuman sisäisemmän *realisuuden* puutetta, köyhyyttä, joka ilmenee tuona kyvyttömyytenä olla vain itsessään ja itselleen ja joka on esteenä kaikelle korkeammalle luovuudelle, tätä katson voitavan pitää määritelmänä sille, mitä olen kutsunut juutalaisuuden ideaksi.¹³ *Se on kuin olotila ennen olemista*, ikuista harhailua todellisuuden portin ulkopuolella. Juutalainen ei voi todella samastua mihinkään, ei koko sydämeästään asettua puolustamaan mitään asiaa.¹⁴ Juutalainen voi kyllä olla kiihkoilija, mutta kaikki hartaus häneltä puuttuu, koska hänelle kaikki jakamaton, kaikki kokonainen on vierasta. Häneltä puuttuu uskon yksinkertaisuus. Ja koska hänellä ei ole tätä yksinkertaisuutta, koska hän ei lopullisesti ole sitoutunut mihinkään oppiin tai asemaan, vaikuttaa hän ovelamalta kuin arjalainen. Hän säilyttää notkeutensa, ja siksi häntä on vaikea alistaa.¹⁵ *Sisäinen monimerkityksisyys*, haluan vielä toistaa, *on yhtä kuin absoluuttisesti juutalainen, yksinkertaisuus yhtä kuin absoluuttisesti epäjuutalainen*. Juutalaisen kysymys on sama kuin kysy-

¹³ Vasta tämä tekee juutalaisen nerottomuuden todella ymmärrettäväksi; vain usko on luovaa. Ja ehkäpä juutalaisen vähäisempi sukupuolinen kyky ja hänen heikot lihaksensa ovat vain tämän saman tosiasian heijastusta *alemmalla* tasolla.

¹⁴ Vasta mies luo naisen. Siksi juutalaisilta naisilta puuttuu tuo yksinkertaisuus, jolla kristityt naiset omistautuvat sukupuoliselle komplementilleen.

¹⁵ Tätä ei pidä tulkita, kuten *Schopenhauer* ja sittemmin hänen puutteellista psykologista apparaattiaan soveltanut *H. S. Chamberlain*, suureksi tahdonvoimaksi ja poikkeukselliseksi intellektuaaliseksi taantumaksi. Todellisuuudessa juutalainen ei ole lainkaan tahtoihminen ja hänen sisäisen päättämättömyytensä saattaisi helposti sekoittaa psyykkiseen "masokismiin" eli ahdinkoon ja avuttomuuteen päätöksen hetkellä.

mys, jonka Elsa osoittaa Lohengrinille: kyvyttömyys ilman muuta *uskoa* mihinkään ilmoitukseen, edes sisäiseen ilmestykseen, *mihinkään olemiseen*.

Tässä tullaan ehkä esittämään vastaväite, että tuo kaksinainen oleminen olisi tyypillistä vain niille sivilisoituneille juutalaisille, joissa vanha ortodoksia vielä vaikuttaa modernin sivistyksen ohella. Mutta silloin erehdytään pahasti. Sivistys tuo juutalaisen olemuksen vain entistä selvemmin esille, koska se tuo hänet kosketuksiin asioiden kanssa, jotka edellyttäisivät suurempaa vakavuutta kuin mitä pelkkä kaupanteko. Todisteena siitä, että juutalainen ei ole yksikäsitteinen, on se, että juutalainen ei *laula*. Syynä tähän ei ole häveliäisyys vaan se, että hän ei *usko* omaan lauluunsa. Yhtä vähän kuin on juutalaisen monimielisyydellä tekemistä varsinaisen ja todellisen eriytyneisyyden ja nerouden kanssa, yhtä vähän on hänelle ominaisella ujestelulla laulun tai vain selvästi kuuluvien sanojen suhteen tekemistä aidon pidättyvyyden kanssa. Kaikki häpeä on ylpeyttä, mutta juutalaisen vastahakoisuudessa on kyse *sisäisen arvokkuuden puutteesta*, sillä hän ei ymmärrä välitöntä olemista ja pitäisi vain naurettavana sovinnon hieromisena, jos hän kuitenkin laulaisi. Häveliäisyys käsittää kaikki sisällöt, jotka on sisäisen jatkuvuuden kautta lujasti sidottu ihmisen minään. Mutta juutalaisen kyseenalainen nerous ulottuu myös asioihin, jotka eivät voi olla hänelle mitenkään pyhiä ja joita hänen ei siis tarvitsisi pelätä häpäisevänsä, vaikka hänen pitäisi niistä julkisestikin puhua. Ja tämä taas sopii yhteen juutalaisen hurskauden puutteen kanssa. Sillä kaikki musiikki on absoluuttista; se on irrallaan kaikesta materiaalisesta perustasta ja siksi sillä on kaikkien taiteiden joukossa likeisin suhde uskontoon; ja yksinkertainen laulu, joka täyttää jokaisen yksittäisen melodian koko sielulla, on epäjuutalaista jos mikä. Nyt näemme kuinka vaikeaa juutalaisuutta on määritellä. Juutalaiselta puuttuu kovuus, mutta myös lempeys – hän on pikemmin sitkeä ja pehmeä, hän ei ole raaka eikä hieno, ei karkea eikä kohtelias. Hän ei ole kuningas, ei johtaja, muttei myöskään mikään vasalli. Hän ei tunne voimakasta mielenliikutusta, kuitenkin puuttuu häneltä myös mielen tyyneys. Hänelle ei ole koskaan mikään itsestään selvää, mutta yhtä vierasta on hänelle myös kaikki todellinen ihmettely. Hänessä ei ole mitään *Lohengrinista* mutta melkein vielä vähemmän *Telramundista* (joka seisoo ja kaatuu kunniansa kanssa). Hän on naurettava

kuin osakuntaylioppilas, eikä hänestä sittenkään tule kunnon poroporvaria. Hän ei ole koskaan raskasmielinen, muttei myöskään koskaan sydämestään kevytmielinen. Koska hän ei usko mihinkään, pakenee hän materiaaliseen; siitä hänen rahanahneutensa. Näin hän etsii todellisuutta ja yrittää liiketoimillaan vakuuttua olevasta – ainoa arvo, jonka hän tunnustaa todelliseksi, on "ansaittu" raha. Mutta kuitenkin hän ei ole varsinaisesti edes liikemies. Sillä tuo "epätodellinen", "epävakainen" juutalaisen kauppiaan käytöksessä on vain yksi konkreettinen juutalaisen *sisäisempää identiteettiä* vailla olevan olemuksen ilmentymä. "**Juutalainen**" on siis yksi *kategoria* eikä sitä voida mistään johtaa eikä tarkemmin määritellä. Metafyysisesti se voidaan ymmärtää *tilaksi ennen olemista*. Introspektio ei johda pitemmälle kuin sisäiseen monimerkityksisyyteen, kaiken vakuuttuneisuuden puuttumiseen, kyvyttömyyteen rakastaa eli omistautua kokonaan ja uhrautua.

Juutalaisen erotiikka on sentimentaalista ja hänen huumorinsa satiiria, mutta jokainen satiirikko onkin sentimentaalinen, kuten jokainen humoristi on vain käänteinen erootikko. Satiirissa ja sentimentaalisuudessa on tuo kaksinaisuus, joka oikeastaan tekee juutalaisen (sillä satiiri vaikenee liian vähästä ja vääristä siksi huumorin). Ja tuo hymy on molemmille yhteinen, tuo hymy, joka on juutalaisille kasvoille tunnusomainen; ei mitään sielukasta, tuskallista, ylpeää, vääntynyttä hymyä, vaan tuo epämääräinen kasvojen ilme (sisäisen monimieliisyyden fyysiominen *korrelaatti*), joka paljastaa *valmiuden mennä mukaan kaikkeen* ja josta puuttuu kaikki viittaukset itsekkyyteen, mihin kaikki muu "verecundia" vasta voisi perustua.

Mielestäni olen nyt tehnyt riittävän selväksi, mitä tarkoitan varsinaisella juutalaisuuden olemuksella. *Ibsenin* kuningas Hakon *Kruunun-tavoittelijoissa*, hänen tohtori Stockmanninsa *Kansanvihollisessa* saattavat, jos on tarvis, tehdä vielä selvemmäksi, mikä aidolle juutalaiselle on ikuisesti mahdotonta: *välitön oleminen, kuninkaallisuus Jumalan armosta, tammi, torvi, Siegfried-aihe, itsensä luominen, sanat: minä olen*. Juutalainen on todellakin "Jumalan lapsipuoli maanpäällä", eikä ole yhtään (miespuolista) juutalaista, joka ei silti ainakin epämääräisesti *kärsisi* juutalaisuudestaan eli pohjimmiltaan epäuskostaan.

Juutalaisuus ja kristinusko, edellinen rikkinäisin, vailla sisäistä yksilöllisyyttä, jälkimmäinen uskossa väkevä, Jumalaan luottava oleminen, nämä muodostavat äärimmäisen vastakohtaparin. Kristinusko on korkeinta sankaruutta, mutta juutalainen ei ole koskaan eheä ja kokonainen. Juuri siksi juutalainen on arka ja sankari hänen täydellinen vastakohtansa.

H .S. Chamberlain on sanonut paljon totta ja sattuvaa aidon juutalaisen kammottavasta ja täydellisestä ymmärtämättömyydestä Jeesuksen hahmoa ja oppia kohtaan, kaikkea sitä kohtaan mikä hänessä oli taistelijaa ja marttyyriä, hänen elämäänsä kuten kuolemaansakin kohtaan. Mutta on väärin luulla, että juutalainen *vihaisi* Kristusta. Juutalainen ei ole Antikristus, *hänellä vain ei ole Jeesukseen oikein minkäänlaisia suhdetta*. Ankarasti ottaen on vain arjalaisia – rikollisia – jotka *vihaavat* Jeesusta. Juutalaista Jeesus *häiritsee* ja *ärsyttää* vain siksi, koska tämä on hänen hengelleen jotain täysin käsittämätöntä.

Kuitenkin on *Uuden Testamentin* ilmoitus *Vanhan Testamentin* kypsimpanä hedelmänä ja korkeimpana täyttymyksenä ja jälkimmäisen keinotekoinen sovittaminen yhteen edellisen messiaanisten lupausten kanssa suuresti hyödyttänyt juutalaisia, toiminut näiden vahvimpana suojarustuksena. Se, että kristinusko on syntynyt juutalaisuudesta, on eräs syvimpiä psykologisia arvoituksia, ja tässä on kyse juuri uskonnonperustajan psykologiasta.

Miten nerokas uskonnonperustaja eroaa kaikista muista neroista? Mikä sisäinen pakko saa hänet perustamaan uskonnon?

Se ei voi olla mikään muu kuin seikka, että hän itse ei ole aina uskonut Jumalaansa. Perimätieto kertoo Jeesuksen ja Buddhan kiusauksista, jotka olivat paljon suurempia kuin muiden ihmisten. Kaksi muuta, Mohammed ja Luther, olivat epileptikkoja. Mutta *epilepsia on juuri rikollisen sairaus: Caesar, Narses, Napoleon*, nämä "suuret" rikolliset kärsivät kaikki kaatumataudista, ja *Flaubertissa* ja *Dostojevskissa*, joilla oli siihen ainakin taipumusta, oli erityisen paljon rikollista, ilman että he tietenkään olisivat olleet varsinaisia rikollisia.

Uskonnonperustaja on ihminen, joka on elänyt kokonaan ilman Jumalaa ja joka kuitenkin on ponnistanut korkeimpaan uskoon. "Kuin-

ka pahasta ihmisestä voi tulla hyvä, kuinka voi huono puu tuottaa hyviä hedelmiä, tämä ylittää käsityskykymme?" Näin kysyy *Kant* uskontofilosofiassaan ja *myöntää kuitenkin periaatteessa* tämän mahdollisuuden. "Sillä huolimatta tästä luopumisesta (Jumalasta) kuuluu käsky: meidän *pitää* tulla paremmiksi ihmisiksi, kuitenkin yhtä ehdottomana sielussamme. Niinpä meidän täytyy myös *voida* sitä..." Tuo käsittämätön ihmisen täydellisen *uudestisyntymisen* mahdollisuus, vaikka hän on kaikki elämänsä aikaisemmat päivät elänyt pahana, tämä korkea mysteeri on *toteutunut* noissa kuudessa tai seitsemässä ihmisessä, jotka ovat perustaneet ihmiskunnan suuret uskonnot. Näin he eroavat varsinaisesta nerosta. Tällä on syntymästä lähtien taipumus hyvään.

Nero kokee armon jo ennen syntymää, uskonnonperustaja elämänsä aikana; hänen entinen olentonsa kuolee kokonaan ja tekee tilaa uudelle. Mitä enemmän ihmisessä on sellaista, minkä kuolemaa hänen täytyy haluta, sitä suuremmasta ihmisestä on kysymys. Uskon, että myös *Sokrates* (ainoana kreikkalaisena) tulee lähelle uskonnonperustajaa.¹⁶ Ehkä hän on käynyt ratkaisevan taistelunsa pahan kanssa tuona päivänä, jona hän yksinään seisoj Potideassa 24 tuntia paikaltaan hievahattamatta.

Uskonnonperustaja on ihminen, jolle syntymässä *ei yksikään probleema ole ratkaistu*. Hän on ihminen, jolla on vähiten yksilöllistä varmuutta, hänessä on *kaikki* uhanalaista ja kyseenalaista, ja *kaikki*, ei vain yhtä tai toista asiaa, on hänen itse vasta elämässä valloitettava. Kun yhden on taisteltava sairauden kanssa ja kärsittävä psyykkisestä heikkoudesta, on toinen kokoajan lankeamassa rikokseen, koska myös se on hänessä yhtenä mahdollisuutena. Kaikki ovat syntymässä syyllistyneet johonkin rikokseen. Vain muodollisesti on perisynti kaikille sama, sisällöltään se on jokaiselle erilainen. Yksi on valinnut yhtä, toinen jotakin muuta olematonta ja arvotonta, kun on lakannut tahtomasta ja antautunut halulle; kun hänen yksilöllisyydestään on tullut yksilö ja hänen rakkaudestaan himoa eli kun hän on syntynyt. Ja tämä hänen yksilöllinen perisyntinsä eli ei-mikään omassa persoon-

¹⁶ *Nietzsche* oli varmasti oikeassa, kun ei pitänyt Sokratesta minään aitona helleeninä. *Platon* taas on kokonaan kreikkalainen.

nassa on se, minkä hän elämässään kokee syyllisyytenä ja häpeänä ja epätäydellisyytenä ja josta hänelle ajattelevana olentona tulee ongelma, arvoitus ja tehtävä. Vain uskonnonperustaja on syyllistynyt perisyntiin *kokonaan* ja *hänen* kutsumukseensa tulee sovittaa se *kokonaan*. Hänessä on kaikki ja hänelle on kaikki problemaattista, mutta hän myös ratkaisee kaiken, hän vapauttaa itsensä kaikkeuteen. Hän vastaa jokaiseen probleemaan ja vapauttaa itsensä kokonaan syyllisyydestä. Syvimmän kuilun partaalta hän tapaa lujimman jalansijan, hän voittaa ei-minkään ja ottaa vaarin oliosta sinänsä, olemisesta sinänsä. Voidaan todella sanoa, että hän on perisyynnistä vapaa ja hänessä Jumala tullut kokonaan ihmiseksi mutta myös ihminen kokonaan Jumalaksi; sillä hänessä oli kaikki syyllisyyttä ja ongelmaa, ja hänessä kaikki tulee sovitetuksi ja ratkaistuksi.

Kaikki nerous on vain korkeinta vapautta luonnonlaista.

"Pakosta, joka sitoo kaikkia olentoja, vapautuu vain itsensä voittaja"

Jos tämä pitää paikkansa; silloin uskonnonperustaja on nerokkain ihminen. Sillä hän on voittanut itsessään *eniten*. Hän on ihminen, jolle on onnistunut se, mikä ihmiskunnan syvällisimpien ajattelijoiden on täytyntä epäroiden myöntää mahdolliseksi vain jotteivät joutuisi luopumaan eettisestä maailmankatsomuksestaan, *vapaan tahdon* periaatteesta: *Ihmisen täydellinen uudestisyntyminen*, hänen "regeneraationsa", täydellinen tahdon kääntyminen. Toisten suurten henkien on tosin myös käytävä taistelunsa pahan kanssa, mutta he ovat jo alunperin olleet selvästi kallellaan hyvän suuntaan. Toisin on uskonnonperustajan laita. Hänessä on niin paljon pahaa, niin paljon vallanhalua, niin paljon maallista intohimoa, että hänen täytyy viettää 40 päivää autiomaassa ilman ravintoa, ilman unta ja taistella itsessään olevaa vihollista vastaan. Vasta sitten hän on voittanut; hän ei ole mennyt kuolemaan vaan on vapauttanut korkeimman elämän itsessään. Jos asia olisi toisin, ei olisi mitään aihetta perustaa uskontoa. Uskonnonperustaja on täydellinen imperaattorin vastapooli, keisari Galilealaisen vastakohta. Myös *Napoleon* on tiettyssä elämänsä vaiheessa kääntynyt, mutta ei pois maallisesta elämästä, vaan on lopullisesti valinnut sen lupaamat aarteet, vallan ja ylellisyyden. Napoleonin tekee suureksi se valtava intensiteetti, millä hän hylkää idean, se valtava jänni-

te, mikä liittyy hänen luopumiseensa absoluuttisesta, se *sovittamattoman* syyllisyyden paljous. Sen sijaan uskonnonperustaja vain haluaa auttaa ihmisiä siinä, missä hän, kaikkein raskautetuin, on onnistunut: liiton solmimisessa Jumalan kanssa. Hän tietää, että hän on kaikkein syyllisin ihminen, ja hän sovittaa *suurimman* syntisumman riskinkuolemalla.

Juutalaisuudessa oli kaksi mahdollisuutta. Ennen Kristuksen syntymää niiden välillä ei vielä ollut tehty valintaa. Oli diaspora ja samaan aikaan myös ainakin jonkinlainen valtio, oli rinnakkain negaatio ja positio. *Kristus on ihminen, joka voittaa itsessään voimakkaimman negaation, juutalaisuuden, ja luo sen voimakkaimman vastakohtan, kristinuskon.* Tilasta *ennen* olemista eroavat oleminen ja ei-oleminen. Nyt on arvat heitetty: Vanha Israel jakautuu juutalaisiin ja kristittyihin. Juutalainen sellaisena kuin hänet tunnemme, jollaisena olen hänet kuvannut, syntyy *yhtä aikaa* kristityn kanssa. Diasporasta tulee täydellinen ja juutalaisuudesta katoaa mahdollisuus *suuruuteen*. Miehiä kuten *Simson* ja *Joosua*, nämä epäjuutalaisimmat vanhassa Israelissa, ei juutalaisuus ole tämän jälkeen pystynyt tuottamaan. *Kristinuskon ja juutalaisuuden ovat maailmanhistorian positio ja negaatio.* Israelissa olivat suurimmat mahdollisuudet, mitä minkään kansan osaksi on koskaan tullut. Yksi mahdollisuus oli Kristus. *Toinen mahdollisuus oli juutalainen.*

Toivottavasti minua ei nyt ymmärretä väärin; en halua väittää, että juutalaisuudella olisi sille vieraaseen kristinuskoon jokin positiivinen suhde. *Kristinuskon on juutalaisuuden absoluuttinen negaatio, mutta sillä on jälkimmäiseen sama suhde, mikä sitoo kaikki asiat vastakohtiinsa, jokaisen position sen negaatioon, joka tulee edellisessä voituksi.* Vielä enemmän kuin hurskaus ja juutalaisuus ovat kristinuskon ja juutalaisuus määriteltävissä vain yhteydessä toisiinsa, toisensa kokonaan poissulkevinä mahdollisuuksina. Mikään ei ole helpompaa kuin olla juutalainen. Mikään ei ole vaikeampaa kuin olla kristitty. *Juutalaisuus on se pohjaton syvyys, jonka ylle kristinuskon on pystytet-*

ty, ja siksi juutalainen aiheuttaa arjalaisessa voimakasta pelkoa ja syvää vastenmielisyyttä.¹⁷

En voi uskoa kuten *Chamberlain*, että Vapahtajan syntyminen Palestiinassa olisi voinut olla pelkkä sattuma. *Kristus oli juutalainen, mutta ainoastaan voittaakseen kokonaan juutalaisuuden itsessään*; sillä kuka on voittanut mahtavimman *epäilyn*, hän on kaikkein suurin *uskova*, se, joka on kohonnut tyhjimästä negaatiosta, on *positiivisin* myöntäjä. Juutalaisuus oli *Kristuksen* erityinen perisynti, hänen voittonsa siitä tekee hänestä suuremman kuin Buddha, Konfutse ja kaikki muut. *Kristus on suurin ihminen, koska hän on ottanut mittaa suurimmasta vastustajasta*. Ehkä hän tulee jäämään ainoaksi juutalaiseksi, joka on saanut voiton juutalaisuudesta. Ensimmäinen juutalainen, josta on kokonaan tullut *kristitty*, jäisi siis myös viimeiseksi. Mutta ehkä juutalaisuudessa on vielä nykyäänkin mahdollisuus tuottaa kristitty, ehkä on suorastaan *välttämätöntä*, että myös seuraava uskonnonperustaja jälleen käy juutalaisuuden kautta.

Vain siten nimittäin tulee käsitettäväksi juutalaisuuden pitkäikäisyys verrattuna muihin kansoihin ja rotuihin. Ilman *mitään* uskoa eivät juutalaisetkaan olisi voineet säilyä. Tämä *jokin* usko on tuo hämärä ja epämääräinen ja silti epätoivoisen varma tunne, että juutalaisuudessa sittenkin täytyy olla jotakin. Tämä jokin on juuri Messias, Vapahtaja. Juutalaisten Vapahtaja vapauttaa heidät juutalaisuudesta. Jokainen kansa toteuttaa määrättyä ajatusta, suhteellista erikoisideaansa, ja siksi kaikki muut kansat lopulta tuhoutuvat. Vain juutalaisilta tällainen erikoisidea puuttuu. Jos he haluaisivat jotakin toteuttaa, voisi se olla vain absoluuttinen idea itse: Juudeasta syntyy Jumala ihmishahmossa. Tähän liittyy juutalaisuuden sitkeähenkisyys: juutalaisuus elää kristinuskosta eikä ainoastaan materiaalisen riiston merkityksessä. Juutalaisuudella ei ole muuta metafysistä tarkoitusta kuin toimia jalustana

¹⁷ Tähän perustuu myös ero juutalaisen ja indogermaanin antisemitismin välillä. Juutalaiselle antisemiitille on juutalainen vain antipaattinen (vaikka hän aina uudestaan hakeutuukin juutalaisten seuraan, eikä muiden keskellä koskaan tunne oloaan täysin mukavaksi), antisemiittinen arjalainen sen sijaan, huolimatta sankarillisesta taistelustaan juutalaisuutta vastaan, kärsii sisimmässään *juutalaiskammosta*, mistä juutalainen itse on vapaa.

uskonnonperustajalle. Tämä tekee ymmärrettäväksi myös juutalaisten erikoisen tavan palvella jumalaansa, ei koskaan yksityisinä ihmisinä, vaan aina joukossa. Vain lisääntymisessä he ovat "hurskaita", he tarvitsevat "rukousteria", koska juutalaisten toivo on pysyvässä mahdollisuudessa nähdä suurimman voittajan, uskonnonperustajan nousevan heidän omasta keskuudestaan. Tämä on kaikkien juutalaisen perimätiedon messiaanisten toiveiden kätkeyty merkitys: *Kristitty on juutalaisten tarkoitus.*

Vaikka siis juutalaisessa ehkä vieläkin ovat suurimmat *mahdollisuudet*, on hänessä kuitenkin *toteutunut* kaikkein vähiten. Hänellä on *eniten taipumuksia* ja kuitenkin *vähiten todellisia kykyjä.*

•

Juutalaisuus kokee tänä päivänä suurimpia voittojaan sitten *Herodeksen* ajoista. *Juutalaista on itse modernismin henki*, joka on kaikkialla läsnä. Seksuaalisuus myönnetään ja darwinistinen etiikka laulaa hymnejä koitukselle. Onneton *Nietzsche* ei todellakaan ole vastuussa luonnollisen valinnan ja luonnollisen epävalinnan liitosta, josta häpeän ottaa *Wilhelm Bölsche*. Hänellä on ollut ymmärtämystä askeesille, mutta hän on kärsinyt tästä itse siinä määrin että on ollut taipuvainen näkemään sen vastakohtan parempana. Naiset ja juutalaiset parittavat, heidän tavoitteenaan on: antaa ihmisten tulla syyllisiksi.

Aikamme ei ole ainoastaan juutalaisin vaan myös kaikkein naismais-
sin. Tätä ilmentävät muun muassa nykyinen maalaustaide kokeilu-
neen, halpahintainen anarkismi sekä haluttomuus ymmärtää valtiota
ja oikeutta, darwinistinen etiikka, pinnallisin kaikista ajateltavista
historiakäsityksistä (historiallinen materialismi), kapitalismi ja marx-
ismi, ekonomia ja tekniikka, se kuinka nerous selitetään hulluudeksi,
suurten taiteilijoiden ja filosofien puuttuminen, kaiken originaalisuuden
puuttuminen ja sen häpeämätön teeskentely, neitsyys-ihanteen
korvaaminen demi-vierge kultilla. *Tämä aika on myös ensimmäinen,
joka ei ainoastaan myönnä koitusta vaan pitää sitä velvollisuutena.*
Koituksesta ei haeta unohdusta, kuten roomalaiset ja kreikkalaiset
bakkanaalista, vaan sen kautta ihmisen väitetään muka vasta löytävän
itsensä so. antavan sisällön omalle tyhjyydelleen.

Mutta uutta juutalaisuutta vastaan on nousemassa uusi kristinusko. Ihmiskunta odottaa uutta uskonnonperustajaa, ja taistelu pakottaa ratkaisuun kuten vuonna yksi. Juutalaisuuden ja kristinuskon, kaupanteon ja kulttuurin, naisen ja miehen, lajin ja persoonallisuuden, epäarvon ja arvon, maallisen ja korkeamman elämän, ei-minkään ja jumaluuden välillä on ihmiskunnan uudestaan tehtävä valinta. Joko tai. Mitään kolmatta valtakuntaa ei ole.

Nainen ja ihmisyyys

Vasta nyt olemme valmiit muotoilemaan lopullisen vastauksemme kysymykseen naisen emansipaatiosta. Oppainamme lujat teoreettiset käsitteet ja vakaa eettinen katsomus olemme löytäneet tiemme ohi tavanomaisten kiistojen, korkealle yläpuolelle erityisprobleemien, jopa ohi kysymyksen lahjakkuuseroista, huipuille, joilla mitkään monimielisyyksien sääsket eivät enää ole katsettamme sumentamassa ja joilta vasta voimme arvioida naisen merkitystä koko maailmankaikkeudessa. Siksi jätämme kaikki erityisluontoisemmat kysymykset tarkastelun ulkopuolelle – olisikin aivan liian optimistista odottaa, että tutkimuksellamme tulisi olemaan jotakin vaikutusta käytännön politiikkaan. Siksi luovumme kaikista yksityiskohtiin menevistä sosiaalihygieenisistä aloitteista, ja tarkastelemme kysymystä aivan yleisesti, sen ihmisyyysaatteen valossa, joka häilyy *Immanuel Kantin* filosofian yllä.

Tälle aatteelle juuri naisellisuus on pahin uhka. Naisilla on suuri tarve ja erinomainen kyky synnyttää vaikutelma kuin he olisivat pohjimmitaan epäseksuaalisia ja heidän seksuaalisuutensa vain myönnetyt miehelle. Sillä jos tämä harha poistuisi, olisiko silloin myöskään kilpailua, monen kilpailua yhdestä? Joidenkin hyväuskoisten miesten tukemina ovat nykyajan naiset melkein onnistuneet syöttämään koko vastakkaiselle sukupuolelle käsityksen, että miehen tärkein ja varsinaisin tarve on seksuaalisuus, että vasta naiselta hän voi odottaa totisimpien ja syvimpien toiveittensa täyttymystä ja että siveys olisi miehelle jotakin luonnotonta ja mahdotonta. Kuinka usein joutuvatkaan nuoret miehet, jotka saavat tyydytystä vakavasta työstä, kuulemaan naisilta, jotka eivät pidä heitä aivan liian rumina rakastajiksi tai mahdollomina vävyiksi, että heidän ei tulisi vain ylenmäärin opiskella, vaan myös "nauttia elämästä". Näihin ystävällisiin kehotuksiin kätkeytyy, tietenkin aivan tiedottomana, naisen huoli siitä, että hänen yksinomaan paritteluun suuntautunutta kutsumustaan laiminlyödään,

että hän ei ole enää mitään, että hän ja koko hänen sukupuolensa menettävät kaiken arvonsa heti, kun mies alkaa kiinnostua muistakin kuin seksuaalisista asioista.

On kyseenalaista, tulevatko naiset tässä suhteessa koskaan muuttumaan. Ei pidä myöskään luulla, että he olisivat joskus aikaisemmin olleet toisenlaisia. Nykyään tosin saattaa asian aistillinen puoli olla korostuneempi kuin ennen, sillä suurimmaksi osaksi "liike" on vain liikettä äitydestä prostituutioon; kokonaisuutena se on enemmän huoraemansipaatiota kuin naisemansipaatiota ja varmasti, päätellen sen todellisista tuloksista, rohkeata naisessa olevan kokotteielementin esiintulemista. Mutta mikä varsinaisesti on uutta on sittenkin miesten suhtautuminen. Juutalaisuuden vaikutuksesta he ovat alkaneet sopeutua naisten arvomaailmaan, jotkut jopa omistautua sille. Miehen siveydelle nauretaan, sitä ei enää lainkaan ymmärretä; mies on lakanut näkemästä naisen syntinä, kohtalona ja oma halu herättämästä mitään häpeää.

Nyt näemme, mistä tämä velvollisuus elostella alunperin juontaa, tämä kahvilakäytössä kulunut dionyysisen käsite, Goethe-kultti, joka näkee *Goethessa* vain toisen *Ovidiuksen*, mistä tämä koko moderni koituskulttuuri. Sillä se on jo niin pitkällä, että tuskin kukaan enää uskaltaa tunnustautua siveäksi, ja melkein jokainen haluaisi mieluummin käydä heittiöstä. Sukupuolihurjastelut ovat suosituin kerskailun aihe. Seksuaalisuus arvostetaan niin korkealle, että kerskailija on valmis näkemään suurtakin vaivaa vain tullakseen uskotuksi. Siveys sitä vastoin on jotakin niin halveksittavaa, että usein juuri sellainen, joka tosiasiallisesti on siveä, naamioituu mieluummin irstailijaksi. On varmaa, että häveliäs häpeää myös häpeäntunnettaan; mutta tuo toinen, nykyajan häpeä ei ole erotiikan aiheuttamaa häpeää, vaan naisen häpeää siitä, että ei vielä ole löytänyt miestä, että ei vielä ole saanut *arvoa* toiselta sukupuolelta. Siksi on nyt miesten tehtävä toisilleen tarkka tili siitä, millä täsmällisyydellä ja velvollisuudentunnon

täyttämällä riemulla he omistautuvat erilaisille sukupuolisille askareilleen. Nykyään on siis juuri nainen, joka luontonsa mukaisesti voi arvostaa miehessä vain tämän seksuaalista puolta, se joka määrää, mikä on miehekästä; juuri naisen kädestä ottavat miehet miehekkyytensä mitan. Näin on yhdyntöjen ja suhteiden määrä tullut ratkaisevaksi myös kun miehet arvioivat toisiaan. Tai ei sittenkään. Sillä silloinhan ei mitään miehiä enää ole.

Kaikki neitseellisyysarvostus on alun perin miehestä lähtöisin, ja tätä arvostusta tulee olemaan täsmälleen niin kauan kuin vielä on miehiä: siinä on kyse miehelle *immanentin*, tahrattoman puhtauden ihanteen projisoimisesta rakkauden kohteeseen. Ei siis pidä antaa sen ahdistuksen ja pelon hämätä, jolla nainen suhtautuu kosketukseen ja joka niin helposti muuttuu äärimmäiseksi tuttavallisuudeksi, ei myöskään hysteriana ilmenevän seksuaalisten toiveiden tukahduttamisen eikä sen ulkoisen pakon, jolla mies vaatii naiselta puhtautta ja joka määrää naisen avioliittomahdollisuudet, ei sen pitkän odotuksen eli tarpeen saada arvoa juuri siltä mieheltä, joka sitä eniten pystyy lahjoittamaan (mikä tarve yleensä aivan nurinkurisesti tulkitaan tytön korkeaksi *itsekunnioitukseksi*). Ei ole epäilystä siitä, mitä *naiset* neitsyydestä ajattelevat. Onhan naisen päämäärä juuri *koitus yleensä*. Vasta sen kautta hän voi olla olemassa. Vaikka saattaa näyttää siltä, että juuri henkilökohtaisesti kaikki naiset eivät kaipaisikaan sukupuolintuntoa, on kuitenkin muuten ilmeistä, että nainen haluaa koitusta, ja vain koitusta. Tästä todistaa se, mitä jo aikaisemmin olen sanonut parituksen yleisyydestä.

Varmemmaksi vakuudeksi voimme vielä tarkastella kuinka naiset suhtautuvat toistensa neitsyyteen.

On ilmeistä, että naimattomuus arvostetaan hyvin alas. Naisen kohdalla se voi olla pelkästään negatiivista. Nainen voi arvostaa naista vasta sitten, kun tämä on naimisissa. Olkoon aviomies millainen tahansa: ruma, heikko, köyhä, arkipäiväinen, tyrannimainen, vähäpä-

töinen, ja vaikka avioliitto on kuinka onneton, on nainen kuitenkin naimisissa eli saavuttanut arvon, olemassaolon. Ja vaikka joku vain lyhyenkin aikaa on saanut maistaa elämän ihanuutta rakastajattarena ja tämän jälkeen vajonnut katutytöksi, on hän kuitenkin korkeammalla asteikossa kuin vanhapiika, joka yksin kamarissaan ompelee ja parsii eikä ole koskaan kuulunut miehelle, ei laillisesti eikä muuten, ei kokenut edes lyhyttä hurmiota.

Nainen ei myöskään koskaan voi arvostaa nuorta hyvin muodostunutta tyttöä tämän kauneuden vuoksi – naiselta puuttuu kauneuden taju, koska hänellä ei ole mitään arvoa, minkä hän kohteeseensa projisoi – vaan ainoastaan siksi, että tällaisella työllä on paremmat mahdollisuudet saada hyvä mies. *Mitä kauniimpi neitsyt, sitä varmempi lupaus se on muille naisille, sitä arvokkaampi se on naiselle parittajana, jollaisena hän uskoo olevansa koko yhteisön johtaja. Vain tämä tiedoton ajatus on se, joka ilahduttaa naista, kun hän näkee kauniin tytön.* Tämä piirre naisessa tulee selvästi esiin vasta kun hän on itse saavuttanut olemassaolon (koska muuten kateus kilpailijaa kohtaan ja pelko siitä, että omat mahdollisuudet taistelussa arvosta ovat heikkommat, helposti tukahduttavat nämä ilonilmaukset), tästä jo oli aikaisemmin puhe. Naisen täytyy toki parittaa ensin itsensä, ennen kuin muut voivat odottaa häneltä huomiota.

Valitettavan yleiseksi tullut "ikäneidon" vähättely on niin muodoin kokonaan naisesta lähtöisin. Miesten kuulee usein puhuvan kunnioittavasti ikääntyneistä, naimattomista naisista. Sen sijaan jokainen nainen ja jokainen tyttö, naimisissa oleva tai naimaton, pitää tällaista naista äärimmäisen halveksittavana, olkoonkin että tämä tunne jää useimmille heistä aivan tiedottomaksi. Erään naimisissa olevan naisen, jota voitiin pitää henkeväenä ja monipuolisesti lahjakkaana ja jolla kauneutensa vuoksi oli niin paljon ihailijoita, että minkäänlainen kateus ei voinut olla vaikuttimena, kuulin kerran pitävän hauskaa vähemmän kauniin ja jo vanhemman italialaisen opettajattaren kustan-

nuksella, joka oli painottaen toistanut: *Sono ancora vergine* (Olen yhä neitsyt).

Tosin on myönnettävä, edellyttäen että ilmaisu oli oikein toistettu, että vanha nainen oli vain tehnyt välttämättömyydestä hyveen ja olisi ollut heti valmis luopumaan neitsyydestään millä tahansa tavalla, joka vain ei olisi vähentänyt hänen yhteiskunnallista arvostustaan.

Sillä mikä tärkeintä: Naiset eivät halveksi ja pilkkaa ainostaan toisensa neitsyyttä vaan pitävät myös omaansa sellaisenaan äärimmäisen vähäarvoisena. Heille se voi olla arvokas vain tavarana, jolle on kysyntää miesten puolelta. Siksi he katsovat jokaista naitua naista kuin jotakin korkeampaa olentoa. Miten paljon naiselle pohjimmiltaan juuri sukupuoliakti merkitsee, sen voi nähdä siitä totisesta kunnioituksesta, jota vasta aivan hiljattain naidut naiset nauttivat nuorten tyttöjen keskuudessa. Ovathan jälkimmäisetkin jo päässeet selvyteen oman olemassaolonsa tarkoituksesta, tulla joskus itse ohjatuiksi tähän lakipisteeseen. Itseään ja kaltaisiaan pitää jokainen nuori tyttö epätäydellisinä olentoina, joilla on vielä päämäärä saavuttamatta.

Näin katson osoitetuksi kuinka täydellisesti parituksesta tehty johtopäätös, että neitsyysihanne olisi miehestä eikä naisesta lähtöisin, sopii yhteen kokemuksen kanssa. Mies vaatii siveyttä itseltään ja muilta, eniten siltä olennolta, jota rakastaa. Nainen haluaa voida olla epäsiiveellinen ja haluaa myös mieheltä aistillisuutta eikä suinkaan hyvettä. "Kunnollisia poikia" ei nainen voi lainkaan ymmärtää. Toisaalta on tunnettua, että nainen aina lentää sen syliin, jonka edellä jo kaukana kulkee Don Juanin maine. Nainen haluaa miestä seksuaalisesti, koska hän vain seksuaalisuutensa kautta voi olla olemassa. Naisella ei ole edes erotiikan tajua; naista ei kiinnosta mies etäisilmionä. Nainen ymmärtää miehessä vain sitä puolta, joka käy suoraan asiaan ja anastaa naisen itselleen. Miehet, joilta brutaaliteettivaistot kokonaan puuttuvat tai joilla ne ovat vain heikosti kehittyneet, eivät tee naiseen mitään vaikutusta. Ei myöskään miehen korkeampi platoninen rakkaus

ole heille pohjimmiltaan tervetullutta. Se imartelee heitä, mutta se ei sano heille mitään. Ja jos polvirukous naiselle kestää kovin kauan, tulee Beatricesta yhtä kärsimätön kuin Messalinasta.

Koituksessa on naisen syvin alennus, rakkaudessa korkein ylennys. Että nainen haluaa koitusta eikä rakkautta, merkitsee, että nainen haluaa tulla alennetuksi eikä ylennetyksi. *Perimmäinen naisekansipaatien vastustaja on nainen.*

Koitus ei ole epäsiiveellistä siksi, että se on miellyttävää, ei siksi, että se on kaiken alemman elämän autuuden perikuva. Askeesi, joka pitää kaikkea mielihyvää jo sellaisenaan epäsiiveellisenä, on itse epäsiiveellistä, sillä se etsii vääryyden mittaa seurauksista, siis itse toiminnan ulkopuolelta, ei sen omasta luonteesta: askeesi on *heteronomista*. Ihminen saa pyrkiä mielihyvään, hän voi yrittää muovata elämäänsä maan päällä aina helpommaksi ja iloisemmaksi. Hänen vain ei pidä uhrata tälle mitään siiveellistä käskyä. Askeesissa ihminen haluaa pusertaa siiveellisen arvon omasta lihastaan, hän haluaa sitä jollakin perusteella, omaa siiveellisyyttään tuloksena ja palkintona siitä, että on kieltänyt itseltään niin paljon. Askeesi onkin periaatteellisena kantana kuten myös taipumuksena tuomittava, sillä se ei pyri hyveeseen sellaisenaan, välittömän itsetarkoituksena. Askeesi on vaarallinen viettelijätär. Sen uhriksi joutuu niin helposti niin moni, koska mielihyvä on yleisin vaikutin, joka saa poikkeamaan lain polulta, ja lähellä onkin erehdys, että varmin tapa pysyä oikealla tiellä olisi karttaa mielihyvää ja pyrkiä kärsimykseen. Sellaisenaan ei mielihyvä ole siiveellistä eikä epäsiiveellistä. Ainoastaan jos *tahto mielihyvään* voittaa *tahdon arvoon*, ainoastaan silloin on ihminen langennut.

Koitus on siksi epäsiiveellistä, että ei ole yhtäkään miestä, joka ei sellaisena hetkenä käyttäisi naista välineenä ja joka siis ei silloin antaisi halun syrjäyttää ihmisarvoa, sekä naisen että omaansa. Koituksessa mies unohtaa itsensä halun vuoksi, ja hän unohtaa naisen. Tätä ei ole hänelle enää sielullisesti olemassa, vaan ainoastaan ruumiillisesti.

Hän haluaa naiselta joko lasta tai halunsa tyydytystä. Kummassakaan tapauksessa hän ei kohtele naista itsetarkoituksena vaan ainoastaan välineenä vieraisiin tarkoituksiin. Vain tästä eikä mistään muusta syystä on koitus epämoraalista.

On selvää, että nainen juuri on koitusaatteen lähetyssaarnaajatar ja käyttää itseään kuten kaikkea muutakin maailmassa aina vain välineenä tähän tarkoitukseen. Hän haluaa miehestä välineen mielihyvään tai lapseen, hän haluaa itse olla miehelle väline, kuin mikä tahansa miehen omistama esine, jota tämä mielensä mukaan voi muuttaa ja muovailta. Mutta kenenkään ei pidä antaa käyttää itseään välineenä. Myöskään miehen kantaa naiseen ei saa määrätä se, että tämä haluaa koitusta, ja todellakin, vaikkei sitä miehelle eikä itselleenkään kokonaan myönnä, vain koitusta. Kundry tosin vetoaa Parsifalin sääliin kaipuunsa vuoksi: mutta tässä juuri ilmeneekin säälimoraalin koko surkeus, moraalin, jonka mukaan pitäisi täyttää jokainen lähimmäisen toive, vaikka kuinka epäoikeutettu. Johdonmukainen sympatiamoraali ja johdonmukainen sosiaalietiikka ovat molemmat täysin absurdeja, sillä ne tekevät pitämisen (Sollen) riippuvaiseksi haluamisesta (Wollen) (omasta, vieraasta tai yhteiskunnallisesta, se on samantekevää), sen sijaan että haluaminen riippuisi pitämisestä. Ne valitsevat siveellisyyden mitaksi konkreettisen ihmiskohtalon, konkreettisen ihmisonnen, konkreettisen inhimillisen silmänräpäyksen, *idean sijasta*.

Kysymys kuuluu: Miten miehen tulee kohdella naista? Kuten tämä itse haluaa vai kuten siveellisyyden idea edellyttää? Jos miehen on kohdeltava naista kuten tämä haluaa, on miehen yhdyttävä häneen, sillä nainen haluaa yhdyntää, lyötävä häntä, sillä nainen haluaa tulla lyödyksi, hypnotisoitava hänet, sillä nainen haluaa tulla hypnotisoiduksi, mielistelevällä kohteliaisuudella osoitettava, miten vähäiseksi hän noteeraa naisen oman arvon; sillä nainen haluaa juuri kohteliaisuuksia eikä tulla arvostetuksi omana itsenään. Jos mies taas haluaa

kohdella naista kuten siveellisyyden idea vaatii, täytyy hänen nähdä naisessa ihminen ja pyrkiä sitä kunnioittamaan. Nainen on, nimittäin, miehen funktio, ja naiset eivät haluakaan olla muuta kuin tätä. Lesket Intiassa antavat mielellään polttaa itsensä ja suorastaan vaativat sitä. Kuitenkaan ei tämä tapa ole muuta kuin hirveintä barbariaa.

Naisten emansipaatiosta pätee sama kuin juutalaisten ja neekerien emansipaatiosta. Varmasti pääsyy siihen, että näitä kansoja kohdellaan orjina ja vähempiarvoisina, on heidän omista orjamaaisissa taipumuksissaan. Heillä ei ole lainkaan niin voimakasta vapaudentarvetta kuin indogermaaneilla. Vaikka valkoiset Amerikassa sittemmin ovat nähneet välttämättömäksi kokonaan eristäytyä neekereistä, koska nämä ovat käyttäneet vapauttaan arvottomalla tavalla, oli Pohjoisvaltioiden ja Etelävaltioiden välisessä sodassa, joka antoi mustille vapauden, kuitenkin edellisillä oikeus puolellaan. Vaikka ihmisyyden tainta juutalaisessa, vielä enemmän neekerissä ja vielä paljon enemmän naisessa varjostavat erilaiset amoraaliset vietit, siis vaikka sillä näiden kohdalla on paljon enemmän vastuksia voitettavanaan kuin arjalaisessa miehessä, täytyy myös heitä kunnioittaa ihmisinä, olkoon tuo taimi jäänyt vaikka kuinka kehittymättömäksi. Myös heissä meidän on kunnioitettava ihmisyyden ideaa (ihmisenä olemista, sielua osana ylimaallista maailmaa). Paatuneimpaankaan rikolliseen ei saa kohdistaa väkivaltaa, ei laillista eikä laitonta. Kenelläkään ei ole oikeutta lynkata häntä.

Naisen probleema ja juutalaisen probleema ovat täysin identtiset orjuuden probleeman kanssa. Ratkaisu jälkimmäiseen on myös ratkaisu edellisiin. Ketään ei saa alistaa, ei sellaistakaan, joka viihtyy hyvin vain alistettuna. Kotieläimeltä, jota käytän hyväkseni, en riistä vapautta, koska sillä ei sitä ole koskaan ollutkaan; mutta naisissa on vielä aavistus sisäisestä pakosta viimeisenä vaikkakin vielä heikkona jälkenä henkisestä vapaudesta, koska yhtään absoluuttista naista ei ole olemassa. Naiset ovat ihmisiä ja heitä täytyy sellaisina kohdella,

vaikka he eivät itse koskaan tulevaisuudessakaan tätä haluaisi. *Naisella ja miehellä on samat oikeudet.*

Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että naisille tulisi antaa poliittista valtaa. Tämä myönnytys ei olisi varmasti nyt eikä ehkä koskaan tarkoituksemukainen. Uudessa Seelannissa, missä eettinen periaattemme on viety niin pitkälle, että naisille on annettu äänioikeus, on saatu hyvin huonoja kokemuksia. Aivan kuten katsomme parhaaksi pitää lapset, heikkomieliset ja rikolliset erossa yhteisten asioiden hoidosta, vaikka heistä jonakin päivänä tulisi enemmistö, samoin pitää naista estää vahingoittamasta omaakin asiaansa. Kuten tieteen tulokset ovat riippumattomia siitä, ovatko kaikki niistä samaa mieltä, samoin voidaan naisten oikeudet selvittää aivan tarkasti ilman naisten osallistumista päätöksentekoon. Heidän ei tarvitse olla huolissaan siitä, että tulisivat petkutetuiksi, kun päätöksiä eivät määrää valtanäkökohdat vaan juuri oikeusnäkökohdat.

Oikeus on yksi ja sama miehelle ja naiselle. Kukaan ei saa kieltää naiselta mitään "epänaisellisena". Aivan alhainen on tuomio, joka vapauttaa miehen, joka on tappanut uskottoman vaimonsa muka lailisena *omaisuutenaan*. Naista on tarkasteltava yksityisolentona ja vapauden idean kannalta, ei lajiolentona eikä mistään kokemuksesta tai miehen rakkaustarpeista johdetusta näkökulmasta, ei vaikka nainen ei koskaan itse osoittaisi ansaitsevansa näin ylevää suhtautumista.

Siksi tämä kirja on korkein kunnianosoitus, mikä naisen osaksi voi tulla. Myös naista kohtaan on miehelle vain yksi siveellinen suhtautumistapa mahdollinen. Se ei ole seksuaalisuus eikä rakkaus, sillä ne molemmat käyttävät naista välineenä vieraisiin tarkoituksiin. Mies voi vain yrittää ymmärtää naista. Useimmat ihmiset ilmoittavat teoreettisena kantanaan, että naista tulee kunnioittaa, voidakseen sitten käytännössä sitäkin perusteellisemmin halveksia häntä. Tässä asia on täsmälleen päinvastoin. Emme voi ylistää naista mutta emme myöskään sulkea alusta asti ja ikuisesti kaiken kunnioituksen ulkopuolelle.

Valitettavasti ovat hyvin kuuluisat ja merkittävät miehet ajatelleet tässä kysymyksessä varsin alhaisesti. Muistelkaamme vain *Schopenhauerin* ja *Demostheneen* kantaa naisemansipaatioon. Eikä *Goethe*:

Hiljaisena, ahkerasti kotiaskareita tehden valmistautuu nuori tyttö tekemään jostakin *viisaasta miehestä onnellisen*. Jos hän joskus haluaa lukea, valitsee hän keittokirjan.

jää yhtään jälkeen *Molieresta*:

Une femme en sait toujours assez,/ quand la capacité de son esprit se hausse/
a connaître un pourpoint d'avec un haut-de-chausse.

Miehen on voitettava vastenmielisyytensä miesmäistä naista kohtaan. Sillä tämä vastenmielisyys ei ole mitään muuta kuin alhaista egois-
mia. Jos nainen muuttuisikin miehekkääksi, jolloin hänestä tulisi loo-
ginen ja eettinen, silloin hän ei enää soveltuisi niin hyvin minkään
projektion passiiviseksi substraatiksi; mutta tämä ei ole mikään riittä-
vä peruste sille, että nainen, kuten nykyään tapahtuu, kasvatetaan
vain miestä ja lasta varten, soveltamalla normia, joka kieltää häneltä
jotakin siksi, että se on miehekästä.

Että absoluuttisella naisella ei ole mitään mahdollisuutta siveellisyy-
teen, ei tarkoita, että miehen tulisi suhtautua empiiriseen naiseen tä-
män pelkän idean mukaisesti. Elävässä naisessa on teorianne mu-
kaan, käyttäkäsemme *Kantin* termiä, aina vielä "hyvän itu" (ein Keim
des Guten). Se on tuo vapaan olennon jäännös, joka antaa naisen hä-
märästi aavistaa kohtalonsa. Teoreettisesti ei ole täysin mahdotonta,
että tähän taimeen voisi oksastaa lisää hyvän versoja, vaikka se var-
masti ei vielä koskaan ole käytännössä onnistunut ja vaikka se ei
koskaan tulevaisuudessakaan onnistuisi.

Maailmankaikkeuden syvin perusta ja tarkoitus on hyvä. Siveelli-
syyssidean piiriin kuuluu koko maailma. Vieläpä eläimiä arviodaan
ilmiöinä (Phänomene), elefantti arvostetaan siveellisesti korkeammal-

le kuin käärme, vaikkakaan niitä ei persoonina pidetä vastuullisina esimerkiksi toisen eläimen tappamisesta. Mutta naisesta vastuu on miehellä, ja tähän perustuu vaatimuksemme, että naisen täytyy muuttua. Koska kaikki naisellisuus on epäsideellisyttä, täytyy naisen lakata olemasta nainen ja tulla mieheksi.

Tosin on tarkasti varottava kaikkea naisen ulkoista samanarvoiseksi tekemistä, sillä se juuri tekee naisesta varmimmin taas naisen. Mahdollisuudet naisen todelliseen emansipaatioon ja vapauteen, joka ei olisi *mielivaltaa* vaan *tahtoa*, näyttävät todella vähäisiltä. Todennäköisemmin on naisilla vain kaksi vaihtoehtoa: hyväksyä valheellisesti kaikki se, mitä mies on luonut, uskotella itselleen haluavansa sitä, mikä on kokonaan vastaan heidän vielä heikentymätöntä luontoaan, tiedottomasti valheellinen siveellinen närkästys, ikään kuin he olisivat siveellisiä, aistillisuuden torjunta, ikään kuin he haluaisivat epäaistillista rakkautta; tai sitten avoin tunnustus (Laura Marholm), että naisen sisältö olisi mies ja lapsi, ilman vähäisintäkään aavistusta siitä, mihin tällöin myönnyttään, mikä tappio tällöin myönnetään, mikä häpeämättömyys tähän sisältyy. Tiedoton teeskentely tai kyyninen samastuminen luonnonviettiin, muu ei näytä olevan naiselle mahdollista.

Ratkaisevaa merkitystä ei ole sillä, myönnetäänkö naisellisuus vai salataan, vaan ainoastaan sillä, voidaanko se joskus kokonaan voittaa. Jos joku nainen todella haluaisi miehen siveellisyyttä, olisi hän myös kukistanut naisen itsessään, sillä koitus ei olisikaan hänelle enää korkein arvo ja perimmäinen päämäärä. Käytännössä tällaisten vaatimusten aitouteen ei kuitenkaan voi uskoa. Sillä nainen, joka odottaa mieheltä siveyttä, on joko hysteerinen tai vain niin autuaan yksinkertainen, ettei enää edes hämäästi aavista, että tulee näin kieltäneeksi itsensä, tehneeksi itsensä ehdottoman ja auttamattoman arvottomaksi, olemattomaksi. Tässä tuskin enää tietää, kumpaa pitäisi parempana, rajatonta valheellisuutta, joka voi ottaa kilvekseen jopa sille kaikkein

vieraimman, askeettisen ihanteen, vai julkeaa maineikkaan irstailijan ihailua ja konstailematonta antautumista tälle.

Koska kuitenkin kaikki naisen todellinen haluaminen molemmissa tapauksissa suuntautuu miehen tekemiseen syylliseksi, on tässä juuri naiskysymyksen pääprobleema, ja sikäli se lankeaa yhteen ihmisyyskysymyksen kanssa.

Friedrich *Nietzsche* sanoo eräässä kohdassa kirjoituksiaan: "Erehtyä peruskysymyksessä 'mies ja nainen', kieltää jyrkin vastakkaisuus ja ikuisesti vihamielinen jännitys, uneksia tässä ehkä samoista oikeuksista, samasta kasvatuksesta, samoista vaatimuksista ja velvollisuuksista: tämä on tyypillinen lattapäisyyden merkki, ja ajattelijaa, joka tässä vaarallisimmassa kohdassa on osoittautunut latteaksi – latteaksi vaistoissa! – on pidettävä epäilyttävänä, tai pikemminkin petollisena ja petoksesta paljastuneena. Todennäköisesti hän tulee olemaan kaikkiin elämän peruskysymyksiin nähden, myös tulevan elämän, liian 'lyhyt' ja kaikkeen syvyyteen kykenemätön. Sitä vastoin mies, jolla on syvyyttä hengessään ja haluissaan, tuota syvyyttä myös hyvänsuopuudessa, joka helposti muuttuu ankaruudeksi ja kovuudeksi, tällainen mies voi ajatella naisesta ainoastaan orientaalisesti: – hänen täytyy ymmärtää nainen omistuksena, lukittavana omaisuutena, alamaisuuteen määrätynä, – hänen täytyy tunnustaa Aasian suunnaton ymmärrys, sen ylemmyys vaistoissa, kuten tekivät kerran kreikkalaiset, nuo Aasian parhaat oppilaat ja perijät – jotka, kuten tunnettua, Homeroksesta Perikleen aikoihin, voimistuvan kulttuurin myötä, tulivat vähitellen myös ankarammiksi naista kohtaan, siis lyhyesti orientaalaisemmiksi. Kuinka välttämätöntä, kuinka loogista, kuinka suorastaan inhimillisesti toivottavaa tämä oli, sitä sietää pohtia."

Individualisti ajattelee tässä kokonaan sosiaalieleettisesti: hänen kasti- ja ryhmä-, hänen eristämisteoriansa rikkoo, kuten niin usein, hänen moraalioppinsa autonomian. Sillä hän haluaa, palvellakseen yhteiskuntaa ja miesten häiriötöntä rauhaa, saattaa naiset kurinalaisuuteen,

joka varmasti lopettaa kaikki puheet naisemansipaatiosta ja kaikki valheelliset ja epäaidot vapausvaatimukset, joita nykyiset naisasianaiset ovat esittäneet *kun eivät lainkaan aavista, missä naisen epävapaus oikeastaan on ja mitkä ovat sen syyt*. En ole lainannut *Nietzscheä* syyttääkseni häntä epäjohdonmukaisuudesta, vaan puolustaakseni hänenkin suullaan näkemystä, että ihmisyyden probleema ei ratkea ennen kuin naisen probleema on ratkaistu. Kenestä näyttää tarpeettoman korkeaviritteiseltä, että mies kunnioittaa naista idean, *noumeenin* vuoksi, eikä käytä häntä välineenä tarkoituksiin, jotka ovat hänen ulkopuolellaan, että mies myöntää naiselle samat oikeudet ja myös samat velvollisuudet (siveelliseen ja henkiseen itsekasvatukseen) kuin itselleenkin, hänen sopii muistaa, *että mies ei voi ratkaista omaa eettistä probleemaansa, jos hän aina uudestaan kieltää ihmisyyden idean naisessa* käyttämällä tätä nautintovälineenä. *Koitus on kaikessa aasialaisuudessaan maksu, joka miehen on naiselle suoritettava tämän alistamisesta*. Ja vaikka naiselle onkin juuri luonteenomaista, *että hän tästä hinnasta varmasti aina mielellään alistuu surkeimpaan orjuuteen*, ei miehen pidä kauppaan suostua, koska muuten myös hän itse kokee siveellisen tappion.

Siis *teknisestikään* ei mies voi ratkaista ihmisyydsprobleemaa yksin; hänen täytyy *ottaa nainen mukaan*, vaikka hän haluaisi vapauttaa vain itsensä, hänen siis täytyy yrittää saada nainen luopumaan epäsiiveellisistä aikomuksistaan miehen suhteen. Naisen täytyy *sisäisesti ja totuudellisesti*, omasta vapaasta tahdostaan luopua koituksesta. Tämä tarkoittaa, että naisen sellaisenaan täytyy tuhoutua ja että ennen kuin tämä on tapahtunut, ei ole mitään mahdollisuutta pystyttää Jumalan Valtakuntaa maan päälle. Siksi ovat *Pythagoras, Platon, kristinuskon* (vastakohtana juutalaisuudelle), *Tertullianus, Swift, Wagner, Ibsen* olleet naisen vapauttamisen puolesta, eivät sen puolesta, *että nainen emansipoituisi miehestä, vaan sen puolesta, että nainen emansipoituisi naisesta*. Tällaisessa seurassa on *Nietzschen* pannajulistus kevyt kantaa.

Omin voimin nainen tuskin tähän päämäärään pääsee. Kipinä, joka hänessä on niin heikko, pitäisi aina uudelleen vahvistaa miehen tules-
sa: täytyisi antaa *esimerkki*. Kristus on antanut esimerkin. Hän on vapahtanut Magdaleenan, hän on palannut tähän osaan menneisyyt-
tään ja sovittanut myös sen. *Wagner*, suurin ihminen Kristuksen
ajoista, on myös sydämessään ymmärtänyt tämän: niin kauan kuin
mies suhtautuu naiseen kuin naiseen, ei nainen voi lakata olemasta
nainen. Kundryn voi vain Parsifal, synnitön, tahraton mies lopullisesti
vapauttaa Klingsorin lumouksesta. Näin on tämä maailmankirjalli-
suuden syvällisin psykologinen runoelma täysin sopuosinnussa filo-
sofisen deduktiomme kanssa. Vasta miehen seksuaalisuus tekee nai-
sesta naisen. Materiaa on olemassa juuri sen verran kuin on univer-
sumin velkasumma: myös nainen elää vain niin kauan kunnes mies
on velkansa kokonaan maksanut, kunnes hän on lopullisesti voittanut
oman seksuaalisuutensa.

Vain siten lakkaa kaikkien antifeminististen pyrkimysten vastustus:
nainen muka vain on sellainen kuin on eikä muutettavissa, ja täytyisi
vain oppia elämään hänen kanssaan; taistelu ei hyödyttäisi mitään,
koska muutosta ei kuitenkaan tapahdu. Mutta on osoitettu, että nainen
ei *ole* ja *kuolee* heti, kun *mies* haluaa kokonaan vain *olla*. Se, mitä
vastaan taistelua käydään, ei ole mitään, millä olisi ikuisesti muuttu-
maton olemassaolo ja olemus: se on jotakin, mikä *voidaan* lakkauttaa
ja mikä *pitää* lakkauttaa.

Vanhapiika on juuri se nainen, jota mies, joka tämän luo, ei enää koh-
taa, sillä silloin sekin tuhoutuu. Vanha nainen on aina sitä pahempi,
mitä enemmän hän on vanhapiika. Jos mies ja hänen luomansa nai-
nen uudelleen kohtaavat pahassa, täytyy molempien kuolla, mutta jos
he kohtaavat uudelleen hyvässä, tapahtuu ihme.

Vain siten voi naiskysymyksen ratkaista se, joka sen on *ymmärtänyt*.
Ratkaisua tullaan pitämään mahdottomana, sen henkeä yltiöpäisenä,
sen vaatimusta liioiteltuna ja sietämättömänä. Ja todellakin: naisky-

symyksestä, josta naiset *puhuvat*, ei tässä ole enää lainkaan kyse. Tässä käsitellään juuri sitä, mistä naiset *vaikenevat* ja josta heidän ikuisesti *täytyy* vaieta, *epävapautta*, joka liittyy *sukupuolisuuteen*. Tämä naiskysymys on yhtä vanha kuin sukupuolet eikä nuorempi kuin ihmiskunta. Vastaus tähän kysymykseen kuuluu: miehen täytyy vapauttaa itsensä sukupuolisuudesta ja siten, vain siten hän vapauttaa naisen. *Ainoastaan* miehen *siveellisyys*, ei epäsideellisyys, kuten *nainen* luulee, voi pelastaa naisen. Tosin hän tuhoutuu tällöin *naisena*: mutta vain noustakseen tuhkasta uutena, nuorentuneena, *puhtaana ihmisenä*

Niinpä naiskysymys pysyy niin kauan kuin on kaksi sukupuolta ja aikaisemmin ei raukea myöskään ihmisyysskysymys. Tässä merkityksessä, kirkkoisä *Clemensin* todistuksen mukaan, on Kristus puhunut Salomelle, siis ilman sitä optimistista kaunistelua, minkä *Paavali* ja *Luther* sukupuolisuudelle myöhemmin keksivät. Niin kauan kestää kuolemaa kuin naiset synnyttävät, ja totuutta ei nähdä ennen kuin kahdesta on tullut yksi, miehestä ja naisesta kolmas, *ei mies eikä* nainen.

•

Vasta näin, nais- ja ihmisyyssprobleeman korkeimmasta näkökohdasta, on pidättyvyyden vaatimus molemmille sukupuolille kokonaan perusteltu. Sen johtaminen sukupuolisen kanssakäymisen terveyshaitoista on latteaa, ja niistä tullevat kehon asianajajat ikuisesti kiistelemään; sen perusteleminen mielihyvän epäsideellisyydellä on virheellistä, sillä näin tulee etiikkaan ujutetuksi heteronominen motiivi. Jo *Augustinuksen*, kun hän vaati sideellisyttä kaikilta ihmisiltä, on täytynyt kuulla vastaväite, että silloinhan lyhyen ajan sisällä maan päältä häviäisi koko ihmiskunta. Tässä omituisessa pelossa, jossa kauhistuttavin ajatus näyttää olevan se, että *laji* kuolee sukupuuttoon, ei ilmene ainoastaan äärimmäinen epäusko *yksilölliseen* kuolemattomuuteen ja sideellisen yksilöllisyyden ikuiseseen elämään; se ei ole ainoastaan epä-

toivoisen epäuskonnollinen, vaan kertoo myös arkamaisuudesta, kyvyttömydestä elää *lauman* ulkopuolella. Joka siten ajattelee, ei voi kuvitella maata ilman tungosta ja ihmisvilinää sen pinnalla. Hän ei pelkää varsinaisesti *kuolemaa, vaan yksinäisyyttä*. Jos kuolematomalla moraalisisella persoonallisuudella olisi riittävästi voimaa, olisi hänellä rohkeutta kohdata tämä johtopäätös. Hän ei pelkäisi ruumiillista kuolemaa eikä etsisi puuttuvalle uskolleen ikuisen elämään viheliäistä korviketta lajin jatkuvuudesta. Seksuaalisuuden kieltäminen tappaa vain ruumiillisen ihmisen, ja vain siksi, että henkinen ihminen pääsisi täysin toteutumaan.

Siksi ei voi myöskään olla siveellistä velvollisuutta jatkaa sukua, kuten usein kuulee väitettävän. Se on vain veruke tuolle aivan poikkeuksellisen *paksunahkaiselle valheellisuu-delle*; tämä on niin ilmiselvää, että pelkään tekeväni itseni naurunalaiseksi, kun kysyn, tokko yksikään ihminen vielä koskaan on ryhtynyt sukupuoliaktiin torjuakseen vaaraa, että ihmiskunta tuhoutuu, tai onko kukaan koskaan todella uskonut olevansa oikeutettu huomauttamaan siveälle henkilölle, että tämä menettelee epämoraalisesti. *Kaikki hedelmällisyys on pelkästään vastenmielistä*, eikä kukaan varmaankaan vilpittömästi tunne velvollisuudekseen huolehtia ihmissuvun jatkumisesta. Ja mitä ei velvollisuudekseen tunne, se ei myöskään *ole* velvollisuus. Päänvas-toin, on epämoraalista tehdä ihmisolento syyn seuraukseksi, ehdonalaiseksi, kuten vanhemmuudessa tapahtuu. Ihminen on pohjim-miltaan vain siksi determinoitu pois vapaudesta ja spontaanisuudesta, että hän on saanut alkunsa tällä epä-siveellisellä tavalla. Että ihmis-kunta jatkuu ikuisesti, ei ole lainkaan järjen intressi. Joka haluaa ikuistaa ihmiskunnan, se haluaa ikuistaa ongelman ja synnin, ainoan ongelman ja ainoan synnin, joka on olemassa. Päämäärähän on juuri jumaluus ja ihmiskunnan raukeaminen jumaluuteen. Päämääränä on selvä ero hyvän ja pahan välillä, jonkin ja ei-minkään välillä. Moraalinen pyhitys, joka sukupuolisuu-delle aina toisinaan on yritetty antaa olettamalla ihanteellinen yhdyntä, joka tapahtuisi vain lisääntymis-

tarkoituksessa – tämä hienotunteinen kaunistelu ei osoittaudu muuksi kuin tynnyttäväksi puolusteluksi, sillä tämä sille suotu luulotellusti pyhittävä motiivi ei ole mikään käsky eikä sitä voi löytää ihmisestä imperatiivina vaan pikemmin juuri siveellisesti hylättävänä vaikuttimena, koska siltä ihmiseltä, jonka isäksi ja äidiksi tullaan, ei kysytä suostumusta. Yhdyntää, jossa lisääntyminen pyritään ehkäisemään, ei voi tietenkään puolustella näillä horjuvillakaan perusteilla.

Siis koitus on kaikissa tapauksissa vastoin ihmisyyden ideaa; ei siksi, että askeesi olisi velvollisuus, vaan ennen kaikkea siksi, että nainen haluaa siinä tulla objektiksi, ja mies todellakin tekee tässä hänen mielikseen ja kohtelee häntä esineenä eikä elävänä ihmisenä, jossa tapahtuu myös psyykkisiä ilmiöitä. Siksi myös mies heti naisen omistettuun halveksii häntä, ja nainen *tuntee* tämän, vaikka hän vielä kaksi minuuttia aikaisemmin uskoi olevansa miehen jumaloima.

Ihminen voi kunnioittaa toisessa vain *ideaa*, ihmisyyden ideaa. Naisen halveksunnassa (ja itsehalveksunnassa), joka seuraa yhdynnän jälkeen, on varmin osoitus siitä, että ideaa vastaan on tässä rikottu. Jos joku ei pysty käsittämään, mitä tällä *Kantin* ihmisyydealla tarkoitetaan, hän kai ainakin huomaa, että on kyse myös *hänen* siskoistaan, *hänen* äidistään, *hänen* naispuolisista sukulaisistaan. *Oman itsemme vuoksi* tulisi meidän kohdella naista ihmisenä, *pitää arvossa* eikä *nöyryyttää*, kuten kaikessa seksuaalisuudessa tapahtuu.

Mies voi *oikeutetusti kunnioittaa* naista vasta sitten, kun tämä itse lakkaa *haluamasta olla* miehelle *esine* ja *materiaa*, vasta kun emansipaatio merkitsee hänelle muuta kuin huoraemansipaatiota. Vielä ei ole koskaan avoimesti sanottu, mistä yksinomainen syy naisen orjuuteen on löydettävissä: siitä suvereenista vallasta, joka miehen falloksella on naiseen. Siksi ovat naisemansipaatiota vilpittömästi aina halunneet *miehet*, eivät kovin seksuaaliset, eivät kovin lemmenkipeät, eivät kovin teräväkatseiset, mutta jalot ja kiihkeästi oikeamieliset miehet, siitä ei voi olla epäilystä. En halua kaunistella miehen eroott-

sia motiiveja enkä kuvata hänen antipatiaansa "emansipoitunutta naista" kohtaan vähäisemmäksi kuin se on: on helpompi antaa naisellisen vetää puoleensa, kuten *Goethe*, kuin yksin nousta ja alati vain nousta, kuten *Kant*. Tosin paljon siitä, mikä tulkitaan miehen *vihamielisyydeksi* emansipaatiota kohtaan, on todellisuudessa vain epäuskoa sen mahdollisuuteen. Mies ei halua naista orjattareksi, hän etsii pikemmin toveria, joka ymmärtäisi häntä.

Kasvatus, jonka naiset nykyään saavat, ei sovellu näiden valmistamiseen tielle kohti tuota todellista vapautumista. Viimeinen *äidillinen* kasvatuskonsti saada tytär tottelemaan on pelotella häntä mahdollisuudella, että hän ei tule saamaan miestä. Kasvatus, joka tulee naisten osaksi, ei tähtää muuhun kuin heidän *parittamiseensa*, joka vasta kruunaa heidät. Mieheen voidaan vastaavilla keinoilla tuskin vaikuttaa, mutta naisen naisellisuutta, epäitsenäisyyttä ja epävapautta voidaan näin entisestään syventää.

Naisen kasvatus on otettava pois naiselta, koko ihmiskunnan kasvatusta äidiltä.

Tämä on ensimmäinen ehto, jonka on täytyttävä, jotta nainen saadaan palvelemaan ihmisyysideaa, jota alusta asti juuri hän, enemmän kuin kukaan, on vastustanut.

•

Nainen, joka todellakin olisi luopunut maailmasta ja etsisi rauhaa sisimmästään, ei olisi enää mikään nainen. Hän olisi ulkoisen kasteen lisäksi vihdoinkin saanut myös sisäisen kasteen.

Voiko tämä tapahtua?

Ei ole olemassa absoluuttista naista, mutta kuitenkin myöntäminen tässä merkitsee ihmeen myöntämistä.

Onnellisemmaksi ei tällainen emansipaatio naista tee: autuutta se ei voi hänelle luvata ja Jumalan luokse on tie vielä pitkä. Yksikään olento vapauden ja epävapauden välillä ei tunne onnea. Voiko nainen siis päättää luopua orjuudesta, tullakseen *onnettomaksi*?

Naisen tekemisestä pyhäksi, siitä ei nyt voi olla kysymys. Vaan ainoastaan siitä: voiko nainen vilpittömästi päätyä olemassaolonsa probleemaan, syyllisyyden käsitteeseen? Tuleeko nainen ainakin haluaan vapautta? Kaikki riippuu ihanteen toteuttamisesta, johtotähden havaitsemisesta. Vain siitä: voiko naisessa kategorinen imperatiivi tulla eläväksi? Tuleeko nainen asettumaan siveellisen idean, *ihmissyysidean* piiriin?

Sillä yksin *tämä* olisi *naisemansipaatiota*.